

ЗБОРНИК
ДОКУМЕНАТА И ПОДАТАКА
О НАРОДНООСЛОБОДИЛЧКОМ РАТУ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ НАРОДА

ТОМ

I

КЊИГА 18

РЕДАНЦИЈА

Фабијан Трго, пуковник, Ратомир Стојновић
потпуковник, Милош Нрскић, мајор

Одговорни уредник
Фабијан Трго, пуковник

ИЗДАЉ
ВОЈНИ ИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

ВОЈНИ ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОАНЕ АРМИЈЕ

ЗБОРНИК

ДОКУМЕНАТА И ПОДАТАКА
О НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ НАРОДА

ТОМ

I

КЊИГА 18

БОРБЕ У СРЕМУ 1945 ГОД.

БЕОГРАД

1959

БОРБЕ У СРЕМУ 1945 ГОД.

(ЈАНУАР — МАРТ)

**ДОКУМЕНТА ЈЕДИНИЦА НАРОДНО-
ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

БР. 1

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВЈ ОД 4 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ПРВЕ И
ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ, ПЕТЕ, ЈЕДАНАЕСТЕ И ДВАДЕ-
СЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ И ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ЗА ПОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У СРЕМУ¹**

Ш Т А В
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 1/45
4 јануара 1945 у 15.45 ч

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Непријатељске снаге које су током ноћи 2/3 о.мј. и током дана 3 о.мј. извршиле напад на јединице XXI Дивизије успјеле су да овладају селима: Комлетинци, Д. Ново Село и Нијемци. Протунападом наше јединице повратиле су источни дио села Нијемци и одбациле непријатеља на десну обалу ријеке Босута.²

Да би се онемогућио даљи продор непријатељске моторизације, порушен је мост на ријеци Босуту у селу Нијемцима.

На правцу од Отока непријатељ је у овом нападу испоручио снаге до 4000 војника са доста артилерије и око 25 тенкова, од којих већи број тежих. Према данашњим подацима, непријатељ на овом правцу и даље појачава своју моторизацију.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/1, к. 715.

* Опширније о овим борбама види док. бр. 5.

На осталим секторима није било важнијих промјена. Запажена је нешто већа активност дуж читаве линије фронта.

Имамо податке да непријатељ појачава своје снаге на сектору: Вуковар, Винковци, Жупања.

Да би што боље учврстили одбрану, онемогућили сваки даљи продор непријатеља, и припремили се за офанзивне акције у погодном моменту, извршићемо дјелимично помјерање наших јединица и најенергичније приступити изради фортификациских утврђених одбранбених линија, израђених како по фронту тако и по дубини.

Поред наших снага, на овом сектору остаће и једна бугарска дивизија на просторији: јужни дио села Ловаса, село Товарник и западни дио села Шида.

У циљу извршења постављеног задатка,

наређујемо:

1) V Дивизија остаће на досадањем сектору са истим распоредом и задатком. Своју прву одбранбену линију употпунити даљом примјеном фортификације. Са јединицама које су у резерви најхитније приступити изради главне одбранбене линије: од Дунава — источно од Опатовца, потоком западно од села Ловаса до коте 126, одакле ће даљу изградњу одбранбене линије продужити VIII Бугарска дивизија.

2) I Пролетерска дивизија остаје на истој просторији и са истим задацима, продужујући своју одбранбену линију на лијевом крилу низ ријеку Босут до у висини Валеровог салаша (2 км. јужно од села Ђелетовци). Своје прве одбранбене линије темељно утврдити, а изградити неколико прихватних испред главне одбранбене линије западно од села Товарника.

3) VI Пролетерска дивизија смијениће јединице XXI Дивизије и поставити се на просторију: источни дио села Нијемаца, село Подграђе, село Апшевци, Липовац, село Илинци и село Мала Вашица. Чврсто изградити одбранбену линију лијевом обалом ријеке Босута од тачке јужно од села Ђелетовци (лијево крило I Пролетерске дивизије) и даље западно од села Липовца. На окуци ријеке Босута јужно од села Нијемци организовати и учврстити мостобран и тиме омогућити смјештај потребних снага у селу Подграђе. Бити спреман за случај потреба да се мост код села Подграђа сруши и тиме онемогући прелаз непријатељске моторизације.

Нарочито водити рачуна о обезбјеђењу са правца села поред Саве, преко Босутских шума, пошто је непријатељ у

могућности да направи испад са ових праваца. Са јединицом која ће бити у резерви најхитније предузети израду главне одбранбене линије и то од жељезничке пруге (1 км. западно од Товарника) до Градине на ријечи Босуту, користећи при том канале и јаркове на овом правцу.

Са смјеном јединица XXI Дивизије почети одмах, т.ј. данас. Са једном бригадом одмах извршити покрет у село Липовац ради бочног обезбјеђења, а затим наставити са смјенивањем јединица до села Ђелетоваца, како бригаде пристижу.

Да би се смјена извршила што брже и правилније, Штаб дивизије повезаће се са Штабом XXI Дивизије.

4) XI Дивизија извршиће данас покрет са своје двије бригаде и другим дијеловима, осим једне бригаде, и размјестити се на просторији: Беркасово, Сот, Бапска Новак, одакле ће за случај потребе бити употријебљена као резерва. Једну бригаду оставити на правцу села Нијемци (гдје се сада налази) док не буде смијењена од јединица VI Пролетерске дивизије, а затим је повући у састав.³

5) XXI Дивизија све своје дијелове, који нијесу ангажовани у затварању правца према Нијемцима, одмах повући и размјестити на просторији: Адашевци, Гибарац и с. Бачинци. По извршеној смјени од стране VI Пролетерске дивизије, пребацити и ове дијелове на одређену просторију, гдје средити и одморити јединице.

6) Коњичка бригада поставиће се на просторији села: јужни дио Адашевци — Моровић — Грк [Вишњићево], са задатком што дубљег извиђања према Јамени и другим селима на лијевој обали Саве према Жупањи.

Нарочито подвлачимо: да се прва одбранбена линија што темељитије утврди, као и друге прихватне линије, а посебно главна одбранбена линија која ће прелазити западно од села Ловаса — западно од села Товарника — западно од села Илинци и даље до Босута. На одбранбеним линијама одредити тачно мјесто тешких митраљеза, бацача и осталих тешких оруђа, одредити им зоне дејства и израдити детаљан план ватре у одбрани. Тако испред првих одбранбених линија поставити протутенковске нагазне мине на највјероватнијим правцима покушаја продора непријатељске моторизације.

Посебним наређењем биће стављено у задатак XI и XXI Дивизији да изграде трећу одбранбену линију, која ће пролазити од Дунава западно од Шида, до Босута.'

⁶ Види док. бр. 197. ^

Потврдити писмено пријем овога наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар, Пуковник М.* Тодоровић	Начелник, Пуковник Саво Дрљевић	Командант, Генерал-лајтнант: Пеко Дапчевић
--	--	---

(М. П.)

ДОСТАВЉЕНО:

I, V, VI, XI и XXI Дивизији и
Коњичкој бригади.

БР. 2

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 4 ЈАНУ- АРА 1945 ГОД. ШТАБОБИМА БРИГАДА ЗА ИЗРАДУ ОД- БРАНБЕНИХ ПОЛОЖАЈА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА Н.О.В.Ј.

О. бр. 9/45
4 јануара 1945 г.
У 22 ч.

ШТАБУ_

Положај

Непријатељске снаге, које су у току ноћи 2—3 јануара извршиле напад на XXI Дивизију, овладале су са с. Комлетинци, Доње Ново Село и с. Нијемци. У овом нападу учествовале су крупне непријатељске снаге: око 4.000 војника, око 25 тенкова и доста артиљерије.²

Непријатељ сада држи десну обалу р. Босут све до Ловретићевог стана (јужно од с. Нијемци).

⁴ Мијалко

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/1, к. 787.

³ Види док. бр. 5.

На сектору лево од наше дивизије није било промена.

Да би се онемогућио даљи продор непријатеља, све наше јединице добиле су задатак да израде што бољу одбранбену линију на првим нашим положајима, а истовремено већ се приступило изградњи друге одбранбене линије, која ће се протезати: од обале Дунава источно од с. Опатовца — јаругом, односно речицом западно од Опатовца према с. Ловас, а одавде западно од с. Ловас, преко к. 126 ка с. Товарник, затим западно од с. Товарник продужујући је на југозапад све до р. Босут.

Ова израда утврђених одбранбених линија спречити ће непријатељу даље надирање, а истовремено припремити ћемо наше јединице за офанзивне операције у погодном моменту.

Поред наших јединица, као резерва на главној одбранбеној линији од Ловаса до Товарника, налази се и једна бугарска јединица.³

Да би се што хитније израдиле потребне одбранбене линије по фронту и дубини,

н а р е ђ у ј е м о :

1.) IV и X Крајишка бригада наставити ће интензивно да израђују другу одбранбену линију за све своје јединице. Ова друга одбранбена линија мора се израдити тако да потпуно омогућује прихватање борбе на њој са свим расположивим средствима по фронту и дубини. Нарочито је важно да се одмах предвиде, израде и запоседну гнезда за тешке митраљезе, положаји за тешке и лаке минобацаче и друга оруђа, према приложеном плану.

IV Бригада мора да осигура своје лево крило и да одржава сталну везу са суседном јединицом I дивизије.

X Крајишка бригада мора ноћу добро контролисати Дунав, његову десну обалу, јер непријатељ може покушати да изврши маневар пребацивањем својих трупа водом.

2.) I Југословенска бригада, како је већ раније наређено, израдити *ће трећу одбранбену линију северно од с. Томпојевци — северно од к. 118 и северно од шуме Пањик. Линију треба израдити за сва оруђа и она ће служити као прихватна линија IV Крајишкој бригади у случају јачег непријатељског продора.

3.) I Крајишка бригада одмах ће отпочети са изградњом главне одбранбене линије и то од споменика Светог Илије

³ Осма дивизија Прве бугарске армије

па источном обалом потока до с. Ловас, закључно ^к- 126, где ће повезати линију са бугарским јединицама.

Једну своју јединицу послати ће одмах да изради линију за своје предње претстражарске делове са и(итраље-ским гнездима, јужно од пута Опатовац — Папугин <Залаш — главни друм, где би се ова линија везала са линијом I Југословенске бригаде. Нарочито овде треба изради^{тм} утврђења за митраљеска гнезда.

4.) X Крајишка бригада израдити ће главну од[^]бранбену I линију од капеле Св. Илије, западно од с. Опатовац — до \$ Дунава. За изградњу ове линије Штаб бригаде уцотребити р ће Инжињериски батаљон.

Рад на изградњи главне одбранбене линије I У¹ X Бригада отпочети ће 5 ов. мј. зором.

5.) *Одређивање јединица за заштиту артиљ^еР^мЈ^е.* Да би наша артиљерија била у пуној мери обезбеђена* за њену заштиту одређујемо:

— за Артиљериску бригаду: један батаљон I Крајишке бригаде;

— за Тешки арт. дивизион I Југословенск^г* бригада дати ће једну своју чету.

Штаб батаљона I Крајишке бригаде јавити се 5 ов. мј. у 6 часова Штабу Арт. бригаде у с. Миклуше^бЧ^н! ради распореда чета по дивизионима. У договору са IШ^абом бригаде, приступити ће одмах утврђивању положаја I*^а сектору - појединих дивизиона.

Чета из I Југ. бригаде јавити ће се Штабу ²Гешког дивизиона на Пустари Липовац.

И батаљон и чета до даљег наређења остат*¹ ће у заштити артиљерије и стално ће држати положај заједно са артиљеријом.

6.) Јединице на прихватним положајима и главној одбранбеној линији, т.ј. I Југословенска и I Крајишка бригада, контролисати ће израђене линије мањим патролама. Обе ове линије морају се темељито учврстити.

7.) Штабови бригада подћети ће нам извеп^{та}Ј о учињеном по овом наређењу, са приложеном скицом израђених линија, на којој ће учртати места појединих ору^жЗ^а У размери 1:50.000.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, потпуковник: Командант, ген^еР^ал-мајор:
И.⁴ Матерић Митулин Ј[^]орача

(М. П.)

⁴ Илија

Прилог: План ватре у одбрани — за
све јединице.

Достављено: Штабу I, IV и X Крајишке бригаде,
Штабу I Југосл. бригаде, начелнику
Арт. отсека, Штабу Арт. бригаде и
Штабу Тешког арт. дивизиона V Див.

БР. 3

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 4 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА ПРОМЕНУ ПОЛОЖАЈА И СМЕСТАЈ НА ПРОСТОРИЈИ БЕРКАСОВО — БАПСКА НОВАК — СОТ¹

ШТАВ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ
Оп. број: 5
4 јануар 1945 г.

ШТАБОВИМА V, XII и XXXII БРИГАДЕ
АРТИЉЕРИЈСКОМ ОТСЕКУ XI ДИВИЗИЈЕ
ИНЖИЊЕРИСКОМ, МЕД. САН. БАТАЉОНУ, И
ВОЗАР. БАТ.

2

НАРЕЂУЈЕМО:

XII бригада: Одмах по пријему заповести извршиће покрет са досадање просторије правцем Мала Вашица — Шид — Беркасово — и сместити се у северни део села Новак, т.ј. од главне раскрснице самога села.

По доласку на нову просторију повезаће се са јединицама V Дивизије у селу Миклушевици.

XXXII бригада: Одмах по пријему заповести прикупиће све своје делове и извршити покрет са садање просторије правцем Товарник — к. 136

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/1, к. 867.

² Изостављен је уводни део пошто је истоветан са одговарајућим делом док. бр. 1.

— Павловац — Трунићев салаш — Бановина и са бригадом сместити се у јужни део села Бапска.

По доласку на нову просторију приступити сређивању јединица.

V бригада:

Задржаће се на досадањој просторији све дотле док не добије смену од јединица VI Пролетерске дивизије, а по смењивању извршити покрет правцем Илинци — Мала Вашица — Шид и сместити се на просторију села Беркасово.

По доласку на нову просторију приступити сређивању јединица.

Арт. отсек:

Одмах по пријему заповести прикупити све своје делове и извршити покрет правцем Илинци — Мала Вашица — Шид и са јединицама сместити се у прве куће села Беркасово.

По доласку на нову просторију приступити уређењу и поправљању спреме код људства и стоке.

Инж. батаљон:

Одмах по пријему ове заповести прикупити све своје делове и извршити покрет правцем Мала Вашица — Шид — Беркасово и сместити се на просторији села Сот. Минерску чету оставити у селу Беркасово код Штаба дивизије.

Возар. батал>он:

Одмах по пријему заповести прикупити све своје делове и извршити покрет правцем Товарник — Шид — Беркасово и сместити се на просторију села Сот.

Мед. сан. батаљ.

Прикупиће све своје делове и 5. о.м. тачно у 6 часова извршиће покрет са садање просторије правцем — Мала Вашица — Шид — Беркасово и сместити се на просторију села Сот.

Штаб дивизије:

Од 5. о.м. налазиће се у селу Беркасово.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар-ппуковник:

Ч.³ Божовић

Командант-пуковник:

М.⁴ Шиљеговић

Начелник-мајор:

Б. Никшић

⁸ Часлав.

* Милош

³ Бошко

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПЕТЕ СРПСКЕ БРИГАДЕ ДВАДЕСЕТ
ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 5 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ
ДИВИЗИЈЕ О БОРБАМА ПРОТИВ НЕМАЦА 3 ЈАНУАРА
КОД ДОЊЕГ НОВОГ СЕЛА¹**

ШТАБ
V СРП. УД- БРИГАДЕ
Бр. службено
5.1.1945 год.

ШТАБУ XXI СРПСКЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Достављамо вам извештај о акцијама око Доњег Новог Села на дан 3. I. 1945 године.

1.) Према наређењу Штаба дивизије² наша бригада била је смештена у Доњем Новом Селу као дивизијска резерва. Наше јединице су слале патроле у правцу Босутских шума преко Николићевог стана са задатком извиђања те просторије. 3. I. 1945 г. ноћу за време артиљеријске припреме коју је непријатељ вршио пре напада, као и за време напада на наше јединице које су држале положаје испред Комлетица, наши батаљони били су у селу.

У 6.20 ћ. ми смо добили наређење од Штаба дивизије да са два батаљона поседнемо ивицу Босутских шума и обезбедимо бокове наших јединица. Док су се батаљони спремали да пођу на овај задатак, стигло је ново наређење Штаба дивизије (телефоном) да најхитније упутимо два батаљона у правцу Ђурђевићевог стана, где је непријатељ направио продор и где је и даље потискивао наше јединице. Задатак наших батаљона је био да нападну непријатеља и да га протерају.

У правцу Ђурђевићевог стана упутили смо наш III и IV батаљон. IV батаљон требао је да се повеже са јединицама XXI бригаде и да са источне стране нападне непријатељску¹ РУ¹у на Ђурђевићевом стану. III батаљон требао је да нападне лево од III-ог ивицом Босутских шума и кроз саме Босутске шуме. Једна чета II-ог батаљона требала је да поседне Николићев стан. Наш I батаљон требало је да поседне: Келчићев, Божановићев и Крекманов стан. Две чете II-ог бата-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—1/2, к. 1043.

² Види док. бр. 5.

љона биле су у резерви поседајући западну ивицу Доњег Новог Села.

Око 7 ћ III и IV батаљон сукобили су се са непријатељем на коти 90. Непријатељ се у стрељачком строју кретао према Доњем Новом Селу. Са непријатељем се сукобио најпре наш III батаљон, који се је развио у стрелце, прешао у напад и потиснуо непријатељске предње делове запоседајући коту 90. IV батаљон се је рокирао удесно и запосео канал источно од коте 90 преко цесте Комлетинци — Нијемци. Десно крило IV батаљона са једним водом налазило се северно од цесте у каналу.

Чета II батаљона која је пошла према Николићевом стану сукобила је се са непријатељем који је већ био посео Николићев стан. Борба око коте 90 водила се скоро читав сат у којој је непријатељ најзад успео да одбаци наш III батаљон до испред села и да овлада котом 90. Потом, три непријатељска тенка прешла су преко Господских Њива северно од коте 90 и избила на цесту Нијемци — Комлетинци, пресекли наш IV батаљон и продужили за Нијемце. IV батаљон се је нашао у тешкој ситуацији и морао је да се повлачи под врло тешким условима према селу запоседајући северну ивицу села преко коте 89 и даље путем Доње Ново Село — Нијемци. Пошто су се наше јединице сукобиле скоро испред самог села, ми смо такође и наш I батаљон задржали на за» падној ивици села у резерви, упућујући само једну његову чету на просторију где је требао да оде цео Батаљон.

После непријатељског продора за село Нијемце, остао нам је још једини природни правац повлачења преко села Подграђа. Одмах смо упутили I батаљон на Келчићев и Божановићев стан са задатком најупорнијег затварања тога правца и обезбеђења повлачења наших јединица. Наше јединице водиле су борбу око села и у самоме селу све до 11 часова.

Разматрајући општу ситуацију: непријатељски продор у село Нијемце, борбу у с. Комлетинцима која се скоро никако није ни чула, због чега смо претпоставили да су се наше јединице отуда извукле, а с друге стране врло јак притисак непријатеља на наше јединице, одлучили смо: да све наше јединице пребацимо преко р. Босута у с. Подграђе. У исто време издали смо нашим јединицама наређење за извлачење одређеним правцем, остављајући при том јаке заштитнице. Све наше јединице до 13 ћ пребациле су се преко р. Босута, поседајући положаје на Босуту (Подграђе) у оваквоме распореду: II и III батаљон на левој обали реке, IV батаљон на јужном делу села Подграђа оријентисан

према Апшевцима и Липовцу. I батаљон у резерви сем једне чете која сачињава мостобран на десној обали р. Босуна. По пребацивању наших јединица и запоседнувши нове положаје, послали смо извештај Штабу дивизије и ухватили везу са V Козарском бригадом на нашем десном крилу.

2.) Непријатељске снаге на сектору наше бригаде биле су у јачини од 800—1000 војника (Немци-гестаповци). Располагали су са 3 тенка средње тонаже, неколико минобацача, већим бројем аутоматског оружја и тромблонским пушкама.

3.) Веза између наших јединица била је врло добра (непосредна у стрељачком строју). Веза између нас и суседних јединица није уопште постојала.

4.) Наши губици су следећи: 24 мртва, 56 рањених, 15 несталих (досада се нису јавили у своје јединице).

Губици у оружју: 3 руска митраљеза, 1 југосл. пушкомитраљез, 1 енглески пушкомитраљез, 1 шарац, 10 руских стројница и 20 пушака (неки део од овога оружја налази се код оних који су нестали).

Пало је у руке непријатељу један четни списак и нешто партијског материјала.

5.) Непријатељски губици: 170 мртвих и рањених. Од непријатељског материјала није ништа заробљено.

Људство се је за време борбе држало добро и морал код бораца био је врло добар, сем код IV батаљона који је претрпео осетне губитке те је био мало поколебан.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политком-мајор,
Дим. Палигорин

Командант-капетан,
Тод. М. Парезановић

СЕМТКАША ВІВІОТЕКА ЈМА

* Зборник, том I, књ. 18

Београд
Ив. Бр.: 107 250

17

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 6 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕР-
СКОГ КОРПУСА О БОРБАМА ПРОТИВ НЕМАЦА НА
ПРАВЦУ С. ОТОК — КОМЛЕТИНЦИ — НИЈЕМЦИ¹**

ШТАБ
21 УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТ. КОРПУСА
Стр. пов. о. бр. 6.
6 јануар 1945 г.

Оперативни извештај
за 3 јануар 1945 г.

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА

После неуспелог напада на Оток,² на сектору нашег корпуса извршено је прегруписавање јединица на сектору између Саве и Дунава, од Сотина преко Оролика ка Отоку и даље. Према овој прегрупацији, Дивизија је добила задатак да преузме своје и дотадање положаје V дивизије и брани их.³

Дивизија запоседа и брани положаје на р. Босуту од к. 80 (шума Брадарица) преко к. 83 — к. 81 — Скела, савијајући лево преко шуме Рипача на к. 87 (Црито) — каналом поред к. 84 — Дриње — к. 82 — Иванетићев стан до р. Спачве и даље према Сави.

С обзиром да су Босутске шуме биле поплављене и прелаз преко њих онемогућен како нама тако и непријатељу, то је самим тим и правац од истих био обезбеђен.

На основу добијеног задатка, распоред и задатак наших јединица био је следећи: једна бригада поседа положај од к. 80 на Босуту преко Скеле до Црита (IV бригада). Друга бригада по реду (XXXI) поседа и брани положаје од Црита до Дриња. Просторију од Дриња до Спачве поседа и брани V бригада. XXI бригада као дивизиска резерва постављена је на просторију Доње Ново Село.

* Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 3—1, к. 1043.

* Види кн., 10, док. бр. 153.

³ Види Операциски дневник Прве армије за 1 јануар 1945, док. бр. 57.

Од артилериских јединица, Дивизија је добила 7 топова 76 мм. из [Прве] југословенске бригаде и Противколски дивизион наше дивизије који је тога дана дошао.

С обзиром да је терен испред нас био раскалањан и једини правац којим би се непријатељски тенкови могли да појаве био друм из Отока за Комлетинце, то је и гро артилерије био постављен на тој просторији.

Касније, када су настали хладнији дани — земља се замрзла и вода у Босутским шумама заледила, увидели смо да се преко шуме може кретати (преко леда), а и путем од Отока ка Комлетинцима, на замрзнутој земљи, моторизација се могла свуда кретати, то смо и распоред наших снага изменили.

IV и XXI бригада остају на истим положајима, док V бригаду замењује XXI бригада, која се поставља од Дриња до Спачве па улево шумом до кућа источно од Ђурђевића стана, поред саме шуме, т.ј. до пута који води од железничке пруге преко к. 78 ка Комлетинцима. V бригада је повучена у резерву у Д. Ново Село, с тим што ће поставити обезбеђење према шуми од Топаловићевог стана преко Келчићевог стана до Босута, самим тим Бригада је била уствари на положају а не у резерви, т.ј. њена два батаљона су били као резерва.

Артилерија је распоређена и то: једна батерија топова 76 мм. постављена је била северно од к. 87 са задатком да потпомаже јединице на правцу Рипача а по потреби према Отоку и јужно од цесте за Оток. Друга батерија 76 мм. постављена је југозападно од с. Комлетинци испод слова „Е“ (Криваче) са задатком да дејствује на сектору од друма Оток па улево до Ђурђевићевог стана.

Противколски дивизион придодат је и то: две батерије XXXI бригади на централном фронту, а једна батерија XXI бригади, која је имала у свом саставу такође једну батерију, што значи укупно две на њеном сектору. Гро артилерије је концентрисан на нашем левом крилу, с обзиром да је на том правцу непријатељ имао најпогоднији терен за употребу моторизације.

Залеђењем воде у Босутским шумама — наш фронт се је продужио и достигао ширину од 24 километра у облику дубоког цепа. Увидели смо да у једној озбиљнијој ситуацији нећемо моћи фронт одржати због његове ширине и облика.

Јединицама је наређено да поред постојеће линије ископају у више реди ровове позади исте, као и једну линију на самој ивици с. Комлетинци за непосредну одбрану.

У напред изложеном распореду, дочекали смо непријатељски напад дана 3 ов.м. О непријатељској припреми за напад нисмо имали никаква обавештења, сем то да је 2 ов. м. увече дошло око 10 камиона са нешто пешадије од Привлаке.

УЈУ^ГРУ 3 ов.м. у 3.30 часова непријатељ је отпочео артилериску припрему на целој дужини фронта дејствујући једним делом на само с. Комлетинци. Одмах по почетку артилериске припреме, наређено је бригадама да буду у ставу припреме за одбрану, јер се претпоставља да ће после припреме артилеријом (која се јасно оцртавала као артилериска припрема) отпочети напад. Бригаде су одмах по овоме телефонски обавестиле своје јединице на положајима и са резервама се приближиле својим секторима. Артилериска припрема трајала је СЕе од 3.30 до 4.30 часова. Припрема је била јака и извођена је из већег броја оруђа. По самој јачини ватре, претпоставило се да ће напад бити јак са јасно одређеним циљем: овлађивањем просторије до р. Босута. Иако су наше јединице готово све биле заузете поседањем положаја, то смо, претходно обавештавајући Штаб Корпуса о стању на положају, затражили да се хитно упути једна п^ашадиска бригада као појачање дивизије из најближих јединица, као и већи број артилерије. Ове би јединице имале задатак г.осести западни део с. Нијемци и у евентуалном продору да служе за прихват наших јединица које се боре испред Комлетинаца,

Одмах по завршеној артилериској припреми, непријатељ је извршио јак напад са великим снагама пешадије уз помоћ 12 тенкова — продор у наше линије, чиме је заузео Ђурђевићев стан. XXI бригада, чији су топови у том налету били уништени, делом, а фронт пробијен, отпочела је под борбом повлачење ка Господским Њивама. Непријатељ је свој смер управио поред Босутских шума ка Дугим Њивама. У том моменту издато је наређење да IV и XXXI бригада по сваку цену држе своје положаје на којој је непријатељ наваљивао са мањим снагама. и мањим бројем тенкоЕа (4), по један батаљон да поставе на јужном делу с. Комлетинци за одбрану села. Самим продором и даљим покретом видео се је смер непријатеља, т.ј. да брзим дејством избије ка с. Нијемци, заузме исто и тиме потпуно отсече наше снаге које се боре испред Комлетинаца. У оваквој ситуацији издато је наређење да један батаљон XXXI бригаде напада непријатеља у бок, низ пут ка Ђурђевићевом стану. Цела XXI бригада наслањаће се својим десним крилом на овај батаљон и нападаће непријатеља са правца Господских

Њива ка Босутским шумама. V бригади да са своја два резервна батаљона, која нису употребљена у обезбеђењу на југ према Босутским шумама, изврши снажан напад на чело непријатеља поред Босутских шума лево па удесно до Других Њива на општем правцу Топаловићев стан — Ђурђевићев стан. Овим распоредом и планом имало се је за циљ да се непријатељски клин на главном продору, по могућству, отсече и разбије, или непријатељ барем заустави на тој просторији, како би се могло неометано извршити евентуално повлачење ка с. Нијемци. Напомињемо да су се у пробоју код Ђурђевићевог стана, непосредно у борби са стрељачким стројем, појавила три тенка, док су остали тенкови били још незапажени позади њих. У овом нашем контранападу, са напред постављеним циљем, V бригада се сусреће са непријатељем непосредно испред Д. Новог Села, отпочиње јаку битку и унеколико непријатеља потискује. У том моменту појавили су се остали тенкови у широком распореду и надирали су у правцу друма Комлетинци — Нијемци и у правцу Д. Новог Села. По избијању на друм Комлетинци — Нијемци, тенкови су пошли једним делом за село Нијемци, а три тенка су пошла путем за с. Комлетинци, док је један део непосредно нападао преко Господских Њива на XXI бригаду. У оваквој ситуацији два топа 76 мм. су поетављена на источном делу с. Комлетинци, код језера, да сачеказу ове тенкове, како исти не би ушли у село и отсекли наше јединице које се још боре код Господских Њива. По наласку тенкова, ова два топа тек постављена опалили су на тенкове, који су били у близини око 150 метара, две гранате које су промашиле, због слабог ниптањења, нашто су тенкови одговорили ватром и из првих зрна уништили оба топа.

V бригада водила је и даље борбу са непријатељем', постепено се повлачећи ка Подграђу, ово због тога што су тенкови продрли већ до с. Нијемци. Овој бригади је наређено да се, по пребацивању на мосту код Подграђа, постави поред Босута, од с. Нијемци па до шуме западно од Подграђа и брани прелаз преко Босута.⁴ Тенкови, који су ишли у правцу с. Нијемци, у 8.45 часова ушли су у село из кога су, пре свега три минута, изашле све коморе, болнице и магизини.

За све ово време битке фронт на правцу XXXI и IV бригаде одржао се је у потпуности. Када су тенкови почели да улазе у Комлетинце са источне стране, наређено је јединицама које су се налазиле у јужном делу села да отпочну извлачење ка северном делу села. У самом селу отпочела је

' Види док. бр. 27.

борба пешадије са бомбама и противколским пушкама противу тенкова и под борбом извлачења ка северном делу. У том времену четири непријатељска тенка појавила су се на сектор IV бригаде око Дугих Ливада. Самим овим, а уз појаву пет тенкова у правцу XXXI бригаде, јединице које су се још налазиле у Комлетинцима биле су стварно опкољене с тенковима. Наређено је извлачење јединица ка Широком Њивама ка мосту код к. 80 а потребна обезбеђења су постављена код к. 83 код Старог Села. Код јединица које су биле ван обруча тенковског извлачење је текло доста добро, док јединице које су биле у обручу извлачење су вршиле, с тим што су јуришали на тенкове и кроз њих се пробијали растресено. Батаљони IV бригаде који су јуришали на тенкове успели су да исте са митраљезима и бомбама потисну, кроз који се је отвор нагло повлачило из села Комлетинаца. Једна батерија 76 мм. је успела да доведе топове северно од Широких Њива близу прелаза и уместо да окрене топове на том делу према тенковима и штити даљи прелаз преко моста и леда нашој пешадији, она је напустила топове и сама прешла Босут. Босут је прелажен између к. 80 и 83, где је у шуми Дионица ликвидирано неколико непријатељских бункера и тиме омогућено шире извлачење преко Босута. Извесни делови који су пошли преко Старог Села за Нијемце, с обзиром да је с. Нијемци било заузето од непријатељских тенкова, прелазили су Босут преко леда између с. Нијемци и Ђелетовци. Јединице које су прелазиле Босут постављене су дуж источне обале, како би бранили прелаз реке и омогућили извлачење и прихват деловима који још нису били прешли. Главнина јединица из Комлетинаца у 12.30 часова прешла је преко Босута, запосела реку и све до мрака и целе ноћи штитила извлачење осталих делова и бранила прелаз преко Босута.

По извршеном пребацивању преко р. Босут и њеном запоседању, наишла је I пролетерска бригада од правца Винковачких Бановаца⁵ и V козарска од правца Илинци⁶ које су послате у појачање овој дивизији. Ове бригаде су добиле задатак да у контранападу поврате источни део с. Нијемци, утврде обалу Босута а потом изврше прелаз преко истога и нападају с. Нијемци, и то: I пролетерска напада са границом ширења лево преко моста главном улицом која води даље за село Комлетинци. V козарска напада лево од ове обухватајући јужни део села. V српска бригада која је имала своје делове на десној обали Босута напада од Под-

⁵ Види док. бр. 16.

⁶ Види док. бр. 17.

грађа правцем Доње Ново Село. Напад је трајао преко целог дана и увече успело је да се пребаце у само с. Нијемци на десној обали Босута четири батаљона из I пролетерске и V козарске који су заузели изванредан део села али га нису могли и одржати. Батаљони V српске бригаде избили су до Д. Новог Села, али ни они нису могли даље. У два сата ноћу извршено је пребацивање делова I пролетерске бригаде на леву обалу Босута, док су делови V козарске и V српске држали већи мостобран на јужном делу села. За време борби у с. Нијемци постављене су мине на мосту и кад су се јединице пребациле назад, мост је дигнут у ваздух.

Снаге непријатеља у овој операцији биле су: поред гарнизона у Отоку — око 4000 војника из Дивизије „Принц Еуген“, око 25 тенкова, од којих је запажено 22 и око 4 дивизиона артилерије разног калибра.

У току ове операције уништено је на сектору Комлетинци ручним бомбама и противколским пушкама 4 непријатељска тенка, док је један оштећен, а на сектору с. Нијемци уништена су 2 тенка и једна борна кола. Укупно 8 оклопа.

На сектору Комлетинци — Д. Ново Село убијено је 672 непријатељска војника, док је рањено 942. Свега 1614. Овде није урачунат број непријатељских губитака нанесених од стране I пролетерске и V козарске [бригаде] у с. Нијемци.

Сопствени губици: 182 мртва, 308 рањених, 315 несталих.

Број несталих у току првог дана по завршетку борбе износио је око 800, док је се до сада смањено на број горе наведени, сваким часом овај број несталих се смањује у великим цифрама и сматра се да број несталих неће премашити вкше од једне стотине. Наведени број рањених: сматрају се они који су дошли у наше болнице, док оне рањенике, који нису дошли у болнице, водимо у број несталих.

Током ове акције држање бораца све до блокирања од стране тенкова било је на довољној висини, а по блокади извесне јединице су збуњене и повлачиле су се неорганизовано, док је код извесних јединица морал и даље остао на висини. Војници су јуришали на тенкове на правцу пробијања, извесне уништили и себи отворили пут за извлачење.

Држање артилериских јединица врло је слабо. Своме задатку уопште нису одговориле. Основни задатак артилерије по њеном саставу и калибру био је одбрана од непријатељских тенкова. Међутим, артилерце је захватио страх од тенкова, тако да и кад су извукли извесне топове на р.

Босут, у том моменту ван домашаја непријатељских тенкова, исте су напустили и прешли реку ма да су морали штитити пешадију од тенкова који су наилазили.

У овој операцији пресудну улогу одиграли су непријатељски тенкови који су великом брзином избили на комуникацију Комлетинци — Нијемци, чиме су се поставили нашим јединицама иза леђа. Међу овим тенковима било је и 4 тенка типа „Пантер“.

Због појаве тенкова између Комлетинаца и Нијемаца није се могао извући један део коморе са материјалом, као ни остатак артилерије. Основно постављени задатак код нас био је, с обзиром да се даље нисмо могли одржати, извући живу снагу, у чему се је и поред огромних тешкоћа умногме и успело.

Од материјала смо изгубили следеће:

15 противколских топова од којих су 7 уништени, 18 бацача, 16 тешких митраљеза, 44 пушкомитраљеза, 8 лаких п. митраљеза, 77 руских стројница, 20 противтенковских пушака, 23 „Шарца“, 2 „Фиата“, 47.800 метака разног калибра, 277 коња, од којих већим делом су изгинули, 77 кола, око 50 км. кабла, једна радиостаница која је уништена, 12 телефона, 150 кгр. експлозива.

Напомиње се да је већи део материјала остао код погинулих другова, као и у коморама које су пресечене на путу Нијемци — Комлетинци а код којих је било немачко наоружање без муниције, као и извештај број руског наоружања које су јединице примиле 2 ов.м. увече и још нису све биле разделиле, као и оружја које је као неисправно повучено у коморе.

Поред напред изложеног материјала, уништена су нам 3 камиона који су извлачили материјал и болнице из с. Нијемци. Болница је цела без губитака извучена на време.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политички комесар
Младен С. Марин

Командант
Генерал-мајор
Мил. С. Милојевић

Начелник-мајор
Ново Матуновић

БР. 6

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД 6
ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
БОРБАМА ПРОТИВ НЕМАЦА КОД С. БАТРОВЦИ¹**

ШТАБ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. бр. службено
6 јануара 1945 год.

Извештај после борбе
код Батроваца.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
(Оперативни одељак)

5-1-1945 г. у 10 часова добили смо задатак од VI Пролетерске дивизије да извршимо напад на непријатеља који се је налазио у с. Батровци. Одмах по добивеној заповести, а за извршење овога издали смо телефонско наређење једном ескадрону, са појачаном једном десетином, да крене из Моровића и нападне непријатеља у с. Батровци.

Непријатељ — Немци и усташе утврдили су се у с. Батровци, Липовцу и Подграђу непознате јачине, али се рачуна око 600, наоружани са лаким аутоматским оружјем, пушкама, са два лака минобацача на крају села са западне стране код фабрике, са два тешка минобацача из с. Апшевци. Напад је извршен од стране нашег ескадрона са источне, северне и јужне стране села око 12 часова и после двочасовне борбе наш ескадрон овладао је селом Батровци. На источној² страни села, према селу Липовцу, непријатељ се је упорно држао у бункерима — новосаграђеним и тукао је наш ескадрон са лаким и тешким минобацачима из утврђења и из с. Апшевци. Село Батровци држали смо све до 19 часова, па смо затим наредили да се ескадрон повуче из села и са једним водбм држали стални контакт са непријатељем и контролише р. Босут код Градине те тиме обезбеђује леви бок пешадиских јединица VI пролетерске дивизије које нападају непријатеља према Илинцима. Тај вод и сада се налази на истом задатку.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 3/1, к. 253.

³ Омашка — треба: западној.

Исход борбе — непријатељски губици: пет мртвих и три рањена. Плена у оружју није било, изузев нешто хране. Наши губици: један мртав и три рањена.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

БР. 7

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД 6
ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА НА СЕКТОРУ БИ-
ЈЕЉИНЕ¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. Бр. Службено
6 јануара 1945 год.

Извештај о непријатељу
на сектору око Бијељине.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

(Оперативни одсек)

Преко наших патрола од Команде места Бијељина бр. служб./45 г. од 5-П — а са Црнобарског Салаша добили смо следеће податке:

„Наше јединице напустиле су обруч око Бијељине и повукле су се у правцу комуникације пут Зворник — Бијељина. Јединице XXVIII Дивизије држе ову комуникацију и ометају надирање јачих непријатељских снага од Власеница — Дрињача итд.

Јединице 17 дивизије повукле су се и држе пут Брчко — Бијељина и ометају непријатељу пролаз из Бијељине до Брчког.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—2, к. 798.

Јединице XXII Дивизије држе положаје са србијанске стоане од Зворника до [Бос.] Раче, ради ометања евентуалног прелаза непријатеља у Србију."

Напомиње се да, по непровереним подацима, надиру Раче непријатељске снаге, а о броју истих известићемо Вас уколико добијемо сигурне податке.²

у самом граду Бијељина до сада је било два батаљона четника, око 500 зеленокадроваца, остаци Скендербегове дивизије и марине, и делови од „Принц Еуген" дивизије — у укупном броју од 5—6.000.

У селима од Бијељине па према Рачи патролирају четничке и немачке патроле у јачини 30 до 40 људи и то до села Трњаци, Даздарева и Дворова, а у осталим селима виђају се мање групе дезертера од четника који се обично крећу дању.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

(М. П.)

² У намери да обезбеде десни бок Сремског фронта и извлачење својих трупа са југа, Немци су продужили десно крило тога Фронта у Источној Босни и успоставили фронт на Дрини од Зворника до њеног ушћа. Поред снага које су већ имали на томе простору, углавном у Бијељини и Брчком (7 СС дивизија и 21 СС дивизија „Скендербег"), они су првог јануара 1945 год. упутили из Сарајева у Власеницу 963 тврђавску бригаду „Клоц" а затим и 22 дивизију, с циљем да се пробију у долину Дрине и повежу са снагама у Бијељини. Овим непријатељским снагама садејствовали су четници у рејону Мајевце и муслиманске месне оружане формације познате под именом „зелени кадар". Против ових удружених снага У току јануара и фебруара 1945 год. на подручју источне Босне водиле су свакодневне борбе јединице Друге армије НОВЈ.

БР. 13

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД 7 ЈА-
НУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О СИТУ-
АЦИЈИ НА СЕКТОРУ БИЈЕЉИНА — ЈАМЕНА — СРЕМ-
СКА РАЧА¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. бр. службено
7 јануара 1945 год.

Извештај о сектору
Бијељина, Јамена,
[Срем.] Рача.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
(Оперативни отсек)

Дознали смо да на сектору Бијељина непријатељ долази са патролама до села Дворови, Лесковача и Барица. Усто смо дознали [да] непријатељ који се налази у Бијељини очекује помоћ — вероватно од Сарајева.² Јачина непријатеља у Бијељини иста је као и пре.

На сектору Сољани, Страшинци и Јамена: не долазе од 3-П- т. г. никакове патроле.

Овај сектор контролишу наше патроле на коњу, такође и Ср. Рачу и Вишњићево.

На сектору Батровци — Липовац, где су се јуче водиле борбе са непријатељем, нема никаквих промена. Наш вод који је у контакту са непријатељем, налази се на истом положају и контролише р. Босут код Градине те тиме обезбеђује леви бок пешадиских јединица и с. Моровић.

Према телефонском наређењу Штаба VI Пролетерске дивизије, Бригада је повукла снаге у с. Моровић. Наше јаче патроле контролишу исти сектор и држе везу са снагама у Босни. Држање читавога дивизиона у Вишњићеву за сада нам је онемогућено јер немамо довољно транспортних кола за довоз сточне хране, коју добијамо из Бачке Паланке.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Комесар, мајор
[потпис нечитак]

(М. П.)

Начелник, мајор
[потпис нечитак]

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—1/2, к. 1043.

Види док. бр. 5.

БР. 13

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВЈ ОД 8 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ЈЕДНАЕСТЕ
НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛО-
ЖАЈА НА ЛИНИЈИ С. ЛОВАС — ТОВАРНИК¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. СЛ. 10
Дана 8.1. 1945
У 2 h

ШТАБУ XI ДИВИЗИЈЕ

Данас у 7 часова ујутру извршите покрет са ваше двије бригаде са садашње просторије и размјестите се на просторији: село Товарник и јужни дио села Ловаса. Одмах по доласку ове двије бригаде на одређену просторију најенергичније и хитно приступите изградњи наше друге одбранбене линије и то на сектору: од села Ловаса преко коте 126 — кота 134 (ивица шуме) — кота 126 (Матијевићев салаш) — кота 90 и даље до жељезничке пруге на почетак канала (на правцу према Илинцима).

За изградњу ове линије користити поред својих јединица и мјесно становништво.

Напомињемо да су два бугарска пука, која су током прошлог дана пошла на други задатак, већ радила на изградњи ове линије.

Трећу бригаду оставите на досадашњој просторији до одласка бугарских јединица са просторије I Нида, када ћете је пребацили у Шид.

ПоЕежите се са Штабом I Пролет. дивизије ради пријема одређеног вам наоружања.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник-пуковник,
Саво Дрљевић

(М. П.)

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—1/2, к. 1043.

² Види док. бр. 5.

БР. 15

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 8 ЈАНУ-
АРА 1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА О ПРЕДУ-
ЗИМАЊУ МЕРА ЗА ОДБРАНУ ПОЛОЖАЈА У СЛУЧАЈУ
НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ОФАНЗИВЕ¹**

ШТ АБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА Н.О.В.Ј.

Бр. 30
8.1.1945 г.
у 01³³ ч.

ШТАБУ I, IV И X КР., I. ЈУГ., Т. ДИВ. И АРТ. БРИГ.

' Положај

Од Штаба I Пролетерског корпуса обавештени смо да се једна немачка тенковска дивизија налази у покрету према Сремском фронту, т.ј. према нама.

Има доста вероватноће да непријатељ предузме јачу офанзиву на нашем фронту.

Наш фронт је врло важан и осетљив по непријатеља, а истовремено и за нас. Конкретно, у случају јаче непријатељске офанзиве, овај фронт је скопчан са директном одбраном врло важних саобраћајних центара, а посебно Београда.

Обзиром на горње,

н а р е ђ у ј е м о :

1. — Све наше јединице морају задржати у својим рукама садашњу линију фронта и у случају непријатељског напада морамо тући непријатеља на истој;

2. — За извршење горњег задатка предузети све потребне мере:

— појачати до максимума извиђачку и обавештајну службу;

ј — даноноћно вршити стално утврђивање линија, како прве, тако и прихватних положаја;

— порушити све мостове преко мочварног отсека фронта и испред наших линија, на најосетљивијим правцима, поставити што више противтенковских и пешачких

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2/3—1, к. 715.

нагазних мина, *које* најхитније допремити из магацина. Такођер снабдети арт. јединице са муницијом за одбрану од тенкова;

— одржати одмах састанке са штабовима батаљона, прочитати и разрадити са њима ово наређење, а по могућности и са командама чета. Штабови и команде морају до максимума припремити све борце, војнички и политички, подготвити их за борбу против непријатеља који своје последње снаге и резерве баца у борбу на свим фронтovima;

— развити до највеће мере и одржавати у свима јединицама строгу војничку дисциплину, која треба да буде израз наше борбе.

3. — Сваки, па и најмањи знак промене на непријатељском фронту јављати, а посебно сваког дана увече достављати исцрпан извештај о ситуацији, распореду јединица, утврђивању положаја, о раду са командним кадром и борцима и о другом, у вези горњих тачака.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУГ

Политкомесар, потпуковник:

И. Матерић

Командант, генерал-мајор:

Милутин Морача

Нач. арт. отсека, мајор

БР, 11

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 8 ЈАНУ-
АРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА О
ВОЈНО-ПРОПАГАНДНОЈ ПРИПРЕМИ БОРАЦА И СТАРЕ-
ШИНА ЗА БОРБУ ПРОТИВ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ТЕН-
КОВА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕЛСКОГ КОРПУСА Н.О.В.Ј.
Бр. 30
8.1. 1945 г.
У — Ч.

ШТАБУ: свима јединицама

П о л о ж а ј

УСЛОЕИ под којима у садањој фази рата водимо борбу изискују од свих нас максимум интензивног рада. У последњим борбама видели смо све недостатке, како код наших старешина, тако и код бораца и нећемо их овде понављати.

Посебно питање, са којим се морамо позабавити, је борба против тенкова. Тенкови су једно од моћних оруђа, које непријатељ користи у дефанзивној и у офанзивној борби. Но, ма колико је тенк моћно оруђе, он има и својих слабих страна, и, ако наше јединице правилно искористе своја *противтенковска* средства, тенкови неће и не могу да претстављају неко несавладиво средство борбе у непријатељским рукама.

Ми имамо данас доста средстава за ефикасну борбу против тенкова. Наша артиљерија кадра је да се супротстави и масовнијем нападу тенкова и да такав напад успешно одбије. Наше пешадијске јединице располажу такођер са противколским оруђима. Сва та оруђа скупа јесу моћна снага у нашим рукама.

Када имамо толика противтенковска средства, онда морамо побеђивати непријатељске тенкове. Нема никаквог оправдања друкчијем мишљењу.

Ми морамо научити све наше руководиоце и борце да непријатељски тенк сматрају као и свако друго непр. ору-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 4—1. к. 784.

жје, кога морамо уништити, запленили и тиме — укратко смањити оружану снагу непријатеља.

Да бисмо што боље и успешније савладали знање о борби против тенкова, о нашим могућностима за ту борбу, да бисмо на тај начин улили поуздање код свих наших бораца о успешној борби против тенкова, обзиром на наша средства, предузмите одмах

Војничко-пропагандни рад за борбу против тенкова.

у овом раду обучите руководиоце и борце следеће:

— каквих има тенкова (по тонажи) — „Тигар“, „Пантер“, „Фердинанд-топ“, тенкови средње тонаже — 10—20 тона, мали тенкови, оклопна кола;

— слабе тачке код тенкова: бочни оклоп, гусенице, отвори на тенку;

— наша средства за противтенковску борбу: посебно о свим врстама топова (узети податке из артиљериског „Гласника“), о дејству противколске пушке, ручне бомбе, о свежњу бомби, о бензинеким флашама, о нагазним минама.

Посебно образовати часове за људство које је задужено са противтенковским оруђем.

— Тенкови, као средство за пребацивање пешадијских група — о дејству пешадијске ватре на тенкове у вези са овим.

Нарочито са борцима прорадити у војно-пропагандном смислу велику моћ наше артиљерије у борби против тенкова, створити код њих поуздање у нашу артиљерију, а у вези с тим и велику дужност и одговорност пешадијских јединица за чување артиљерије заједничким нападом и дејством на непријатеља. Исто тако изнети им све штетне последице страха од тенкова, паничног повлачења и уопште несигурности. Борац таквих особина не може се сматрати да је војник НО војске.

У истом смислу прорадити исто са артиљерцима, а посебно научити их да до максимума користе топове у борби против тенкова.

Пропагандни рад за разбијање страха и несигурности када се појаве непријатељски тенкови у борби мора се заснивати на реалним чињеницама, наиме улити бојцима у главу да су наша средства против тенкова заиста моћна, да их имамо у нашим рукама и да се према томе страх и кукавичлук од тенкова појављује само код људи који немају особине правога народног борца.

У пропагандном раду развити код бораца и руководица такмичење: која ће јединица уништити највише непри-

јатељских тенкова у претстојећим борбама, и указати на високе похвале и одликовања за таква јуначка дела.

По овом раду подносити ћете нам извештај, као и посебну тачку о раду јединице, свакога дана.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, генерал-мајор:
Милутин Морача

БР. 12

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 8 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ О РАСПОРЕДУ СВОЈИХ И НЕПРИЈА- ТЕЉСКИХ СНАГА¹

ШТАБ VI ПРОДЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

„НИКОЛА ТЕСЛА”

Н.О.В.Ј.

Стр. п. бр. 15
8 јануара 1945 г.

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА

Достављамо вам скицу² положаја ове дивизије са следећим подацима и допунама:

Непријатељ се налази испред и у с. Комлетинци, у с. Оток и дуж железничке пруге Брчко — Винковци. По непровереним подацима, у с. Комлетинци налази се један батаљон пешадије са једном батеријом брдских топова и једном батеријом тешких бацача. Дуж пруге Брчко — Винковци непријатељ је саградио бункере на сваких 600 метара, „а код шумарове куће³ (на' пружи) има посаду од око 600 војника који патролирају пругом и насипом у правцу реке Спа-1 чве и у правцу с. Бошњаци. Непријатељска артиљерија туче наше положаје из с. Комлетинци и Отока.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1—2, к. 798.

² Редакција не располаже овом скицом.

³ Односи се на железничку станицу Спапча.

Распоред наших снага показан је на скици. Један дивизион тешких бацача 120 мм налази се у селу Нијемци. Поправљена су два моста преко реке Босута (један код с. Подграђе а један код с. Нијемци), а трећи мост се прави између с. Подграђе и с. Нијемци преко Босута. Стражарска служба дању на положају испред с. Комлетинци врши се истурањем мањих одељења испред положаја, а ноћу патролирањем. На осталим положајима врши се сталним патролирањем. Веза дивизије са бригадама врши се помоћу радио, телефонима и куририма. Бригаде са батаљонима телефоном и куририма, а батаљони са четама непосредно и куририма.

Непријатељ нас може напасти од правца Оток — Комлетинци пешадијом и тенковима, а од пруге Брчко — Винковци и преко Босутских шума само пешадијом. Ако би непријатељ напао јачим тенковским снагама, морали би се повући на линију Босута услед недостатка артиљерије. Оба моста преко реке Босута наше су јединице минирале.

Претстражарске положаје утврђује пешадија, а главне пешадија и инжињерија. Ровови се копају појединачни и групни, као и митраљеска гнезда, са траверзама за стојећи, клечећи и лежећи став. Према томе, како где подводност земљишта дозвољава. Где год је могуће копају се и земунце. Једгшице које су на положају испред с. Комлетинци добијају топлу храну која се кува у Д. Новом Селу. Остале јединице имају такође топлу храну.

Осматрачнице су убележене на скици. Извиђања и обавештавања врше се преко извиђачких одељења која иду у правцу преко пруге у непријатељску позадину. Обавештења добијамо и од Диљског партизанског одреда, који на овом сектору (Босутске шуме) познаје терен.

СМРТ ФАШИЗМУ СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, п. пуковник,
службено отсутан

Командант, генерал-мајор,
Ђоко Јованић

*

(М. П.)

БР. 13

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
8 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ДА ПО-
СЕДНУ И УТВРДЕ ПОЛОЖАЈЕ НА ОТСЕКУ С. ЛОВАС—
ТОВАРНИК¹**

ШТАБ XI ДИВИЗИЈЕ I КОРПУСА Н.О.В.Ј.

Оп. број 14

Дана 8 јануара 1945

ШТАБОВИМА V, XII И XXXII БРИГАДЕ

У вези наређења Штаба I Пролетерског корпуса (О. бр. 10 од 8 јануара т.г.),² ова дивизија са своје две бригаде у току данашњег дана има се пребацити на сектор Ловас — Товарник, а на којој просторији утврдити другу одбранбену линију.

У вези предњег

НАРЕЂУЈЕМО :

XII бригада: Одмах по пријему овог наређења извршиће покрет са своје досадање просторије правцем Бапска и сместити се на просторију јужног дела села Ловас. По доласку на нову просторију задатак ове бригаде је да приступи одмах изградњи друге одбранбене линије на сектору од к. 126 — к. 134 и до Матијевићевог салаша, где ће се на к. 126 и салашу везати са стрељачким стројем XXXII Бригаде.

За своја претстражарска и извиђачка одељења израдити бункере и ровове са саобраћајницама, како би војници по истима могли саобраћати и то на к. 122, к. 125 и на к. 127 (Илача).

XXXII бригада: Одмах по пријему овог наређења извршиће покрет правцем Бапска — Бановина — к. 141 — Трунићев салаш — Павловац — к. 136 и са бригадом сместити се на просторију села Товарник. По доласку на нову просторију приступити одмах темељитој изградњи друге одбранбене линије

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—1/2, к. 1043.

² Види док. бр. 5.

на сектору Матијевићев салаш — к. 126 — к. 105 — к. 90 и спојити линију преко железничке пруге на канал који води од села Илинаца. За своје предње делове ископати бункере, као и ровове на к. 112, и на Орашћу, слово „О”.

V бригада: Задржаће се на својој досадањој просторији до даљег наређења.

Јединице које су добиле сектор за прављење друге одбранбене линије одмах ће приступити том раду и водиће рачуна да се ровови и бункери изграде што темељитије, с тим што ровови морају бити дубоки најмање 1 и по метар, а бункере по могућству изградити од цигле, а уколико цигле недостају, изградити од дрвета. Ровови и бункери морају имати потребне саобраћајнице, како војници могу по истима несметано саобраћати. За овај рад користити и цивилно становништво. На том сектору који је јединицама додељен, бугарске јединице које су биле ту почеле су изграђивати одбранбену линију, али је нису довршиле.

Наређење овога штаба (О. бр. 13) ставља се ван снаге.³

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политкомесар-ппуковник:
Ч. Божовић

Командант-пуковник:
М. Шиљековић

Начелник-мајор:
Б. Никшић

³ Наређење се налази у Архиву Војног историског института
по Д Рег. бр. 2/1, к. 867.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД
9 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА
ДА ПОЈАЧАЈУ БУДНОСТ И ПРЕДУЗМУ МЕРЕ ЗА ОД-
БРАНУ ОД НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ТЕНКОВА И ПЕША-
ДИЈЕ¹**

ШТ АБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 9
9 јануара 1945

Непријатељ у Славонији и Срему располаже јачим снагама. Предвиђа се да непријатељ може предузети напад на овом сектору.

Овај сектор је важан и наше ће га јединице бранити под цијену већих губитака.

Н а р е ђ у ј е м о :

1. — Све јединице одмах ће по пријему овог наређења отпочети са копањем ровова и настојати да их у току дана доврше.

2. — Јединице ће прво направити ровове и склонишћа за свој материјал па онда около направити ровове за евоје људство, а у исто време да штите и бране материјал са којим располаже дотична јединица.

Ауто-чета и Противавионски дивизион изградиће заклоне за све аутомобиле, тако да сваки аутомобил буде укупан у земљу до горње ивице мотора.

Такођер направити склониште за резервну муницију која се налази код начелника за артиљериско снабдевање (ово се односи на муницију у Илачи).

Борци ће овакав рад схватити као једино правилан кад виде солидно изграђену и плански повезану линију ровова и кад им се објасни чињеница да тенкови не могу таквим пешадиским рововима нашкодити.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2/3—1, к. 715.

3. — Уништење непријатељских тержова стављамо у задатак јединицама противтенковске одбране:

а) инжињерским деловима који ће према плану штабова бригада поставити противтенковске мине између наше и непријатељске линије;

б) одељењима са бензинским флашама која ће поставити штабови батаљона на правцима вероватне употребе тенкова;

в) одељењима противколских пушака и противавионских митраљеза која поставити у прву борбену линију;

г) четама и батеријама п.к. топова 45 мм које поставити на главној одбранбеној линији почев од линије стрелачког строја, а на правцима вероватне употребе тенкова;

д) јединицама артиљериских оруђа 76 и 122 мм одређеним за противколску одбрану, а постављеним по дубини од I до II одбранбене линије.

Ниједно оруђе одређено за противколску одбрану не сме се откривати на друге циљеве. Сем тога, и против тенкова отпочињаће дејство само кад је ватра ефикасна — поодак сигуран.

За сва противколска оруђа одмах израдити најмање по два резервна положаја.

4. — Овим се наређује остатак на положај свих делова без обзира на могућност продора тенкова кроз линију пешадије.

Ради тога наређујемо:

а) За све помоћне јединице (санитетске, радне водове, бојне коморе, интендантуре и др.) одмах израдити борбене заклоне из којих ће моћи дејствовати, а који ће их уједно заштитити од дејства из тенкова.

План (места) борбених заклона за ове јединице израдиће штабови бригада тако да и они улазе у општи одбранбени систем бригаде.

б) За сва помоћна и борбена средства (кола, магацини, телефонске централе, комора, коњи и сл.) одмах одредити места и по потреби за њих у земљи изградити заклоне.

Ниједно од ових средстава за време борбе не сме остати необезбеђено и нагомилано по селима, улицама, авлијама — мора бити обезбеђено општим борбеним распоредом и заштићено од дејства артиљерије и нарочито тенкова.

в) Осматрачнице штабова и заклоне за штапске делове и средства одмах изградити, предвиђајући и организујући правце за везу и командовање.

На почетку борбе све јединице, сви штабови и сви помоћни делови морају бити на унапред организованим борбе-

ним положајима, — а сва средства извучена у припремљене заклоне.

5. — Наређујемо да све јединице стално буду у строгој приправности — увек спремне за дејство.

Будност и рад осматрача и стражара контролисаће се даноноћним обилажењем.

Код сваког аутоматског, тешког и артиљерског оруђа на положају мора бити преко целе ноћи будан по један нишанција, односно стражар, — а сва остала послуга непосредно поред оруђа. Оруђа морају бити спремна за дејство сваког момента.

6. — Преко целе ноћи морају бити ка непријатељу истурени густе редови патрола. Њихов је задатак да о свакој промени код непријатеља најхитније извисте стрељачки строј из кога су патроле упућене.

7. — Са извршењем задатка по овом наређењу отпочети ноћас

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОЛИТКОМЕСАР,
пуковник

КОМАНДАНТ,
генерал-мајор
Васо Јовановић

(М. П.)

БР. 15

**ОБАВЕШТЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 11 ЈА-
НУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПЕТЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ О
ОТГЛУПИ ВРХОВНОГ КОМАНДАНТА НОВ И ПОЈ ДА СЕ
А ФОРМИРА ШТАБ АРМИЈЕ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Стр. пов. бр. 22/45
11. јануара 1945

ШТАБУ V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Од Врховног штаба НОВ и ПОЈ добили смо наређење
Пов. бр. 1 од 1. јануара 1945 год., следеће садржине:

„Према указаној потреби,

НАРЕЂУЈЕМ:

1. — Да се одмах формира Штаб I Армије од досадашњег Штаба I Пролетерског корпуса, на челу са командантом генерал-лајтнантом Пеком Дапчевићем и комесаром пуковником Мијалком Тодоровићем.
2. — У састав Армије улазе следеће јединице:
I Пролетерска дивизија,
V Ударна дивизија,
VI Пролетерска дивизија „Никола Тесла“,
XI Ударна дивизија,
XXI Ударна дивизија и
Коњичка бригада.
3. — О предњем су већ обавештени: Главни штаб Хрватске, Главни штаб Македоније, штабови V и II Корпуса и штабови II и III Армије.

Предње се доставља ради знања.

Пријем наређења потврдити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**ВРХОВНИ КОМАНДАНТ НОВ И ПОЈ
МАРШАЛ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ТИТО, с.р."**

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
риског института под рег. бр. 2/3—1, к. 715.

исто-

Са предњим наређењем Врховног команданта упознати све јединице наше армије.

Дивизије и одељења Штаба Корпуса направиће нове печате, на којима ставити уместо: „I Пролетерски корпус“: I Армија НОВ Југославије.

Потврдити писмено пријем овог наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник — пуковник:
Саво Дрљевић

(М. П.)

Достављено: Свим дивизијама, Коњичкој бригади, Пратећем батаљону, Ауто-батаљону, Батаљону за везу, Офицерској школи и свим одељењима овога штаба.

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈА
Стр. нов. бр. 26/45
11. Јануара 1945

47
12.1.45

ШТАБ У УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Са Врховног Штаба НОВ и ПОЈ добила смо наређење нов. бр. 1
од 1. Јануара 1945 год., садржања:

"Према указној потреби,

И А Р М И Ј Е:

1. - Да се омак формира штаб 1 Армије од досадашњег штаба
1 Пролетерског Корпуса, на челу са командантом генерал-лајтнантом
Иосиф Милетићем и комесаром, пуковником Анђелком Топоровићем.

2. - У састав Армије улазе следеће јединице:

- 1 Пролетерски дивизија,
- V Ударна дивизија,
- VI Пролетерски дивизија "Никола Тесла"
- XI Ударна дивизија,
- XII Ударна дивизија и
Кочичка Бригада.

3. - О предлажу су већ обавештени: Главни Штаб Армије, Главни
Штаб Македоније, Штабови V и XI Корпуса и штабови 1 и 2 Армија.

Предлажу се поставити редни знаци.

Пријем наређења потврдити.

Смрт фашизму - слобода народу!

ВРХОВНИ КОМАНДАНТ НОВ И ПОЈ
КАРАЈЛ. ЈУГОСЛАВИЈА
Т И Г У с.т. р

Са предлажним наређењем Врховног Команданта уносимо сва јединице
како Армије.

Дивизије и одељења штаба Корпуса направимо нове печате,
на којима ставити уместо "1 Пролетерски Корпус": 1 Армија НОВ Ју-
гославије.

Потврдити писмено пријем овог наређења.

Смрт фашизму - слобода народу!

Начелник - пуковник:

Постављено: Војни дивизијама, команди
Бригади, пуковном батаљону,
пуковном батаљону, пуковном
везу, официјерској касни и
сви оддељци овога штаба.

[Handwritten signature]

БР. 25

ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 11 ЈА-
НУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОР-
ПУСА¹

ШТАБ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број: 10.
11 јануара 1945

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
За оперативно одељење

Према постојећем наређењу Штаба I пролетерског кор-
пуса достављамо препис операцијског дневника I пролетер-
ске дивизије за време од 1 јануара до 10 јануара 1945 и то:

1 јануара 1945 г.

Штаб I пролетерског корпуса са О. број 184 од 31 де-
цембра 1944 г.² наредио је да у току 1 јануара и ноћу 1/2 јану-
ара т.г. сменимо делове VIII бугарске дивизије на сектору
Грабово (укључиво жељезничка пруга) — Оролик — и де-
лове наше XI дивизије западно од Ђелетоваца. Смену извр-
шити тако да наше јединице 2 јануара ујутру буду на поло-
жају. Истога дана Штаб дивизије са Пов. бр. 574 од 31. XII.
1944 издаје наређење свима јединицама да се у току дана
припреме за покрет и да исти изврше 1 јануара 1945 г. до
одређених положаја.³

Према обавештењима добивеним од бугарских јединица
непријатељ је у јачини 4.000—5.000 војника посео положаје
за одбрану (које је добро утврдио и предтерен минирао на
извесним местима) на линији: од леве обале реке Босут —
шума Брадарица — западна ивица шуме Алмаш, источно од
села Оролик, село Берак — Шамшин — северозападно пре-
лази преко мочвара — затим поред мочвара пружа се и из-
бија на жељезничку станицу Грабово, коју држи неприја-
тељ. Непријатељеки положаји су природно јаки и поред тога

Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 2/1—3, к. 715.

² Види књ. 10, док. бр. 160.

³ Види књ. 10, док. бр. 161.

добро утврђени. Непријатељ располаже већим бројем аутоматског оруђа, артиљеријом разног калибра и бацачима.

Дивизија је у току овога дана од 5 часова ујутру у покрету и до 24 часа поставила се на простор:

VIII црногорска бригада смењује делове VIII бугарске дивизије на сектору десно: закључно жељезничка пруга Чаковци — Негославци, а лево: (извор Студенац) — к. 108 — к. 110.

Италијанска бригада смењује делове VIII бугарске дивизије на сектору десно: (извор Студенац) — к. 108 — к. 110, а лево: до пута који између села Берак и Оролика води на југоисток на коти 111.

III пролетерска бригада смењује делове VIII бугарске дивизије и XI НОУ дивизије на сектору десно: закључно пут који између села Берак и Оролик води на југозапад ка к. 111, а лево: река Босут.

I пролетерска бригада поставља се на просторији: село Шидски Бановци као непосредна резерва и изграђује другу одбранбену линију у висини к. 113 — Завратнице — к. 95 — к. 81 — западна ивица села Винковачки Бановци.

XIII пролетерска бригада као општа дивизијска резерва у Илачи.

Артиљеријска бригада поставља се на просторији: Остојић — жељезничка станица Ђелетовци — Винковачки Бановци; распоред батерија врши се по дубини са задатком дејства на сектору од реке Босут па удесно закључно са селом Берак.

Тешки дивизион: Хаубичку батерију и једну батерију 76 мм у резерви на западну ивицу села Шидски Бановци. Једна батерија 76 мм. упућује се за село Чаковци на сектору и под командом VIII црногорске бригаде.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша и руска авијација нису овога дана дејствовале.

Време: облачно и помало пада снег.

Штаб дивизије у покрету од Шида за Шидске Бановце, где је заноћио.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

2 јануара 1945 г.

И за овај дан важи заповест Штаба дивизије Пов. број 545* од 31. XII. 1944 г.

Јачина и распоред непријатељских снага као и претходног дана. Непријатељ је у одбрани и није овога дана вршио никакве активне радње.

⁴ Омашка — треба да стоји: пов. бр. 574.

Наше јединице распоређене су на сектору, по горе наведеном наређењу Штаба дивизије, као и јуче и поселе су за одбрану линију која је означена у дневнику претходног дана.

Никаквих значајнијих промена у току дана није било, изузев мање артиљеријске и извиђачке делатности с обе стране.

III пролетерска бригада, од Једне нагазне мжне намештене у једној кући, имала је шест мртвих и шест рањених другова.

Савезничка авијација дејствовала је на негфидатељске положаје.

Непријатељска авијација је неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

3 јануара 1945 г.

Непријатељска артиљерија веома је активна. То се осећа на наше десно крило код VIII црногорске бригаде и још јаче на наше лево крило код III пролетерске бригаде.

Непријатељ је око три часа изјутра извршио јак напад на XXI дивизију која се налази лево од нас.⁵ Уз садејство јаке артиљеријске ватре непријатељ у јачини око 4000 војника и 25 тенкова са две колоне напада XXI дивизију и успева да је потисне на десну обалу Босута и да заузме места: Комлетинци, Д. Ново Село и Нијемци. У село Нијемци непријатељ је ушао са 1000 војника и 8 тенкова.

Обзиром на ситуацију код XXI дивизије, Штаб наше дивизије издао је одмах писмено наређење Штабу I пролетерске бригаде и Артиљеријске бригаде да изврше покрет у правцу Нијемаца, нападну непријатеља и да овладају селом Нијемци. I пролетерска бригада (која је до сада била као непосредна резерва Дивизије у селу Шидски Бановци) — потпомогнута дејством наше артиљерије — извршила је енергичан напад на непријатеља који се налази у селу Нијемци и овладала делом села на десној обали Босута. У 19 часова I бригада продужила је напад на непријатеља и успела да са једним батаљоном пређе преко моста на леву обалу реке Босут уз јаку подршку наше артиљерије. Уз очајнички отпор непријатељ се одржао на положајима и овај батаљон I бригаде у један и тридесет часова, по наређењу и процени Штаба бригаде, повукао се на десну обалу реке Бо-

⁵ Види док. бр. 27.

сут. Мост на Босуту је I бригада минирала и порушила (мост код главне цркве у Нијемцима). I бригада се утврдила и држи положаје на линији: десном обалом реке Босут — к. 81 — к. 80.

Све остале бригаде су на ранијим положајима.

XIII пролетерска бригада изводи обуку по распореду рада.

На сектору I пролет. бригаде од наше пешадије и артиљерије уништена су два непријатељска тенка, двоје борних кола и два камиона.

Непријатељски губици: 293 мртвих и 200 рањених.

Заплењено је: један телефон, једна кола са ратним материјалом, један коњ и неколико пушака.

Наши губици: 25 мртвих и 144 рањених.

Непријатељска авијација неактивна.

Савезничка авијација дејствовала је на непријатељске положаје.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

4 јануара 1945 г.

Наређење Корпуса О. број 1 од 4.1. 1945 г. у 15,45 часова:⁶

„Извршити делимично померање наших јединица и нај-енергичније приступити изради фортификацијских обранбених линија (утврђених), израђених како по фронту тако и по дубини. Поред наших снага на овоме сектору остаће и једна бугарска дивизија на просторији: јужни део села Ловас — село Товарник и западни део села Шид.“

По истом наређењу наша дивизија остаје на истој просторији и са истим задатком као и до сада, продужујући своју обранбену линију на левом крилу низ реку Босут до у висину Валеровог ст. (2 клм. јужно од Ђелетоваца). Своје обранбене линије темељно утврђује, а неколико прихватних изграђује западно од села Товарник.

Десно од нас је V дивизија, а лево У1-та, која смењује XXI дивизију.

Непријатељ држи исте положаје као и јуче. Јачина његових снага — непромењена. Према неким обавештењима (која су непотврђена) у путу му је појачање од 4—5.000 људи од правца Брчко.

' Види док. бр. 27.

распоред наших јединица остаје исти.

На сектору VIII и Италијанске бригаде није било нарочитих промена, артиљеријска активност с обе стране. Примећено је да се непријатељ утврђује на сектору VIII бригаде западно од Бургеровог салаша око извора Студенац.

На сектору III бригаде, око и у селу Оролик, непријатељ је вршио неке покрете, вероватно, у циљу прегруписавања снага. Осетила се нека ужурбаност код непријатеља, а хука моторизације још јаче потврђује, односно открива неке његове припреме. На ово наша артиљерија отворила је у том правцу јаку ватру, тако да је у току овога дана непријатељ био неактиван. III пролет. бригада успела је да митраљеском ватром запали један непријатељски камион и да неколико мањих одељења пребаци преко реке Босут, која су се утврдила на ону страну.

На сектору I бригаде борба се наставља. Јутрос у два часа непријатељ је извршио јак напад и наши су на десној обали Босута одржали положај.

Активност артиљерије осећа се с обе стране, а нарочито с непријатељске.

XIII бригада изводила је обуку по распореду рада.

Непријатељски [губици]: око 70 мртвих и око 105 рањених.

Наши губици: код I бригаде: 4 мртва и 36 рањених

код III бригаде: 2 мртва и 6 рањених

код арт. бригаде: мртвих нема и 5 рањених

свега: 6 мртвих и 47 рањених

Савезничка авијација активна и бомбардовала је непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

Бреме: ведро.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

5 јануара 1945 г.

Подаци о непријатељу исти.

Распоред наших јединица исти.

Око два часа ујутру III бригада је пребацила на десну обалу Босута (јужно од шуме Брадарица) две чете на место звано Широке Њиве. На томе месту остала су три топа 76 и 2 камиона XXI дивизије; прилазе ка њима наши су Држали под Јаком ватром. III бригада покушала је да извуче

ове топове, али су прилази тучени јаком непријатељском ватром. После дуже борбе наши су успели да приђу и да униште топове, а камионе да запале, после чега су се обе чете III бригаде вратиле на леву обалу Босуца, на своје раније положаје.

Око 1 час непријатељ је покушао да пређе на леву обалу Босуца између села Нијемци и Валеровог ст. око к. 80; у почетку он је успео да пребаци мање снаге, али је нашим противнападом одбачен натраг уз губитке.

Током читавог дана непријатељ је тукао наше положаје јаком артиљеријском ватром. Наша артиљерија такођер је била веома активна.

Непријатељска артиљерија нарочито је дејствовала на сектору III бригаде. Примећено је да су овога дана у Оролик стигла три непријатељска тенка и 4 камиона.

На сектору Италијанске бригаде није било значајнијих промена.

VIII црногорска бригада на неким местима померила је линију својих положаја за нешто унапред.

Непријатељски губици: око 120 мртвих и 150 рањених.

Уништена су три непријатељска топа 76 мм и два камиона.

Заплењена су два непријатељска шарца.

Наши губици: 15 мртвих и 70 рањених.

XIII бригада утврђивала је прихватне положаје на линији: железничка станица Илача — к. 112.

Савезничка авијација није дејствовала.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

6 јануара 1945 г.

Борба се на сектору I бригаде наставља. Ујутро око **два** часа прва бригада извршила је противнапад на непријатеља у селу Нијемпи. Непријатељ је приморан да напусти **ово** село и задржао се на положајима северно и јужно од села Комлетинци на линији: к. 83 — к. 84 — к. 83 — к. 91 — к. 88 — к. 85 — к. 80 — к. 78.

У току овога дана I пролетерска бригада смењена је с положаја од јединица VI пролетерске дивизије и повучена је у село Шидски Бановци са задатком као и раније — да образује непосредну резерву дивизије.

III бригада остаје на истим положајима, изузев што је свог састава упутила једну чету на десну обалу Босута, и садејства са I бригадом у правцу села Комлетинци.

Италијанска бригада врши демонстративан напад у правцу села Берак.

VIII црногорска бригада извршила је напад на непријатеља и то: једна чета врши прелаз преко мочвара и напада жељезничку станицу Грабово, а два батаљона лево од ове чете прешли су мочваре и нападали на јужни део жељезничке пруге Грабово — Негославци. У почетку борбе непријатељ је потиснут из бункера. Борба је трајала 5 часова и непријатељ се упорно бранио. На овом правцу непријатељ је био јак око 400—500 са јаким аутоматским оруђима, лаким и тешким бацачима и после петочасовне борбе наши су се повукли на полазне положаје.

XIII бригада — као огњита резерва налази се у селу Илача. Она изводи обуку по распореду рада, изграђује фортификациске објекте између села Илача л. Шидских Баиоваца.

Непријатељски губици: 200 мртвих и 187 рањених.

Заплењено је и уништено: 2 камиона (уништена), 1 приколица (уништена), а заробљена — заплењена: 2 камиона — полуисправна, једна кола са материјалом, два моторцикла, више кола са ратним материјалом, 30 пушака, 50 нагазних мина, једна телефонска централа са каблом. Још 2 непријатељска тенка су оштећена, које је непријатељ одвукао камионима.

Наши губици:	I бригада:	5 мртвих и 11 рањених
	III бригада:	" 4 рањена
	VIII бригада:	13 " 40 рањених
	свега:	18 мртвих и 55 рањених

Савезничка авијација активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

7 јануара 1945 г.

Подаци о непријатељу — без промене.

Дивизија на истом простору и с истим задатком као и претходног дана.

У току дана непријатељ није вршио никакве активне радње у правцу наших положаја.

Све јединице врше утврђивање и изграђују обранбене линије.

Артиљериска делатност с обе стране.

Значајнијих промена није било.

Достављен је програм рада свима јединицама, по којему се има да изводи обука за идући месец дана у слободно време.

Непријатељски губици нису установљени.

Наше јединице нису имале губатака.

Савезничка авијација, а тако исто и непријатељска биле су неактивне.

Време: облачно и помало пада снег.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

8 јануара 1945 г.

Овога дана нема значајнијих промена, сем извиђачке и артиљериске делатности с обе стране.

Од непријатељске артиљерије III бригада имала је два рањена друга, а VIII црногорска 12 мртвих и 29 рањених.

Свега наши губици: 12 мртвих и 31 рањен.

Непријатељски губици нису установљени.

Све јединице вршиле су утврђивање и изграђивање обранбених линија. Извођена је обука по распореду рада.

Авијације како савезничке, тако и непријатељске, овога дана није било.

Време: облачно и пада снег.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

9 јануара 1945 г.

Обавештени смо да непријатељ у Срему и Славонији раеположе јачим снагама и да је јуче осмотрена на путу од Брода ка Винковцима једна већа моторизована група.

У вези тога, Штаб дивизије са О. бр. 9 у 19 ћ наређује да све јединице организују на својим секторима обранбени систем по фронту и дубини.⁷

Организација обранбених линија је следећа:

I обранбена линија састоји се: од претстражне линије која је поседнута од мањих извиђачко-осматрачких група са аутоматским оружјима, главне линије са рововима за чете и

⁷ Види док. бр. 14.

батаљоне, с тим што су ови ровови по фронту повезани и од линије отсечених резерви, која се сада довршава.

II обранбена линија врло је добро изграђена потпуно повезаним ровом по целој дужини фронта. Пешадија поседа еамо повремено, кад то ситуација налаже.

III обранбена линија изграђена је у виду ровова, по фронту потпуно повезана. Линија није поседнута, али снаге које треба да је поседну налазе се у непосредној близини.

У току дана није било значајнијих промена, изузев патролне и мање артиљеријске активности с ове стране.

Код свих јединица изводи се обука по израђеном распореду рада. Овога дана наши нису имали губитака.

Непријатељски губици нису установљени.

Савезничка и непријатељска авијација нису биле активне.

Време: облачно, пада снег.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

10 јануара 1945 г.

Овога дана није било неких нарочитих промена.

Наше патроле биле су активне.

Артиљериска активност с обе стране.

Врши се изграђивање и поправљање фортификацијских објеката на обранбеним линијама.

Све јединице изводе обуку по распореду рада.

Непријатељски губици: око 20 мртвих и 30 рањених.

Наши губици: 1 мртав и 4 лакше рањена.

Авијације у току дана нема.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

..

За Штаб
начелник, ппуковник
Блажо Марковић

(М. П.)

БР. 17

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ЈЕДНАНА-
ЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 10 ЈАНУАРА
1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ¹**

ШТАБ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ

Оп. број 20

Дана 12 јануара 1945

Предмет: Операцијски извепггај
за време од 1—10 ја-
нуара доставља.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ

У вези наређења тога штаба, О. бр. 164 од 20 децембра 1944 год., достављамо Вам извод из операцијског дневника јединица ове дивизије у међувремену од 1 до 10 јануара 1945 год. и то:

1-1-1945 год.

Према наређењу Штаба I Пролетерског корпуса О. бр. 184/44.² Дивизија је добила задатак да се са просторије Нијемци — Ћелетовци премести и смести на просторију Илинци — Мала Вашица — Товарник.

V Бригада: Тачно у 6 сати изјутра Бригада је са свим својим деловима извршила покрет из села Нијемаца за Илинце, где се и сместила.

Дотичног дана Бригада није имала додира са непријатељем.

XII Бригада: Тачно у 6 сати изјутра са два батаљона и приштапским јединицама извршен је покрет из села "Белетоваца за с. Малу Вашицу. Са два батаљона, након предаје положаја јединицама III Крајишке бригаде, извршен је покрет такође за с. Малу Вашицу.

Бригада смештена у с. Малу Вашицу. Дотичног дана није било никаквих промена. Додира са непријатељем није било.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 5/3, к. 867.

² Види књ. 10, док. бр. 160.

XXXII Бригада: Тачно у 6 сати изјутра Бригада је извршила покрет правцем Винковачки *Вановци*. — железничком пругом — Товарник, и Бригада се сместила у село.

Додира са непријатељем није било.

2-1-1945 год.

V бригада: Бригада са свим деловима на одмору у селу Илинцима.

XII Бригада: Јединице Бригаде на одмору у с. Малој Вашици. Рађен је пешадијски егзерцир и ратна обука.

XXXII Бригада: Бригада на одмору у Товарнику. Рађен пешадијски егзерцир и политички часови.

3-1-1945 год.

У вези телефонског наређења Штаба I Пролетерског корпуса од 3 о.м. Дивизија је добила задатак да са једном бригадом избије у село Нијемце и потпомогне јединицама XXI Дивизије које су водиле борбу са десне обале реке Босуца,³ док са две бригаде и једним артшверијским дивизионом да се постави на сектор Градина — Илинци — Товарник, које ће служити као непосредна резерва.

За извршење овога задатка издали смо наређење нашим јединицама и то:

V Бригада: Да што хитније избије у село Нијемце, где ће се повезати са јединицама XXI Дивизије и истима потпомоћи у одбијању непријатеља који је вршио противнападе на јединице XXI Дивизије, истога уколико је могуће разбити, а уколико не, оно барем зауставити његово даље напредовање.

Тачно у 9,50 часова претходнице Бригаде, које су имале задатак испитивање терена и хватање везе са јединицама XXI Дивизије, дошле су у сукоб са непријатељем који је већ био заузео село Нијемце и у северном делу Нијемаца прихватили су борбу све дотле док главнина Бригаде није пристигла, а када је главнина пристигла, примила је борбу и после једночасовне жестоке борбе успела је одбацити непријатеља из се-

³ Види док. бр. 27.

верног дела села Нијемаца у јужни део, тако да су лева обала Босута, као и сам мост, били контролисани од стране наших јединица.

Бригада покушава даље са прогоном непријатеља и пребацује своја два батаљона на десну обалу реке Босута, који су извршили прелаз на к. 81 и поставили се испред самога села, где су ухватили везу са једним батаљоном V Српске бригаде и тако у заједници вршили напад са јужне стране на село Нијемце, где им је пошло за руком заузети прве куће, али непријатељ контранападом избацио их је из села уз велике губитке за непријатеља. Батаљони поново се концентришу и врше напад на непријатеља, али је исти остао без успеха, пошто је непријатељ запосео прве куће, као и користио тенкове, тако да су батаљони морали се повући на своје полазне положаје. На истим положајима задржали су се до 5 о.м. у 8 часова изјутра, када непријатељ уз припомоћ тенкова врши понова напад на наше јединице и успева му потиснути их, т.ј. пребацити на леву обалу реке Босута, где су се задржали и заузели нове положаје.

Губици непријатеља у овим борбама су: 29 мртвих, као и већи број рашених.

Губици Бригаде: 26 мртвих, 72 рањена и 3 нестала.

Губици у оружју: 13 пушака, 2 пушкоми-митраљеза.

XII Бригада: 3. о.м. тачно у 9,30 часова поставила се на сектор Градина — Илинци, која је служила као резерва уколико би непријатељ вршио даљи продор у правцу наших јединица и имала је за задатак контроле моста на реци Босуту — Градина, као и детаљно фортификацијско утврђивање друге одбранбене линије.

Додира са непријатељем није било.

XXXII- Бригада: Тачно у 9 часова поставила се на сектор Илинци — Товарник са задатком затварања правца који изводи од села Нијемаца и израде друге одбранбене линије на своме сектору.

Додира са непријатељем није било.

Артиљеријски дивизион: У 10 часова пре подне поставио се на сектор Ферковићев стан, који је имао за задатак затварање комуникације Нијемци — Илинци, као и непосредно потпомагање наше пешадије на непријатељско упориште у Нијемцима.

Приликом пребацивања наше пешадије преко реке Босута, Дивизион је вршио дејство, тако да је истој било омогућено прелазити, јер је непријатељ обратио пажњу на нашу артиљерију, а не на пешадију која му је подишала.

Приликом ове борбе један топ оштећен је од непријатељске гранате, тако да је сада неупотребљив за дејство.

Губици у људству: 1 друг мртав.

Губици у стоци: 1 коњ погинуо и један лакше рањен.

Непријатељски губици непознати.

Чета за везу Дивизије: У 9 часова са својим једним одељењем постављала је телефонску линију за јединицама које су наступале према селу Нијемцима и када је извршила прелаз преко реке Босута, поставили су свој телефон позади батаљона, где су одржавали везу са Штабом дивизије.

Непријатељ који је извршио контранапад из тенковског топа убио је друга који је вршио своју дужност, а исто тако остао је на положају телефон, као и 800 [м] телефонског кабла.

4-1-1945 год.

V бригада: Стање на положају непромењено. Бригада са два батаљона на десној страни реке Боеута држи положаје. Око 10 часова батаљони су се повукли на леву обалу реке Босута и заузели положај. Непријатељ туче наше положаје артиљеријом.

Око 10 часова навече, у вези наређења Штаба I Пролетерског корпуса, Бригада је добила смену од јединица VI Личке дивизије и кренула за Илинце, где је преноћила.

XII Бригада: Јединице Бригаде на истом месту и са истим задатком. Бригада

изграђује фортификацијско утврђење друге одбранбене линије.

Око 16 часова Бригада је после смене од јединица VI Личке дивизије извршила покрет за Бапску, где се сместила ради одмора. У току дана Бригада није имала додира са непријатељем.

XXXII Бригада: Јединице Бригаде довршавају копање ровова на истој линији.

Артиљеријски дивизион: На истим положајима.

5-1-1945 год.

У вези наређења Штаба I Пролетерског корпуса, О. бр. 1 од 4 јануара, Дивизија је добила задатак да се са јединицама Дивизије смести на просторију Беркасово — Бапска — Сот.⁴

V Бригада: У 10 часова изјутра Бригада је извршила покрет из с. Илинаца за Беркасово. По доласку у Беркасово, услед врло малог простора за смештај целе бригаде, Штаб бригаде и све јединице сем два батаљона смештене су у Беркасово, а два батаљона у Привиној Глави.

У току дана нема никаквих промена. Батаљони на одмору.

XII Бригада: Јединице Бригаде на одмору у Бапској. Вршено је чишћење оружја и подмазивање.

XXXII Бригада: Извршила је покрет са просторије Товарник — к. 136 — Павловац — Трунићев салаш — Бановина и сместила се у јужни део села Бапске. Бригада на одмору и чишћење оружја.

Артиљер. дивизион: Извршио покрет са просторије Илинци — Шид — Беркасово и сместио се у с. Беркасово.

Чишћење оружја и сређивање.

6-1-1945 год.

V бригада: Снаге Бригаде на истом сектору на одмору. Није било никаквих промена.

XII Бригада: Јединице Бригаде у Бапској на одмору. Одржана је свечаност пово-

* Види док. бр. 1.

дом Бадњака. У току дана није било никаквих промена.

XXXII Бригада: Бригада на сређивању и одмору на просторији Бапске.

Артиљер. дивизион: У селу Беркасову на одмору.

7-1-1945 год. **V бригада:** Бригада на истој просторији на одмору.

XII Бригада: Такође на истој просторији на одмору.

XXXII Бригада: На истој просторији на одмору. Формирање инжињерске чете.

8-1-1945 год. **Арт. дивизион:** У Беркасову на одмору. Према наређењу Штаба I Пролетерског корпуса, О. бр. 10 од 8 јануара 1945 год.,¹ Дивизија је добила задатак да са две бригаде што брже изгради другу одбранбену линију на сектору к. 126² — Матијевићев салаш (к. 126) — к. 105 — к. 90 и спаја линију преко жељезничке пруге на канал који води од Илинаца.

V Бригада: И даље остаје у селу Беркасову као дивизијска непосредна резерва.

XII Бригада: Јединице Бригаде извршиле су покрет из Бапске за Ловас, са задатком утврђивања II одбранбене линије на сектору од к. 126 (Матијевићев салаш) — к. 126 (Оберсонов салаш). Рад са копањем одбранбених линија отпочео је у 14 часова. У току дана није било сусрета са непријатељем.

XXXII Бригада: Бригада је извршила покрет из Бапске на сектор Ловас — Товарник, са задатком утврђивања друге одбранбене линије. Одмах по доласку батаљони су приступили темељитој изградњи друге одбранбене линије на сектору Матијевићев салаш (к. 126) — к. 105 — к. 90 и спаја линију преко жељезничке пруге на канал који води од села Илинаца.

*

У току дана није било никаквих промена.

¹ Види док. бр. 9 и 13.

* Западно од с. Ловас

9-1-1945 год. **V бригада:** У току дана извршила је покрет из Беркасова за Шид, где се сместила ради одмарања.

XII Бригада: И даље остаје на положајима ради утврђивања друге одбранбене линије. Промена није било.

XXXII Бригада: На положају ради утврђивања одбранбене линије. У току дана није било никаквих промена.

Артиљер. дивизион: Извршио је покрет из Беркасова у Товарник. Са једном батеријом смештен на излазу из Товарника у правцу Ловаса, док са другом батеријом испред самог Товарника у правцу непријатељске линије.

Штаб Дивизије: Извршио је покрет за Шид, где се и сместио.

10-1-1945 год.

V бригада: На одмору у Шиду.

XII Бригада: На истим положајима, са истим задатком.

XXXII Бригада: На истим положајима, са истим задатком.

Артиљер. отсек: У Товарнику са истим распоредом батерија.

Штаб Дивизије: у Шиду.

У току међувремена од 1 до 10 јануара јединице ове дивизије имале су следеће резултате:

I.) Губици:

а.) Властити: 28 мртвих
72 рањена
3 нестала

Свега• 103 избачена из строја

б.) Непријатељски: 29 мртвих.
в.) У стоци: 1 коњ погинуо
Властити: 1 коњ *рањен*

Свега: 2 коња избачена из коморе.

г.) У оружју:

властити: 13 пушака
2 пушкомитраљеза
1 топ оштећен (онеспособљен за дејство)

е.) У материјалу:
властити: 1 телефон
8 клм. телеф. кабла.

У показатом броју није се могло установити и ставити колики је број рањених непријатељских војника и официра, али је исти доста велик.

У међувремену од 1 до 10 јануара није било дезертера. Добровољно придошлих није било.

Стање дисциплине и борбени дух су на достојној висини.

Предње се доставља ради знања.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб, начелник — мајор:

Б. Никшић

(М. П.)

БР. 18

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „НИКОЛА ТЕСЛА” ОД 15 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О БОРБИ ПРОТИВ НЕМАДА КОД С. КОМЛЕТИНЦИ¹

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
„НИКОЛА ТЕСЛА”
НОВЈ
Бр. СЛ
15.1.1945 г.

Опер. извјештај
за 14. I. 45
доставља.—

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
— ОПЕРАТИВНОМ ОТСЈЕКУ —**

Наређењем Штаба I армије (депеша од 14. I. о.г.) дијелови снага ове дивизије у 21 час 14. I. т.г. извршили су демонстративан напад на непријатељске положаје око с. Ком-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—2, к. 798.

летинаца и сјеверно до р, Босуа. Циљ напада: извлачење батерије југосл. бригаде.

Напад је почео у 21 час и то са два батаљона II бригаде и једним батаљоном III бригаде. Прије почетка напада пјешадије извршена је кратка артиљеријска припрема. Пјешадија се сукобила са непријатељем на његовим претстражарским положајима и непријатељ се повукао на своје главне положаје. Ефикасним нападом наше пјешадије непријатељ је избачен из својих главних положаја на ширини од једног километра. Борба се водила све дотле док се претресао терен гдје је била пласирана артиљерија XXI дивизије. Претресањем терена установило се да на том простору нема никакве артиљерије и јединице су се повукле на своје полазне положаје. Борба је трајала до 3 часа ујутро 15. I. т.г.

Губици непријатеља: 35 мртвих и око 50 рањених.

Наши губици: 20 погинулих, 61 рањен и 1 нестало. Заплијењено оружје: 1 „шарац“, 5 пушака, нешто муниције и друге спреме.

Утрошак муниције: југосл. муниције 7,9 мм. утрошено је 7361 метак, руске муниције за митраље 15320 метака, руске муниције за стројнице 10100 метака, мине за бацач 81 мм. 81 комад, мине за бацач 82 мм. 80 комада, мина за лаке бацаче 95 комада, граната за п.к. топове 180 комада, ручних граната 10.

Критички осврт: Акција је изведена по плану. Сналажење старјешина и бораца у борби било је добро. Борци, иако у великој већини нови и неискусни, у борби су потпуно задовољили и показали су се неустрашиви у наступању. Сами борци тражили су да јуришају на цркву у Комлетинцима, која је била добро утврђена и посједнута непријатељем, који је имао само аутоматска оруђа. Недостатак је што борци истрчавају једни пред друге, стварају безпотребне гушће стројеве. Командни кадар: десетари, водници и командири не користе се заклонима при командовању.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба
п. пуковник,

[потпис нечитак]

(М. П.)

И^АТГТПТАЈ ШТДБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОЈТ 1" ТАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
П ТТРПОРУ НЕМАЦА КРОЗ ПОЛОЖАЈ ИТАЛИЈАНСКЕ
"Г А БРИГАДЕ¹

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број: СЛ.
17 јануара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ

Јутрос у пет часова непријатељ је једновремено са кратком али снажном артиљеријском припремом отпочео напад правцем Старо Село — к. 117 — Спајинске Њиве и правцем Оролик — Дубраве ка к. 111 — и с. Остојић.

На положају Старо Село биле су јединице Италијанске бригаде које су после краће борбе отступиле са *предње* линије и у нереду без отпора повукле се ка жељ. постаји Бокшић, не задржавајући се на другој одбранбеној линији. Пошто је непријатељ избио у Спајинске Њиве, а предњим деловима и источно до шуме Дубраве, упутио је две јаче групе од Спајинских Њива, једну ка с. Чаковци, а другу ка к. 89 (жст. Ђелетовци). Колона која је кренула за с. Чаковци дошла је до самог села, гдје ју је разбила резерва VIII бригаде и вратила је до на линију к. 114 — к. 110.

Колона која је од Спајинских Њива кренула јужно продрла је до к. 89 и одатле напала са леђа делове I бригаде на простору Остојић — Дубраве, те су се ови делови под борбом уз губитке морали повући до у висини к. 89. Због брзог и неорганизованог повлачења Италијанске бригаде на пологкају су остали топови који су на главној линији били постављени за противтенковску одбрану. Тако је непријатељ заробио 10 топова 45 мм и пет топова 75 мм. Извучени су затварачи из 8 топова 45 мм и из два топа 75 мм. Четири топа заробљена су од непријатеља који је фронтално надирао на сектору Италијанске бригаде, а сви остали топови заробљени су °Д стране непријатељских група које су их напале са леђа после повлачења Италијанске бригаде. Неки топови били су

Оригинал, писан на машини, налази се у А^Ахиву Војног историског института под рег. бр. 2/1—2, к. 715.

почели са извлачењем, али су на путу у позадини наишли или били нападнути од непријатеља.²

Противнападом извршеним са два батаљона Прве бригаде и са два батаљона XIII бригаде непријатељ је истеран из шуме Дубраве и одбачен до линије Остојић — Спајинске Њиве — Пепељуга — к. 110 — к. 108. Непријатељ се задржао на овој линији користећи од нас ископане ровове.

У борби је учествовало око 1000 непријатељских војника, потпомогнутих бацачима и артиљеријом. Примећена су мања појачања која су у току борбе и сада од Оролика и Берака кретала ка Остојићу и Спајинским Њивама. Бочним дејством Треће бригаде са рејона жељезничке пруге већи део непријатељских појачања задржат је у наше предње ровове између тих села и шуме.

Батал>оне XIII бригаде извукли смо из борбе и у 12 часова целу XIII бригаду поставили северно од Илаче и Товарника. На просторији између Илаче и Товарника поставили смо и један део артиљерије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА КАРОДУ!

КОМАНДАНТ,
генерал-мајор,
Васо Јовановић

⁴ Опширније о артиљерији у овим борбама види док. бр. 42.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД
17 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА СВОЈИХ БРИГАДА
ЗА ПОСЕДАЊЕ НОВИХ ПОЛОЖАЈА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. сл.
17 јануара 1945 год.
у 13,30 час.

ШТАБОВИМА СВИХ БРИГАДА

У току данашњега дана непријатељ је у 5 часова изјутра на нашем сектору од Оролика и Берака извршио напад на Спајинске Њиве. Нашим противнападом непријатељ је задржан, а местимично и повраћен. До сада је непријатељ употребио мање снаге које су у почетку имале успеха једино због веома слабог држања јединица Италијанске бригаде.

Главни непријатељски продор једновремено је извршен правцем. Сотин — Ловас (на сектору Пете дивизије). Тим правцем непријатељ је дубље продро, већ је заузео села Опатовац и Ловас и шуму Пањик.

У вези нове ситуације јединице наше дивизије заузеће нови распоред којим ће обезбедити и свој бок и позадину северно и северозападно од Товарника.² У том циљу

н а р е ђ у ј е м о :

1.) **III Пролетерска бригада** поставиће се главнином на досадањој одбранбеној линији I Прол. бригаде западно од села Шидски Бановци, с тим што ће према непријатељу истурирати потребне делове, а на линији с. Ђелетовци — ж. ст. Ђелетовци — раскршће путева. Код Капеле оставити један батаљон.

2.) **Италијанска бригада** поставиће се на простору с. Чаковци — ж. станица Бокшић, стим што ће два до три батаљона поставити према непријатељу у предњој линији око села Чаковци и према Спајинским Њивама. Са резервом из-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 4/1—1, к. 715

² Види док. бр. 30.

градити други одбранбени положај на линији: к. 115 — ж. станица Бокшић — шума Бокшић.

3.) **VIII Црногорска бригада** поставиће се северно од линије Илача — Товарник и организовати јаке одбранбене положаје на линији шума Бокшић — шума Крчевине — к. 125 — Моров салаш.

4.) **XIII Пролетерска бригада** поставиће се северно од Товарника на линији Моров салаш — Рана Јабука — Лемнеров салаш.

5.) **I Пролетерска бригада** поставиће се као непосредна резерва на простору с. Илача, с тим што ће једним делом снага запосести досадашњу одбранбену линију XIII Бригаде, а другим деловима снага одмах изградити резервну одбранбену линију северно од Илаче на линији к. 123 — Стари Илач.

6.) Све јединице из прве борбене линије морају стално остати у непосредном контакту са непријатељем и побољшавати своје истурене положаје онемогућавајући непријатељу даљи продор. Нарочито добро затворити све међупросторе. Будност и борбена готовост и старешина и бораца да буде даноноћна.

7.) Артиљериске јединице распоредиће се по дубини на новом сектору према наређењу издатом начелнику Артиљериског отсека.

8.) Ми ћемо бити у Илачи.

9.) Одмах успоставите телефонску везу са свим батальонима и јединицама на положају.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

полит. КОМЕСАР
ппуковник

КОМАНДАИТ, генерал-мајор
Васо Јовановић

**„ДРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 17 ЈАНУ-
АРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА И ШТАБУ КО-
ИБИЧКЕ БРИГАДЕ ЗА ПОСЕДАЊЕ НОВИХ ПОЛОЖАЈА¹**

ШТАБ
I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. Бр 31
дана 17. јануара 1945 г.

Штабу

У вези новостворене ситуације, а према већ датом за-
датку, дивизије ће се поставити и то:

1. — XXI Дивизија на просторији с. Шаренград —
Илок, са задатком офанзивног дејства према Ловасу и Опа-
товцу.

2. — V Дивизија на просторији: Бапска Новак, Моло-
вин — Сот. Задатак: офанзивно дејство према Ловасу и ко-
муникацији Сотин — Товарник.

3. — I Пролетерска дивизија на просторији: Шид —
Беркасово — Прњавор — Кукујевци. Предње дијелове за-
држати у Товарнику. Задатак: дејствовати комуникацијом
према Сотину и према Илачи.

4. — VI Пролетерска дивизија на просторији: Мала Ва-
шица — Адашевци — Бачинци. Једну бригаду (без тежих
дијелова) задржати у Илинцима.

5. — XI Дивизија на просторији: с. Гибарац и западна
половина села Бачинаца. Задатак: служиће као армијска
резерва.

6. — I Коњичка бригада остаће на досадашњој просто-
рији, т.ј. Адашевци — Моровић — Грк [Вишњићевој и са
истим задатком.

Све јединице треба да буду на горњој просторији 18 о.
мј- до 6 часова.^{2 1}

Код помјерања сусједне ће се јединице претходно спо-
разумјети како се не би десило да услијед прераног повла-
чења Једне јединице друга дође у опасност. Ово нарочито
важи за XI Дивизију, која сада осигурава бок и леђа I Про-
летерској дивизији.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
риског института под рег. бр. 1/1, к. 251.

² Види док. бр. 57.

Све јединице на новој просторији наставиће са непрекидним енергичним утврђивањем, не губећи контакт са непријатељем.

Детаљније наређење јединице ће добити накнадно.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Начелник — пуковник,

Достављено:

I, V, VI, XI, XXI Дивизији
и Коњичкој бригади.

БР. 22

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 17 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА НАПАД НА ТОВАРНИК¹

ШТАБ
I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. сл.
дана 17. јануара 1945 г. у 19.45 ч.

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Према задњим извјештајима непријатељ је са својим лрвим дијеловима стигао у село Товарник. Наредили смо XI Дивизији да одмах изврши напад на непријатеља и по сваку цијену поврати Товарник.

Ви такође најхитније ангажујте потребне снаге и извршите напад на непријатеља у Товарнику и сјеверно од њега, да би непријатеља што прије протјерали из Товарника. Обзиром да ви све ваше дијелове морате извлачити овим правцем, то по сваку цијену морате имати Товарник у својим рукама.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2/1, к. 251.

Као што смо вам наредили телефонски — приликом из-
влачења ваших снага обавезно се повежите са IV Крајишком
и I Југословенском бригадом, које су се данас налазиле на
вашем десном крилу, и помозите им у извлачењу. Такође са
VI Дивизијом одржавајте редовно курирску и радио-везу.
Извјештавајте нас редовно о ситуацији.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

К о м а н д а н т ,
Генерал-лајтнант:
(М. П.) Пеко Дапчевић

БР. 23

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 17 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
СМЕШТАЈ И ПОСЕДАЊЕ ПОЛОЖАЈА С. ИЛИНЦИ —
АДАШЕВЦИ — ГИБАРАЦ¹

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
17.1.1945 г.
У 20.45 ч.

ЗАПОВИЈЕСТ
(Секција Вуковар 1:100.000)

Непријатељ у току 17 ов. мј. од Сотина у правцу Опа-
товца је продро на положаје V Дивизије, док са извјееним
дијеловима снага продро је на поједине положаје I Дивизије
од правца Берак — Оролик. У свом надирању, непријатељ
је успио да продре у Мохово, а са другим краком преко Ло-
васа у северни део Товарника.

У вези са тиме, Штаб Армије је наредио помјерање
снага на простор Шид — Гибарац — Адашевци, те сјеверно
од Шида у правцу Дунава.²

¹ Види док. бр. 30.

² Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
риског института под рег. бр. 3—1, к. 798.

³ Види док. бр. 21.

Иаша дивизија добила је задатак да се смјести на просторију Илинци — Адашевци — Гибарац.
У вези предњег

НАРЕЂУЈЕМО :

- I Бригада:** Има задатак да са свим својим дијеловима смјести се у јужни дио села Гибарца са задатком: образовање фронта у правцу непријатеља.
- II Бригада:** Има задатак да крене одмах из с. Илинци за с. Адашевци, гдје се смјестити у село, с тим да образује фронт у правцу непријатеља.
- III Бригада:** Са свим својим дијеловима да крене у Илинце са задатком да бочно дејствује према Товарнику и да врши контролу терена према Нијемцима и Апшевцима. При повлачењу дигнути у ваздух све мостове на р. Босут, т.ј. издати потребно наређење инжињерији за рушење мостова.
- IV Бригада:** Одмах по примитку ове заповијести са својим снагама кренуће за с. Мала Вашица са задатком запосиједања положаја до жељезничке пруге која води од Товарника за Кукујевце. Поред тога, један батаљон оставиће у Градини са задатком осигуравање бочно од правца Саве.

Команда

Артиљерије: Има задатак да се одмах са артиљеријом постави на простор Адашевци — Гибарац.

Команда позадине:

Смјестиће се у јужни дио с. Бачинци, а медицински батаљон у Адашевцима нека остане. **Штаб дивизије** налазиће се у Адашевцима. Напомињемо да јединице што хитније са усиљеним маршом изврше покрет на одређене просторије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар,
П. пуковник,
Н. Пеинович

Командант
Генерал-мајор,
Ђоко Јованић

(М. П.)

БР. 24

**НПРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 17 ЈАНУ-
ДРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА О ПОСЕДАЊУ
ПОЛОЖАЈА ЗА ОДБРАНУ С. БАПСКА НОВАК — БЕР-
КАСОВО¹**

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ДРМИЈЕ НОВЈ
О. бр. 54/45
17-1-1945 год.
у 24.00 часа

**ШТАБУ I, IV И X КРАЈИШКЕ И
I ЈУГОСЛОВЕНСКЕ БРИГАДЕ**

Према новонасталој ситуацији, распоред наших једи-
ница биће следећи:

1. — Ако не успе напад на с. Мохово, X Бригада по-
вући ће се на линију Бабин Дол — Средње Брдо — с. Но-
вак, са истуреним деловима код Бабин Дола.^г Одржавати ће
везу са XXI Дивизијом, која ће бити на просторији с. Ша-
ренград — према Мохову.

2. — I Крајишка бригада поставити ће се западно од
с. Новак, са предњим деловима на Средњи Потез.

3. — IV Крајишка бригада поставиће се јужно од с.
Бапска (од к. 145 до к. 200 — Телек).

4. — I Југословенска бригада од к. 200 (Телек) до пр-
вих северних кућа с. Беркасово, где ће одржавати везу са
десним крилом I Дивизије.

На линији западно од с. Новак, па према Шиду, постоји
једна одбранбена линија, али није довољно израђена, те ће
све јединице одмах предузети утврђивање, свака на свом
сектору. Обзиром да се овде налазе огранци Фрушке Горе,
одбранбена линија може добро да се изрази.

Артиљериске јединице поставити ће се источно од с.
Бапска и источно од к. 200, према издатом наређењу начел-
ника Арт. отсека.

Свака бригада, на чијем је сектору артиљерија, одржа-
вати ће везу са појединим батеријама, односно дивизионима,
ради потребног садејства и заштите.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
Риског института под рег. бр. 1—3, к. 784.

Задатак наших јединица је да непријатељу спречимо даље надирање и да *офанзивно дејствујемо* на просторију Ловас — Товарник. Све наше јединице, да би знале ситуацију код непријатеља, одржавати ће стално са њима контакт.

У с. Бапска налазити ће се привремено једна хируршка екипа, док ће се прихватна болница налазити у с. Сот.

Своје теже делове штабови бригада треба да пребаце у с. Моловин и оближње салаше.

Штаб дивизије налазити ће се у с. Бапска.

Поднесите извештај о резултату борбе вођене 17 јануара о.г.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

* --

Командант, генерал-мајор,
Мил. Морача

² Види док. бр. 27.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД
18 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА СВОЈИХ БРИГАДА
ЗА ПОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ НОВИХ ОДБРАНБЕ-
НИХ ПОЛОЖАЈА НА ЛИНИЈИ С. ВИЗИЋ — БИНГУЛА
— КУЗМИН¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. службено
18. јануар Т-945
18.00 часова

ШТАБОБИМА СВИХ БРИГАДА (сем Арт. бриг.)²

На садањим нашим положајима у току ове ноћи сме-
ниће нас XI дивизија. Задатак наше дивизије је да органи-
зује централни отсек прихватне армиске одбранбене линије
на дужини од к. 130 (на потоку Мохарач, јужно од Визића)
— Горње Лице — Сиратуш Поток — Кањев млин — Бара-
кут Поток — Мочило — па до' канала код слова „а" од нат-
писа Топола.³

У вези са овим

наређујемо:

1.) III Пролетерска бригада одмах ће кренути правцем
Бачинци — Бингула. На садањем сектору оставити само
мање заштитнице које ће кренути за Бригадом у **24** часа.
По доласку у Бингулу најхитније отпочети израду јаке и по
дубини утврђене одбранбене линије на отсеку од извора Си-
ратуш Потока па улево до коте **94** на Баракут Потоку. На
овом отсеку израдити три одбранбене линије: једну на де-
сној> Другу на левој обали потока, а трећу на западној ивици
села Бингула. •

2.) VIII Црногорска бригада биће смењена до пола ноћи.
Све делове који нису ангажовани у борби одмах упутити на
нови сектор, а остале делове чим буду у току ноћи смењени.
Ова бригада извршиће покрет правцем Беркасово — Љуба

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
Риског института под рег. бр. 5/1—1, к. 715.

Дописано црвеном оловком.

* Види док. бр. 30.

— Пиштинац. По доласку на нови сектор изградити јаку одбранбену линију на левој обали потока Мохарач на простору: к. **130** — Горње Лице — к. **139** — к. **104** — до извора Сиратуш Потока. На овој просторији изградити три одбранбене линије.

3.) **Италијанска бригада** одмах ће кренути од Кукујеваца право на исток до на просторију Фламијин Двор — Међеш пст. — Дашчара. Са ове просторије са целом бригадом изградити три одбранбене линије са обе стране Баракут Потока од коте 94 (Циганска Међа) па улево до канала код слова „а“ натписа Топола.

4.) **I Пролетерска бригада** оставиће само најпотребније заштитне делове који су у борби до смене, а са главнином Бригаде одмах ће кренути правцем Гибарац — Ердевик — Ст. Дивош. Истим правцем да крену, по извршеној смени, они делови који су сада ангажовани у борби. По доласку на сектор Ст. Дивош одмах изградити две резервне одбранбене линије на простору к. **160** — к. **140** — к. **126** — к. **108** — к. **106** — до Баре на Јарош Потоку.

5.) **XIII Пролетерска бригада** задржаће на садањој линији делове који су у борби, а остали део Бригаде упутиће најкраћим путем за Чалму. Истим правцем, чим буду смењени, упутиће и оне делове који су сада на положају. По доласку на сектор Чалма најхитније израдити две резервне одбранбене линије на левој обали Морјан Потока, почев од Јарош Потока па преко Међеша до канала и Шидина млина код коте 92.

6.) Чинимо одговорним штабове бригада за организован покрет до нових и за брзу израду одбранбених положаја.

7.) Ако су на новим просторијама остала минирана поља, рашчистити их. Ради тога испред бригада одмах упутити инжењерске чете.

8.) Ми ћемо бити у Ст. Дивошу.

СМРТ ФАПГИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

КОМАНДАНТ
генерал-мајор
Васо Јовановић

БР. 26

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 19 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ДА СЕ СТАВИ НА РАСПОЛОЖЕЊЕ ШТАБУ ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ¹

Оп. бр. 34

ШТАВ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
дана 19 јануара 1945

ШТАБУ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ

Одмах са вашом бригадом извршите покрет на просторију Кукујевци — Моровић, гдје ћете се ставити на расположење Штабу VI Пролетер. дивизије. Ваш ће задатак бити углавном да дејствујете на лијевом крилу VI Дивизије и тиме осигуравате њен бок.

Обзиром на рђаве услове смјештаја у Моровићу, то тамо упутите до једног дивизиона са задатком извиђања према Босутским шумама и дејства изненадним и енергичним препадима на непријатељске дијелове који су током прошле ноћи ушли у Адашевце.

Покрет извршите одмах. Детаљнији задатак добићете од VI Дивизије, но један ескадрон одмах упутите према Моровићу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Начелник — пуковник,
Д. С.²

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војноисториског института под рег. бр. 3/1, к. 251.

² Саво Дрљевић

БР. 27

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 20 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О БОРБАМА ПРОТИВ НЕМАЦА ОД 17 ДО 20 ЈАНУАРА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ
Пов, 0. бр. 56
20-1 1945 г.
У 20 ч.

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Положај

Непријатељ је 17 ов.мј. у 4,30 часова почео са артиљеријом да туче положаје наше дивизије. Нарочито јака ватра била је на сектору наше I Крајишке бригаде, т.ј. од р. Дунав до цесте Сотин — Товарник, југоисточно од Сотина. Истовремено непријатељ је кренуо у напад са пешадијом дуж читавог положаја дивизије, но тежиште непр. напада било је усмерено на сектор I Крајишке бригаде, где је бацио око 2500—3000 људи, а касније појачао своје снаге са 20 тенкова.

Чим је престала непријатељска арт. тучна ватра, за које се време непријатељска пешадија пребацивала, непријатељ је одмах извршио јуриш на прву одбранбену линију I Крајишке бригаде, у којој су се налазила 2 батаљона. Бројнији и јачи непријатељ, а после жестоке борбе у рово-ЕИма, потиснуо је јединице I Крајишке бригаде, које су се пребациле у другу одбранбену линију. Одмах по извршењу јуриша и остали батаљони бригаде посели су положаје јужно и западно од с. Опатовац. Исто тако и X Крајишка бригада изашла је и посела положај јужно од Опатовца.

Непријатељ, овладавши првом линијом, главнину својих снага оријентисао је у правцу с. Опатовац, где је стигао брзим покретом и потиснуо наше делове западно од с. Опатовац, обишао Опатовац и забацио се за леђа нашој X Бригади и почео са нападом једним делом својих снага на исту, док са другим снагама је продужио у правцу с. Мохово. Непријатељ бива овога момента појачан са 20 тенкова. Циљ

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 6/1, к. 253.

непријатељског напада и правац био је: продор у с. Ловас. Овде се развила оштра борба, непријатељу се успорава покрет и бивају му уништена 4 тенка. Непријатељ са несмањеном жестином и даље врши притисак са пешадијом и тенковима, те услед овога I и X Крајишка бригада повлаче се и заузимају положај са југоисточне стране с. Ловас. Непријатељ улази у с. Ловас и продужава притисак на наше снаге, које му дају отпор и заустављају његово брзо даље надирање. У току ноћи 17—18 ов. мј. X Бригада вршила је противнапад, али није постигла неке нарочите успехе. За ово време I Крајишка бригада, пошто је била доста раштркана, прикупља се у с. Бапска и врши припрему и организацију положаја са западне стране овог села.

На сектору I Југословенске и IV Крајишке бригаде непријатељ је исто тако извршио напад, али мањим снагама и положаји I Југословенске бригаде остали су у току дана непромењени, док је непријатељ успео потиснути деснокрилне батаљоне IV Бригаде до на положаје североисточно од с. Миклушевици. У току дана и једна и друга бригада вршиле су сталне противнападе и успеле су непријатеља задржати.

Падом мрака 17 ов. мј. непријатељ успева да уђе у Товарник. Услед овакве ситуације, бригадама: I Југословенској и IV Крајишкој наређује се да се извуку из борбе и да брзим маршем преко Илаче — западно од Товарника и преко Шида изврше покрет до на просторију с. Беркасово — с. Бапска и поставе се на тим положајима за одбрану. Овај покрет је извршен и 18 ов. мј. положаји су поседнути према датој заповести?

18. ов. мј. X Крајишка бригада повукла се и посела положај северозападно од с. Бапска. I Крајишка бригада такође је посела положај југозападно од поменутог села, вежући се удесно са X Бригадом и лево са IV Бригадом.

Непријатељ у току дана није био много активан у односу на наше положаје, док је вршио притисак на јединице XXI Дивизије, које су се налазиле десно од нас и непријатељ успева потиснути их са положаја Средње Брдо, северозападно од с. Бапска. Услед овога и дејства непријатеља у бок нашој X Бригади и I Крајишкој бригади, исте су се морале повући и посести положаје северно и североисточно од с. Бапска.

У току ноћи 18—19 ов. мј. непријатељ је ушао у с. Бапска. Повремено је отварао ватру из тешких оруђа, као и из једног тенка, док покрете није вршио у правцу наших јединица.

² Види док. бр. 25.

У току 19 ов.мј. непријатељ је био активан на читавом делу наших положаја, но није имао никаквих успеха. Око 12 часова непријатељ врши напад на положаје I Југосл. бригаде и то од правца Шида са 2 и од правца шуме Церје са 3 тенка и са нехпго пешадије. Ови су се мало повукли на прихватне положаје, али у противнападу потискују непријатеља назад и поседају стари положај. Исто тако непријатељска пешадија, потпомогнута са арт. ватром, вршила је напад и на I и X Крајишку бригаду, али је била одбијена. Падом мрака наши положаји су били исти.

На сектору Шид, као и Шарерград, непријатељ је био повраћен, те услед овога, као и извиђања и евентуалног потискивања непријатеља, предузели смо напад на с. Бапска. У нападу су учествовали делови I и X Крајишке бригаде, као и делови XXI Дивизије. Напад није успео, ма да су јединице заузеле околне зграде села. Непријатељ је био упоран, добро се утврдио и имао је 1 тенк који је крстарио и отварао ватру. Борба је вођена читаву ноћ, а у зору наше јединице су се повукле на своје полазне положаје. Разлог да напад није успео, лежи у упорности непријатеља и недовољној координацији рада наших јединица.

18 ов.мј., у 17 часова, због ситуације на сектору Беркасово, IV Крајишка бригада врши покрет са положаја јужно од с. Бапска за с. Сот, и са два батаљона поставља се на сектору Беркасово, јужно од цесте Беркасово — Сот, док са друга два батаљона остаје у с. Сот, као резерва. 19 ов.мј. читава IV Бригада је у резерви у с. Сот.

У току 20 ов.мј. на положајима наше дивизије није било промене. Непријатељ је био активан и тукао јаком артиљеријском и минобацачком ватром наше положаје, али неких већих покрета, до местимичног извиђања, није вршио. Исто тако и са наше стране је повремено отворана артиљеријска и минобацачка ватра. Упућивана су извиђачка одељења у циљу извиђања. На сектору I Југосл. бригаде, на њеном левом крилу, потиснута је једна непријатељска јача група која се задржала од јуче, којом приликом је непријатељ имао 18 мртвих.

Дивизијска артиљерија 17 ов.мј., за време почетка напада, отварала је снажну ватру и штитила повлачење бораца. Но услед брзог непр. продора, један део топова пао је непријатељу у руке, док други део пребацио се на просторију ЗУ^{ЖНО} °Д^с - Ловас, а после краћег времена морала се иста пребацити на сектор северно од с. Моловина, одакле је наредних дана отварала ватру на непријатеља који је наступало.

За читаво време ових борби наша авијација била је врло активна и прецизно је тукла непр. колоне и возила.

Овим извештајем нису обухваћени извесни детаљи за поједине дане борбе, а исти ће бити унети у операцијски дневник, кога ћемо вам доставити.³

У свим овим борбама имали смо следеће губитке:

Мртвих 434, рањених 727, несталих 490 и заробљених 12.

Губици у оружју: пушака 207, пушкомитраљеза разних 124, митраљеза „Максим“ 29, стројница разних 166, минобацача 50 мм. 14, минобацача 82 мм. 8, противколских пушака 32, топова 45 мм. 11, топова 76 мм. 7, хаубица 120 мм. 3, противавионских митраљеза 5.

Губици у муницији и материјалу: граната за топ 76 мм. 300, камиона 6, телефонског кабла око 100 км., батеријски дурбин 1, бусола 7, телефона 8.

Непријатељски губици: мртвих око 450, рањених већи број, заробљених 2.

Од непријатеља је заплењено: 3 „Шарца“, 8 пушака, 1 стројница, 2 дурбина. Уништено је 5 тенкова и 2 камиона, а оштећена 2 тенка и једна борна кола.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, потпуковник: Командант, генерал-мајор:
Милутин Морача

П.С. Подаци о губицима људства и материјала нису потпуно тачни, јер свакодневно прикупљамо растурене борце.

³ Опширније о овим борбама види релацију Штаба Пете НОУ Дивизије, докуменат у Архиву Војног историског института под рег. Р. 1 3, к. 784, који ће вероватно бити објављен у једној од каснијих публикација.

БР. 48

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
21 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
СОПСТВЕНИМ И НЕПРИЈАТЕЉСКИМ ГУБИЦИМА У
БОРБАМА ОД 17 ДО 20 ЈАНУАРА¹**

ШТАБ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
Оп. број: 30.—
21 јануара 1945 год.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У вези телефонског наређења тога Штаба од 20 о.м. извештавам да су наше јединице у времену од 17 па закључно са 20 о. м. имале губитке у људству и материјалу, као и нанеле непријатељу у људству и материјалу, и то:

I. ВЛАСТИТИ ГУБИЦИ:

1. У људству:

- а.) мртвих 99.—
- б.) рањених 302.—
- в.) несталих 93.—

Свега: 494 избачено из строја.

2. — У оружју и муницији:

- а.) 11 пушкомитраљеза,
- б.) 99 пушака,
- в.) 1 тешки бацач,
- г.) 1 лаки бацач,
- д.) 3 топа кал. 76 мм.,
- ђ.) 70 граната.

3. — У материјалу:

- а.) 1 аутомобил марке „Цитројен”,
- б.) 10 телефонских апарата,
- в.) 50 километара телефонског кабла.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1—1/4, к. 256.

II. НЕПРИЈАТЕЉСКИ ГУБИЦИ:

1. — У људству:

- а.) мртвих 385,—
- б.) рањених 404,—

Свега: 789.— избачено из строја.

2. — У оружју и муницији:

- а.) 10 стројница,
- б.) 1 тромблон,
- в.) 1 пиштољ,
- г.) 2 пушке,
- д.) 20 мина за бацач,
- ђ.) 1 тенк уништен.

3. — У материјалу:

- а.) 2 камиона уништена,
- б.) 7 кола са запрегом,
- в.) 80 шињела,
- д.) 12 пари чарапа.

Предње се доставља до знања.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб, начелник-мајор:
Б. Никшић

(М. П.)

БР. 48

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 22 ЈАНУА-
РА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА НАПАД НА
НЕПРИЈАТЕЉСКЕ СНАГЕ НА ЛИНИЈИ С. МОХОВО —
ТОВАРНИК — ИЛИНЦИ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 36 194..
22 1.1945 г.

ЗАПОВИЈЕСТ

Секције: Вуковар и Винковци

Размјер: 1:100.000

Непријатељ из састава 7 дивизије „Принц Еуген“, 117, 104 и 41 тврђавске дивизије, са око 35 тенкова, и нешто коњице, напао је наше снаге на линији Сотин — Оролик — Нијемци, испољивши тежиште свог напада на свом лијевом кригу и успио је да потисне наше јединице до линије Шаренград — Шид — Адашевци. На овој линији непријатељ је задржан. Јачим противнападима уз садејство наше авијације успјели смо да разбијемо непријатеља наносећи му осјетне губитке у људству и материјалу и да га присилимо да почне са извлачењем главнине остављајући на овој линији јаче заштитне снаге са око 10 до 12 тенкова.

Нашим задњим противнападима успјели смо да повратимо села: Бапску Новак, Беркасово, Адашевце, Малу Вашицу, Шид и источни дио с. Илинаца. Сада су у току борбе испред села: Мохова, Ловаса, Товарника и у западном дијелу с. Илинаца.

Наш даљи задатак је: разбијати непријатељску одбранбену линију Мохово — Салаш Ф. Сенца — Кнеблов салаш — Товарник — Илинци, овладати Моховом, Ловасом и Товарником и гонити разбијеног непријатеља даље преко линије Сотин — Берак — Оролик — Комлетинци.

У циљу извршења предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1 — XXI Дивизија напашће и ликвидирати непријатељска упоришта у Мохову и Опатовцу и по ликвидацији

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1—1/4, к. 256.

продужити енергично гоњење према Сотину. У нападу ојачати своје десно крило и не дозволити непријатељу ма и најмањи продор комуникацијом. Зона ширења десно до Дунава, а лијево: Раков салаш — к. 125 — к. 123 — Свети Илија — Папугин салаш — Дудашев салаш, и даље избијање на раније наше положаје на сектору од обале Дунава до линије: Пустара Грабово — Папугин салаш (почетак мочваре).²

2 — II Пролетерска дивизија поставиће се на просторију Бабин Дол — Средњи Потез, одакле извршити напад на непријатељске положаје испред Ловаса, напасти и ликвидирати непријатељска ућоришта у Ловасу, обухватајући га са сјеверне стране, а затим продужити даље *гоњење* непријатеља правцем: Томпојевци — Миклушевци и избити на наше раније положаје на сектору десно од линије одређене за XXI Дивизију и лијево до закључно са жељезничком пругом Негославци — Чаковци.³

3 — V Ударна дивизија садејствоваће II Пролетерској дивизији са једном бригадом при заузимању Ловаса са југозападне и западне стране, а са другом својом бригадом и потребном артиљеријом избити на комуникацију Товарник — Сотин и онемогућити непријатељу довлачење ма какве помоћи у Товарник са тога правца. Остале двије бригаде задржати у резерви и према потреби садејствовати на једном или другом правцу, тј. према Сотину или Товарнику. По ликвидацији Ловаса и Товарника Дивизија ће се размјестити на просторији Ловас — Товарник, гдје ће остати као армиска резерва са задатком: за случај потребе посиједање главне одбранбене линије Опатовац — Товарник.⁴

4 — I Пролетерека дивизија извршиће покрет са садање просторије и напасти непријатељско упориште у Товарнику обухватајући га са западне стране и уједно обезбјеђујући се са потребним снагама од Илаче, као и од Сотина, без обзира што овај правац затвара V Дивизија. По ликвидацији Товарника продужити са даљим енергичним гоњењем, овладати Илачом, Шидским и Винковачким Бановцима и избити на наше раније положаје на сектору десно од линије одређене за II Пролетерску дивизију, а лијево до Р. Босуца.⁵

² Види док. бр. 30.

³ Види док. бр. 58.

⁴ Види док. бр. 57.

⁵ Види док. бр. 61.

5 — XI Ударна дивизија продужиће даље гоњење непријатеља према Товарнику и са једном бригадом садејствовати у нападу на ово упориште правцем између цесте и железничке пруге, а остале двије бригаде задржати на просторији Шида као армиску резерву.⁶

6 — VI Пролетерска дивизија по заузећу с. Илинаца продужиће даље енергично гоњење непријатеља и са једном бригадом садејствовати код ликвидације Товарника, а са главнином избити на р. Босут обезбјеђујући се од праваца Комлетинаца и Ђелетоваца. Предузети све мјере да се непријатељу онемогући рушење моста на р. Босуту. По ликвидацији Товарника са једном бригадом, а према потреби и више, садејствовати I Прол. дивизији у даљем гоњењу непријатеља и ликвидацији непријатељских упоришта у Винковачким Бановцима и Ђелетовцима, а са двије бригаде пребацити се преко р. Босута и избити на линију наших ранијих положаја.

7 — I Коњичка бригада ставиће се под команду VI Прол. дивизије и служиће као бочно обезбјеђење са правца од Босутских шума. По прелазу дијелова VI Дивизије преко Босута вратиће се на просторију Мала Вашица — Адашевци са задатком обезбјеђења и извиђања према Босутским шумама и дубље према р. Сави.

— По заузећу Ловаса артиљерија V Дивизије ставиће се под команду II Пролетерске дивизије.

— Енергичним гоњењем и снажним налетом не дозволити непријатељу да се задржи на његовим раније утврђеним положајима на линији: Сотин — Берак — Орлик — Комлетинци, већ наставити даље продирање на евојим правцима, онемогућујући непријатељу да се среди и организује јачу одбрану.

— Радио и телефонеку везу одржавати према приложеном плану начелника одјељења за везу.

— Рањенике евакуисати према заповијести начелника санитета Армије. Армиски санитарски прихватни пункт биће у с. Кукујевцима.

— Обзиром да ће нам у овим операцијама садејствовати наша авијација, то овом питању посветити највећу пажњу. Одредити специјалне осматраче који ће брзо проналазити и јављати циљеве за авијацију. Да се не би десио случај да авијација туче наше дијелове, то предње линије обилежавати са црвеним платнима које постављати на видна мјеста.

• Види док. бр. 49.

— Штаб Армије кретаће се правцем Ердевик — Шид
Товарник.

— Почетак напада: одмах по повезивању јединица на
полазним положајима, с тим што ће јединице које су већ у
контакту са непријатељем продужити са даљим продирањем
на својим правцима.

— **Борбени знаци:**

22.1.: Слобода — Славонија

23. " Вуковар — Винковци

24. " Дунав — Драва

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОЛИТИЧКИ КОМЕСАР

Пуковник,

М. Тодоровић

НАЧЕЛНИК

Пуковник,

Сасо Дрљевић

КОМАНДАНТ

Генерал-лајтнант,

Пеко Дапчевић

(М. П.)

Достављено:

I, II, V, VI, XXI Дивизији и
I Коњичкој бригади.

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 11 ДО 20 ЈАНУАРА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 15
22 јануара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ
за оперативно одељење

У вези постојећег наређења Штаба I армије, достављамо вам препис операциског дневника за време од 11 до 20 јануара 1945.године":

11 јануара 1945 г.

Непријатељ држи добро утврђене и за одбрану организоване положаје на линији: од леве обале реке Босут — западно од шуме Брадарица — западно од шуме Алмаш — источно од села Оролик — Берак — Шамшин — северозападно прелази мочваре и избија на жељезничку станипу Грабово, коју држи непријатељ.

Јединице ове дивизије држе добро утврђене и за одбрану по фронту и дубини добро организоване положаје на линији: закључно жељезничка пруга Чаковци — НеТославци (од источног дела крака баре која се пружа ка Чаковцима) — поред баре до к. 108 — к. 110 — источно од Берака — пут који води између села Берак и села Оролик на југоисток ка к. 111 — до леве обале р. Босут (к. 80).

Један батаљон I бригаде упућен је на десно крило III бригаде до пута који између села Берак и Оролик води на југоисток ка к. 111 — да скрати сектор III пролетерске бригаде.

Овога дана јединице су продужавале рад на изграђивању одбранбених линија. Код свих јединица извођена је обука по распореду рада.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1—1/4, к. 256.

Нарочитих промена у току дана није било, изузев мање патролне и артиљериске делатности с обе стране.

Авијација није дејствовала.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

12 јануара 1945 г.

Подаци о непријатељу исти као и претходног дана.

Распоред наших снага непромењен.

Ноћу 11/12 о.м. непријатељска артиљерија дејствовала је на сектору VIII црногорске бригаде.

У току дана нису извођене никакве активне радње ни с наше, ни с непријатељске стране.

Јединице врше утврђивање положаја и изводе обуку по распореду рада.

Авијација у току дана није дејствовала,

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

13 јануара 1945 г.

Око 3 часа изјутра једна непријатељска група војника извршила је испад према једном батаљону I бригаде.

Борба је трајала око 15 минута, после које је непријатељ одбијен уз губитке.

Нарочитих других промена овога дана није било, изузев што је VIII црногорска бригада проширила свој сектор и држи положаје лево: закључно пут Чаковци — Берак.

Све јединице настављају утврђивање положаја и изводе обуку по распореду рада.

Непријатељски губици нису установљени.

Ми нисмо имали губитака.

Време: облачно.

Авијација није дејствовала.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

14 јануара 1945 г.

У току дана обострана активност артиљерије и извиђачких патрола.

Продужен је рад на утврђивању одбранбених линија
к^оД свих Јединица.

Свима јединицама достављен је план и програм за извођење једномесечне војничке обуке.

Овога дана по јединицама врши се чишћење и преглед оружја.

Командант Армије извршио је обилазак јединица, које су у првом борбеном реду и том приликом извршио је преглед положаја.

Око 20 часова VI пролетерска дивизија вршила је напад на непријатеља у правцу села Комлетинаца, док су наша два батаљона I пролет. бригаде мањим одељењима вршила притисак на непријатеља, да би олакшали напредовање VI дивизије.

Од ручне противтенковске бомбе — несретним случајем — у III пролет. бригади рањено је 12 другова.

Непријатељски губици: око 20 мртвих и 30 рањених.

Авијација није дејствовала.

Време је облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

15 јануара 1945 г.

Овога дана од 11 — 12 часова непријатељска артиљерија из Славковаца дејствовала је на сектор III бригаде и тукла њене положаје.

Иначе, других промена није било.

Од непријатељске артиљерије имали смо 3 мртва и 9 рањених другова.

Авијација није била активна.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

16 јануара 1945 г.

У правцу једног батаљона I бригаде (који се налази на десном крилу III бригаде) непријатељ је упутио једно одељење од 20 војника. Чим је ово непријатељско одељење примећено, на њих је отворена ватра и непријатељ се разбежао.

У току дана била је мања артиљериска делатност с обе стране.

Код свих јединица наставља се утврђивање положаја и изводи се обука по распореду рада.

Овога дана извршио је обилазак јединица и положаја I пролетерске бригаде врховни командант НОВ и ПОЈ мар-

цхал Југославије Тито у пратњи Штаба I армије и Штаба ове дивизије.

Авијација није дејствовала.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Шидским Бановцима.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

17 јануара 1945 г.

Јутрос између 4 и 5 часова непријатељ је јачим снагама извршио напад на сектору Оролика и Берака према Спајинским Њивама. Због небудности и слабог држања јединица Италијанске бригаде непријатељ је у почетку имао успеха и нашао се иза леђа VIII црногорској бригади и батаљону I пролет. бригаде (који се налазио између III и Италијанске бригаде).

Одмах смо наредили VIII бригади да упути два батаљона у правцу Спајинских Њива. Исто тако, наредили смо I и VIII црногорској бригади да изврше противнапад на непријатеља. У овом противнападу све три бригаде успеле су да непријатеља задрже и да га местимично поврате.

VIII црногорска бригада у првом налету успела је да поврати од непријатеља два топа 45 мм., које је непријатељ запленио Италијанској бригади и да од непријатеља заплене два тешка бацача.

Једновремено је непријатељ главни продор извршио правцем Сотин — Ловас (на сектору V дивизије) и заузео села Опатовац и Ловас.

Од Армије добили смо наређење да XIII бригаду поставимо одмах северно од Товарника са задатком да затвори правац који води од Ловаса.

XIII пролетерска бригада поставила се северно од Товарника на линији: Моров салаш — Рана Јабука — Лемнеров салаш и ступила је одмах у борбу која је била веома жестока и трајала све до 19 часова, када је непријатељ успео да уђе у Товарник.

Због новостворене ситуације код Товарника издали смо наређење за повлачење VIII, I, III и Италијанској бригади.

Наша авијација дејствовала је на непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

Штаб дивизије прешао је из Шидских Бановаца у Илачу, а у току ноћи пребацио се из Илаче у Шид.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

18 јануара 1945 г.

Издали смо овога дана наређење бригаама да се поставе: VIII црногорска бригада у село Беркасово, с тим што ће посести положаје: к. 150 — к. 114.

I пролетерска бригада североисточно од друма Шид — Товарник на простору око к. 108.

III пролетерска бригада југозападно од друма Шид — Товарник на простору Дачов слш.

Ове три бригаде врше утврђивање I одбранбене линије. XIII пролетерска бригада у с. Селиште.

Италијанска бригада у с. Прњавор, с тим да обе ове бригаде изврше утврђивања друге одбранбене линије североисточно од пута Шид — Гибарац до пута Шид — Сот (источно од Беркасова).

Непријатељ је јутрос око 9 часова извршио напад од Товарника ка Шиду и потиснуо неке јединице XI дивизије. Све наше јединице биле су у повлачењу и непријатељ је успео да уђе у северни део Шида.

Наше јединице а нарочито III бригада давала је жестоки отпор у самом Шиду и после дуже борбе повукле су се југоисточно од Шида, где су давале отпор све до ноћи.

Тада смо добили наређење од Штаба армије да ће нас у току ноћи сменити јединице XI дивизије.

Под број службено у 18 часова издали смо јединицама следеће наређење:²

1. — III пролетерека бригада одмах ће кренути правцем: Бачинци — Бингула. На садањем сектору оставити само мање заштитнице које ће кренути за бригадом у 24 часа. По доласку у Бингулу најхитније отпочети израду јаке и по дубини утврђене одбранбене линије на отсеку од извора Сиратуш Потока па улево до к. 94 на Баракут Потоку. На овом отсеку изградити три одбранбене линије: једну на десној другу на левој обали потока, а трећу на западној ивици села Бингула.

2. — VIII црногорска бригада, по извршеној смени, извршиће покрет правцем: Беркасово — ЈБуба •— Пиштинац. По доласку на нови сектор изградити јаку одбранбену линију на левој обали потока Мохарач на простору: к. 130 — Горње Лице — к. 139 — к. 104 до извора Сиратуш Потока. На овој просторији изградити три одбранбене линије.

3. — Италијанска бригада одмах ће кренути од Кукујеваца право на исток до на просторију Фламијин Двор — Међеш пст. — Дашчара. Са ове просторије са целом бри-

² Види док. бр. 25.

гадом изградити три одбранбене линије с обе стране Бара-Јеут Потока од к. 94 (Циганска Међа) па улево до канала код слова „а“ натписа Топола.

4. — I пролетерска бригада оставиће само најпотребније заштитне делове који су у борби, до смене, а са главнином бригаде одмах ће кренути правцем: Гибарац — Ердвик — Ст. Дивош. Истим правцем да крену, по извршеној смени, они делови који су сада ангажовани у борби. По доласку на сектор Ст. Дивош одмах изградити две резервне одбранбене линије на простору: к. 160 — к. 140 — к. 125 — к. 108 — к. 106 — до баре на Јарош Потоку.

5. — XIII пролетерска бригада задржаће на садањој линији делове који су у борби, а остали део бригаде упутиће се најкраћим путем за Чалму. Истим правцем, чим буду смењени, упутиће и оне делове који су сада на положају. По доласку на сектор Чалма најхитније изградити две резервне одбранбене линије на левој обали Морјан Потока, почев од Јарош Потока па преко Међеша до канала и Шидина млина код к. 92.

Овога дана до 24 часа све јединице биле су на одређеним местима по издатом наређењу и по истом су отпочеле рад.

Губици у току 17 и 18 о.м.

Наши у људству:

I бригада	97 мртвих	236 рањених	119 несталих
III бригада	46 мртвих	112 рањених	
XIII бригада	27 мртвих	119 рањених	53 несталих
VIII бригада	47 мртвих	97 рањених	65 несталих
Италијан. бригада	25 мртвих	82 рањена	1300 несталих
од којих је већи број залутао по другим јединицама.			
Арт. бригада	1 мртав	2 рањена	101 несталих
Свега:	243 мртвих	648 рањених	1638 несталих

Наши губици у материјалу: пушака 181, стројница 41, п. митраљеза 21, тешких митраљеза 4, лаких бацача 4, топова 45 мм 13, топова 76 мм 5, пиштоља 11, противколских пушака 1, двогледа 7 и кола 59.

У муницији: топовских граната 45 мм 1931, топовских граната 76 мм 308, за тешке бацаче 172.

У стоци: коња 121.

Непријатељски губици у људству:

од I бригаде	393 мртвих	516 рањених	2 заробљена
од III бригаде	308 мртвих	380 рањених	— —
од XIII бригаде	144 мртва	320 рањених	— —
од VIII бригаде	150 мртвих	200 рањених	2 заробљена
од Итал. бриг.	200 мртвих	400 рањених	5 заробљених
<i>Свега:</i>	<i>1195 мртвих</i>	<i>1816 рањених</i>	<i>9 заробљених</i>

Заплењено и оштећено: стројница 2, п. митраљеза 7, тешких бацача 2, пиштоља 3, тенкова 5 (од којих су 3 уништена а два оштећена).

У муницији: бацачких мина 365.

Наша авијација дејствовала је целог дана.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: облачно.

Штаб дивизије из Шида у Гибарац, а у току ноћи прешао у с. Чалму.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар — Бачка Паланка.)

19 јануара 1945 г.

Дивизија на истом простору на којему се поставила синоћ до 24 часа, изузев што смо III бригаду (а по наређењу Штаба армије) поставили испред Ердевика са задатком да изграде одбранбеу линију на томе простору.

Све јединице врше утврђивање положаја изграђујући одбранбене линије према наређењу од јуче.

На овом сектору у току дана није било никаквих промена.

Наша авијација дејствовала је на непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Чалми.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Бачка Паланка.)

20 јануара 1945 г.

Овога дана, по наређењу Армије, упутили смо један батаљон XIII бригаде у 6 часова ујутру и једну батерију тешког дивизиона у 12 часова за Сремску Митровицу у циљу обезбеђења овога града.

Све јединице раде на утврђивању и на истом простору као и јуче.

Других промена у току дана није било.
Наша авијација дејствовала је целога дана на непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Чалми.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Бачка Паланка.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА. НАРОДУ!

За штаб
НАЧЕЛНИК,
п п у к о в н и к

(М. П.)

Блажо Марковић

БР. 31

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 22 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉА ОПШТИМ ПРАВЦЕМ С. БАП-
СКА НОВАК — ЛОВАС — МИКЛУШЕВЦИ¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Оп. бр. 345

22-1-1945 год.

У 14 ч.

ШТАБУ 2 И 4 ПРОЛЕТЕРСКЕ И 3 СРПСКЕ БРИГАДЕ

ЗАПОВЕСТ:

(Секција Вуковар и Винковци, размера: 1:100.000)

²

У склопу са осталим јединицама добили смо задатак³
Да са нашом дивизијом уђемо у борбени распоред и преду-
змемо гоњење непријатеља са задатком овлађивања селима:

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
Риског института под рег. бр. 1/1, к. 735.

Уводни део документа је изостављен пошто је истоветан са
првим славом док. бр. 29.

³ Види док. бр. 29.

Ловас — Томпојевци — Миклушевци и даље према Вуковару. Десно од нас дејствоваће XXI Дивизија са задатком овлађивања: Мохово — Опатовац — Сотин — Вуковар. Лево од нас налазиће се V Дивизија, која ће са једном својом бригадом садејствовати при ликвидацији села Ловас а са главнином избити на комуникацији: Товарник — Сотин. По ликвидацији Ловаса ова дивизија остаће на линији: Ловас — Товарник, а јединица која буде одржавала до тада везу са V дивизијом ће у даљем надирању повезати се са десним крилом I Дивизије.

У циљу извршења предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — 4 Пролетерска бригада напашће непријатеља општим правцем: Бановина — Церје — к. 137 — Салаш Ф. Сенца — Типолдов салаш — обухватајући село Ловас југоисточне и југозападне стране у заједници са бригадом V Дивизије (но, од ове бригаде не очекивати много с обзиром да је њено људство преморено последњим борбама и држањем положаја). По ликвидацији села Ловас енергичним налетом продужити гоњење општим правцем: Јелаш — к. 123 — к. 119 обухватајући село: Томпојевци са свих страна са задатком ликвидације истога, протежући се улево до комуникације железни[чке] Шидски Бановци — Вуковар, а удесно: Лалићев Гај закључно са каналом који води јужно од села Миклушевци.

Лево одржавати везу до ликвидације Ловаса са V Дивизијом, а по ликвидацији у даљем надирању са I Дивизијом. Десно са II Пролетерском бригадом стално.

2. — 2 Пролетерска бригада напашће непријатељске положаје општим правцем: Зобишта — Кавана — Брзовац — с. Ловас обухватајући га са североисточне и северне стране са задатком ликвидације истог, а потом продужити прогоњење непријатеља општим правцем: к. 98 — Гладнош пст. — к. 123, прећи мочвару и приступити ликвидацији села Миклушевци, протежући се улево до десног крила 4, Бригаде, а удесно — Папугин салаш — Дудашев салаш — Пустара Грабово (закључно). Везу одржавати лево са 4 Пролетерском бригадом, а десно са XXI Дивизијом.

3. — По заузећу Ловаса Штаб Артадериске бригаде V Дивизије има се јавити овоме штабу под чију се команду ставља наређењем Штаба I Армије. Везу са овим штабом ухватити у Бапској Новак или Ловасу. Даљи задатак Штаб ће добити од овога штаба.

4. — Енергичним гоњењем и снажним налетом не дозволи непријатељу да се задржи на његове раније утврђене положаје на линији: Сотин •• Берак — Оролик, већ наставити даље продирање на својим правцима онемогућујући непријатељу да се среди и организује јачу одбрану.

Све јединице су дужне одржавати радио и телефонску везу са овим штабом, односно са штабовима батаљона. Веза се мора тако одржавати да у сваком моменту се мора имати веза са овим штабом. При сваком покрету обавештавати овај штаб.

5. — [Трећа] Српска бригада остаће као дивизиска резерва у селу Бапска Новак. Рањенике евакуисати општим правцем: Бапска — Моловин, где ће се налазити хируршка екипа Дивизије. С обзиром да ће овим операцијама садејствовати наша авијација, то овом питању посветити највећу пажњу. Одредити специјалне посматраче, који ће брзо проналазити и преко телефона јављати циљеве за авијацију, како би била јединица што успешније потпомогнута у свом надирању. А да се не би десио случај да авијација гађа наше делове, то при сваком налету авијације предње линије јединице ће обележавати са црвеним платнима, која постављати на видна места.

Штаб дивизије кретаће се: Бапска — Ловас — Томпојевци — Миклушевци и даље.

Почетак напада данас у 15 часова до којег времена морају бити постављени тешки бацачи за дејство и пешадија узела борбени распоред. У 15 часова почети са припремом из тешких оруђа, а за то време пешадија да подилази до на јуришно отстојање. У том моменту преетаје дејство тешких оруђа и пешадија врши јуриш. Тражићемо од авијације да у 15 часова на нашем сектору буде што активнија бомбардујући и митраљирајући салаше испред наших положаја као и село Ловас.⁴

Борбени знаци за 22 - I - Слобода — **Славонија.**

Борбени знаци за 23 - I - Вуковар — Винковци.

Борбени знаци за **24 - I - Дунав** — Драва.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
п. пуковник,
Милија Станишић

Командант-пуковник,
Сред. Урошевић

(М. П.)

⁴ О резултатима напада види **Операциски дневник Дивизије**, Док. бр. 58.

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 22 ЈАНУАРА 1945 ГОД, ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉА НА КОМУНИКАЦИЈИ С. ЛОВАС — ТОВАРНИК¹

ШТ АБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА Н.О.В.Ј
О. бр. 58/45
22 јануара 1945 г.
У 13 ч

НАЧЕЛНИКУ АРТ. ОТСЕКА V ДИВИЗИЈЕ И
ШТАБУ I, IV И X КРАЈИШКЕ И I ЈУГОСЛ. БРИГАДЕ

П о л о ж а ј

После првих успеха непријатеља на нашем фронту, исти је задржан противнападима наше Армије и у току 20 и 21 ов.мј. одбачен на неким секторима, тако да су наше јединице на целом фронту узеле иницијативу у своје руке.

Обзиром на ову ситуацију, Штаб Армије издао је наређење² да се пређе у општи противнапад и да се непријатељ потисне на првобитну линију: Сотин — Берак — Комлетинци, а према ситуацији да се и ова непријатељска линија пробије.

Моментално ситуација је следећа: наше јединице у току ноћи 21—22 ов.мј. заузеле су Шид и Малу Вашицу а до сада с. Илинци, избиле пред сам Товарник и врше јак притисак на Товарник и према с. Нијемци.

На нашем правцу непријатељ упорно брани линију испред Ловаса и комуникације Товарник — Ловас.

Наше суседне јединице добиле су задатак: лево од нас надире I дивизија и има задатак да учествује у заузимању Товарника, а потом заузимање Илаче и Шидских Бановаца и избијање на своју стару линију. За заузимање Товарника дивизија ће имати бочно обезбеђење на комуникацији за с. Сотин.

II дивизија концентрисати ће се на сектору Бабин Дол — Средњи Потез, одакле ће извршити напад на неприја-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исторског института под рег. бр. 10—1, к. 784.

" Види док. бр. 29.

тељске положаје испред Ловаса, напасти Ловас, обухватајући га са северне стране, а затим продужити гоњење непријатеља правцем Томпојевци — Миклушевци.

У вези горњег, наш је задатак да са једном бригадом прекинемо непријатељску везу на комуникацији Товарник — Сотин, да се ту бочно и фронтално поставимо према Сотину и на тај начин обезбедимо бок I прол. дивизији; са једном бригадом да садејствујемо II прол. дивизији у заузимању с. Ловас, нападајући га са јужне и југозападне стране; наше друге јединице убацивати ће се у борбу према потреби.

За извршење горњег задатка,

н а р е ђ у ј е м о :

1. — IV крајишка бригада, наслањајући се на десно крило I дивизије, избити ће на цесту северно од Товарника код к. 138 и све своје јединице поставити ће за потпуно пресецање комуникације и онемогућити ће да непријатељ од правца Сотин добије ма какво појачање у Товарник. Своја противколска оружја бригада ће поставити уз непосредну близину цесте, за уништавање тенкова. У овом задатку јединице могу користити и нашу стару линију, уколико одговара постављеном задатку.

2. — I југословенска бригада кренути ће одмах са простора Беркасово — Церје, правцем к. 141 — Рана Јабука и одавде ће извршити напад на с. Ловас, са југа и југозапада. У вршењу покрета ка задатку и у нападу на Ловас, Бригада ће држати чврсту везу са левим крилом Д1 прол. дивизије, а патролску везу одржавати са IV крајишком бригадом.

3. — X крајишка бригада учествовати ће, са јединицама II прол. дивизије, у савлађивању непр. линије на сектору Кнеблов салаш — Салаш Ф. Сенца, а по чишћењу ових непр. упоришта задржати ће своје снаге на поменутих и околним салашима, као резерву.

4. — I крајишка бригада прикупити ће се у с. Бапска, где ће бити као општа резерва дивизије.

Наше арт. јединице потпомагати ће I југосл. бригаду У заузимању с. Ловас, а према захтеву Штаба IV крајишке бригаде уништавати ће непријатељска евентуална упоришта на комуникацији на сектору бригаде и испред бригаде, & такођер спречавати непријатељски саобраћај од правца Сотин. За извршење свога задатка, начелник арт. отсека⁶ Ребацивати ће поједине батерије на просторију Средњи По-

⁶ Зборник, том I, књ. 18

тез (око к. 141), чим јединице ликвидирају непријатељску линију испред Ловаса.

За везу између артиљерије и пешадије користити резервна средства за везу арт. отсека и штаба дивизије.

Штаб дивизије налазити ће се у с. Бапска, а по ликвидацији непр. линије према Ловасу — на салашу Церје.

Дивизијска прихватница стићи ће вечерас у с. Љуба.

Начелник арт. слагалишта слати ће резервне арт. и пешадијске муниције у с. Бапска.

— Почетак напада на с. Ловас отпочети чим стигну јединице II дивизије, ради чега Штаб I југосл. бригаде мора одржавати стално везу са нама у Бапској. Продор на комуникацију IV крајишка бригада ускладити ће са покретом I дивизије.

— После заузимања Товарника и Ловаса, као и Опатовца, наша дивизија остаје у општој резерви и то са две бригаде у с. Ловас (I југосл. и X крај.) а две бригаде у с. Товарник (I и IV крајишка).

По заузимању с. Ловас, наше арт. јединице улазе у састав II прол. дивизије са којом ће наставити гоњење непријатеља. Наша артиљерија бити ће тада под командом Штаба II прол. дивизије, за што ће се начелник арт. отсека у току овога дана повезати с њиме.

Јединице за извршење постављеног задатка морају уложити крајњи напор да се задатак у потпуности изврши. Ако буде потребно појачање на било ком сектору, хитно га тражити телефонском или радио везом.⁸

Борбени знаци:

22.1. 945: Слобода — Славонија,

23.1. 945: Вуковар — Винковци и

24.1. 945: Дунав — Драва.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, потпуковник:

И. Матерић

Командант, генерал-мајор:

Милутин Морача

³ О резултатима борбе види Операц. дневник Штаба Прве армије, док. бр. 57.

БР. 33

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
22 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА НА-
ПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У ЈУГОИСТОЧ-
НОМ ДЕЛУ ТОВАРНИКА¹**

ШТАБ
ХI НОУ ДИВИЗИЈЕ
О. бр. 33 —
22 јануара 1945 г.

ШТАБУ V, XII И XXXII БРИГАДЕ
Секција Вуковар — Винковци 1:100.000

2
Нашим задњим противнападима успели смо да поврати-
мо села: Бапеку Новак, Беркасово, Адашевце, Малу Ва-
шицу, Шид и источни део села Илинаца. Сада су у току
борбе испред села: Мохова, Ловаса, Товарника и у западном
делу села Илинаца.

Наш даљи задатак је разбити непријатељску одбрану
на линији села Товарника и то између цесте и железн.
пруге.®

Улево и десно везати се са јединицама VI Пролетерске
дивизије. ;

У вези предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

XII бригада: Одмах по пријему заповести извршиће по-
крет са садање просторије правцем железн.
пругом чве до села Товарника, где се по-
везати са дединицама VI Пролетерске ди-
визије и у заједници извршити напад на
непријатељско упориште Товарник.
Приликом напада на село Товарник руко-
водити се тим да се убаци само потребан
број снага пошто је додељени простор ису-
више узан да би се могла развити бригада.
Приликом напада бити одлучан и енерги-
чан а по ликвидацији упоришта продужи-
ти са гоњењем непријатеља све до к. 90.

¹ Копија оригинала, писана на машини, налази се у Архиву
Војног историског института под рег. бр. 5/1, к. 867.

² Уводни део је изостављен пошто је истоветан са првим ста-
вом док. бр. 29.

³ Види док. бр. 49.

— тј. изграђене наше одбранбене линије. За овај напад придодаје вам се једна батерија топова 76 мм. која ће имати задатак потпомагања у случају наиласка непријатељске моторизације.

V бригада: Задржаће се као резерва на просторији Шида све до даљег наређења. И поред тога што се налази у резерви одржавати тесну везу са јединицама у првој борбеној линији.

XXXII бригада: Задржаће се и надаље на просторији Шида све до даљег наређења. Стално одржавати везу са јединицама у првим линијама како би имали податке о развоју ситуације.

Арт. отсек: Одмах по пријему ове заповести упутиће једну батерију топова 76 мм. XII бригади која има за задатак напада на непријатељско упориште Товарник. Задатак ове батерије је непосредно потпомагање пешадије било наиласком моторизације или утврђених објеката.

Почетак напада одмах по повезивању са јединицама лево и десно.

Хируршка **екипа** налази се у селу Гибарцу. Штаб дивизије налази се у селу Гибарцу са којим одржавати што тешњу везу и о сваким променама што хитније извештавати. Обзиром да ће нам у овим операцијама садејствовати и наша авијација, то овом питању посветити највећу пажњу. Одредити специјалне осматраче који ће брзо проналазити и јављати циљеве за авијацију. Да се не би десио случај да авијација туче наше делове, то предње линије обезбавати са црвеним платнима, која постављати на видно место.

Борбени знаци:

22-1 — Слобода — Славонија

23-1 — Вуковар — Винковци

24-1 — Дунав — Драва.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Полит. комесар,
п. пуковник

Начелник,
мајор:

Командант,,
пуковник:

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ ОД 23 ЈАНУАРА 1945
ГОД. ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ О РАСПОРЕДУ
СВОЈИХ СНАГА¹**

ш т А Б
I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 48
дана 23-1-1945 г.

Концепт

.

Извештај о ситуацији
и распоред јединица.

ВРХОВНОМ ШТАВУ НОВ И ПО ЈУГОСЛАВИЈЕ

Са линије на којој је непријатељ задржан, т.ј.: западно од Шаренграда, источно од с. Бапске Новак, западно од с. Беркасово и источно од Шида и с. Адашеваца, наше јединице непрекидним енергичним противнападима повратиле су села: Бапску Новак, Адашевце, Малу Вашицу и Шид.

Сада линија фронта се протеже десно од: западно од с. Шаренграда, с. Бапске Новак, западно од шумица Калиле и Церја, преко Павловца пресеца друмску и жељ. комуникацију Шид — Товарник испред самог Товарника, спушта се одатле на југ захватајући северни блок кућа с. Илинаца и код шуме Драгановце избија на р. Босут, р. Босутом до с. Моровића.

Непријатељ је јутрос од 3 часа почео добивати појачања и врши снажан притисак дуж целог фронта, а нарочито на сектору I дивизије, тако да се непрекидно ређају наши и њихови контранапади. Дешава се да неки положаји прелазе из руку у руке више пута.

Непријатељ даје скоро очајнички отпор, трпећи при том тешке губитке. Наши губици су осетни.

Обзиром да наше јединице нису пробиле непријатељску одбранбену линију Ловас — Товарник и да је на малој просторији концентрисано доста наших снага, наредили смо да своје 3 бригаде V дивизија падом мрака извуче из стрелачког строја и размеети на просторију: Илок — ЈБуба — Ердевик. Једна њена бригада и артиљерија остаће под командом II пролетерске дивизије.

¹ Копија оригинала, писана на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 22—1/1, к. 254.

У прилогу ^{В а м} достављамо секцију Вуковар, размере 1:100.000 са уцртаним садашњим положајем и распоредом наших јединица² Као што смо напоменули, главнина V дивизије биће повучена уназад.

СМК ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политички комесар
пуковник,

Командант
генерал-лајтнант,

БР. 35

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 24 ЈАНУ-
АРА 1945 ГОД ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА ПОСЕДАЊЕ
И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У СРЕМУ¹**

ШТА^Б
Г АРМИЈЕ НОВЈ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. Ц 49
дана 24.1. 1945 г.

З А П О В И Ј Е С Т

(Секција: Бачка Паланка и Вуковар
размјере: 1:100.000.)

И поред^а вишедневних борби и упорних напада наше јединице нијесу успјеле разбити непријатељску одбрану на линији: ^с Мохово — с. Товарник — с. Илинци.

Ради тога, и да би јединице припремили за слиједеће офанзивне акције, извршићемо потребна помјерања јединица и организоваћу чврсту одбрану дејствујући офанзивно са потребним снагама.

У циљу дзвршења предњег

^Г Скица сеналази у Архиву Војног историског института под истим бројем.

¹ Копија оригинала, писана на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 5/1, к. 251.

НАРЕЂУЈЕМО :

1. — XXI дивизија затвориће правац од с. Мохова и организовати чврсту одбрану на сектору између Дунава и к. 98. Двије своје бригаде, као резерву, у Шаренграду или у западном дијелу Илока.

2. — II пролетерска дивизија затвараће правце од Ловаса и организовати чврсту одбрану на сектору: к. 98 (искључно) преко к. 134 — к. 139 до закључно са путем који води од Трунићевог салаша за Бапску (500 метара северно од шуме Калиле). За размјештај својих јединица користити села: Бапска Новак, Моловин и, према потреби, групе кућа према Илоку.

3. — I пролетерска дивизија затвараће правце од Ловаса и Товарника и организовати чврсту одбрану десно од линије II пролетерске дивизије, а лијево до 500 м. јужно од цесте Товарник — Шид. За смјештај својих јединица користити села: Св. Петка, Беркасово, Сот, Прњавор, Селиште и сјеверну половину Шида.

4. — VI пролетерска дивизија затвараће правце од Товарника и Нијемаца, обезбјеђујући се од правца Босутских шума, и организовати чврсту одбрану на сектору: пола км. сјеверно од жељ. пруге, испред Товарника, Мале Вашице и Градине до Босута. Под својом контролом држати и село Батровци. За размјештај својих јединица користити села: Мала Вашица, Накло, Адашевци, јужни дио Шида и Гибарац.

Коњичка бригада остаће и даље под командом VI дивизије и на истом задатку.

5. — V дивизија падом мрака извући ће своје јединице, т.ј. по извршеној смјени од јединица I и II пролет. дивизије, и размјестити се на просторији: источни дио Илока, с. Љуба и с. Ердевик. Један дио своје артиљерије, према наређењу начелника артиљерије Армије, оставиће под командом II пролетерске дивизије.

6. — XI дивизија извући ће падом мрака своју бригаду са правца Товарника, т.ј. по извршеној смјени од јединица VI дивизије и размјестити се на просторији села Бачинци и Кукујевци.

7. — Помјерање, т.ј. извлачење јединица, мора бити извршено у потпуној тајности, т.ј. да непријатељ не примијети наше покрете.

8. — XXI дивизија, II и VI дивизија током ноћи 24 на 25 вршиће са по једним батаљоном снажан притисак на непријатељске положаје на својим правцима. Напад мора бити енергичан, тако да непријатељ схвати да је у току озбиљан

напад на цијелом фронту. Прије почетка и током напада артиљерија ће садејствовати батаљонима. Смјену извршити ноћу између 24/25 ов.мј.

9. •— По извршеном новом распореду све јединице ће приступити најенергичније изграђивању солидних одбранбених положаја са што дубље истуреним предстражарским линијама и добро организованим прихватним линијама.

Нарочито чврсто затворити просторе на којима се јединице спајају (додирују). За чврсто затварање ових простора јединице морају имати на својим крилима по један батаљон у резерви.

На највјероватнијим правцима продора непријатељске моторизације поставити противтенковске нагазне мине.

10. — Да би наша одбрана била што успјешнија, као и да би пронашли слабе тачке у непријатељској одбрани и упознали се са распоредом огњених тачака непријатеља, то чешће вршити са по једним или више батаљона снажне нападе на непријатељске положаје. Наша одбрана мора бити непрекидно активна.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Подитички комесар
Пуковник,

Начелник
Пуковник,

Командант
Генерал-лајтнант,

БР. 32

**ЗАПОВЕСТ НАЧЕЛНИКА АРТИЉЕРИСКОГ ОДЕЉЕЊА
ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 24 ЈАНУАРА 1945 ГОД.
ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА РАЗМЕШТАЈ И ДЕЈСТВО
АРТИЉЕРИЈЕ¹**

ШТАВ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ-
АРТИЉЕРИСКО ОДЕЉЕЊЕ
О. бр. 162
24. I. 1945 г.

ЗАПОВЕСТ

(Секција Вуковар размере 1:100 000)

Непријатељ организовао је за одбрану линију: с. Мохово — Ловас — Товарник — с. Илинци, коју одбрану наше јединице и поред вишедневних и упорних напада нису успеле цробити и овладати поменутиим селима.

Наша армија прећи ће у одбрану, на којој ће се прикупити, организовати, извидети непријатеља и када буде повољно време прећи ће у напад.

У вези идеје Штаба Армије (О. бр. 49),² а у циљу потпомагања одбране,

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Артиљерија XXI дивизије поставиће се са пољском артиљеријом на простору с. Шаренград — к. 134, са задатком да снажном концентричном ватром брани прилазе на сектору своје дивизије. Оруђа ПАК поставити западно од Шаренграда за око 1,5 км да може обезбедити друм од непријатељског тенковског напада.

Бацаче 120 мм разместити на просторији: Пањевине — к. 98 — к. 134, сд задатком да стварају концентричну ватру на свим прилазима сектора Дивизије, а нарочито на додиру границе II дивизије.

Када буду дошле хаубице, исте поставити источно од Шаренграда, тако да могу узети под своју ватру с. Ловас и Мохово.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 10—1, к. 784.

² Види док. бр. 29.

2. — Артиљерија V дивизије поставиће се на сектору к. 130 — к. 139 — с. Бапска — к. 187 — к. 168 — к. 130, са задатком потпомагања одбране II дивизије.

Хаубицу поставити у близину доброг друма, тако да својим крајњим дометом може ставити под ватру с. Ловас.

Припремити елементе за концентрацију [ватре] по свима салашима који су испред фронта Дивизије, а тако исто и по источним ивицама шуме Калиле — Церје на сектору I дивизије.

Артиљерију I дивизије потпомагати на захтев артиљерије I дивизије када буду циљеви код споменутих шума.

3. — Артиљерија I дивизије распоредиће се на просторији: Света Петка — к. 153 — Беркасово — к. 143 — Света Петка са својим дивизионом 120 мм, а пољски дивизион распоредити на просторији: Беркасово — друм ка Шиду — к. 119 — к. 110 — Беркасово, са задатком потпомагања одбране на сектору своје дивизије, с тим да сва оруђа пољске артиљерије могу ставити под своју ватру друм Товарник — Шид.

За ојачање свог дејства по потреби на просторији шуме Калиле — Церје тражити помоћ од артиљерије V дивизије.

4. — VI дивизија поставиће своје хаубице у рејону с. Гибарац, тако да може потпомагати одбрану на целом сектору своје дивизије и да стави под своју ватру друм Товарник — Шид.

Оруђа ПАК поставити на просторију: између Шида и Мале Вашице — Адашевци, ешелонирано по дубини, тако да могу затворити од тенкова овај сектор одбране.

Пољски дивизион поставити на просторију: Адашевци — Мала Вашица, са задатком да штите прилазе ка главној одбраненој линији на сектору Дивизије и да могу под своју ватру ставити и с. Батровци.

Бацаче 120 мм поставити у рејону Мале Вашице, тако да својом концентричном ватром могу тући прилазе ка одбраненој линији и простор између цесте и железничке пруге сев.-зап. од Шида а. на додиру са I дивизијом.

Противколека оруђа поставити ешелонирано по дубини на свима правцима. приступачним за тенкове најмање по 1 вод (2 оруђа), тако да на случај продора још увек у дубини наше одбране буде осигурана противтенковска одбрана.

5. — Бацаче 82 мм, као и 80 и 81 мм, узети у обзир код израде запречне ватре и дати им у духу њиховог распореда конкретан задатак.

6. — Код израде топовских места користити досадања искуства, а она топовска места стара која су већ била стављена под непријатељску артиљериску ватру не користити,

јер непријатељ за та места већ има елементе. На таквим местима изградити лажна оруђа и по ноћи вршити гађања са топом луталицом.

7. — По завршеним коректурама, за коју употребити што мањи број зрна, утрошак муниције да буде што мањи, али обавезно употребљавати оруђа луталице са утрошком до 12 зрна на цев.

8. — Приступити дотуру мунифдје са својим средствима и исту распоредити дубље у позадину у своја ручна слагалишта.

9. — Пре коначног постављања артилерије на положај извршити детаљно рекогносцирање па тек онда после стране процене и донете одлуке приступити коначном укупавану.

10. — Одмах у вези са пешадиским извиђачким деловима приступити детаљном извиђању и откривању непријатељских циљева како би топ луталица конкретно имао шта гађати.

11. — По постављању артилерије на положај доставити све потребне скице.

12. — П.А. дивизион поставити у рејонима распореда штабова дивизија и болница, као и друге концентрације наших слабо одбранбених делова, са задатком п.а. одбране и резервне противтенковске одбране.

13. — Благовремено извидети и утаначити начине, правце и путеве за наступање и евентуално отступање.

14. — Код батерија и у непосредној близини која може бити тучена непријатељском артилериском ватром не нагомилавати непотребна кола и друга возила.

Коњи од оруђа и других возила према степену активности непријатеља морају бити увек спремни да изврше свој задатак.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**ЗА ШТАБ, НАЧЕЛНИК
АРТ. ОДЕЉЕЊА, ПУКОВНИК
Ал. Гаврилченко**

ДОСТАВЉЕНО:

Штабу: I, II, V, VI, XI и XXI див.

Арт. отсеку: I, II, V, VI, XI и XXI дивиз.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 24 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ПОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА ИЗМЕЂУ ТО-
ВАРНИКА И ШИДА¹**

ШТАВ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. службено
24. јануар 1945

ШТАБОБИМА БРИГАДА

После неколико наших налада показало се да је непријатељ испред нас добро организовао и запосео јачим снагама одбранбене положаје испред села Мохово — Ловас — Товарник — Илинци.

Да би се јединице припремиле за претстојеће офанзивне задатке, са нашом дивизијом организоваћемо јаки одбранбени систем за затварање праваца од Ловаса и Товарника ка Беркасову и Шиду, на сектору десно: пут који води од Трунићевог салаша ка селу Бапска, па улево до на 500 метара јужно од цесте Товарник — Шид.

Десно од нас биће јединице II Пролетерске дивизије, а лево јединице VI Пролетерске дивизије.

За извршење задатка чврсте одбране комбиноване са активним дејством према непријатељу

н а р е ђ у ј е м о :

1. — VIII Црногорска бригада одмах ће извршити покрет и најкасније до 19 часова поставити се на сектору, десно: пут који води од Трунићевог салаша за село Бапска, па улево поред Калиле шуме, Станивуковићевог салаша, коте 150, до улево закључно са путем који сече натпис „Бановина“ између [коте] 150 и коте 114.

На овој линији организовати главни одбранбени положај, користећи оне ровове који већ постоје, допуњавајући их и повезујући новим.

Удесно се чврсто и непоередно повезати са левим крилом II дивизије.

¹ Копија оригинала, без завршетка, писана на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 7/1—1, к. 715.

За смештај користити Габрићев салаш, Станивуковићев салаш, засеоке Телек, Св. Петка, Ашман. Истурене салаше организовати као јака одбранбена упоришта. Бригадне неборачке делове сместити у с. Беркасово.

2. — **III Пролетерска бригада** поставиће се на сектор, десно: пут који води између коте 150 и коте 114 (преко натписа „Бановина“) па улево источном ивицом Кљештевица до закључно са путем који води од северне ивице Товарника испод слова „К“ натписа Кљештевица до крајње северне ивице села Шид.

На овом сектору организовати главну одбранбену линију користећи већ постојеће ровове, које доградити и повезати.

Удесно одржавати везу са VIII Црногорском бригадом, с тим што ће Штаб III бригаде бити одговоран за чврсту везу и затварање међупростора.

За смештај резерви користити куће између Беркасова и Шида и најсевернију групу кућа у Шиду. Неборачке делове сместити у најсевернијем делу Шида, али источно од потока који пролази кроз Шид.

Са резервама одмах изградити другу одбранбену линију од коте 121, па поред коте 115 до саме северне ивице Шида.

3. — **I Пролетерска бригада** поставиће се за директно затварање правца Товарник — Шид и то, десно: лева граница III бригаде па преко коте 98 до улево на 500 метара јужно од цесте Товарник — Шид. На овом сектору користите већ изграђене ровове.

Другу одбранбену линију организовати непосредно на рападној ивици Шида, организујући и само село као најјаче јупориште.

Удесно одржавати везу са III пролет. бригадом, а улево са VI дивизијом, а тим што ће I бригада бити одговорна за чврсту везу и затварање међупростора.

Резерве сместити у Шиду, северно од цесте Товарник — Шид — Гибарац, а неборачке делове на источном излазу села.

4. — **XIII пролетерска бригада** поставиће се као непо- I средна дивизиска резерва у с. Беркасово, с тим што ће одмах I отпочети израду десног отсека друге одбранбене линије од Ашмана преко коте 153 и 145 до коте 121 . . .

БР. 38

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 24 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ЛГОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЗАПАДНО ОД
С. БАПСКА НОВАК¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Оп. бр. 348
24-1-1945 год.
У 22 ч.

ЗАПОВЕСТ

(Секција: Бачка Паланка — Вуковар, размера: 1:100.000.)

СИТУАЦИЈА И ЗАДАТАК:

И поред наших вишедневних и упорних напада јединице нису успеле разбити непријатељску одбрану на линији с. Мохово — с. Товарник — с. Илинци.

Да би јединице припремили за следеће офанзивне акције, извршиће се потребно помјерање јединица и организovati чврсту одбрану дејствујући офанзивно са потребним снагама.

Главни задатак при држању активне одбране јесте затварање правца од с. Ловас и држање чврсте везе лево са јединицама I Пролетерске дивизије, а десно са јединицама XXI Дивизије. У циљу извршења горњег

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — 3 Српска бригада извршиће замену јединица 2 Пролетерске бригаде на сектору закључно са к. 98 удесно, а улево 200 м. јужно од пута који води од к. 134 између Кнебловог салаша и Салаша Ф. Сенца ка Ловасу, с тим што ће садашња линија 2 Пролетерске бригаде бити прва борбена, односно јача претстражарска линија бригаде. Одмах по смењивању другу борбену линију градити на 1000—1200 метара позади прве линије и трећу прихватну на линији: к. 98 — к. 134 и у правцу к. 139. Десно одржавати чврсту везу са јединицама XXI Дивизије, а лево са јединицама 4 Пролетерске бригаде.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2/1, к. 735.

2. — 4 Пролетерска бригада ће држати досадашње своје положаје, односно удесно до 2 Пролетерске, по смењивању ће са положаја до 3 Српске бригаде, а улево до закључно са путем који води од Трунићевог салаша за Бапску (тај пут се налази 500 м. северно од шуме Калиле). Другу своју одбранбену линију поставити у продужетку линије до 3 Српске бригаде, као и трећу, односно прихватну линију. Десно одржавати чврсту везу са јединицама 3 Српске бригаде, а лево се повезати са јединицама I Пролетерске дивизије.

3. — 2 Пролетерска бригада по смењивању од стране 3 Српске бригаде ће се разместити у с. Новак и служиће као дивизиска резерва.

4. — Померање и извлачење јединица мора бити извршено потпуно у тајности, т.ј. да непријатељ не примети наше покрете.

5. — 3 Српска бригада ће извршити у току ноћи 24/25 са једним својим батаљоном снажан притисак на непријатељске положаје. Притисак извршити са батаљоном који се налази на нашем левом крилу. Напад отпочети у 10 часова. Напад ће бити потпомогнут артилериском ватром.

6. — По извршеном новом распореду све јединице ће приступити изграђивању солидних одбранбених положаја са што дубље истуреним претстражарским линијама и добро организованим прихватним линијама.

Нарочито чврсто затворити просторе на којима се јединице спајају — додирују. За чврсто затварање **ОВУХ** просторија 3 и 4 бригада ће имати по један свој батаљон у резерви, и то: 3 на десном крилу, а 4 на левом.

7. — Да би наша одбрана била што успешнија, као и да би пронашли слабе стране непријатељске одбране и упознали се са распоредом утврђених тачака непријатеља, што чешће вршити са поједином четом снажне нападе на непријатељске положаје. Наша одбрана мора бити непрекидно активна.

8. — Бригадне интендантуре са сувишним коморама сместити у селу Моловину. Дивизиска болница ће се и даље налазити у Моловину.

9. — Инжињерски батаљон ће у току сутрашњег Дана, т.ј. према већ добивеном наређењу, доћи у Бапску, а по доласку повезати се са Штабом 3 Српске и 4 Пролетерске бригаде и на одређеним линијама од горњих штабова копати што солидније ровове.

10. — Коњички ескадрон ће се одмах по добијању овог наређења пребацити у село Моловин.

СМРТ ФАШИЗМУ СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
п.пуковник,
Милија Станишић

Командант-пуковник,
Сред. Урошевић

(М. П.)

БР. 39

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
24 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА СВОЈИХ ЈЕДИ-
НИЦА ЗА ПРЕДАЈУ ПОЛОЖАЈА ШЕСТОЈ ПРОЛЕТЕР-
СКОЈ ДИВИЗИЈИ И РАЗМЕШТАЈ У С. БАЧИНЦИ И КУ-
КУЈЕВЦИ¹**

г~

ШТ АБ
XI МОУ ДИВИЗИЈЕ
О. бр. 34.
24 јануара 1945 г.

ШТАБУ V, XII И XXXII БРИГАДЕ, АРТИЛЕРИСКОМ
ОТСЕКУ, ИНЖИЊЕРИСКОМ БАТАЉОНУ, МЕД. САН.
БАТАЉОНУ И ИНТЕНДАНТУРИ

И поред наших вишедневних и упорних напада наше јединице нису успеле разбити непријатељску одбрану на линији Мохово, село Товарник и Илинци.

Ради тога, да би јединице припремили за следеће офанзивне акције, извршићемо потребна померања јединица и организовати чврсту одбрану дејствујући офанзивно са потребним снагама.

У циљу извршења предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

V бригада: Извршиће покрет данас тачно у 19 часова са садање просторије правцем Шид — Гибарац — Бачинци и сместити се на просторију јужног дела села Кукујеваца и

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исторског института под рег. бр. 6/1, к. 867.

то само до главне раскрснице која води према жел. станици, док у остали део села не смештати се.

По доласку на нову просторију приступити сређивању јединица, као и обуци људства.

XXXII бригада: Извршиће покрет данас тачно у **20** часова са садање просторије правцем Шид — Гибарац — Бачинци и сместити се у југозападни део села Кукујеваца, тј. између цеста.

По доласку на нову просторију приступити одмах детал-ном сређивању и уређивању јединица, као и обуци.

XII бригада: Одмах по смењивању и предаји положаја јединицама VI дивизије извршиће покрет правцем Шид — Гибарац и сместити се у југоисточни део села Бачинаца.

По доласку на нову просторију приступити што хитнијем сређивању и уређивању јединица, као и правилној обуци.

Артилериски отсек: Данас у први мрак извући ће са положаја своју артилерију и извршити покрет правцем Шид — Гибарац и сместити се у северозападни део села Бачинаца.

По доласку на нову просторију приступити уређивању и сређивању јединица.

Инжињериски батаљон: Извршиће покрет данас тачно у 18 часова правцем Шид — Гибарац и сместити се у северозападни део села Бачинаца. По доласку на нову просторију одмах приступити уређивању и сређивању јединица.

Мед. саи. батаљон: Извршиће покрет одмах по пријему заповести правцем Бачинци и сместити се у северни део села Кукујеваца.

Дивизиска интендантура: Остаје и надаље на својој досадањој просторији, с тим што ће се сместити у северни део села Кукујеваца.

Штаб дивизије: Налазиће се данас од **15** часова у селу Кукујевцима. *

Напомињем свима јединицама да приликом повлачења са положаја, као и у покрету, буде највећи ред и тишина како непријатељ не би могао приметити да се врши прерокирање, као и наши покрети.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Пол. комесар-п.пуковник

Ч. Божовић

. Командант-пуковник:

М. Шилеговић

Начелник-мајор:

Б. Никшић

БР. 40

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 25 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О СОПСТВЕНИМ И НЕПРИЈАТЕЉСКИМ ГУБИЦИМА У
БОРБАМА ОД 16 ДО 24 ЈАНУАРА¹**

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. службено
25 јануара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВЈ

На основу вашег телефонског наређења шаљемо вам податке о нашим и непријатељским губицима у људству и оружју од 16. I. до 24. I. о.г. закључно.

Непријатељски губици:

677 мртвих, 1.093 рањена и 46 заробљених војника и официра. У овај број нису урачунати губици које је нанела наша авијација непријатељу, јер су нам непознати.

Оштећен 1 тенк средње тонаже, запаљено 6 камиона и 1 слагалиште муниције. Заплењено: 16 „шараца“, 84 пушке, 26 пиштоља, 8 стројница, 3 бацача од 50 мм., 1 моторбицикл, 1 бицикл, 50 ранчева, 20 шаторских крила, 30 ћебади, 218.000 метака пешадијске муниције разног калибра, од чега је 150.000 дато XI дивизији, 5 сандука мина за бацач 50 мм. и разне друге спреме.

Наши губици:

198 мртвих, 883 рањена. Уништеног оружја: 2 тешка митраљеза „Максим“, 2 пушкомитраљеза, 2 пушке, 1 бацач 50 мм. Изгубљено: 1 тешки митраљез „Максим“, 2 пушкомитраљеза, 2 бацача 50 мм. Оштећено: 2 пушкомитраљеза и 1 тешки митраљез „Максим“.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба
п. пуковник,
(М. П.) **Лазо С. Радаковић**

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 3—2, к. 798.

БР. 48

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 26 ЈАНУ-
АРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА УТВРЂИ-
ВАЊЕ СВОЈИХ ПОЛОЖАЈА И ЗА НАСИЛНО ИЗВИЂАЊЕ
НЕПРРІЈАТЕЉА¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 55/45
26. јануара 1945

Насилно извиђање и
уређење одбране.

Ш Т А Б У

Да се не би наша одбрана претворила у мировање, које би непријатељу омогућило несметано прикупљање снага — да би у погодном моменту извршио удар и постигао изненађење, као и да би наш систем одбране био правилно постављен по дубини са што више фортификацијски уређених одбранбених линија,

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Све дивизије које се налазе у контакту са непријатељем, т.ј. у првој одбранбеној линији, вршиће сваке ноћи са по једним батаљоном снажне нападе (насилно извиђање) на поједине секторе непријатељских положаја, са задатком;
 - разбијање и уништавање мањих непријатељских одјељења на правцу напада,
 - заробљавање непријатељских војника (рањеника) ради прикупљања тачних података о непријатељу,
 - да свакодневним нападима узнемиравамо непријатеља и тако га присилимо на сталну приправност, чиме ће се исцрпљивати његове борбене способности,
 - да се детаљно упознамо са непријатељским распоредом јединица, огњених тачака и насталих промјена на положају,
 - да оваквим дејством задржимо сталну иницијативу у својим рукама и присилимо непријатеља на пасивну одбрану, и

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исторског института под рег. бр. 1—1/4, к. 256.

— коначш, упознајући се са снагама и распоредом непријатеља, да у погодном моменту, прелазећи у офанзиву, лако извршити разбијање непријатељске одбране.

2. — За ове нападе одређивати батаљоне по реду, користећи при том и батаљоне бригада које су у дивизијској резерви. Тако би сваки батаљон вршио напад једанпут у де-се, односно петнаест дана.

3. — Батаљонима који полазе у напад (насилна извиђања) дати претходно јасне и конкретне задатке. Ако батаљон, који врши насилно извиђање, није већ у контакту са непријатељем, то командант батаљона и командири чета требају претходно да осмотре терен и конкретно се упознају са задатком.

4. — Нападе (насилна извиђања) вршити сваке ноћи у времену од 19 до 6 часова изјутра, одређујући при том као почетак напада за сваку ноћ различито вријеме. Повремено предузимати насилна извиђања и дању. Код извршења ових задатака повремено се може употријебити и артилерија.

5. — Послије сваког извршеног задатка штабови дивизија ће нам достављати извјештај о постигнутим резултатима насилног извиђања, т.ј. на којем правцу је извиђање вршено, какве је снаге непријатељ испољио у одбрани, распоред непријатељских снага, назначујући мјеста тешких и аутоматских оруђа, како су фортификациски утврђени непријатељски положаји (има ли минских поља и жичаних препрека) и непријатељски и наши губици. Са свим извјештајима упућивати и заробљене непријатељске војнике.

6. — XXI Дивизија, пошто има ужи сектор, може умјесто батаљона користити ударне групе јачине једне чете.

7. — **Уређење одбране:** Све јединице прве одбране и даље ће вршити што темељитије утврђивање прве одбранбене линије која пролази испред Бапске Новак — Шида — Цале Вашице до Босута. Испред ове линије израдити што истуреније претстражарске линије и ровове за претстражарска одјелења.

Позади главне одбранбене линије приступити изградњи и прихватних одбранбених положаја.

Штабови дивизија израдиће план поседања ових линија и распоред јединица за случај евентуалног продора непријатеља на појединим тачкама. *Овако израђени план доставити ОМ до 29 о.м.*

8. — V Дивизија израдиће одбранбене положаје на линији западно од Илока, Љубе и Ердвика, користећи до максимума топографско-тактичке погодности овога терена.

9. — XI Дивизија са двије бригаде изградиће низ утврђених положаја између Кукујеваца и Шида, а са једном бригадом продужити даље утврђивање одбранбене линије испред Кузмина према Ердевику и друге линије од Кузмина испред Бингуле према Визићу. Ова бригада узеће под своју команду и италијанску бригаду коју користити за утврђивање, као и мјесно становништво.

Извршењу овога наређења приступити одмах.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ:

Политички комесар, Пуковник М. Годоровић	Начелник, Пуковник Саво Дрљевић	Командант, Генерал-лајтнант: Пеко Дапчевић
---	--	---

(М. П.)

БР. 42

ИЗВЕШТАЈ АРТИЉЕРИСКОГ ОТСЕКА ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 26 ЈАНУАРА 1945 ГОД. АРТИЉЕРИСКОМ ОДЕЉЕЊУ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ О ДЕЈСТВУ И ГУБИЦИМА АРТИЉЕРИЈЕ 17 И 18 ЈАНУАРА¹

ШТАБ I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
Н.О.В.Ј.
АРТИЉЕРИСКИ ОТСЕК
К. пов. бр. 56
26 јануара 1945 г.
у 20 час.
Положај

Борбени извештај за 17
и 18 јануар 1945 године
доставља.—

У вези Вашег акта Пов. бр. сл., од 25 децембра 1944 године, доставља се следећи извештај:

1. — На дан 17-1-1945 године око 5 часова непријатељ је извршио напад на сектору фронта који је држала Ита-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 4/1—2, к. 715.

лијанска бригада. Непријатељ је успео да **неопажено** прође линију фронта Италијанске бригаде.

у моменту пробијања фронта, предњи делови Италијанске бригаде нису дали отпор, већ су се у неред у повлачили, оставивши наше противколске топове — батерије 45 мм. да се саме бране. Непријатељ се приближио овим батеријама толико близу да [је] дејствовао и ручним бомбама, тако Д& је била самоодбрана много отежана, па се послуга ових батерија повукла пошто су претходно извадили од 2 противколска топа ударне игле и лактасте полуге, и од 3 топа 76 мм. „ЗИС-3“ скинули нишанске справе.

Истовремено 4 батаљон I пролетерске бригаде, чувши борбу у позадини Италијанске бригаде, а и сам је био нападнут са деђа, повукао се под борбом ка другој линији одбране, 2 батерија 76 мм. II дивизиона Артилериске бригаде остала је да се сама брани. Непријатељ се приближио батерији долазећи са леђа од Спајинских Њива ка Ж. ст. Ђелетовци. Послуга је успела да скине са оруђа нишанске справе, јер је било немогуће да повуче оруђа на прихватни положај.

Овом приликом је непријатељ успео да зароби 8 топова 45 мм, I дивизиона и 3 топа 76 мм. „ЗИС-3“ М. 1942 г. II дивизиона Артилериске бригаде.

3 дивизион Арт. бригаде (2 батерије) са положаја код Спајинских Њива, услед настале тешке и нејасне ситуације, успео је да се повуче на прихватни положај, одакле је дејствовао све до 10,30 часова. У 10,30 часова наређено је да једна батерија бацача промени положај и постави се на положај на северној ивици с. Илача, а друга батерија помаже рад и даље I пролетерске бригаде где је остала до повлачења I пролетерске бригаде са положаја. 3 батерија била је на сектору ИГ крајишке бригаде код с. Ђелетовци, где је дејствовала све до повлачења III крајишке бригаде.

Начелник овог отсека у 5,35 час. наредио је да се отвори колцентрична ватра на циљ Бр. 52 (по плану ватре), а затим да се отвори запречна ватра на југоисточној ивици с. Берак.

Помоћник политичког комесара Тешкога дивизиона који је био код 1 батерије 76 мм. „ЗИС-3“ у 9,05 часова известио је:

2 оруђа повучена су код жел. пруге јужно од с. Чарковци, а 2 оруђа непријатељ је успео да нам зароби.

У 9,15 час. командант Артилериске бригаде известио је:

Главнина наше пешадије поседа линију зап. од с. Вин. Бановци. Непријатељ и даље наступа лево и десно, као и друмом, за с. Остојић, а већином наступа кроз шуму.

Наша оруђа отворила су ватру на непријатеља са добрим успехом.

У 9,50 час. непријатељ је отворио артилериску ватру са плавца с. Негославци на Хаубичку батерију на ивици с. **Шид[ски]** Бановци.

«у часова начелник овога отсека наређује Арт. бригади да се уско повеже са пешадијом и да исту потпомаже до крајњих могућности.

У 10,17 часова надлетали су наши авиони и садејствовали са нашом пешадијом и артилеријом.

У 10,35 часова 3 хаубичка батерија добила је наређење од команданта Дивизије да промени положај и да се постави на прихватни положај у с. Товарник.

У 10,50 часова начелник овога отсека наредио је да 1 батерија 76 мм. и 1 батерија 120 мм. остане са III крајишком бригадом, а све остале јединице да промене положај и да се поставе на прихватни положај у рејону к. 112 северно и к. 112 источно од с. Илача, са задатком да потпомажу рад XIII пролетерске бригаде. Батерија 76 мм. повукла се са положаја приликом повлачења 4 батаљона XIII прол. бригаде а у састав Арт. бригаде. Стигла 18-1-1945 г. у 8 часова у Шид.

У 11,40 час. наређено је да батерија 76 мм. Тешкога дивизиона и 2 батерије 120 мм. промене положај и поседну прихватни положај северно од с. Илача и потпомажу рад XIII пролетерске бригаде.

У 12,30 часова помоћник начелника са архивом прешао у с. Илача, а начелник са извиђачима остао још у Шид. Бановцима.

У 15,25 часова официр за извиђање Арт. бригаде известио је:

Стари наши положаји пешадиски налазе се непријатељу у рукама.

Наши су посели положаје испред к. 88 — у шуми Спајинске Њиве (где су куће) — к. 111, а наша артилерија отвара запречну ватру испред овог положаја.

У 16 час. ађутант Тешкога дивизиона јавља да су се непријатељски тенкови појавили на друму Сотин — Товарник на југоисточној ивици шуме.

У 16,30 часова начелник овога отсека наредио је да 2 батерија 120 мм. и 1 батерија 76 мм. промене положај на прихватни положај у с. Товарник и потпомажу рад XIII

пролетерске бригаде; 1 вод 45 мм. и 1 батерија 120 мм. да потпомаже рад и даље I пролетерске бригаде; 1 вод 76 мм. Тешкога дивизиона да се постави око к. 112 источно од с. Члача; Хаубичка батерија у с. Товарник да потпомаже рад XIII пролетерске бригаде; П. А. дивизион са своје две батерије такође да се премести у с. Товарник, а једна батерија П.А. дивизиона остаје и даље у Шиду.

У 17,15 час. ађџтант Тешкога дивизиона известио је да је 3 хаубичка батерија без знања Штаба дивизиона, али у споразуму са XIII пролетер. бригадом, посела положаје на источној ивици с. Товарник, а не на западну ивицу како јој је наређено. Ово из разлога што XIII прол. бригада не гарантује сигурно повлачење кроз с. Товарник.

У 17.40 часова Хаубичка батерија отворила је ватру на непријатеља испред ивице шуме на путу Товарник — Сотин.

После овога артилерија је потпомагала рад пешадије и са прихватом повлачила се ка Шиду.

Стање на дан 18 јануара 1945 године:

У току ноћи почев од 0,30 час. па надаље артилериске јединице повлачиле су се са прихватом и прикупљале у с. Шид.

Око 2 часа издата је усмена заповест о посудању нових положаја и то; 1-дна батерија 45 мм. I дивизиона да се постави северозападно од Шида, са задатком да штити доум Шид — Товарник; III дивизион и делови 76 мм. Арт. бригаде да се поставе на просторији југоисточно од друма Шид — Беркасово преко потока и више ка Беркасову у рејону к. 105; један вод 1-ве батерије Тешког дивизиона јужно од потока испод крста у с. Беркасово; 1-дна батерија Тешког дивизиона 76 мм. на простору од к. 120 до крста изнад Суватова североисточно од Шида; Хаубичка батерија иза пешадиских ровова а испред с. Гибарац — испред Салаша Брањевна; П. А. дивизион поставио се у с. Беркасово, а Арт. отсек у Шиду. Преко целе ноћи непријатељ је отварао митраљеску ватру, а повремено и бацачку. Око 8 часова непријатељ је појачао евоју артилериску ватру.

У 10 часова батерије 120 мм. повучене су са положаја и упућене су у правцу Бена — Ердевик, где су заузеле нове положаје, а батерија Тешког дивизиона мења положај и поставља се јужно од Шида у висини Хаубичке батерије.

У 17,50 часова 2. и 3. батерија Тешкога дивизиона отварају ватру на ТПид по наређењу овог отсека.

Око 18 час. наређен је покрет — промена положаја у правцу с. Бачинци — с. Кукујевци — с. Ердвик — с. Бингула — с. Ст. Дивош.

У с. Ст. Дивош јединице су стигле око 23 часа.

У с. Бингула издата је заповест О. бр. 34/45 год. о лостављању арт. јединица на другу прихватну линију.

Стање муниције:

У току ова два дана борби утрошено је и то:

а) АРТИЛЕРИСКА БРИГАДА:

76 мм. ударних гр. за топ М. 27	312 ком.
76 мм. ударних гран. ЗИС-3	238 ком.
120 мм. мина	239 ком.

б) ТЕШКИ ДИВИЗИОН:

76 мм. ударних граната ЗИС-3	164 ком.
122 мм. ударних граната	43 ком.

в) П. А. ДИВИЗИОН:

25 мм. п. а. зрна	214 ком.
-----------------------------	----------

На лицу има:

І дивизион:

45 мм. ударних граната	78 ком.
45 мм. пробојних граната	19 ком.

ІІ дивизион:

76 мм. за топ М. 27.	240 ком.
------------------------------	----------

ІІІ дивизион:

120 мм. мина	239 ком.
------------------------	----------

Тешки дивизион:

76 мм. ударних гран. ЗИС-3	160 ком.
76 мм. панцирних ЗИС-3	140 ком.
122 мм. ударних граната	101 ком.
122 мм. запаљивих	16 ком.

П.А. дивизион:

25 мм. п. а. разорних зрна	1383 ком.
25 мм. п. а. запаљивих зрна	2976 ком.

Стање погонскога материјала: Код П.А. дивизиона има око 150 литара бензина.

Рад авијације: У току овога дана наша авијација је била активна и успешно је штитила повлачење наших јединица.

У току дана појавила су се два непријатељска авиона, наша противавионска артилерија дејствовала је на исте и протерала их је.

Приликом повлачења П.А. дивизиона из села Беркасово, уз помоћ бораца VIII црногорске бригаде извукли су 1-дну батерију П.А. дивизиона V дивизије коју су предали у с. Сог Команди батерије П. А. дивизиона V дивизије.

На даложају код с. Беркасово нашао је један мали бацач, један пушкомитраљез „Брно“, један „Шарац“ и једну „Бреду“ и ^{не}што разне муниције — све ово оружје употребљени су у борби са непријатељем.

Губици: Шта је и чега и колико у току ова два дана изгубљено види се из достављеног прегледа губитака са о. бр. 48 од 23. ов. мес.² у свим нашим јединицама и по свим недостатцима још увек се води истрага чији ће резултати бити Вама достављени,

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЗА ШТАБ НАЧЕЛНИК
Арт. отсека мајор,
М. Паровић

(М. п.)

ДОСТАВЉЕНО:
Штабу I Армије (арт. одељење)
Штабу I Пролетер. дивизијо.

V

¹ Вилк Д^{СК}- бр. 30.

БР. 48

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 26 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О РАСПОРЕДУ И ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА
ПРЕД ФРОНТОМ ДИВИЗИЈЕ¹**

ШТ АБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. стр. пов. бр. 40
26 јануара 1945

ШТАБУ ПРВЕ А.РМИЈЕ
(за Оперативно одјељење)

Достављамо вам скицу положаја наших и непријатељских снага са сљедећим подацима:

На сектору ове дивизије налази се 41 њемачка дивизија. Ова дивизија може имати до 7.000 војника. У времену повлачења из Грчке изгубила је све тешко наоружање и бројно ослабила. Кад је стигла у Сарајево, преформирана је и попуњена. Попуна је извршена скоро из свих њемачких јединица са Балкана и од свих родова оружја, тако да у овој дивизији, која је у Грчкој била тврђавска, поред артиљераца има и авијатичара и морнара. Национални сасгав Дивизије је врло разноврстан. Поред Пруса, Бавараца, А.у-стријанаца, Шлеђана и других има Пољака, Талијана итд.

Дивизија има 3 регимента, а сваки од њих 3 батаљона. Батаљон има 5 компанија укључујући ту и штабскомпанију. Компанија има 3 цуга, цуг 3 групе. Јачина компаније до 140 војника.

По изјавама заробљеника, свака група има 2 „шарца“. Сваки батаљон има шверкомпани (пратећу чету) са 6 С.М.Г. (тешка митраљеза) — вјероватно 6 тешких бацача 81 мм.

Изградили су ровове 140 см. дубине и 60 см. ширине. На појединим истакнутим мјестима изградили су округла или четвртаста митраљеска гнијезда. Патролирање врше само ноћу. Смјењивање такође ноћу. Тешка артиљерија налази се, вјероватно, на Станивуковићевом салашу, на ивици шуме између Илинаца и Нијемаца.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исторског института под рег. бр. 1—1/4, к. 256.

Распоред наших снага и оруђа уцртан је на скици. Веза са бригадама врши се преко радиа, телефона и курира. Непријатељ може да нападне из правца Товарник тенковима и пјешадијом, из правца Илинци и Апшевци само пјешадијом. Према Товарнику постављена је противколска артиљерија.

Детаљне податке о распореду непријатељских тешких пјешадијских и артиљеријских оруђа не можемо тачно доставити јер их још тачно и не знамо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Оперативног
отсјека,
(М. П.) **Војислав Николић**

БР. 44

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД
27 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
РЕЗУЛТАТУ НАСИЛНОГ ИЗВИЋАЊА¹**

Ш Т А Б
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 20
27 јануара 1945

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ

Насилно извиђање

У вези вашег наређења под О. бр. 55/45 од 26. I. 1945 г.² извештавате се:

Ноћу између 26 и 27 о.м. VIII Црногорска бригада организовала је напад на непријатеља у 20 часова на правцу Трунићев слш., као главни правац, са једним батаљоном, док је са мањим одељењима из остала два батаљона, који су

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 8/1, к. 253.

² Види док. бр. 41.

на предњој линији, организовала напад на Грчићев слш. и Козјаков слш.

Непријатељ је на Трунићевом салашу био утврђен и давао је јак отпор, тако да наши нису успели да га заузму.

Нашим одељењима која су нападала на Грчићев салаш успело је да се непријатељ одбаци са овог салаша и да се исти запали. Унапред нису могли даље продужити јер их је непријатељ тукао бочно са Трунићевог и Козјаковог салаша. Наша одељења која су ишла у правцу Козјаковог салаша успела су да одбаце непријатеља само из предњих ровова. Наше јединице после двочасовне борбе повукле су се на своје полазне положаје.

Непријатељ је био сконцентрисао јаку бацачку и артиљеријску ватру од Лемнеровог салаша.

Непријатељске снаге на овим предњим салашима нису биле велике, али су исте биле сконцентрисале јаку пешадијску ватру.

На овом сектору непријатељ је израдио ровове из којих је давао јак отпор, жичаних препрека и минских поља на овом сектору није било.

Наши губици: 8 мртвих и 28 рањених.

Непријатељски губици: 10 мртвих и око 20 рањених.

Такођер смо и наредне ноћи, т.ј. између 27/28 о.м., организовали насилно извиђање непријатеља.

Других промена на нашем сектору до сада није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб
НАЧЕЛНИК,
ппуковник,
Блажо Марковић

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 27 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О РЕЗУЛТАТУ НАСИЛНОГ ИЗВИЋАЊА¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Бр. 352
27 I 1945. год,
Положај

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВЈ

У току ноћи 26 ов. мца један батаљон 4. пролетерске бригаде извршио је напад на непријатеља правцем к. 141 — Церје. У овом нападу овај батаљон је демонстративно потпомогнут од још два батаљона. Циљ напада је био насилно извиђање непријатеља. Напад је отпочео тачно у 20 часова, био је дрзак, правилно припремљен са свим војничким радњама. I. батаљон 4. бригаде и поред јаке пешадиске ватре успео је да испред својих положаја дође на домет ручних бомби и на извесним тачкама до самих ровова.

Јачина непријатеља на сектору 4. пролетерске бригаде, т.ј. од к. 141 — Кнеблов салаш је око 1000 војника наоружаних са око 30 лаких аутоматских оруђа. Непријатељ на горе наведеној линији положаја је добро укопан постављајући се како по фронту тако и по дубики, спајајући скоро све своје ровове са саобраћајницама. Поред наведеног лаког пешадиског наоружања непријатељ је наоружан са једном до две батерије тешких бацача, које се налазе одмах позади стрељачког строја постављеног код Церја и Кнебловог салаша. Располаже са једном батеријом брдских топова и са два топа 105 мм постављеним у југозападном делу села Ловаса. На сектору наше Дивизије има још и два тенка. Испред својих положаја непријатељ нема никаквих препречних средстава (минских поља, жичаних препрека итд.), нити их пак од сада може поставити из разлога што се наше борбене групице налазе испред непријатељске линије положаја на 100 — 200 м. Приликом одбране непријатељ је био врло дрзак концентришући сву своју артиљерију на правце напада нашег I. батаљона 4. бригаде. Дејство артиљерије није му било прецизно.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 11/1, к. 253.

Демонстративни напади у циљу насилног извиђања у току ноћи поновљени су неколико пута.

Непријатељски губици у току овога напада су 15 мртвих, док број рањених је већи од 20.

Наши губици су 3 рањена и један контузован.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

3 а Штаб
Командант — пуковник,
Средоје Урошевић

БР. 46

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 27 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О РЕЗУЛТАТИМА ИЗВИЂАЊА НЕПРИЈАТЕЉСКОГ ПОЛОЖАЈА¹

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 42
27 јануара 1945

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ — ОПЕРАТИВНОМ ОДЈЕЉЕЊУ

У току јучерањег дана и ноћи непријатељ на сектору ове дивизије није био активан. У току цијеле ноћи наша извиђачка дјелатност била је активна. Последњих ноћи примијећене су између наших и непријатељских положаја патроле паса. Обично, у свакој групи, примијећено је 2 до 3 пса. Већ су дате инструкције за убијање ових паса.

Прошле ноћи бригадни и батаљонски извиђачи били су врло активни, нарочито код I и IV бригаде. Извиђачи I бригаде истјерали су непријатеља из ровова и нанијели осјетне губитке непријатељу. Ухваћено је и нешто спреме и оружја. Извиђачи IV бригаде сачекали су једну непријатељску patrolу, убили неколико Шваба. Том приликом заробљен је један „шарац“, један сигнални пиштољ и нешто муниције, и један пиштољ. Укупно, у току прошле ноћи непријатељ је

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 10/1, к. 253.

имао губитке од наших извиђача — 24 мртва. Губици код наших извиђача су 2 мртва и 3 рањена.

У току прошле ноћи примијеђено је стално патролирање једнога тенка друмом између Товарника и Илинаца. Такође су примијеђена и нека кола која су вјероватно довозила материјал из Илинаца на положај.

У смислу наређења Армије² за вечерас је одређен један батаљон који ће вршити насилно извиђање.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Помоћник начелника Штаба
Војислав Николић
(М. П.)

БР. 47

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД
28 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
РЕЗУЛТАТУ НАСИЛНОГ ИЗВИЂАЊА НА ПРАВЦУ ТО-
ВАРНИКА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. број 35
28 јануара 1945

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ

У вези вашег наређења под О. бр. 55 од 26 о.м. подносимо вам следећи извештај:

Ноћу 27/28 о.м. са једним батаљоном I пролетерске бригаде извршили смо насилно извиђање на правцу Товарника. Објекат извиђања било је гробље километар и по југоисточно од Товарника (на цести Шид — Товарник). Рад пешачког батаљона потпомагала је батерија бацача истог батаљона, батерија бацача Тешког дивизиона, као и једна батерија топова Артиљериске бригаде којима је циљ био гробље.

² Види док. бр. 41.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 14/1, к. 253.

Батаљон је обухватио сектор са левим крилом до пруге, а са десним крилом североисточно од комуникације Шид — Товарник за један километар. Оволики простор батаљон је узео ради разређења људства, избегавања губитака и тачнијег извиђања.

На овом сектору налазе се јаче непријатељске снаге које су побољшале своју одбранбену линију везујући се од жељезничке пруге преко Орашја — 200 метара испред гробља, па на к. 136 и Козјаков слш.

У нашим нападима 23. и 24 о.м. непријатељ је имао на правцу Шид — Товарник као главну утврђену тачку гробље, а овим насилним извиђањем утврдило се је да је непријатељ повезао и фортификациски утврдио линију која је горе означена.

На наш синоћњи напад (насилном извиђању) непријатељ је одговорио јаком ватром из аутоматских тешких оруђа. Према процјени штаба батаљона који је напад изводио непријатељ је дејствовао на овоме сектору из око 12 аутоматских оруђа која су се налазила на тој линији и једном батеријом бацача која се налазила у Товарнику, као и једном батеријом топова тежег калибра, која је дејствовала са сектора Илача — Шидски Бановци повремено на наше, а такође и на положаје јединица VI личке дивизије. >

У овом нападу (насилном извиђању) непријатељ је покушао са једним противнападом на десном крилу овога батаљона, са једном групом од 30 војника између гробља и к. 136 која је одбијена уз осјетне губитке.

Код непријатеља приметила се извесна збуњеност и неефикасно дејство тешких и лаких оруђа, као и неодлучност у противнападима, због чега овај батаљон закључује да су раније непријатељске јединице са којима смо водили борбу 23 и 24 о.м. извршиле смену.

У овом извиђању непријатељ је био изненађен те је своја претстражарска одељења брзо повукао у главну одбранбену линију, а тешка оруђа непријатељска почела су дејствовати после борбе од 40 минута.

Минских поља и жичаних препрека није било.

Наши губици: 2 мртва и 2 рањена.

Непријатељски губици: око 20 избачених из строја.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

ЗА ШТАБ
НАЧЕЛНИК,
ппуковник,
Блажо Марковић

БР. 48

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 28 ЈАНУАРА 1945 ГОД ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О РЕЗУЛТАТУ ШСИЛНОГ ИЗВИЋАЊА¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Оп. бр. 353
28-1-1945 год.

Положај

ШТАБУ I А.РМИЈЕ НОВЈ

У току ноћи између 27/28 ов.мј. један батаљон наше 3 Српске бригаде вршио је напад у циљу насилног извиђања на непријатеља испред својих положаја правцем: к. 136. Овај батаљон са демонстративним притиском потпомогнут је са борбеним групама из исте бригаде вршећи притисак на Салаш Ф. Сенца. Напад је био дрзак, правилно постављен, једновремено довољно неизведен. Овај батаљон успео је ту и тамо, на појединим тачама испред својих положаја, да непријатеља одбаца.

Према подацима непријатељ испред наше 3 бригаде јак је отприлике око 600—700 војника. Ово је оцена према дејству непријатеља, што значи да не мора бити тачно. Састав непријатеља према извесним подацима: Немци у чијим јединицама су углобљени домобрани и усташе. Поред лаког пешадиског наоружања непријатељ располаже са једном батеријом бацача постављеном код Кнеблогог и Салаша Ф. Сенца, са два топа 105 мм постављеним северно од к. 136. Испред својих положаја непријатељ нема никаквих препречних средстава (минских поља, жичаних препрека итд.), нити их пак може поставити из разлога што удаљеност наших борбених група од непријатељске линије положај је [удаљен] свега око 150—200 м. тако да својим ватреним дејством непријатељу се онемогућава на његовој линији и испред исте ма која фортификациска радња. Непријатељ приликом одбране својих положаја био је врло упоран, дејствовао је и артилеријом, која је била прилично непрецизна. Непријатељ је утврђен испред наших положаја у једној линији са три реда ровова местимично повезаним саобраћајницама.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рг: бр. 1—1/4, к. 256.

По извршеном притиску у циљу насилног извиђања батаљон се повукао на својим полазним положајима.

Непријатељски губици су: 18 мртвих, док број рањених је далеко већи.

Наши губици су: 5 мртвих и 14 рањених.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

**За штаб
В. д. начелника — кап.
Рад. Бурић**

(М. П.)

БР. 49

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ЈЕДНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 11 ДО 25 ЈАНУАРА 1945 ГОДИНЕ¹

ШТАБ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ

О. број 43,—

Дана 28 јануара 1945

**Предмет: Операциски извештај
за време од 11—25
јануара доставља.—**

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У вези цаређења тога Штаба О. бр. 164 од 20 децембра 1944 год. достављамо Вам извод из операциског дневника јединица ове Дивизије у међувремену од 11 јануара до закључно 25 јануара 1945 год. и то:

**11.1. 1945 год. V Бригада: Јединице Бригаде на одмору у Шиду. Вршена је обука бораца по издатом распореду. Промена није било.
XII Бригада: И даље задржава положај на старом сектору.**

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 11/3, к. 867.

XXXII Бригада: И даље држи положај на истом сектору.

Артиљериски отсек: У Товарнику са истим распоредом Дивизиона.

Штаб Дивизије: У Шиду. Возарски батаљон са интендантуром смештен у Соту, док Инжињериски батаљон смештен је у Товарнику.

17.1.1945 год. У вези телефонског наређења тога Штаба од 17 о.м. ова Дивизија добила је задатак да са својим снагама запоседне другу одбранбену линију Ловас — Товарник, док са једном бригадом да потпомогне јединицама V Дивизије у затварању правца од Сотина, где је непријатељ извршио продор и наступа у правцу Миклушеваца и Ловаса.

У вези предњег распоред наших снага извршен је на следећи начин и то:

XII Бригада: Одмах запоседне положај Крчевине — к. 123 — Томпојевци (к. 119) — Пањик — к. 120 — к. 123 — к. 117 — Папугин салаш, где се удесно повезати са јединицама V Дивизије и затворити даљи продор непријатељу, који је наступао у правцу Ловаса. Ова Бригада чим је изашла на одређени положај, тј. око 8 часова ујутру, примила је борбу са непријатељем где је вођена све до 12 часова истог дана, када је Непријатељ уз припомоћ тенкова успео потиснути Бригаду до к. 126 — Оберсонов салаш, која се задржала и поново примила борбу и држала све дотле док се нису извукле снаге Дивизије које су биле остале на својим положајима код села Миклушеваца.

Непријатељ који је надирао поред Дунава у правцу села Опатовца заобишао је село Ловас и са северне стране напао наше снаге, које су држале Ловас и к. 126. Исте су отступиле и поставиле се поново на линију Салаш А. Сенца — Кавана, где су створиле фронт. Улево се везале са XXXI Српском бригадом, а удесно са јединицама V Диви-

* Изостављен је део који се понавља као и 11 јануара.

зије. Непријатељ понова уз припомоћ тенкова покушава да изврши продор, али сваки његов покушај остаје без успеха, јер су наше јединице давале жилав отпор. Непријатељ поред нашег жилавог отпора покушава да продре у нашу линију и уз припомоћ артиљерије, као и бацача, врши неколико јуриша, али наше јединице нису отступиле, већ сваки напад одбиле, тако да су непријатељу нанети осетни губици, како у људству, тако и у материјалу. Наше јединице задржале су свој положај све до 17 часова када су понова прешле у контранапад на село Ловас и цесту Товарник — Сот, али је исти остао без успеха, пошто је непријатељ већ био заузео положај у селу Ловасу, као и испред села, а уз то и технички је боље наоружан. Покушај наших противнапада остао је без успеха, а наше јединице задржале су своје старе положаје. У току ове борбе непријатељу су нанесени у људству следећи губици и то: мртвих 305, рањених 230.

У материјалу: две пушке, 5 стројница, 20 мина за бацач и од спреме 2 ђебета, док наши губици људства: 49 мртвих, 88 рањених и 17 несталих.

XXXII Бригада: Тачно у 7 часова ујутру Бригада је запосела положај испред села Товарника од железничке пруге, па све до коте 134, где се удесно везала са јединицама XII Бригаде. Непријатељ који је надирао од Ловаса ка Товарнику потиснуо је делове XII Бригаде, тако да је XXXII Бригада морала поставити свој фронт од Старог Илача преко Кундровца и удесно повезати се са V Бригадом на к. 144 — Бановина.

Непријатељ са јаким снагама напада уз припомоћ тенкова на јединице Бригаде, али сваки његов покушај да продре у наше линије био је одбачен уз осетне губитке, те се исти повукао, а Бригада је и надаље задржавала свој положај све до 17.30 часова када непријатељ поново са јачим снагама и тенковима успева пробити нашу линију и заузима село Товарник.

У овим борбама непријатељу су нанети губици у људству: 30 мртвих и 50 рањених, док у материјалу уништен 1 тенк и заробљен 1 шарац. Наши губици у људству: 7 мртвих, 32 рањена и 24 нестала, док у материјалу изгубљено 20 пушака и 2 п. митраљеза.

Пошто је непријатељ извршио продор у село Товарник, Бригада се повлачи и поново заузима положаје испред Товарника, где у заједници са V Бригадом истог дана у 20 часова врши напад на сам Товарник и успева заузети неколико блокова кућа, када је непријатељ понова сконцентрисао напад, али му је исти остао без успеха, тако да јединице Бригаде задржавају и надаље своје положаје. Непријатељ у 4 часа ујутру са јачим снагама, потпомогнут тенковима, врши напад и успева избацити наше јединице из кућа, али исте повукле су се на евоје полажне положаје, када у 4.20 часова добијају наређење да отступе и поставе се на просторију села Гибарца. У овој борби непријатељ је имао 17 мртвих и 30 рањених, док наши губици: 2 мртва и 7 рањених.

V Бригада: 17 о.м. тачно у 8 часова ујутру извршила је покрет за село Товарник, са задатком одбране истог од непријатељског напада. У међувремену на сектору Церје — к. 137 и Бабин Дол — к. 136, са задатком затварања правца од Ловаса, а где је непријатељ надирао у правцу Бапске Новака. Непријатељ покушава са нападом на наше јединице, али је исти одбијен уз велике губитке. Истога дана вршимо преоријентацију наших снага, тако да положаје које је држала V Бригада преузима XII Бригада и удесно се веже са V Дивизијом, док V Бригада заузима нов положај испред села Товарника и тачно у 20 часова врши напад на непријатељско упориште Товарник, док са другим деловима **снага фронтално напада** и успева заузети све блокове кућа до саме цркве, где су застали, пошто је непријатељ на **раскрсници цесте имао 2 тенка, као и већи број** пешадије који нису дозвољавали прилаз ду-

бље у град. Бригада покушава својим маневром да заобиђе тенкове, али је већ непријатељ запосео куће и давао жилав отпор, тако да овај маневар није успео. Непријатељ уз припомоћ тенкова врши контрајуриш и успева потиснути наше делове који су допрли до саме цркве, тако да су се морали ови повући на своје полазне положаје, где су се на истим све до 4.30 часова 18 о.м. задржали, када су добили наређење да се повуку.

У току ове борбе непријатељу су нанесени губици и то: у људству: 20 мртвих, 73 рањена, док је у наше руке пао плен и то: 10 коња са прибором и коњска кола, 100 шињела, 20 блуза, 12 пари чарапа, као и већи део друге ратне спреме. Наши губици у људству били су следећи: 20 мртвих, 102 рањена и 10 несталих.

Артиљериски отсек: Добио је наређење да са 2 дивизиона постави се и то: 1 дивизион испред села Товарника на к. 90, док други дивизион северозападно од села Товарника на к. 138 код Лемнерова салаша, са задатком затварања праваца Илача — Товарник и Товарник — Сот. Непријатељ који је надирао од села Ловаса према селу Товарнику уз припомоћ тенкова задржан је од стране пешадије, која је потпомогнута артиљериском ватром наших батерија. Када су батерије почеле дејствовати, непријатељ је исте обасуо својом артиљериском и минобацачком ватром, тако да је одмах 1 топ био оштећен и онеспособљен за дејство, док су остала 2 топа и надаље дејствовала, у ком моменту је отсечен од стране непријатеља и други топ. У том међувремену 2 тенка са севера напала су бочно нашу пешадију, која се морала повући, а артиљерија остала на положају без заштите, где је непријатељ са пешадијом уз припомоћ тенкова извршио јуриш и заробио батерију. Непријатељски губици непознати су, док наши губици у људству: 1 мртав, 5 рањених и 1 нестало. У материјалу: 3 топа, 1 предњак, 40 граната, 1 митраљез и 1

тедефонски апарат. У стоди: 10 коња мртвих и 3 рањена.

Штаб дивизије: на положају у Товарнику, Док су приштабске јединице смештене у **Шиду**.

18.1. 1945. год. По наређењу Штаба армије³ Дивизија је добила задатак да смени јединице I Пролетерске дивизије, које су држале положаје испред Гибарца и то: к. 107 — к. 120 — к. 105 — и к. 113. За преузимање положаја издали смо наређење нашим јединицама са распоредом и то:

V Бригада: Тачно у 8 часова сменила је јединице I Дивизије на сектору к. 107 — до к. 120. За време дана није било никаквих значајнијих промена.

XXXII Бригада: 18 о.м. преузела је положаје од I Пролетерске дивизије на сектору к. 120 — к. 105 — и к. 113, где се удесно везала са јединицама V Дивизије. У току дана на сектору те Бригаде није било никаквих значајнијих промена.

XII Бригада: На дан 18 о.м. Бригада и надаље задржава своје старе положаје, где непријатељ уз припомоћ тенкова и 5—600 војника врши напад на наше јединице и успева да их потисне, тако да су исте отступиле у правцу Бабске Новака, где су се повезале са I и X Крајишком бригадом, а потом повукла се по наређењу Штаба дивизије у село Баминце. За време ове операције непријатељу сгу нанети губици у људству и то: 53 мртва к 74 рањена, док наши губици: 5 мртвих и 12 рањених.

-Артиљериски отсек који је већ раније запосео положај са једним дивизионом и придодатом једном батеријом налазио се на полозкају испред села Гибарца.

18 о.м. Артиљериском отсеку наређено је да се са једном батеријом противколских топова постави на к. 119, са задатком потпомагања наше пешадије у случају да непријатељ похуша испад са **тенковима**.

³ Види док. бр. 21.

Штаб дивизије: До 8 часова на положају код села Павловца, а после 8 часова у селу Бачинцима. Приштапске јединице су из Шида кренуле за село Бачинце, где су се и сместили. Интендантура и Мед. сан. батаљон смештени у Кукујевцима.

18.1. 1945 год. V Бригада: 19 о.м. и даље задржава своје старе положаје када непријатељ око 9 часова ујутру уз припомоћ тенкова врши испад на наше предње делове, тако да су се исти морали повући на другу одбранбену линију. У том међувремену наша авијација која је била активна није дозволила непријатељу даљи продор и наше јединице сконцентрисане поново врше противнапад и заузимају своје старе положаје. У току ове борбе наши губици су следећи: 5 мртвих и 45 рањених, док непријатељски губици нису нам познати, али вероватно да су велики.

XXXII Бригада: Бригада и даље држи своје старе положаје, тј. 19 о.мј, када непријатељ уз припомоћ тенкова и пешадије око 8.30 часова отвара јаку артиљериску и минобацачку ватру на положаје Бригаде. У 9 часова непријатељ је кренуо у напад и после 3-часовне борбе Бригада је морала отступити на другу одбранбену линију, а која је била изграђена на к. 173 и к. 166, где је поново дала јак отпор и није дозволила непријатељу даљи продор. Око 15 часова истог дана Бригада врши противнапад на непријатеља, успева истог одбацити и заузети своје прве положаје.

У току ове борбе непријатељ је имао следеће губитке и то: 30 мртвих, као и већи број рањених, док наши губици су следећи: 11 мртвих и 40 рањених.

XII Бригада: 19 о. м. налазила се на другој одбранбеној линији, која је имала за задатак што темељитију изградњу друге линије. Губитака није било.

Артиљериски отсек: 19 о. м. батерија и на даље задржава своје старе положаје, када је непријатељ око 9 часова извршио напад

на наше предње делове, иста је својим дејством спречила нагло напредовање непријатељских тенкова.

Губитака није било, док непријатељски губици *нису* нам познати.

Штаб дивизије: Са приштапским јединицама смештен у селу Бачинцима.

Интендантура и Мед. сан. батаљон у Кукујевцима смештени.

20.1. 1945 год. V Бригада: 20 о. м. тачно у 15 часова вршила је притисак на непријатељско упориште Шид, а после поновила напад, али је исти остао без успеха, пошто је непријатељ потпомогнут тенковима давао жилав отпор, те се Бригада морала повући на своје полазне положаје

У току овог напада наши губици су следећи: мртвих није било, док 18 рањених.

XXXII Бригада: Задржава и надаље своје старе положаје, али у току напада непријатељ није био активан, те према томе ни губитака није било.

XII Бригада: 20 о.м. и надаље задржава своје старе положаје на другој одбранбеној линији. Непријатељ у току дана није био активан.

Губитаканије било.

Артиљериски отсек: Батерија и надаље налази се на старим положајима. Промена **није** било.

Штаб дивизије: Са приштапским јединицама смештен у селу Бачинцима.

Интендантура и Мед. сан. батал>он смештен у Кукујевцима.

21.1. 1945 год. V Бригада: 21 о.м. добила је задатак да у 19 часова изврши напад на непријатељско упориште Шид и по могућству исти ликвидира. Напад је отпочео тачно у 19 часова и трајао је све до 4 часа ујутру, али је исти остао без успеха, пошто је непријатељ давао жилав отпор, како из кућа, тако и из ровова. Сваки наш покушај да се направи маневар и непријатељ нападне са северозападне стране

није услео, јер је непријатељ са тенковима крстарио цестом Шид — Беркасово, те су наше јединице морале се повући на своје полазне положаје.

У току ове борбе наши губици: 2 мртва, 7 рањених и 3 нестала, док непријатељски нису нам познати.

XII Бригада: 21 о.м. потпомагала је са једним батаљоном напад V Бригаде, који услед надмоћнијег непријатеља није успео и батаљон се морао повући на свој полазни положај. У току ове борбе, овај батаљон имао је губитке у људству и то: 5 погинулих и 16 рањених, док непријатељски губици нису нам познати.

XXXII Бригада: 21 о.м. добила је задатак да нападне и ликвидира непријатељско упориште на улазу у село Беркасово. Тачно у 10 часова пре подне Бригада је извршила напад на непријатељско упориште, где је у првом јуришу успела заузети неколико кућа, али даље напредовање није успело, пошто је непријатељ давао жилав отпор из кућа, као и из тенкова. Бригада не успевши у свом даљем нападу задржала се у заузетим блоковима кућа у циљу брањења истих, али је у међувремену непријатељу стигла помоћ од два тенка, као и пешадије и Бригаду са својим контранападом присилили да се повуче на своје полазне положаје.

Истог дана у 19 часова Бригада је поновила свој напад на непријатељско упориште Беркасово, али је и овај напад остао без успеха, те је Бригада извршила маневар и напала на непријатеља са западне стране, што јој је успело истог потиснути и ликвидирати раскрсницу путева, тј. омогућити јединицама V Бригаде лакши продор у правцу Шида. У току ове борбе непријатељ имао је: 10 мртвих и 27 рањених, док наши губици: 5 мртвих и 35 рањених. По разбијању непријатељског упоришта Бригада продужује и даље са гоњењем непријатеља све до под село Товарник, где су положаје од ње преузели делови Прве дивизије. У току разбијања непријатељу нанесени су следећи губици и то: 20

мртвих и 160 рањених, док наши **губици**: 10 мртвих и 62 рањена.

Уништен материјал: 1 камион, 1 тешки бацач, заплењен један тешки митраљез.

Артиљериски отсек: Са својим једним дивизионом и једном батеријом топова 76 мм. налазио се на положајима испред села Гибарца, са задатком потпомагања наше пешадије која је имала за циљ дефанзивне одбране од правца Шида. У току дана Арт. отсек са својим батеријама није вршио никакво дејство. Губитака није било.

Штаб дивизије: Са приштапским јединицама смештен у Бачинцима.

Интендантура и Мед. сан. батаљон смештени у Кукујевцима.

22. Ј. 1945 год. V Бригада: 22 о.м. у 19.30 часова добила је задатак да изврши напад на непријатељско упориште Шид у циљу овлађивања истим, као и пробоја непријатељске одбранбене линије. Снажним калетом наших јединица пошло им је за руком овладати северним делом града, те по овлађивању северног дела убацили смо појачања ради проширења нашега фронта, као и разбијања бсталих непријатељских групација, које су се задржавале у још неослобођеном делу града. Тачно у 23.30 часова успели смо потпуно овладати градом, где смо приступили даље са гоњењем непријатеља у правцу Товарника, где су испред Товарника задржани, а наше положаје преузеле јединице VI Пролетерске дивизије

У овој борби непријатељ је имао следеће губитке у људству и то: 25 мртвих и 73 рањена, док наши губици: 9 мртвих и 23 рањена.

XII Бригада: 22 о.м. добила је за задатак⁴ да се одмах постави на сектор Орашје — Јасеник, тј. између жел. пруге и цесте Товарник — Шид, где ће се повезати са јединицама I и VI Пролетерске дивизије, а потом извршити енергичан напад на непријатељско упо-

¹ Види док бр. 33.

рипгге Товарник. Тачно у 15 часова Бригада је извршила напад на непријатељско упориште Товарник, где је у свом првом налету успела ликвидирати непријатеља из првих ровова, док даље напредовање било је немогуће, пошто је непријатељ давао жилав отпор из самих кућа, а Бригада се задржала у заузетим рововима. У току ове борбе непријатељу су нанесени губици у људству и то: 11 мртвих и 23 рањена, док наши губици: 9 рањених.

XXXII Бригада: 22 о.м. по овлађивању непријатељским упориштем у Шиду Бригада се задржала на одмору, с тим што ће један свој батаљон упућивати на већ ископану линију испред Шида, ради поправке. Губитака није било.

Артиљериски отсек: 22 о.м. са својом једном батеријом вршио је потпомагање пешадиске XII Крајишке бригаде на сектору Орашје, тј. простор између цесте Товарник — Шид и између пруге. Батерија није дејствовала. Први дивизион налазио се на положају испред села Гибарца, као и дивизиска резерва. Губитака није било.

Штаб дивизије: Са приштапским јединицама извршио је покрет и сместио се на просторију села Гибарца.

Интендантура и Мед. сан. батаљон сменгени у селу Кукујевцима.

23.1. 1945 год. **V Бригада:** 23 о.м. налазила се на одмору у Шиду. Губитака није било.

XII Бригада: 23 о.м. налази се и даље на својим положајима, с тим што је 23 о.м. поновила свој напад на непријатељско упориште Товарник и у свом првом налету успела је заузети неколико кућа, као и ликвидирати неке бункере из којих је непријатељ давао жилав отпор.

Непријатељ се понова концентрише и покушава на јуриш да одбаци наше јединице, али је исти остао без успеха и одбијен је уз осетне губитке.

Понова непријател. уз припомоћ артиљериске и минобацачке ватре врши напад на наше снаге и успева исте потиснути из заузетих кућа, тако да су се наше јединице морале ловући на своје старе положаје. У овој борби непријатељу су нанесени губици у људству то: 15 мртвих и 30 рањених, док од материјала заробљено је: 2.700 метака и 3 бомбе. Од спреме: 1 телефон, 4 ђебета, 3 шињела, 1 мантил и 2 шаторска крила. Губици у материјалу: 3 пушке.

XXXII Бригада: Налазила се на одмору у Шиду, с тим што је један батаљон истурила на положај испред Шида.

Артиљериски отсек: Са једном батеријом потпомагао је јединице XII Бригаде на сектору Орашје, док са осталим снагама налази се на одмору у Шиду.

ЗШтаб дивизије са приштапским јединицама смештен на просторији села Гибарца. Интендантура и Мед. сан. батаљон смештени у Кукујевцима.

24.1.1945 год. "XII Бригада: 24 о.м. и надаље задржава своје старе положаје, с тим што у току самога дана Кије било никаквих промена на том сектору. Ј-Истог дана у 18 часова смењена је са положаја од јединица VI Личке дивизије.

"V Бригада: Налази се и надаље на одмору у Шиду, када је добила наређење да се повуче и смести на просторију села Кукујевца.

XXXII Бригада: Налази се и даље на одмору у Шиду, када је добила наређење да се повуче и смести на просторију села Кукујевца. Пошто у истом месту није било места за смештај, то се Бригада сместила у селу Евачинцима.

-Артиљериски отсек: Са својом једном батеријом налазио се на сектору Орашје, са задатком потпомагања наше пешадије при нагхаду на село Товарник, док остале снаге Игалазиле су се у Шиду. Истог дана батерија је у 18 часова смењена са положаја и цео отсек извршио је покрет и сместио се на просторију села Бачинаца.

Штаб дивизије: Смештен је у селу Кукујевцима и то од 15 часова, док до 15 часова налазио се у селу Гибарцу.

Дивизиска болница и дивизиска интендантура смештене су у селу Кукујевцима.

25.1. 1945 год. V Бригада: Налази се на одмору у селу Кукујевцима.

XII Бригада: Налази се на одмору у селу Бачинцима.

XXXII Бригада: Налази се на одмору у селу Бачинцима.

Артиљерски отсек: Налази се на одмору у селу Бачинцима.

Штаб дивизије: Са приштапским јединицама, дивизиском интендантуром и болницом смештен у селу Кукујевцима.

Чета за везу налази се у селу Бачинцима. У међувремену од 11 до 25 јануара о.г. јединице ове Дивизије имале су следеће резултате:

I. ГУБИЦИ:

а) властити	131 мртав
	493 рањена
	55 несталих
<i>Свега:</i>	679 избачених из строја
б) у стоци	10 коња мртвих
	3 коња рањена
<i>Свега:</i>	13 избачено из коморе
в) у оружју	3 топа
	1 предњак
	3 митраљеза
	23 пушке
	40 топ. граната
	1 телефонски апарат

II. ПЛЕН:

а) плен	5 стројница
	1 шарац
	2 пушке
	3 бомбе
	2.700 метака за пушку
	20 мина за бацач

10 коња са прибором
1 коњска кола
103 шињела
20 блуза
12 пари чарапа
6 ћебади
1 телефон

Ш. ГУБИЦИ-

а) непријатељски 536 мртвих
724 рањена

Свега: 1.260 избачених из строја

б) у оружју 1 тешки бадач
1.камион
1 тенк

Што се тиче морала и дисциплине на приличној су висини сем што има већи део бораца са слабом обућом и одећом, па се услед зиме осећа нека тромост код бораца.
Предње се доставља на знање.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник — мајор:
Бож. Никшић

(М. П.)

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 28 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О СТАЊУ НА ПОЛОЖАЈУ¹**

ШТАБ
21 УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ
Пов. бр. 22
28 јануар 1945 г.

Извештај о стању
на положају.

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Стање наших и непријатељских положаја је непромењено. Наставља се и даље са радом на утврђивању наших положаја. Претстражна и главна линија је већ уређена, а сад се ради на изради земуница и утврђивања линије прихватних положаја.

Синоћ у 20 часова извршен је препад на непријатеља, на обалу Дунава. Непријатељска објавница је на време приметилa и побегла, а са главних положаја непријатељ је отворио јаку пешадиску ватру. Према ватри је изгледало да је непријатељ претпостављао озбиљан напад. Наша артилерија је прецизно гађала у непријатељске ровове, а и бомбаши су успевали бацати бомбе у саме ровове. Непријатељ је сигурно имао приличне губитке. На нашој страни рањена су 4 друга.

Са бригадом у другом борбеном реду и бригадом у резерви наставља се извођење борбене обуке.

Пристигао нам је остатак артилерије, која је постављена источно од Шаренграда, као прихват оруђима из Артилериске бригаде, који су западно од Шаренграда.

Данас је отпочео са радом војнички курс при дивизији са око 30 слушалаца, заменика командира и водника. Наставници су врло добри. Сем тога у V и XXXI бригади постоје курсеви за десетаре и воднике. У V бригади курс већ траје 10 дана и показује врло добре резултате.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант — п. пуковник,
(М. П.) В. Бајић

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 253.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 29 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О УРЕЂЕЊУ СВОГА ОДБРАНБЕНОГ ПОЛОЖАЈА И РА-
СПОРЕДУ СНАГА НА ЊЕМУ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 22
29 јануара 1945

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ

У вези вашег наређења О. бр. 55. од 26. I. 1945 г.² — тач. 7, достављамо следећи извештај:

Актом овога штаба О. бр. 17 од 26. I. 1945 г. и прило-#сеном скицом доставили смо распоред наших јединица на 1, 2 и 3 одбранбеној линији._

ПЛАН ПОСЕДАЊА ОДБРАНБЕНИХ ЛИНИЈА:

1. —

I Одбранбена линија састоји се од:

— Претстражне линије, поседнуте мањим претстра-лним одељењима и осматрачким групама (снабденим ау-томатским оруђима), а које су истурили батаљони са главне линије. Претстражна линија повезана је саобраћајницама са главном линијом.

— Главне~линије, која је поседнута I (три батаљона), III (два батаљона) и VIII (три батаљона) бригадом.

2. — У случају непријатељског продора на неку тачку I одбранбене линије, батаљони са друге одбранбене линије (отсечне резерве) врше повратни напад. Уколико овај не успије, поступак је следећи:

I бригада са четири батаљона поседа другу одбранбену линију западно од с. Шида, а три батаљона поседају сре-дину села.

III бригада са три батаљона поседа другу одбранбену динију северном ивицом села Шида — к. 121 — к. 145 (за-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног лсториског института под рег. бр. 10/1, к. 715.

² Види док. бр. 41.

кључно), а два батаљона поставља од североисточног излаза из Шида до раскрснице путева: Шид — Беркасово — Бапска.

VIII црногорска бригада поседа другу одбранбену линију к. 145 (искључно) — к. 153 — западна ивица с. Св. Петка — западно од к. 120.

Италијанска и XIII бригада поседају III одбранбену линију и то:

Италијанска бригада: к. 98 — к. 119 — Суватово — к. 120 (закључно),

XIII бригада: к. 120 (искључно) — западно од с. Беркасово.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб
НАЧЕЛНИК,
ппуковник
(М. П.) Блажо Марковић

БР. 52

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ,
ОД 29 ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ?
О РАСПОРЕДУ И ЈАЧИПИ СВОЈИХ И НЕПРИЈАТЕЉ-
СКИХ СНАГА НА ПОЛОЖАЈУ ЗАПАДНО ОД С. БАПСКА
НОВАК¹

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Оп. бр. 355
29-1-1945 год.
Положај

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВЈ

Непријатељ се налази на линији положаја: северозападно од к. 98 — к. 136 — група кућа јужно од к. 136 — источно од Слш. Ф. Сенца — источно од Кнеблогог салаша — куће северно и југозападно к. 141—к. 141 [јужно]—Трунићев салаш. Према подацима прикупљеним приликом насилног извиђања, јачина непријатеља на горе поменутој линији

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 18/1, к. 253.

положаја је око 1500 војника, наоружаних поред лаког пешадиског наоружања са око три батерије бацача, једном батеријом брдских топова и два топа 105 мм., са распоредом бацача и то: Грубановљев салаш — Слш. Ф. Сенца — Кнеблов салаш — Церје; топови *с.е* налазе у југозападном и североисточном делу села Ловаса. Испред наших положаја изгледа да се у робОВима налазе већином усташе, јер приликом насилног извињања отвара се паклена ватра, чују се повици на српском језику (псују мајку, дозивају се разним именима, говорећи: „комунисти се повлаче" итд.), током осматрања када прескачу из једног рова у други види се да су ббучени у црним оделима, но приликом напада чују се повици и Немаца. Немци се налазе на тешким оруђима. непријатељски су положаји добро утврђени, с тим што испред ровова нема никаквих препречних средстава, тј. жичане препреке минских поља и томе слично, нити пак може поставити због тога што сенаше борбене групице налазе близу непријатељске линије положаја, вероватно да препреке нема ни у својој другој линији положаја. Досадањи став непријатеља је био дефанзиван, није правио никаквих испада у правцу наших положаја. Дејство артилерије до сада му је било слабо. На сектору наше дивизије има два тенка.

Линија наших положаја је: к. 98 — Бабин Дол — Зобишта — к. 141 (Бановина преко слова Б) — југоисточно од к. 141. На овој линији положаја налази се наша 3. и 4. бригада, с тим што имају по један до два батаљона своје резерве. Наша 2. бригада налази се у с. Банска Новак. Наша друга линија положаја налази се: источно од Бабиног Дола — Зобишта — Средњи Потез (преко слова П) — Бановина (преко слова в) — источно од Калиле, док трећа линија положаја се налази преко јаруге западно од села Бабска Новак. Све три линије положаја су просечно фортификациски уређене, но свакодневно се уређују.

У току ноћи између 28. и 29. овог м. делови 3 и 4 бригаде вршили су притисак на непријатеља у циљу насилног извињања. Притисак је био прилично оштар, насртљив и дрзак, тако да је непријатељ приморан на читавом сектору наше дивизије да отвори ватру из читавог свог наоружања.

Дивизиска резерва служи да ако непријатељ случајно негде на сектору дивизије направи јачи испад, а јединице из прве борбене линије не буду га могле задржати, убацимо дио дивизиске резерве, или у случају јаког непријатељског надирања поставимо је на прихват где има да се да најјача одбрана на нашем сектору, тј. да се поставимо тамо где у датом моменту буде најпотребнија.

У току синоћњег насилног извиђаша непријатељ је имао 32 избачена из строја.

Наши губици су: један мртав и десет рањених.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

ЗА НГГАБ
в.д. начелника—капетан,
(М. П.) Рад. Бурић

БР. 53

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД 28
ЈАНУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
РАСПОРЕДУ И РЕЗУЛТАТИМА ИЗВИЂАЊА И О БОРБИ
ОД 23 ДО 28 ЈАНУАРА¹

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ

Бр. 29

29 јануара 1945 год.

Извештај о патрол-
ској и извиђачкој
делатности.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

23 јануара по телефонском наређењу начелника Штаба Армије, и усменом наређењу Штаба VI Пролетерске дивизије, Бригада упућује један дивизион у село Грк,² с тим да овај дивизион истури један вод пешке у с. Сремска Рача, са задатком да затвори прелаз преко р. Саве и контролише леву обалу реке Саве до Јамене. Са осталим расположивим снагама да контролише све пролазе од Босутских шума и одржава што тешњу везу са Моровићем.

Са другим дивизионом поставити се у с. Адашевци — Моровић, с тим што ће сви коњи остати у Адашевцима, а један ескадрон [истуриће] пешице да буде стална посада у

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17/1, к. 253.

² На карти 1:100.000 Вишњићево.

Моровићу, са задатком да одржава везу са првим дивизионом у селу Грку и контролише све прилазе Босутских шума — десно од сектора првог дивизиона, па закључно са десном обалом реке Боеута и упућује извиђачке патроле до села Батровци — Липовац. Са овим нашим деловима садејствује један батаљон из Диљског одреда са мањим снагама.

Од 23 па све до данас Боигада је на истом положају и са истим задатком. Приликом извиђања дошло је неколико пута до борби између наших и непријатељских патрола и то 24-1-т.г. једна наша десетина која је дошла до с. Јамене сачекала је у Јамени једну непријатељску немачку групу, потукла се са њоме и убила 4 Немца, а запленила 2 шарца, нешто одећне и обућне спреме. Шарце смо уступили батаљону Диљског одреда. У овом окршају губитака нисмо имали.

26-1-Т.Г. наш један вод са извиђачким деловима из VI Пролетерске дивизије напао је непријатеља у Батровцима са североисточне стране. Непријатељ је био у јачини до 160 војника, нападом је непријатељ истеран из села Батровци, али је у шуми био утврђен и располагао са тешким минобацачима те се даље није могао да прогони. На сектору напада нашега вода непријатељ је имао 3 мртва и једног рањеног. Наши губици: један лакше рањен.

На нашем сектору непријатељска извиђачка делатност је живља и свакога дана наше извиђачке патроле сукобљавају се са непријатељским. У с. Батровцима непријатељ се утврђује, тако да је направио и два бункера. У с. Јамени до 28 о.м. непријатељ је с времена на време улазио са мањим снагама у циљу извиђања, али 28 о.м. навече стигла је једна цела усташка сатнија са једним тешким минобацачем, што изгледа да имају намеру сталне посаде. Наредили смо да цео наш један ескадрон са деловима батаљона Диљског одреда нападне ове усташе, уништи их или прогони.

Патроле шаљемо и преко р. Саве да испитују и извиђају непријатеља према Бијељини. На том сектору сазнајемо да су у току борбе за Бијељину. Непријатеља у околним селима нема, изузев четничких групица које долазе на отсуство или на боловање. У Доњем Црњелову има један батаљон четника.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Помоћник комесара
капетан
[потпис нечитак]

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

(М. П.)

БР. 54

**ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРС-
СКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА 29 ЈАНУАР 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 47
30 јануара 1945

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
— Оперативном одељењу —**

Извештај за 29.1. 45.

Наш III батаљон I бригаде извршио је насилно изви-
ђање у 22 часа и 30 минута јужно од „Тр.“ (Трновац). На
овом правцу напада непријатељ је имао 6 бункера, доста
тврдо саграђених од земље и дрвета, спојених са саобраћај-
ницама. Непријатељ је дочекао са јаком ватром из 5 „ша-
раца“, 3 тешка бацача и једним противколним топом. Два
бацача налазе се код Сремчевог салаша, топ је тукао од
Цвијановићевог стана, а један бацач од к. 83 североисточно
од Селишта.

Напад није успео из разлога што је непријатељ био до-
ста јак и дочекао је са запречном ватром из свих оруђа, а и
поред тога борци су, идући преко канала, пропадали кроз
лед, исквасили се.

Непријатељски губици: 4 мртва.

Наши губици: 4 рањена.

На осталим секторима нема ништа ново.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**Шеф Оперативног отсека,
Војислав Николић**

(М. П.)

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 8—2, к. 798.

**ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ
ДИВИЗИЈЕ ЗА 31 ЈАНУАР 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

О. бр. 26
31.1. 1945 год.
У 9,45

ШТАБУ I АРМИЈЕ

У вези вашег наређења под О. бр. 55² подносимо вам следећи извештај:

- 1) У току прошле ноћи око 20 часова извршили смо насилно извиђаше непријатеља на простору између Грчићевог и Козјаковог салаша. Извиђање је извршила једна чета VIII Црногорске бригаде. Ова је чета успела да протера непријатеља из предњих претстражарских линија нападајући га ручним бомбама и аутоматским оружјем. Борба је трајала 1,30 час. — Непријатељ је добио појачање са крила и предње линије и чета се повукла на полазне положаје. Непријатељ је на овом сектору доста јак, што се је дало закључити по дејству ватре из више аутоматских оружја. Непријатељска артиљерија и бацачи били су активни.

Ова је чета нанела непријатељу губитке: 20 мртвих и више рањених. Губици ове чете: 2 мртва и 16 рањених.

- 2) Јутрос у 3 часа са једним батаљоном из I Пролетерске бригаде извршили смо напад — насилно извиђање на непријатељске линије према Товарнику. Сектор дејства лево закључно до пруге, а десно закључно са Вртлогом према натпису Товарника слово „к“.

Непријатељска линија одбране налази се од коте 136 преко гробља код к. 92 — железничка пруга код канала између натписа Забрана — Орашје, који се везује са селом Илинци.

Поред главне линије непријатељ је имао истурена одељења од гробља к. 92 за 150—200 метара према нашим положајима. Батаљон који је вршио насилно изви-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 24/1, к. 253.

² Види док. бр. 41.

ђање успео је изненадити непријатељска предња одељења која су се налазила испред његове главне линије и нанети им губитке.

Дејство непријатељске артиљерије није било много активно, а иста је дејствовала са сектора Товарник—Илача. Према запажању батаљона који је вршио извиђање непријатељ је отварао ватру на горе означеном сектору из седам аутоматских оружја и једним тешким митраљезом већег калибра са улаза Товарника. Најјачи отпор непријатељ је давао на сектору између пруге и гробља. Непријатељски губици на овом сектору: 11 мртвих који су избројани на положају и више рањених. Заплењене су 4 пушке, од којих је једна полуаутоматска и једна машинка.

Наши губици су 3 лакше рањена друга и једна мртва другарица.

Непријатељски губици под тачком 1 и 2 износе 37 мртвих и више рањених.

Наши губици: 3 мртва и 19 рањених.

Жичаних препрека и минских поља на оба сектора није примећено.

| Непријатељ стално поправља своје ровове.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЗА ШТАБ
НАЧЕЛНИК
ППУКОВНИК,
Блажо Марковић

(М. П.)

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 31 ЈА-
НУАРА 1945 ГОД. О ФОРМИРАЊУ КУРСА ЗА НИЖЕ
ВОЈНЕ РУКОВОДИОЦЕ¹**

ШТ АБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ
Бр. 85
31-~~1~~-1945 г.
У ч.

**ШТАБУ I, IV И X КНОУ БРИГАДЕ
И I БРИГАДЕ НОВ ФОРМИРАНЕ У СССР-у**

Констатовано је да у последњим акцијама наше дивизије командни кадар — нижи (десетари, водници и команде чета) није одговорио своме задатку. Испољили су се разни недостаци, као неумјешност у командовању, мање јединице у руци, неизвршавање наређења виших старјешина, — често пута командни кадар је вршио курирске дужности и сл.

Да би се наш нижи командни кадар оспособио да заиста може одговорити свом задатку у вођењу и командовању својим јединицама, како у борби тако и ван ове, ријешили смо да при Штабу дивизије отворимо стадни нижи војни курс, који ће имати задатак да оспособљава наше младе старјешине за будуће задатке који нам претстоје.

У прво вријеме на курс ће бити позивани првенствено десетари и водници, а касније и борци који имају услова за развијање.

Курс ће отпочети тачно 3 фебруара 1945 г. у 8 часова и исти ће бити у с. Ердевику.

Потребан број курсиста упутиће штабови бригада и то:
— I КНОУ бригада 15 другова (десетара и водника),
— исто толико и IV КНОУ и X КНОУ бригада.

— Прва бригада НОВ формирана у СССР-у — 5 другова (десетара и водника).

Курсисте упутити са свом личном спремом, а по могућству их снабдјети са нешто хартије и оловки. Такође с њима послати детаљне карактеристике.

Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17__1, к. 784.

Сви курсисти треба да се јаве команди курса у Ердевику на дан 2 фебруара о. г. најкасније до 18 часова.

За наставнике на курсу другови су већ одређени. Исто тако предузете су мјере око смјештаја и исхране курсиста.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, генерал-мајор
Милутин Морача

(М. П.)

БР. 57

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
АРМИЈЕ НОВЈ ЗА ЈАНУАР 1945 ГОДИНЕ¹

1 јануар 1945 године²

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Корпуса неизмењен.

Непријатељ поседа и брани положаје: десно: р. Сава — Брчко — Врбања — Оток — Превлака — Оролик — Берак — Сотин до р. Дунава. Ову линију непријатељ је добро утврдио: предтерен минирао и поставио бодљикаву жицу; насељена места је изградио у врло јака упоришта за одбрану. Јачине је око 7.000 војника. Састава мешовитог: Немци из Рајха, гестаповци и усташе. Намера непријатеља дефанзивног карактера.

I Пролетерска дивизија.

Према заповести Корпуса О. бр. 184 извршила је покрет у циљу смењивања бугарских трупа са дела фронта: Ж. с. Грабово — р. Босут (шумица Брадарица).

VIII Црногорска бригада смењује делове VIII Бугарске дивизије и посела је сектор: десно: закључно пругу Чаковци — Негоелавци, лево: извор Студенац — к. 108 — к. 110.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/7, к. 256.

² Претходни део овога дневника види у кн>. бр. 10, док. бр. 165.

— Италијанска бригада улево до пута код к. 111 је посела положаје.

— III Пролетерска бригада улево до р. Босуца (шумица Брадарица) је посела положаје.

I Пролетерска бригада је посела просторију: Шидски Бановци и изграђује другу одбранбену линију: к. 113 — Завратнице — к. 81 до западне ивице с. Вин. [ковачки] Бановци.

XIII Пролетерска бригада у с. Илачи као дивизиска резерва. Артилериска бригада заузела је ватрене положаје на простору: Остојић — Ђелетовци — Винковачки Бановци.

V Ударна дивизија.

Са положаја: Црито — Скела р. Босут смењена од јединица XXI Ударне дивизије ради посудања нових положаја: Сотин — Грабово.

Борби није било.

Сви делови Дивизије заноћили су овога дана у с. Товарнику, с. Нијемцима и с. Подграђу.

VI Пролетерска дивизија.

Налази се у покрету из Београда ка фронту — са две бри*гаде:

I Бригада возом и пешице пребацила се до Руме.

II Бригада из Београда је пребачена у Земун, где је и заноћила.

III Бригада налазила се још у Београду.

IV Бригада налази се још у Београду.

XI Ударна дивизија.

Задатак: са положаја посеети просторију: с. Илинци — с. Мала Вашица — с. Товарник.

У-та је извршила покрет из с. Нијемаца и сместила се у с. Илинцима.

XII Бригада по предаји положаја III Крајишкој бригади сместила се на просторију с. Мале Вашице.

XXXII Бригада је посела с. Товарник.

XXI Ударна дивизија.

IV и XXI Бригада на истим положајима.

XXXI Бригада је у 18ћ посела положаје: лево: Дриње, па удесно закључно комуникација: с. Оток — с. Комлетинци.

V Бригада у резерви — с. Д. Н. Село.
I Коњичка бригада је извршила покрет из Шида и
посела просторију с. Адашеваца. Патроле су контролисале
простор у правцу с. [Срем.] Раче.

Непријатељска авијација неактивна.
Сопствена авијација није дејствовала.
Шреме хладно и облачно.
?Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

2. I. 1945 године

Јединице: I, V, VI, XI и XXI дивизија и I Коњичка
бригада.

Задатак Корпуса непромењен.
Непријатељ посела и брани исте положаје.

I Пролетерска дивизија.

Задатак: распоред као претходног дана.
Сем артилериске и извиђачке делатности других про-
мена није било.

III Пролетер. бригада од нагазне мине намештене у
једној кући имала је: 6 мртвих и 6 рањених.

V Ударна дивизија.

Бригаде ове дивизије смениле су са положаја III
Бугарску дивизију на следећим рејонима и то:

IV КНОУ бригада на рејону: Ж. ст. Грабово до друма:
Сотин — Товарник.

X КНОУ бригада село: закључно друм Сотин — То-
варник, па до р. Дунава десно.

I Југ. бригада и I КНОУ у резерви у с. Томпојевцима
— с. Товарнику.

Сем појединих чарки — борби није било.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени: мртвих: 1, рањених: 3.

VI Пролетер. дивизија.

Налази се у покрету на фронту.

I Бригада је домарширала до с. Мартинаца и с. Ку-
змина.

II Бригада возом и пешке од Земуна до с. Стејановаца — Радинаца.

III Бригада је вршила припрему за покрет и налази се још у Београду.

1У-та је још у Београду.

XI Ударна дивизија.

Налази се на одмору као корпусна резерва у с. Малој Вашици са XII Бригадом, V Бригадом у с. Илинцима, и са XXXII Бригадом у с. Товарнику.

XXI Ударна дивизија.

IV, XXI и XXXI Бригада налазе се на истим положајима.

V Бригада у дивизиској резерви.
Борби није било.

Време хладно и облачно.

Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

3 јануар 1945 године

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Корпуса непромењен.

Непријатељ је извршио напад и продор на сектору XXI Ударне дивизије уз садејство тенкова.

I Пролетерска дивизија.

На сектору XXI Дивизије непријатељ је извршио јак напад и продро у правцу с. Нијемаца.

С обзиром на озбиљност ситуације, Штаб ове дивизије издао је усмено наређење Штабу I Пролетерске бригаде да изврши противнапад на с. Нијемце, које је непријатељ заузео. Уз јако садејство артилерије Бригада је извршила жесток противнапад. У 1№ с једним батаљоном извршен је прелаз преко залеђене реке на десну обалу Босуца. Узору батаљону је наређено да се врати натраг, јер се је непријатељ упорно бранио. У свануће 4-1-45 Бригада је поседала положај: десну обалу р. Босуца према Нијемцима — к. 81 — к. 80.

На сектору VIII и III Пролетерске бригаде непријатељ је дејствовао јаком арт. ватром. Никакву другу делатност није изводио.

На осталом рејону Бригада никаквих промена није било.

Непријатељски губици: мрт.: 293, рањених: 200.

Плен: 1 телефон, 1 кола рат. материјала и неколико пушака.

Сопствени губици: мртвих: 25, рањ.: 144.

V Ударна дивизија.

Обострана артилериска и пешадиска ватра.

Бригаде се налазе на истим положајима. IV и X на борбеној линији, док I Југ. и I Крај. у с. Томпојевцима и Товарнику у резерви.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени: мртвих: 2, рањених: 7 (од арт.).

VI Пролетер. дивизија.

У покрету ка фронту.

I Бригада је из с. Мартинаца и с. Кузмина домаршовала у Шид.

II је доистигла просторију с. Чалма и с. Бачинци.

III Бригада је возом доспела до Ср. Митровице.

IV Бригада је домаршовала до с. Мартинаца.

XI Ударна дивизија.

Задатак: телефонским наређењем Корпуса наређено је да се с једном бригадом помогне XXI Дивизији.

V Бригада је у 9⁴⁵ извршила наступни марш и извршила противнапад код с. Нијемаца. Непријатељ је задржан на Боеуту, на његовој десној обали. Предвече два батаљона су прешла реку и ухватила везу са деловима V Бригаде XXI Дивизије. У садејству са њом извршен је противнапад, али без успеха. Употребивши тенкове непријатељ је успео да нас потисне на леву обалу Босуца.

Непријатељски губици: мртвих: 29, рањених: непознат број.

Сопствени јгубици: мртвих: 26, рањених: 72, несталих: 3.

Материјални губици: 13 пушака и 2 п. митраљеза.

XXI Удар^{на} дивизија.

На сектору — положају ове дивизије непријатељ је извршио напад пешадијом и продор тенковима.

На рејону IV бригаде: Црито — к. 87 — Рипача — Скела — к. 81 — к. 83 — К- 80 (мост на р. Босуту) непријатељ је извршио јак напад. Снаге ове бригаде повукле су се преко Дугих Ливада к. 84 — к. 83. Непријатељски покушај да пресече тенковима отступницу преко р. Босута осујећен је јаким нашим противнападом. Уредно у борби Бригада се је повукла на леву обалу реке.

V Бригада која је била у резерви упућена је на положај правцем: Ђурђевићев стан. Око 7h дошло је до борби код к. 90 и у жестоких окршајима трајала је до 1h. После овог времена Бригада се је морала повући, услед непријатељског продора тенковима, у правцу с. Подграђа.

На рејону XXI Бригаде непријатељ је извршио главни напад и извршио продор. Бригада је поседала положај: десно: Дриње, лево: до шуме.

После јаке артилериске припреме непријатељ је извршио напад и гждро тенковима. Једновремено непријатељ је извршио бочни напад на лево крило распореда ове бригаде.

Из тако теипсе ситуације Бригада се је под тешком борбом почеле повлачити правцем: к. 87 — Дуге Ливаде, Широке Њиве — к. 80 (мост на Босуту). Повлачење и борба били су жестоки и тешки.

Арт. дивизион I Југ. бригаде I Дивизије се је повукао не испунивши задатак.

III Дивизион ове дивизије дејствовао је за време акције, но.на КJ>ају није извршио задатак.

Током ове гакције држање бораца све до блокирања од стране тенкова било је на довољној висини, а по блокади извесне јединице су се збуњено повлачиле, док је код извесних јединица морал и даље остао на висини.

Непријатељски губици: мртвих: 672, рањених: 942. Уништено: 4 тенка и 1 оштећен.

Сопствени губици: мртвих: 182, рањених: 308, несталих: 315. Губици у материјалу: 15 противколских топова, 18 бацача, 16 мит*р., 44 п.митр., 77 стројница, 20 прот. тенк. пушака, 23 шаргда, 2 пиата, 47.800 метака, 277 коња, 77 кола, 50 км. кабл;а, 1 рад. ст., 12 телефона, 150 кгр. експлозива и 3 камиона_.

Непријатељска авијација неактивна.

Руска авијација је митраљирала и бомбардовала непријатељске колоне.

Време хладно и облачно.
Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

4 јануара 1945 године.

Јединице I и VI Пр. дивизија, V, XI и XXI Удар. дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Корпуса офанзивно-дефанзивног карактера.

На сектору XXI Дивизије непријатељ је у офанзиви. Успео је да овлада селима: Комлетинци, Доње Ново Село и Нијемци. Задржан је од наших снага на р. Босути. У свом нападу непријатељ је употребио око 4.000 војника и 25 тенкова; припрему напада извео је јаком артилериском ватром. На сектору Вуковар — Винковци — Жупања почела своје снаге.

I Пролетер. дивизија.

Задатак (заповест Корпуса О. бр. 1. од јануара 1945³): своју линију фронта продужиће на југоисток, дуж Босута до Валеровог ст.

На рејону VIII и Италијанске бригаде није било промене. Арт. делатност с обеју страна. На рејону дејства III Бригаде у домену с. Оролика непријатељ је вршио прегруписавање снага. Поред тога чула се је хука моторизације. Наша артилерија отворила је ватру на непр. колоне и моторизацију.

У 2h непријатељ је напао на делове III Бригаде и, поред жестине непријатељског притиска, није му успело да овлада положајима који су били као мали мостобран на десној обали р. Босута. Непријатељска артилерија била је врло активна.

Непријатељски губици: мрт.: 70, рањених: 105.

Сопствени губици: мртвих: 6, рањених: 47.

VI Пролетер. дивизија.

Задатак: смениће јединице XXI Дивизије. Чврсто изградити линију левом обалом р. Босута.

I Бригада посела је положаје Дубовица шума, с.

⁸ Види док. бр. 1.

Апшевци, с. Липовац — с. Батровци — шума Кабларовац закључно.

II Бригада од моста преко Босуца код с. Нијемаца па до Лавретићевог стана.

III Бригада у покрету ка с. Илинцима.

IV Бригада у покрету из с. Мартинаца за с. Малу Вашицу.

у Ударна дивизија.

Задатаж: остати на досадањем сектору са иетим распоредом и задатком.

Бригаде се налазе на истим положајима као претходног дана. На целом сектору врше се пољски-фортификациски радови.

Борбе није било. Припуцавање и обострана артилериска делатност.

Непр. губици нелознати.

Сопствени: мртвих: 3, рањених: 12, премрзлих: 44.

XI Ударна дивизија.

На рејону V Бригаде два батаљона, који су били на десној обалш р. Босуца, повукли су се око № на другу обалу.

XII и XXXII Бригада израђивале су фортификациске објекте.

Око I'бћ Дивизија је смењена јединицама VI Дивизије.

XXI Ударна дивизија.

Задатак: све делове повући и сместити на просторију села: Адашевци — Гибарац и Бачинци.

IV Бригада извршила је покрет до с. Илинаца; смењена са положаја III Бригадом I Пролетер. дивизије.

V Бригада је у току овог дана остала на истим положајима.

XXI Бригада прикупљала се у с. Товарнику.

XXXI Бригада у покрету за с. Илинце.

Арт. Бригада у покрету за с. Бачинце.

Борбад није било.

I Коњичка бригада.

Са једним ескадроном растерала је мање усташке групе у с. Липовцу.

Непријатељска авијација неактивна.
Руска авијација је митраљирала и бомбардовала непријатељске положаје и упорипгга.
Време хладно и облачно.
Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

5 јануар 1945 године

Јединице: I и VI Пролетер., V, XI и XXI ~Удар. дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Корпуса исти.

I Пролетер. дивизија.

Распоред бригада као претходних дана.

III Пролетер. бригада је пребацила две чете на десну обалу р. Босута, на простор. Широких Њива. Чете су извршиле задатак уништивши 3 топа и 2 камиона, који су припадали артилерији 21 дивизије, а које је непријатељ хтео одвући. По извршењу задатка чете су се преко залеђеног Босута пребациле на његову леву обалу.

У 13h непријатељ је покушао да се између с. Нијемаца и Валеровог ст. код к. 80, пребаци на леву обалу Босута, али је одбијен уз губитке.

На овом рејону јако је дејствовала непр. артилерија.

На осталим рејонима Бригада без промене.

Непријатељски губици: 120 мртвих и 150 рањених.

Сопствени: мртвих: 15, рањених: 70.

V Ударна дивизија.

На истом сектору као раније.

Узору непријатељ је покушао напад у два правца у циљу извиђања наших положаја с. Сотина. Непријатељ је сачекан на блиска отстојања и пешадиском и бацачком изненадном ватром натеран у панично бекство остављајући за собом мртве.

Непријатељски губици: мртвих: 27, рањених: неознат број.

VI Пролетер. дивизија.

На рејону I Бригаде без промена.

На рејону II Бригаде непријатељ је око 20h покушао да пређе Босут. Пуштен на блиска отстојања, сачекан

је јаком пешадиском ватром и натеран у бекство, оставивши многе мртве.

У 22h у садејству са I Бригадом I Дивизије извршен је напад на непријатеља у с. Ћијемцима. После двочасовне борбе непријатељ је одбачен у правцу с. Комлетинаца.

III Бригада у с. Илинцима — дивизиска резерва.

IV Бригада је посела положаје југоисточно од с. Комлетинаца; ј. зап. од с. Доњег Новог Села.

XI ~Ударна дивизија.

Задатак: корпусна резерва са бригадама у селима: V у Беркасову и Привиној Глави, XII у Бапској и XXXII у с. Бапској. Арт. дивизион у с. Беркасову.

XXI Ударна дивизија.

Задатак: на одмору.

IV Бригада у с. Адашевцима.

V Бригада у с. Подграђу.

XXI Бригада у с. Гибарцу.

XXXI Бригада у с. Адашевцима.

Остали делови Дивизије у с. Бачинцима.

Непријатељска авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

6 јануар 1945 године.

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI, XXI Ударна дивизија и I Коњ. бригада.

Задатак Корпуса офанзивно-дефанзивног карактера.

I Пролетер. дивизија.

I Бригада је ујутро око 2h напала непријатеља у с. Цијемцима и одбацила га на линију: к. 83 — к. 84 — к. 83 — к. 91 — к. 80 — к. 87 западно од с. Комлетинаца. Предвече је Бригада смењена VI Прол. дивизијом и повукла се у с. Шидске Бановце.

III Бригада на истим положајима.

Италијанска бригада извршила је демонстративан напад у правцу с. Берака.

VIII Црногорска бригада извршила је напад на Ж. ст. Грабово и пругу од ове станице према с. Негославцима. Борба је трајала 5 часова, непријатељ се веома упорно бранио. После борбе јединице су се повукле на полазне положаје.

XIII Бригада у дивизиској резерви у с. Илачи.

Непријатељски губици: 200 мртвих, 187 рањених. Плен: 2 камиона полуисправна, 2 мотоцикла, кола с материјалом, 30 пушака, 50 нагазних мина, 1 тел. централа с каблом. Оштећена 2 тенка; уништено: 2 камиона.

Сопствени губици: мртвих: 18, рањених: 55.

V Ударна дивизија.

Поседа исте положаје.

На рејону X Бригаде непријатељ је извршио извиђање једном групом војника у белим мантилима. Наши стрелци су сачекали непријатеља на врло блиско отстојање, осули га ватром и натерали у бекство.

У току дана обострана слаба артилериска делатност.

Јединице у резерви изграђивале су II одбранбену линију.

VI Пролетер. дивизија.

Ради на утврђивању положаја по фронту и дубини.

Све бригаде на истим положајима. Извиђачка делатност. Непријатељ је дејствовао из бацача и топова.

Сопствени губици: рањен 1.

XI Ударна дивизија.

У корпусној резерви на истој просторији.

XXI Ударна дивизија.

IV Бригада. у с. Адашевцима, V у с. Бачинцима, XXI у Адашевцима, XXXI у Гибарцу — на одмору!

I Коњичка бригада.

V извиђачкој делатности: с. Адашеви — с. Моровић — Липовац — до Саве.

Непријатељска авијација неактивна.

Руска авијација је митраљирала непр. положаје и бомбардовала упоришта и непријатељску позадину.
Време хладно и облачно.
Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

7 јануар 1945 године.
Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Корпуса исти.

I Пролетер. дивизија.

**На истом сектору као претходних дана.
Арtilериска делатност с обеју страна.**

V Ударна дивизија.

**На истом сектору.
Борби није било. Повремена артилериска делатност непријатеља.**

Сопствени губици: рањених: 9.

VI Пролетер. дивизија.

**На истом сектору.
С наше стране вршена су насилна извиђања у циљу прикупљања података о непријатељском распореду и јачини.**

Положаји су угврђивани.

Сопствени губици: мртвих: 1, рањених: 2

XI Ударна дивизија.

У резерви Корпуса на истој просторији.

XXI Ударна дивизија.

На одмору у селима: Адашевцима, Гибарцу и Бачинцима.

I Коњичка бригада.

Извиђачка делатност у правцу р. Сава — Липовац — Моровић.

Време хладно и облачно.

Штаб Корпуса у Шиду.

(М.П.)

Г

8 јануар 1945 године.

Јединице: *I* и *VI* Пролетерска, *V*, *XI* и *XXI* Ударна дивизија и *I* Коњичка бригада.

Задатак Корпуса непромењен.

I Пролетер. дивизија.

Све бригаде на истим рејонима.

Обострана извиђачка и артилериска ватра.

Сопствени губици: мртвих: 12, рањених: 31,

Непријатељски: непознати.

Радило се на изграђивању одбранбене линије.

V Ударна дивизија.

У прву одбранбену линију убачена је и *I* Југ. бригада.

На изградњу *II* линије раде резервни батаљони свих бригада.

С времена на време обострана пешадиска и арт. ватра.

Сопствени губици: мртвих: 2, рањених: 3.

Непријатељ. губици непознати.

VI Пролетер. дивизија.

Распоред и посудање положаја исти.

Извиђачка делатност у правцу с. Сољана. Слаба пешадиска ватра — чарке.

V *XI* Ударна дивизија.

Задатак: изграђивање друге одбранбене линије: Матијевићев салаш — к. 126 — к. 105 — к. 90.

Дивизија је извршила покрет и сместила се у селима: Ловасу, Товарнику и у Шиду.

XXI Ударна дивизија.

Размештена на просторији села Гибарца, Адашеваца и Бачинаца, у циљу одмора.

I Коњичка бригада.

Извиђачка делатност у правцу Ср, Раче.

Време хладно и облачно.

Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

9 јануар 1945 године.

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњ. бригада.

Задатак Корпуса непромењен.

I Пролетер. дивизија.

Изграђује одбранбени систем по фронту и дубини: три одбранбене линије.

На фронту извиђачка делатност. Артилериско повремено дејство с обеју страна.

V Ударна дивизија.

Распоред јединица на положају исти.

Непријатељ је био нешто активнији [са] извиђачким групама, нарочито на рејону IV Бригаде — али је уз губитке враћен.

Сопствени губици: мртвих: 2, рањених: 7.

Непријателски: мртвих: 4, већи број рањених. Плен: 1 „шарац“.

VI Пролетер. дивизија.

Распоред посудања положаја исти.

На секторзу без промене.

Извиђачка делатност наших извиђачких група.

XI Ударна дивизија.

У корпуснкзј резерви.

XII и XXIX Бригада на фортификациским радовима: Товарник — Ловас. V Бригада у Шиду ради одмора.

XXI Ударна дивизија.

У циљу извиђања упутила је по наређењу Корпуса један батаљон у правцу Ср. Раче.

Све јединице на одмору у с. Адашевцима, Гибарцу Бачинцима.

I Коњичка бригада.

Уз садејство једног батаљона XXI Дивизије врши извиђање и контролисање р. Саве, код Ср. Раче.

Извиђачка служба морала се је вратити пешице, јер због поплављености коњи нису могли ићи.

Непријатељска авијација неактивна.

Време облачно, снег и хладно.

Штаб Корпуса у Шиду.

10 јануар 1945 године.
Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна
дивизија и I Коњ. бригада.

Задатк Корпуса непромењен.

*

I Пролетер. дивизија.

На сектору артилериска и извиђачка делатност.
Фортификациски радови изводе се брзо.
Сопствени губици: мртвих: 1, рањених: 4.
Непријатељски: мртвих: 20, рањених: 30.

V Ударна дивизија.

Распоред бригада исти.
У 4³⁰ непријатељ јачине до 150 војника напао је иста-
кнуте делове IV Бригаде, успео да избаци једну чету из
ророва. У противнападу истакнути положаји су враћени.
Обострана, с времена на време, бацачка и артилериска
делатност.

Сопствени губици: мртвих: 7, рањ.: 14.
Непријатељски губици: мртвих: 17.

VI Пролетер. дивизија.

У истом распореду као ранијих дана.
Извођени су фортификациски радови.

XI Ударна дивизија.

У резерви Корпуса, изграђује одбранбену линију:
Ловас — Товарник.

Сопствени губици у времену од 1—10-1: мртвих: 28,
рањених: 72, несталих: 3.

Непријатељски: мртвих: 29.

Сопствени губици у материјалу: 13 пушака, 2 п.
митр., 1 топ оштећен, 2 коња погинула.

Непријатељски губици у материјалу:
1 телефон- и 8 км кабла.

XXI Ударна дивизија.

На одмору у с. Бачинцима, Гибарцу и Адашевцима.
Батаљон IV Бригаде у извиђању код Ср. Раче.

Непријатељска авијација неактивна.
Време хладно — снег.

Штаб Корпуса у Шиду.

(М. П.)

11 јануара 1945 године.

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија к I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

I Пролетер. дивизија.

Поседа, брани и са исте врши офанзивне акције — линију: пруга с. Чаковци — Негославци — к. 108 — к. 110 — источно од с. Берака и с. Оролика — к. 111 до леве обале р. Босуа (к. 80).

Операције: I Бригада је убацивањем једног батаљона скратила рејон 3 Бригаде код к. 111. Других промена није било.

V Ударна дивизија.

Поседа линију десно од I Дивизије: Ж. ст. Грабово — с. Сотин.

Операције:

Непријатељ је хгокушао извиђати наше положаје у више махова, испољавајући насилност у извиђању.

Наше извиђачке групе су такође вршиле извиђање вепр. положаја.

Делатност артилерије обострана.

Полагане су мине? на вероватним правцима наступања непр. тенкова.

VI Пролетер. дивизија.

Поседа положај десно: ж. пруга: Товарник — Винковци — Цвијановићез стан — до Градине, са једном бригадом. Гро снага поседа борбену линију: р. Босут — 1.5 км од ист. ивице с. Комлетинаца — к. 90 — ј.з. од Д. Новог Села — с.з. од с. Лодграђа.

Борби, сем пушкарања, није било.

XI ~Ударна дивизија.

У армиској резерви.

Ради на утврђивалву линије Трварник — с. Ловас.

Никаквих промен-а није било.

XXI Ударна дивизија.

Радила је на утврђивању линије: зап. од с. М. Вашице до зап. ивице Шида.

Дивизија је у армиској резерви.

I Коњичка бригада.

Врши извиђачку службу од Моровића до [Срем.] Раче, контролишући р. Саву. Заробила је 9 четника.

Време облачно — снег.

Штаб Армије у Шиду.

(М. П.)

12 јануар 1945 године.

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ поседа и брани линију положаја десно од р. Саве — с. Врбање — ж. пруге: Брчко — Оток источно од с. Комлетинаца, с. Берака, и с. Оролика — с. Сотина — лево до р. Дунава. Јачина непријатеља: око 3 дивизије.

Намера непријатеља: одбрана.

I Пролетер. дивизија.

На фронту без промене.

Артилериском ватром непријатељ је тукао рејон VIII Црногорске бригаде.

V Ударна дивизија.

Обострана извиђачка и артилериска делатност. Наша артилерија је брзом концентричном ватром гађала с. Сотин, у коме се је чула хука мотора.

Бригаде су утврђивале своје положаје.

Сопствени губици: мр.: 3, рањ.: 10.

Непр. губици: бр. мр. непознат.

VI Пролетер. дивизија.

На делу фронта према с. Комлетинцима. Слаба делатност непријатељске артилерије.

XI Ударна дивизија.

Налази се на просторији: Шид — Товарник — с. Ловас.

Поседа II одбранбену линију.

XXI Ударна дивизија.

IV и XXXI Бригада изграђује трећу одбранбену линију.

Дивизија је у резерви Армије.

I Коњичка бригада.

у извиђању: с. Моровић — [Срем.] Рача — Грк [Вишњићево].

Непријатељска авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб Армије у Шиду.

(М. П.)

13. јануар 1945 године

Једице: I и VI Пролетер., V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњ. бригада.

Ситуација непромењена.

Непријатељ исти.

I Пролетер. дивизија.

Бригаде раде на утврђивању линије.

Једна извиђачка непријатељска група, сачекана од једног батаљона, разбијена је и враћена уз губитке.

V Ударна дивизија.

На фронту ове дивизије обострана извиђачка делатност и ватра артиљерије.

Сопегвени губици: мрт.: 5, рањених: 10.

VI Пролетер. дивизија.

На рејону I Бригаде непр. извиђачи одбијени.

Батаљон III Бригаде извршио је демонстративни напад југозападно од с. Комлетинаца.

IV Бригада извиђала је предтерен.

Сопствени губици: 3 мртва и 6 рањених.

Непријат. губици: 5 мртвих и 8 рањених.

XI Ударна дивизија.

На истој просторији као ранијих дана.

утврђује линију: Товарник — Ловас.

XXI Ударна дивизија.

Продужила је с утврђивањем.

Основни задатак: у резерви: с. Бачинци, Адашевци, Гибарац.

I Коњичка бригада.

Контролише и извиђа правац: Моровић — с. Ср. Рача — Грк.

Време хладно и облачно.

Штаб Армије у Шиду.

(М. П.)

14 јануар 1945 године

Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

I Пролетер. дивизија.

Обострана извиђачка и артилериска делатност. Наше бригаде су се утврђивале. У 20^h два батаљона I Бригаде, на левом крилу, извршили су притисак на непријатеља у намери олакшавања напада VI Пролетерске дивизије.

Непр. губици: мр.: 20, рањ.: 30; сопствени: рањених: 12.

V Ударна дивизија.

Обострана извиђачка делатност.

Обострана минобацачка и артилериска ватра.

Непријатељски губици: непознати.

Сопствени: мртвих: 4, рањених: 10.

VI Пролетер. дивизија.

На рејонима I и IV Бригаде на положајима без промене.

III Бригада је извршила демонстративан напад на с. Комлетинце.

II Бригада је истодобно извршила напад с. источно од с. Комлетинаца у циљу повраћаја топова, које је непријатељ запленио од 21 дивизије. Напад је успео, али топова на овладаном терену није било.

Сопствени губици: мртвих: 25, рањених: 60.
Непријатељ. губици: мртвих: 41, рањених: 51.

XI Ударна дивизија.

Са две бригаде на положају Товарник — Ловас, једна у Шиду на одмору.

XXI Ударна дивизија.

Налази се на одмору. — у резерви, на простору с. Адапхеваца, Гибарца и Бачинаца.

I Коњичка бригада.

И даље врши извађачку делатност у правцу Грка — Ср. Раче.

Време хладно и облачно.

Штаб Армије у Шиду.

(М. П.)

^
jШ
Ш

15 јануар 1945 године

*I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизији
I Коњичка бригада.*

Основни задатак непромењен.

Ж|
ш
®

I Пролетер. дивизија.

На фронту без промене, слаба непријатељска артилериска делатност.

Сопствени губици: мртвих: 3, рањених: 9.

V Ударна дивизија.

Поседа и организира исте положаје. Обострана извиђачка делатност.

Сопствени губици: мртвих: 5, рањених: 14.

Непријатељски: мртвих: 5, рањ.: непознато.

VI Пролетер. дивизија

Без промене. Дејством наше артилерије запаљен^ оУ
3 камиона.

XI Ударна дивизија.

На истом задатку и са истим распоредом снага ка 0
претходног дана.

XXI Ударна дивизија.

У резерви и на одмору на истој просторији.
Један батаљон, појачан дивизионом I Коњичке бригаде, упућен је, на правцу ка Сави, у циљу извиђања Ср. Раче.

I Коњичка бригада.

Извиђачка делатност ка Ср. Рачи и Грку.
Време хладно и облачно.
Штаб у Шиду.

(М. П.)

16 јануар 1945 године
Јединице: I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен,

I Пролетер. дивизија.

Сем извиђачке делатности друге активности с непријатељске стране није било.

V Ударна дивизија.

Јача непријатељска извиђачка делатност. Групама до 50 војника, обучених у белом, непријатељ је покушао да насилно извиђа наше положаје. Предвече је примећена групација непријатељских снага на нашем делу фронта.

Сопствени губици: мртвих: 1, рањених: 4, контузованих: 4, премрзлих: 8.

Непријат. губици: мртвих: 8.

VI Пролетер. дивизија.

Извиђачке групе непријатељске растеране су од једног нашег вода.

Артилериском ватром бомбардовани су циљеви на простору с. Комлетинаца.

Непр. губици: мртвих: 7.

Уништено: 3 камиона.

XI Ударна дивизија.

На линији Товарник — с. Ловас. Једна бригада на одмору у Шиду.

XXI Ударна дивизија.

Налази се у резерви у селима: Бачинцима, Гибарцу и Адашевцима.

Извођени су фортификациски радови за одбрану: западно од с. Адашеваца до ж. пруге западно од Шида.

I Коњичка бригада.

Обезбеђује бок нашег распореда извиђајући поплавлене пределе код р. Саве, у правцу с. Грка и с. Раче, на простору Босутских шума.

11 Пролетерска дивизија.

Наређењем Врховног штаба придодата је I Армији. Налази се у покрету из Београда ка Илоку. Време хладно и облачно. Штаб Армије у Шиду.

(М. П.)

17 јануар 1945 године

Јединице: I, 11 и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије дефанзивно-офанзивног карактера. Непријатељ је извршио општи напад на наш фронт. Састав непријатељских снага: 7 дивизија „Принц Еуген“, 117, 104 и 41 са око 35 тенкова и нешто коњице.

I Пролетер. дивизија.

На рејону Италијанске бригаде код Спајинских Њива непријатељ је извршио продор и створио се у залеђе VIII Црногорске бригаде и дела I Пролетерске. Противнападом задњих двеју бригада непријатељ је задржан. VIII Црногорска је нарочито имала успеха, повративши два топа Италијанске бригаде и запленивши 2 бацача непријатељу.

XIII Бригада, која је упућена да затвори правац ка Товарнику, борила се до 19h, када је морала услед јаког притиска непријатељског да се повуче. Товарник је у тај час пао.

Због такве ситуације Дивизија се повукла, јужније преко Шлинаца ка Шиду.

V Ударна дивизија.

У 4,30ћ непријатељ је извршио напад на целом фронту ове дивизије. Тежиште напада на рејону I Крајишке бригаде од р. Дунава до комуникације; Сотин — Товарник.

Ради тога Бригада се је повукла на прихватне положаје. Њено повлачење условило је и повлачење X Бригаде, где је непријатељеки напад био слабији. Нови положаји били су западно од с. Опатовца.

Употребивши око 20 тенкова, непријатељ је пробио и ове положаје и заобшпао X и I Бригаду. Под таквим околностима бригаде су се повлачиле ка с. Ловасу. Непријатељ је и даље енергичан, мада му је уништено 4 тенка и бива задржан на источној ивици с. Ловаса.

На рејону источно од шуме Пањик непријатељ је потискивао наше снаге ка Товарнику.

Ради спречавања даљег надирања убачена је у борбу XII Бригада XI Дивизије — но непријатељ је ипак продро.

I Југословенска и IV Кпајишка бригада бориле су се код с. Миклушеваца. Због пада Товарника исте су повучене преко с. Илаче ка с. Беркасову, обилазећи с јужне стране Товарник.

И остале снаге повлачиле су се ка селима Беркасову и Бапској Новаку.

VI Пролетер. дивизија.

У току дана одбила је више напада непријатељских. Падом мрака Дивизија је повучена са положаја на нове.

Сопствени губици: 3 мртва и 13 рањених,
Непријатељски: мртвих: 50, рањених: 54.

XI Ударна дивизија.

Са једном бригадом у дивизијској резерви у Шиду.

XII Бригада утврђује одбранбену линију испред с. Ловаса.

XXXII Бригада утврђује одбранбену линију испред Товарника.

Артиљериска бригада на простору к. 138 — Лемнеров салаш — к. 90 — Геција.

XXI Ударна дивизија.

Из армиске резерве постављена је на положаје: р. Дунав — западно од Шаренграда — з. од Бапске Новака.

XXXI Бригада ове дивизије извршила је снажан контрапапад на непријатеља који је продро до с. Мохова и исто заузео. Напад је остао без успеха.

Сопствени губици: мр.: 1, рањених: 8.
Непријатељски: мр.: 15.

II Пролетерска дивизија.

У покрету из Београда ка фронту.

I Коњичка бригада.

Налази се у с. Адашевцима.

Време хладно и облачно.
Штаб Армије у ШидУ-

(М. П.)

18 јануар 1945 годинг

Јединице: I, II и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Армија се налази у одбранбеном стању.
Непријатељ се и даље налази у офанзиви.

I Пролетер. дивизија.

Рано ујутро непријатељ је упорно надирао ка Шиду. После жестоке борбе непријатељ је око 9h ушао у Шид.

Око 18h јединице ове дивизије смењене су XI Дивизијом, и извршиле покрет ка просторији с. Бингула — с. Кузмин, са задатком организирања и утврђивања положаја на линији: Баркут — Шидин поток, у циљу прихвата осталих дивмзија у случају да непријатељ и даље надире.

Сопствени губици: мртвих: 243, рањених: 648, несталих: 1638.

Губици у материјалу: пушака 181, стројница 41, п.ми-траљеза 21, гмитр. 4, лак. бацача 4, топова 45 мм. 13, топова 76 мм. 5, пиштоља 11, противкол. пушака 1, двоглед 7, кола 59, граната 1@31 — 308, мина 172.

Непрлјатељски губици: мртвих: 1195, рањених: 1816. заробљених: 9.

Уништедаих: 3 тенка, опггећена: 2.

XXI Ударна дивизија.

Заузела је нове положаје за одбрану, с.з. од с. Бапске и зап. од с. Беркасова.

Око № непријатељ је заузео Средње Брдо и угрозио бок наших снага. Због тога је с. Бапска напунгено без борбе и поседнути положаји сев. и с. з. од њега. У току ноћи борбом је повраћена половина села.

VI Пролетер. дивизија.

Са 3 бриг. је у повлачењу под борбом, ка с. Бачинцима и с. Кукујевцима.

IV Бригада је у заштитници.

Сопствени губици: мрт.: 23, рањ.: 84.

Непријатељски: мртвих: 189, рањ.: 141.

XI Ударна дивизија.

После тешке одбранбене битке ова дивизија повукла се и предузела положаје од I Дивизије на линији: к. 107 — к. 120 — к. 105 — к. 113.

XII Бригада после помагања V Дивизији у борби за одржавање линије код с. Бапске Новака повукла се је у с. Бачинце.

Непр. губици: 57 мртвих, 74 рањених.

Сопствени: 5 мртвих, 12 рањених.

XXI Ударна дивизија.

Задатак: офанзивно дејство ка Мохову. До борби је дошло на средњем делу, на рејону XXXI Бригаде.

Сопствени губици: мртвих: 3, рањених: 12.

Непријатељски: мртвих: 7.

I Коњичка бригада.

V покрету" ка с. Лаћарку.

Време облачно.

Наша авијација је у току прошлог и данашњег дана непрекидно, у више налета, бомбардовала и митраљирала непријатељске положаје, колоне и артилериске положаје.

Штаб Армије у Ердевику.

(М. П.)

19 јануар 1945 године

Јединице: Ј Ц и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударка дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Дрмије одбранбеног карактера.
Непријатељ је задржан у напредовању.

I Пролетер. дивизија.

Ради на утврђивању линије с. Визић — Баркут — Шидин (поток) — Ис. Кузмин.

V Ударна дивизија.

На истим положајима као и претходног дана.

Непријатељ је извршио напад од правца шумице Церје и Шида уз садејство 5 тенкова, али је одбијен.

Уз садејство јединица XXI Дивизије извршен је напад на с. Бапицу у току ноћи, али селом се није могло овладати.

Сопствени [губици]: мртвих: 434, рањених: 727, несталих: 450, заробљених: 12.

Непријатељски [губици]: мртвих: 450, знатно већи број рањених, заробљених: 2.

Уништено: 5 тенкова.

VI Пролетер. дивизија.

Поседа с једном, I Бригадом, положај испред с. Гибарца, а на оксо 500 м. источно од Шида. Непријатељски напад на овом роејону је одбијен.

IV Бригада улево од 1-ве обезбеђујући правац од с. Адашеваца.

Арт. бригада на простору између с. Гибарца и Бачинаца.

II и III Бригада раде на утврђивању прихватног положаја код с. КСузмина.

Сопствени губици: мртвих: 9, рањ.: 49.

Непријатељски: мртвих: 25, зароб.: 7. Оштећено: 1 тенк. Плен: 1 шцарац, 1 тромблон, 1 бицикл, 5 пушака.

XI Ударна дивизија.

Са две брикаде на истој одбранбеној линији.

Непријатељ је извршио снажан напад уз садејство тенкова. У противнападу повраћени су изгубљени положаји.

При нашем противнападу садејствовала је наша авијација, која је успешно тукла тенкове.

Сопствени губици: мртвих: 16, рањених: 85.
Непријатељски: мртвих: 30, рањених:?

XXI Ударна дивизија.

IV Бригада је извршила напад на с. Бапску, али није успео.

V Бригада је одбила непријатељски, добро припремљен артилеријом, напад на с. Шаренград. Одбацила га од села наневши му крваве губитке.

XXXI Бригада је напала и одбацила непријатеља са комуникације Шаренград — Бапска, у правцу с. Мохова.

Сопствени губици: мртвих: 13, рањ.: 93.

Непријатељ. губици: мртвих: 67, рањ.: 118.

II Пролетерска дивизија.

У маршу из Београда ка фронту.

I Коњичка бригада.

Под командом VI Дивизије врши извиђање Моровића — Грка — Раче, и извршила је с једним дивизионом с источне стране демонстративан напад на с. Малу Вашицу.

Време лепо, хладно.

Штаб Армије у Ердевику.

(М. П.)

20 јануар 1945 године

Јединице: I, II и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњ. бригада.

Задатак Армије: одбрана.

Непријатељ не испољава офанзивне намере. Према подацима, ударним резервним снагама не располаже. Снаге којим је извршио продор су му јако ослабиле и уништене.

I Пролетер. дивизија.

Изграђује одбранбену линију: Визић — Кузмин.

Један батаљон с дивизионом у Ср. Митровици, ради обезбеђења града.

V Ударна дивизија.

Сем минобацачке ватре и слабе артилериске непријатељ није предузимао "друге акције.

Из западних кућа с. Беркасова I Југословенска бригада напала је на непријатеља и отерала га у правцу Шида.

Око у вези с успехом 21 дивизије код с. Шаренграда, наша X Бригада после арт. припреме напала је непријатеља у с. Бапској и прогнала га. При гоњењу убачена је и I Крајишка бригада.

VI Пролетер. дивизија

Извиђачка делатност на рејону I Бригаде. Остале делатности у с. Кузмину и Мартинцима.

Сопствени губици: мрт.: 4, рањених: 14.

Непријатељски: мртвих: 14, рањених: 25.

XI Ударна дивизија.

На истим положајима; на рејону V Бригаде јача делатност, вршен је притисак на непријатеља покретом и ватром.

Сопствени губици: рањених: 18.

XXI Ударна дивизија.

Уз суделовање V Дивизије са IV Бригадом — са севера, извршен је напад на с. Бапску Новак и прогнан је до линије: Грубановљев салаш — к. 136 — Слш. Ф. Сенца — к. 137 — Церје — к. 141.

Остале бригаде на положајима према с. Мохову. У току дана ометан је непријатељ при утврђивању; у току ноћи извршен је јачи притисак на његове положаје.

Непријатељски губици: мрт.: 60, рањ.: 40.

Сопствени: мрт.: 7, рањ.: 49, контуз.: 5.

II Пролетерска дивизија.

IV Бригада пристигла је у с. Илок.

Остале две бригаде раде на утврђивању јужно од Илока.

Комора свих јединица налази се још у Београду.

I Коњичка бригада.

Врши извиђачку делатност на истом простору.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација је бомбардовала и митраљирала непријатељске колоне и упоришта одмах позади борбене линије.

Штаб Армије у с. Ердевику.

(М. П.)

21 јануар 1945 године

Јединице: I, II и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Непријатељ продужава утврђивање своје линије положаја.

Задатак Армије: одбрана.

I Пролетер. дивизија.

Дивизија вршила покрет са бригадама и то: I и XIII у Сот; III у Прњавор; VIII Црногорска у Ердевику, а Италијанска у Чачинцима. Дивизија је постигла са јединицама одређени маршевски циљ. Артилериска бригада пребацила се из Ст. Дивоша у с. Љубу.

Наша авијација била је активна, непријатељска неактивна; падао снег, Штаб Дивизије у с. Љуби.

II Пролетерска дивизија.

Непријатељ је у току дана нападао на дивизиски сектор, али је одбијен и враћен на његове полазне положаје. Дивизија држи положаје западно од Илока и Шаренграда.

Наша авијација врло активна, а непријатељска није запажена.

Штаб Дивизије у Илоку.

V Ударна дивизија.

Непријатељ у повлачењу задржао се на линији: шума Церје — к. 141 — с. Бапска — с. Беркасово.

I и X Кр. уд. бригада у гоњењу непријатеља, задржале су се испред његовог означеног положаја, продужујући борбу.

I југословенска бригада напада непријатеља код с. Беркасова и натерује га на повлачење. После је у току дана вршен напад са I Кр. уд. и I југ. бригадом у правцу шуме Церје, а на фронту X Кр. уд. бригаде даван јак отпор.

I Кр. уд. бригада у налету кроз шуму Церје, разбила непријатеља, нанела му велике губитке.

IV Кр. уд. бригада врши покрет за Бапску.
ддаизиска артилерија пребадује се са просторије Сот
— Моловин на просторију: Беркасово — Бапска.
Заробљених је било 10, више оружја.
Наши губрпд^: 7 мртвих и 35 рањених.
Непријатељске авијације није било.
Време магловито.
Штаб Дивизије у с. Моловину.

VI Пролетерска дивизија

**I Бригада водила је борбу за ослобођење Шид, којн
је ослобођен до 23 часа.**

**II Бригада вршила је напад на М. Вашицу и ослобо-
дила их у току ноћи.**

**III Бригада била је у с. Кузмину, а IV држала је поло-
жај код с. Бачинаца.**

Дивизиска артилерија вршила је припрему напада на
Шид.

Непријатељске авијације није било.

Штаб Дивизије у с. Бачинцима.

**Непријатељски губици: мртвих: 70, рањених: 47, за-
робл>еНИх: 20.**

Сопствени губици: мртвих: 18 и рањених: 112.

XI Ударна дивизија.

Са V и XII Бригадом садејствовала је Дивизија са
јединицама за заузеће упорне тачке „Шид“.

**XXXII Бригада после два неуспела напада на с. Бер-
касово, увече, маневром са запада заузела је Беркасово уз
велике губитке по непријатеља.**

Дивизиска артилерија помагала је добро нападе дивизи-
ских делова.

Штаб Дивизије био у Бачинцима.

Непријатељски губици: мртвих: 30, рањених: 187.

**Сопствени губици: мртвих: 22, рањених: 120, неста-
лих: 3.**

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије: одбрана.

**IV Бригада посела положај: Бабин Дол — Зобишта, у
заједници са X Кр. уд. бригадом вршила је испад, али
безуспешно.**

**XXXI Бригада држи положаје к. 98 — Мохово — Ша-
ренград.**

V Бригада је на ранијим положајима.

Артилериска бригада налази се на положајима и то:
к. 134 — Луг.

Авијација због слабог времена неактивна.

Штаб Дивизије у с. Шаренграду.

Непријатељски губици: мртвих: 70, рањених: 75.

Сопствени губици: мртвих: 14, рањених: 88.

Коњичка бригада.

Увече Бригада полази из с. Бачинаца и од VI Д. добија задатак: да обезбеђује с. М. Вашицу и сече отступницу непријатељску између М. Вашице и с. Илинаца. Из М. Вашице непријатељ је извршио напад, и борба жестока трајала је за село до 2h идућег дана. ,

Штаб Бригаде био у с. Адашевцима.

Непријатељски губици: 2 мртва и 3 заробљена.

Сопствених губитака није било.

Артилерија у Армији.

Распоред армиске артилерије, по отецима — одељцима, по дивизијама види се из изнетих садржаја за дивизије.

У истим садржајима дивизиским виде се и губици, како непријатељски, тако и сопствени.

У току овог дана није ниједна артилериска јединица дејствовала непосредно под к-дом к-та Армије.

22 јануар 1945 године

Јединице: I и II Пролетерска и V Ударна дивизија.

[VI Пролетерска, XI и XXI НОУ дивизија и Коњичка бригада].

I Пролетер. дивизија.

Вршила је напад са I, III и XIII Бригадом на предње утврђене тачке Товарника, Грчићевог, Козјаковог салаша и Вртлога и исте заузеле тога дана. VIII Црногорска и Италијанска бригада у резерви.

Авијација наша дејствовала целога дана.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб Дивизије у Габрићевом салашу.

Непријатељски губици: мртвих: 418, рањених: 500, заробљених: 20.

Сопствени губици: мртвих: 90, рањених: 96 и несталих: 21.⁴

* Подаци нису тачно унети. Види операциски дневник Прве пролетерске дивизије за 22 јануар 1945, док. бр. 61.

II Пролетерска дивизија.

Дивизија је вршила напад са II и IV Бригадом и III бригадом (у резерви) на с. Ловас. Напад је делимично успео — заузета је само предња линија испред села.

Штаб Дивизије био је у Бапској.

Непријатељски губици: мртвих: **180**, рањених: [непознат број].

Сопствени губици: мртвих: **43** и рањених: **158**.

V Ударна дивизија.

Непријатељ се налази на линији: Салаш Ф. Сенца — Кнеблов салаш — Церје — к. 141.

Дивизија је вршила напад на поменути непријатељски положај и то са I Кр. уд. и IV у првој линији, а са I и X у другој линији.⁸ Успело се да се приђе непријатељској линији у непосредној близини, али напад није успео иако је два пута поновљен, јер је непријатељ успео да се одржи на својим положајима.

Сопствена авијација добро је дејствовала и помагала трупе.

Време је било променљиво.

Штаб Дивизије у с. Бапској Новаку.

Непријатељски губици: мртвих: **108**, рањених: **144** и заробљених: **10**.

VI Пролетер. дивизија

I Бригада по заузимању Шида гонила је непријатеља ка Товарнику и с. Илинцима.

II Бригада напада с. Илинце и Пасја Вешала, напад је унеколико успео.

III Бригада напада непријатеља на положају Товарник — с. Илинци. Непријатељ је потиснут са предњих положаја уз велике губитке.

IV Бригада вршила је напад на с. М. Вашицу уз велике губитке по непријатеља.

Наша и руска авијација била је врло активна. Непријатељска авијација није се појављивала.

Време хладно.

Штаб Дивизије у с. М. Вашици.

⁸ Погрешно. Треба да стоји: . . . са Првом југословенском и Четвртом крајишком у првој линији, а са Првом и Десетом крајишком бригадом у другој линији. Види док. бр. 32.

Непријатељски губици: мртвих: 200, рањених: 265, заробљених: 4.

Сопствени губици: мртвих: 66, рањених: 284 и контузована 2.

XI УсЗарна дивизија.

V Бригада вршила је напад на Шид и заузела га у току ноћи, гонећи непријатеља ка Товарнику.

XII Бригада вршила је напад на Товарник. Успело се у заузећу првих ровова.

XXXII Бригада у резерви у Шиду.

Артилерија је била распоређена на просторији Орашје, и успешно помагала нападе бригада.

Штаб Дивизије у с. Гибарцу.

Непријатељски губици: мртвих: 36, рањених: 96.

Сопствени губици: мртвих: 9, рањених: 32.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен, дефанзивног карактера, само је XXXI Бригада вршила напад на к. 128 и Грубановљев салаш, непријатељ је давао јак отпор и Бригада се вратила на положаје.

Артилериска бригада добро је помагала напад тукући нарочито непријатељску артилерију и бункере, који коче покрет пешадије.

Авијација наша активна.

Штаб Дивизије у с. Шаренграду.

Сопствени губици: мртвих: 33, рањених: 157.

Непријатељски губици: мртвих: 75, рањених: 175.

Коњичка бригада.

Вршила је извиђање Градине са досадањих положаја, прикупљајући податке за претстојећи напад.

Непријатељски губици: мртвих: 6, рањених: 7.

Сопствени губици: рањених: 5.

Авијација је била активна и својим дејством добро помагала трупе.

Време облачно — прохладно.

Штаб Армије у с. Ердевику.

23 јануар 1945 године

I Пролетерска дивизија, II и VI Пролетерска и V Ударна дивизија [XI и XXI НОУ дивизија и Коњичка бригада.]

Задатак је Армије: разбити непријатељску одбранбену лршију и гонити разбијеног непријатеља преко линије: Сотин — Берак — Оролик — Комлетинци.

Непријатељ је офанзивно дејствовао и потиснуо наше делове до линије где је задржан: Шаренград — Шид — Адашевци.

I Пролетер. дивизија.

У току дана продужен је напад на положаје испред Товарника. По заузимању појединих тачака, делови Дивизије одбијени су јаким противнападима непријатељским. Артилериска бригада. тукла је циљеве, који коче покрет пешадије код Грчићевог и Трунићевог салаша.

Непријатељски губици: мртвих: 376, рањених: 646.

Сопствени губици: мртвих: 150, рањених: 566 и несталих 8.

II Пролетерска дивизија.

Задатак одбране Дивизије: положај: к. 141 — Зобингга, са две бригаде у првој и једном у другој линији. 4 бригада вршила је напад на к, 141 и овладала њом.

Непријатељски губици: 203 мртвих и рањених.

Сопствени губици: мртвих: 48, рањених: 168.

V Ударна дивизија.

По наређењу Штаба Армије вршен је напад на непријатеља, али напад није успео због јаке разноврсне ватре непријатељске, те се остало на старим положајима.

Непријатељски губици: мртвих: 56 и више рањених.

Сопствени губици: мртвих 11 и рањених 48.

VI Пролетерска дивизија

II Бригада напада положаје с. Илинаца. Заузима претстражарски положај и после јаке ватре враћа се на своје положаје.

III Бригада вршила је напад на део положаја између Товарника и Илинаца. Непријатељ је делом потиснут са ове линије уз велике губитке.

IV Бригада вршила напад преко М. Вашице ка Апшевцима по заузећу прве линије, дочекана је јаком ватром и приморана да се заустави.

19/

/

Артилерија је била на положају: с. М. Вашице и са истог помагала пешадију.

Непријатељски губици: мртвих: 131, рањених: 217, заробљених: 4.

Сопствени губици: мртвих: 46, рањених: 230, контузована: 2 и несталих 9.

XI Ударна дивизија.

Са својим бригадама вршила је одбрану досадањих положаја, сем што је XII Бригада вршила напад на Товарник. Успело се да заузму неки бункери, али је даље напредовање заустављено и Бригада је враћена. Непријатељу су нанети велики губици.

Артилерија је са једном батеријом добро потпомагала напад.

Непријатељски губици: мртвих: 15, рањених: 30.

Сопствених губитака није било.

XXI Ударна дивизија.

Поред извиђачке делатности, углавном Дивизија је вршила одбрану дотадањег положаја.

Артилериска бригада добро је тукла с. Мохово.

Непријатељски губици: мртвих: 70, рањених: 55.

Сопствени губици: мртвих: 107, рањених: 235.

Коњичка бригада.

Налази се у с. Адашевцима, са задатком контроле Босутских шума.

Наша авијација била је врло активна, извиђала и тукла из ниског лета непријатељске линије и позадину.

Време је било ведро.

Штаб Армије у с. Ердевику.

24 јануар 1945 године

Јединице: I Пролетерска дивизија, II и VI Пролетерска и V, XI и XXI Ударна дивизија.

Пошто се поред вишедневних напада није могла разбити непријатељска линија: с. Мохово—с. Товарник—Илинци, Армија ће организовати одбрану и припремити офанзиву.

Непријатељ је на линији: с. Мохово — Товарник, Илинци, коју је добро организовао.

I Пролетер. дивизија.

Поседа и брани положај од шуме Калиле до 500 м. од пута Шид — Товарник. Вршено је извиђање у правцу Грчићевог салаша.

Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: рањених: 7.

II Пролетерска дивизија.

Поседа и брани део положаја: к. 98 — к. 134 — к. 139 до закључно са путем који води од Трунићевог салаша.

Непријатељ је вршио мање испаде, али је одбијен.
Непријатељски губици: мртвих: 10.
Сопствени губици: рањених: 3.

V Ударна дивизија.

Разместите се на простору: источни део Илока — с. Јбуба — с. Ердевик. Непријатељ је вршио испаде, али је био одбијен, артилерија његова је била активна.

IV Бригада вршила је напад на непријатеља, али дочекана јаком ватром вратила се.

Непријатељски губици: мртвих: 40.
Сопствени губици: мртвих: 14.

VI Пролетерска дивизија

Поседа и брани положај: од пута Товарник — М. Вашица — Градина до Босутских шума. Са II Бригадом је вршен испад према с. Илинцима. После делимичног успеха Бригада се повукла на старе положаје.

Непријатељски губици: непознати.
Сопствени губици: рањен 1.

XI Ударна дивизија.

Разместите се на просторији: с. Бачинци — с. Кукујевци. Артилерија налазила се на сектору Орашја, са додатком помагања дејства наше пешадије према Товарнику, а један део артилерије у Шиду.

XXI Ударна дивизија.

Поседа и брани део положаја између Дунава — к. 98, са две бригаде у резерви у Шаренграду и западном делу Илока.

Артиљерија је пласирана на просторији: Шаренграда — к. 134 — Пањевина и по тражењу пешадије дејствовала. У току дана непријатељ је покушавао неколико испада, али је био одбијен.

Непријатељски губици: мртвих: 10.

Сопствени губици: мртвих: 4, рањених: 4.

Коњичка бригада.

Заштита левог крила распореда, са појачаним извиђањем ка Сави и Босутским шумама.

Непријатељски губици: мртвих: 4.

Сопствених губитака није било.

Наша авијација врло активна, непријатељска није се ни појављивала.

Време хладно и облачно.

Штаб Армије у Ердевику.

25 јануар 1945 године

Јединице: I и II Пролетерска и V Ударна дивизија, VI Пролетерска, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије: одбрана на досадањим положајима, са циљем: припрема за офанзивно дејство.

Непријатељска одбранбена линија непромењена, уз повремена офанзивна дејства, у циљу извиђања и [прикупљања] података.

I Пролетер. дивизија.

Делови Дивизије су на одређеној линији, врше утврђивања. Са XIII Бригадом у резерви, вршено је утврђивање II линије од Ашмана — к. 153 — к. 145 — к. 121.

Непријатељски губици нису установљени.

Сопствени губици: рањених: 5.

II Пролетерска дивизија.

Линија положаја Дивизије непромењена. III и IV Бригада су у првој линији, а II Бригада у дивизиској резерви у с. Бапској Новак.

Непријатељ је вршио испаде локалног значаја и лично се утврдио.

Непријатељски губици непознати су, сопствених није било.

XXI Ударна дивизија.

У II линиј^а* одбране вршила уређење [положаја] и ивдала одмор трупа-

Артилериска бригада на својим положајима и активно је тукла непријатељски положај.

Непријате^лски губици нису познати, сопствених није било.

VI Пролетерска дивизија

Линија поседања без промене. I, III и IV Бригада у I линији, а II Бригада у резерви у Адашевцима врши уређење положаја.

Код артилерије без промене, само се штаб преместио у с. Адашевце.

Непријате^лска артилерија тукла је наше прве линије.

Непријате^лски губици непознати.

Сопствени губици: 1 рањен.

XI Ударна дивизија.

Налази се У резерви на одмору у с. Кукујевцима и Бачиндима.

Дивизијска артилерија била је распоређена у сев. зап. делу с. Бачинаца.
Губитака није било.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен — одбрана одређене линије.

Са деловима IV Бригаде вршено је извиђање.

Артилериска бригада на положају: к. 134 — Шаренград — Новак. Није дејствовала артилерија у току овог дана.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: мртвих: 1, рањених: 1.

Коњичка бригада.

У с. Моровићу, са истим задатком: заштите левог бока и извиђање Босутских шума.

Наша авијација бомбардовала је и митраљирала непријатељске положаје, непријатељска гнезда и колоне. У с. РГлинцима избила су три пожара.

Непријатељска авијација није се појављивала.

**Време хладно и облачно.
Штаб Армије у Ердевику.**

26 јануар 1945 године

*I, II и VI Пролетерска и V Ударна дивизија, XI и XXI
Ударна дивизија и Коњичка бригада.*

Задатак Армије дефанзивно-офанзиван на линији положаја, која се протеже испред: Бапске Новака — Шида — М. Вашице до Босута. У циљу активности у извиђању сваке ноћи дивизије ће одређивати по један батаљон.

Непријатељска линија одбране непромењена: од Дунава — испред Товарника — с. Илинаца — Босута.

I Пролетер. дивизија.

На досадањој линији положаја, врши уређење истог. Распоред Артилериске бригаде на старим положајима и дејствовала је на Грчићев и Козјаков салаш. Непријатељска артилерија била је делимично активна, тукла је разорним зрима предње положаје.

Непријатељски губици: мртвих: 10, рањених: 20.

Сопствени губици: мртвих: 8, рањених: 28.

II Пролетерска дивизија.

Распоред непромењен — на досадањој линији одбране. Непријатељ је вршио испаде, али је одбијен. Са наше стране вршено је извиђање.

Непријатељски губици непознати.

Сопствених губитака није било.

V Ударна дивизија.

У резерви, врши уређење одређене линије положаја. Артилериска бригада размештена је на просторији: Бапска Новак к. 134 — к. 145 и к. 139 и повремено дејствовала на непријатељске предње линије.

Непријатељски губици непознати.

Сопствених губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

На досадањим положајима са II Бригадом вршен је напад на Адашевце.

Распоред артилерије непромењен. Вршена је припрема за гађања.

Непријатељских губитака није било.
Сопствених губитака није било.

XI Ударна дивизија.

Налазила се је у резерви и извршила утврђивање додељене линије положаја.
распоред артилерије у селу и око села Бачинаца.
Губитака није било.

XXI ~Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен — одбрана додељеног положаја. Вршено извиђање. Непријатељ неактиван. Код делова у резерви изводи се обука. Губитака није било ни на једној страни.

Артилериска бригада на досадањим положајима и дејствовзла на непријатељске положаје.

Коњичка бригада.

На досадањим положајима са појачаним извиђањем ка с. Батровцима. У с. Батровцима дошло је до јаче борбе, за време које је непријатељ избачен из села. У селу су били непријатељски извиђачки делови.

Губици непријатељски: мртвих: 3, рањених: 1.

Сопствени губици: лакше рањен 1.

Наша авијација није дејствовала.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време лепо — ведро.

Штаб Армије у Ердевику.

27 јануар 1945 године

Јединице: I Армија (штаб) I, II и VI пролетерска и XI Ударна дивизија [V и XXI НОУ дивизија и Коњичка бригада.]

Задатак Армије непромењен, појачане су извиђачке акције у циљу [прикупљања] података и узнемиравања непријатеља.

Непријатељ поред испада на наше линије предузео је потпуније утврђивање.

I Пролетерска дивизија

На досадањим положајима, са једним батаљоном је вршила извиђање у правцу Товарника — гробље. Непријатељ је вршио противнапад на лево крило, али је био одбијен.

Наша артилерија на досадашем положају и дејствовала је на непријатељску артилерију, која је овога дана била активна.

Непријатељски губици: избачених из строја 20.
Сопствени губици: мртва 3, рањена 2.

II Пролетерска дивизија.

Непријатељ се налази на истој линији положаја. Дивизија на линији: к. 98 — Бабин Дол — Зобишта — к. 141 — Бановина.

IV Бригада вршила је препад у циљу извиђања к. 141 — Церје. Непријатељ је дочекао јаком ватром.

Непријатељски губици: мртвих: 15, рањених: вшпе од 200.

Сопствени губици: рањених: 3, контузованих: 1.

V Ударна дивизија.

V резерви, врши утврђивање додељеног положаја уз одмор.

Дивизијска артилерија, са својих старих положаја, повремено дејствује на непријатељске ватрене изворе.

VI Пролетерска дивизија

На досадањој линији положаја. Задатак: одбрана. Са I Бригадом вршено је извиђање. Дошло је до јаче борбе и заузимања појединих делова предње линије непријатељске.

Сопствена артилерија у истом распореду као и раније.

Непријатељски губици: мртвих: 10, рањених: 15.

Сопствени губици: рањених: 5.

XI Ударна дивизија.

V Бригада из Кукујеваца дошла у Кузмин и почела утврђивање линије: канал — с. Мочиле — к. 80 — Караново — Канал Враћ.

XII Бригада посела је положај: испред с. Бачинци — Ратковача — Михајловци — Врањак — Редотач — к. 83 — до с. Моровића.

XXXII Бригада вршила је уређење положаја испред с. Бачинаца.

Артилерија у с. Бачинцима.

Губитака није било, пошто је Дивизија у другој линији, а непријатељска артилерија није била активна.

XXI Ударна дивизија.

Задатак непромењен. Непријатељ држи исте положаје. IV Бригада вршила је напад на непријатељски положај, који је успео уз садејство са артилеријом.

Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: рањених: 4.

Коњичка бригада. -

На иетом положају уз активније извиђање непријатељског крила.

Наша авијација није дејствовала.
Непријатељска авијација није се појављивала.
Време ведро.
Штаб Армије у Ердевику.

28 јануар 1945 године

I Пролетерска дивизија, II и VI Пролетерска V, XI и XXI Ударна дивизија.

Задатак Армије остаје непромењен — дејство Армије дефанзивно-офанзивно, док се не изврше припреме за нову офанзиву.

Непријатељ на истој линији положаја, врши појачано активне радње, местимично поставља препреке и утврђује се.

I Пролетер. дивизија.

Делови Дивизије на својим ранијим положајима. Са III Бригадом вршен је напад у правцу Товарника.

Наша артилериска бригада на досадањим положајима. Непријатељска артилерија тукла је наше положаје јаком минобацачком ватром. Наша артилерија није одговарала. Губитака није било.

II Пролетерска дивизија.

Задатак Дивизије: одбрана на ранијим положајима. У циљу извиђања III Бригада вршила је препад на к. 136. Успело се да заузму поједине тачке и извиди непријатељ, после чега се повукла Бригада на своје положаје.

Непријатељски губици: мртвих: 18, рањених: много већи [број].

Сопствени губкци: мртвих: 5, рањених: 14.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије: као јединица у резерви да изгради линију: Илок — Љуба — Ердевик.

Артилерија се налази на истим положајима и повремено отвара ватру.

VI Пролетерска дивизија

Задатак Дивизије непромењен. III Бригада са једним батаљоном вршила је напад на сектору Илинци — Товарник. Батаљон се неопажено привукао, али ипак је дочекан јаком ватром. У борби неки делови положаја преотети су, али због јаког отпора батаљон се вратио на полазне положе.

Такође IV Бригада вршила извиђање шуме пред положајем. Непријатељ је одбачен са претстражне линије уз губитке.

Артилерија се налази на старим положајима и повремено вршила контрабатирање.

Непријатељски губици: мртвих: 25, рањених: више.

Сопст. губици: мртвих: 2, рањених: 7.

XI Ударна дивизија.

Вршила утврђивање додељене линије у резерви. Артилериски отсек у с. Бачинцима.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ на истим положајима.

Артилерија на досадањим положајима повремено дејствовала на непријатељска упоришта, бункере и митраљеска гнезда и по добивеним подацима много је оваквих упоришта уништено.

Коњичка бригада.

На положају у с. Моровићу са истим задатком: да штити леви бок и врши интензивније извиђање ка Сави и с. Јамени. Губитака није било.

Наша авијација није дејствовала.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време облачно.

Штаб Армије у с. Ердевику.

29 јануар 1945 гобине

I и II Пролетерска дивизија VI Пролетерска, V [XI и XXI НОУ дивизија и Коњичка бригада].

Задатак Армије непромењен. Намера је да се за време одбране припреми Армија за нову офанзиву.

Непријатељ на досадањим линијама врши јаче утврђивање, што значи у ширем смислу да му је потребно држање овог фронта за извлачење делова из Босне.

I Пролетерска дивизија

Дивизија је на истом сектору, са задатком одбране. Са једним батаљоном вршено је извиђање у правцу Товарника, постигнути су жељени подаци.

Дивизиска артиљерија на досадањим положајима, повремено је тукла прецизном ватром непријатељска упоришта.

Непријатељски губици: мртвих: 27 и већи број рањених.

Сопствених губитака није било.

I II Пролетерска дивизија.

Задатак Дивизије је непромењен. Са два батаљона вршено је извиђање, за време кога су добијени жељени подаци.

Непријатељски губици: мртвих: 32.

Сопствени губици: мртвих: 1, рањених: 10.

V Ударна дивизија.

Радила је на довршењу одређене линије за одбрану. Артиљерија са својих досадањих положаја тукла повремено непријатељске ватрене изворе.

Непријатељски губици непознати.

Сопствених губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

Држала је раније додељени положај. Са једним батаљоном I Бригада вршила је извиђање. Добијени су потребни подаци.

Артиљерија није дејствовала.

Непријатељских губитака није било.

Сопствених губитака није било.

XXI Ударна дивизија.

У резерви — утврђује одређену линију.
Артилерија на досадањим положајима и повремено тукла непријатељску артилерију.
Непријатељски губици непознати су.
Сопствени губици: мртва 2.

Коњичка бригада.

На положају досадањем. Са једним водом и батаљоном VI Дивизије напада на с. Батровце и протерује га ка Липовцу.
Губитака није било.

Наша авијација вршила је борбено извиђање.
J Непријатељска авијација није се појављивала.
| Време хладно, ветар и снежна вејавица.
* Штаб Армије у с. Ердевику.

30 јануар 1945 године

Штаб Армије I, II и VI Пролетерска, V, XI [и XXI] Ударна дивизија [и Коњичка бригада].

Задатак Армије непромењен, дефанзивно-офанзиван, са извиђањем батаљонима по дивизијама ради узнемиравања непријатеља.

Непријатељска линија непромењена. Непријатељ врши учестале испаде и поједине секторе јаче утврђује.

I Пролетерска дивизија

Задатак Дивизије, непромењен, одбрана на досадашњим положајима. Вршено је извиђање на правцу између Грчићевог и Козјаковог салаша са једном четом. Непријатељ је био избачен из претстражарског положаја и после прикупљених података чета се вратила на првобитне положаје. Такође је I-Бригада вршила насилно извиђање са једним батаљоном ка Товарнику. Извиђање је успело, непријатељ је открио своју линију.

Непријатељски губици: мртвих: 37, више рањених.
Сопствени губици: мртвих 3, лакше рањених: 19.

II Пролетерска дивизија.

Дивизија се налази на истим положајима као и до сада, са непромењеним задатком. III Бригада са батаљоном

вршила је насилно извиђање. Добијени су подаци о јачини непријатеља као и то да се непријатељ журно утврђује по дубини.

Непријатељски губици: мртвих: 10, већи број рањених.
Сопствени губици: мртва 2, рањена 2.

V Ударна дивизија.

Вршила уређење даље линије положаја, као јединица у резерви, остало без промене.

VI Пролетерска дивизија

Задатак Дивизије непромењен, одбрана досадањег положаја уз активне радње. IV Бригада са једним батаљоном вршила је напад на с. Батровце. Непријатељ је протеран из села, али се задржао на салашу између Батроваца и Липовца, а батаљон се вратио на полазне положаје.

Артилериска бригада на досадањим положајима, приметила укопавање непријатељске артилерије и отворила ватру.

Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: мртвих: 1 и рањених: 1.

XI Ударна дивизија.

Са непромењеним задатком одбране и продужење утврђивања положаја.

Артилерија је у с. Бачинцима.
Губитака обострано није било.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ држи исте положаје.

V Бригада са једним батаљоном вршила је насилно извиђање ради података. Подаци о јачини непријатељске линије добивени су.

Артилериска бригада налази се на истим положајима. Овог дана није дејствовала.

Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: рањених: 7.

Коњичка бригада.

Бригада је на истом положају уз активније извиђање Босутских шума.

Губитака није било.

Наша авијација била је врло активна. Више пута је надлетала непријатељске положаје.
Непријатељска авијација није се појављивала.
Време хладно и облачно.
Штаб Армије у с. Ердевику.

31 јануар 1945 године

I Пролетерска дивизија, II и VI Пролетерска и V Ударна дивизија [XI и XXI НОУ Дивизија и Коњичка бригада].

Задатак Армије непромењен, одбрана са офанзивним радњама у циљу података и узнемиравања непријатеља и припреме за офанзиву.

Непријатељ је на досадањој линији положаја, повремено је активан, врши испаде и утврђује се по дубини.

I Пролетер. дивизија.

Дивизија је на досадашњим положајима са задатком одбране.

III Пролетерска бригада, са једним батаљоном вршила је извиђање к. 138. Непријатељ је открио приближавање батаљона, те је одбијен јаком ватром, али ипак се извидело непријатељско крило.

Артилериска бригада дејствовала је на Грчићев и Козјаков салаш.

Непријатељски губици: мртвих 11 и неколико рањених.
Сопствени губици: рањена: 3.

II Пролетерска дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. Положаји исти. Делови IV и III Бригаде у току ноћи вршили су извиђање у правцу Церја и Кнебловог салаша. Непријатељ је потиснут са претстражног положаја. Са главне линије тукао је наше делове јаком ватром.

Непријатељски губици: избачених из строја 25.
Сопствени губици: мртва 3, рањених 6.

V Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. У резерви је и врши утврђивање додељеног положаја.

Артиљерија је била на својим положајима и у току дана, с времена на време, отварала је ватру на непријатељска упоришта, помажући делове који врше нападе на непријатељске линије.

Непријатељски губици непознати.
Сопствених губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

На досадањим положајима, са непромењеним задатком. Вршено је извиђање у правцу Илинаца. Добијени су корисни подаци о утврђивању непријатељском. Наишло се на минско поље, где је било губитака.

Сопствена артиљерија је на досадањим положајима. Примећен је бацач код к. 83 и на њега се је дејствовало. Непријатељ је тукао наше положаје бацачком ватром.

Непријатељски губици нису запажени.
Сопствени губици од мина: мртав 1, рањена 2.

XI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. У резерви делови врше уређење положаја додељених.

Артиљериски отсек налази се и даље у с. Бачинцима.
Сопствених губитака од мине било је: мртав 1, рањена 3.

XXI Ударна дивизија.

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ држи исте линије. По вршеној извиђачкој делатности установљено да је непријатељ добио нешто појачања.

Артиљериска бригада је на истим положајима и овог дана делимично је дејствовала на непријатељска упоришта.
Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: рањен 1.

Коњичка бригада.

На истом положају, са задатком одбране и појачаним извиђањем Босутских шума. Вршено извиђање ка Батровцима.

Наша авијација била је веома активна, више пута извиђала и надлетала непријатељске положаје.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време хладно и облачно.

Штаб Армије у с. Ердевику.⁶

⁶ Опширније о немачкој офанзиви у току јануара види у релацији Штаба Прве армије НОВЈ у Архиву В.И.И. под рег. бр. 1/1, к. 254, која ће вероватно бити објављена у једној од наредних публикација. Наставак лвога дневника види у док. бр. 88.

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДРУГЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ЈАНУАР 1945 ГОДИНЕ¹**

1 јануар 1945 г.

1. — Непријатељ — Немци и четници држали су положаје: Смиљевац — Оплави — Царина (к. 898) — Станишевац — Липа (к. 1042). Јачина непријатеља била је до 3.000 војника. У току дана непријатељска артиљерија је тукла наше положаје и местимце је дошло до патролног препуцавања.

2. Наша 6 бригада са У. П. О.² држала је положаје Кршање — Котроман — Пањак, као и што је контролисала цео додељен сектор. До јачих борби није дошло. Сви покушаји непријатеља су одбијени.

Све остале наше јединице биле су у покрету према Београду — извесни делови су већ били стигли и исти су размештени.

3. Непријатељски губици износе 5 мртвих и више рањених. Сопствених губитака нисмо имали.

4. Авијације није било.

5. Време је било снежно.

6. Штаб дивизије налазио се је на путу Чачак — Београд.

2 јануар 1945 г.

1. — Непријатељ у истом распореду, саставу и јачини држао је јучерашње положаје.

2. Наша 6 бригада налазила се је на ранијим положајима. До јаче борбе није дошло.

3. Непријатељски губици нису нам познати. Сопствених губитака нисмо имали.

4. Авијације није било.

5. Време је било снежно.

6. Штаб дивизије у покрету за Београд.

3 јануар 1945 год.

1. — Непријатељ, Немци и четници, држао је положаје: Смиљевац — Оплави — Царина (к. 898) — Стани-

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/2, к. 735.

² Ужички НОП одред

шевац — Липа (к. 1042). — Јачина непријатеља била је око 3000 војника. На овим положајима непријатељ је правио испад у току читавог дана. Исти су на време одбијени.

2. Наша 6 бригада са У.П.О. држала је положаје: Кршање — Котроман — Пањак. У току дана успешно је одбијала све непријатељске нападе.

2. 3, 4 [бригада] и сви остали делови стигли су у Београд и размештени су и то: 2 бр. у центру града, 3 бригада у јужном делу града и 4 у источном делу града. Све остале јединице распоређене су по периферији града. Све ове јединице добиле су задатак: гарнизонска служба по секторима, као и активна обука људства — и војничка и политичка. Уз то, коначно уређење јединица.

3. Непријатељ је имао 11 мртвих и више рањених.

Сопствених губитака није било.

4. Авијације није било.

5. Време је било рђаво.

6. Штаб дивизије налазио се је у Београду.

4 јануар 1945 год.

1. — Непријатељ у истом саставу, распореду и јачини држао је јучерашње положаје. У неколико махова покушао је да направи испад према нашим снагама и исти покушаји осујећени су.

2. Наши положаји били су исти као и претходног дана. Сви напади непријатељски у току дана одбијени су. У противнападима наше јединице успеле су да непријатеља потисну са истих положаја наносећи му осетне губитке. Распоред наших снага био је следећи и то: 6 бр. налазила се на јучерашњим положајима и иста је са непријатељем водила борбу у току целог дана и у истим га је одбацила са извесних његових положаја. Све остале јединице ове дивизије налазе се у Београду у истом распореду и са истим задатком.

3. Непријатељ је имао следеће губитке: 14 мртвих и више рањених. Сопствених губитака није било.

4. Време је било променљиво.

5. Непријатељске авијације није било.

6. Штаб дивизије налазио се у Београду.

5 јануара 1945 г.

1. Непријатељ се је налазио на линији: Металка — Смиљевац — Оплави — Царина — Липа — Загорница — Столац — Велетово — Крушевац — Дубово — Гостиње.

Непријатељ је с времена на време тукао наше положаје артиљеријом, дочим борба пешадије сводила се на борбена припуцавања.

2. Наша 6 бр. налазила се на положајима: Заовине — Кршање — Котроман — Пањак — Г. Вардиште; све неприј. покушаје испада је успешно одбијала у току целог дана.

Све остале наше јединице у истом распореду и са истим задатком налазиле су се у Београду.

3. Непријатељ је у току дана имао 8 мртвих и више рањених. Сопствених губитака није било.

4. Авијације није било.

5. Време је било променљиво.

6. Штаб дивизије налазио се у Београду.

6 јануара 1945 г.

1. — Непријатељ у истом саставу, распореду и јачини задржао се на ранијим положајима и у току целог дана вршио је испаде према нашим положајима, али су исти успешно одбијени. 6 бр. такође се налазила на досадашњим положајима постављајући заседе на местима вероватног непријатељског наступања. Дошло је до мањих борби у којима су сви непријатељски напади били осутећени. Сви остали делови наше дивизије налазили су се у Београду са истим распоредом и задатком.

3. — Непријатељ је имао 4 мртва и више рањених. Плен: 1 пушкомитраљез, више пушака и 9 товарних коња. Сопствених губитака нисмо имали.

4. — Авијације није било.

5. — Време је било променљиво.

6. — Штаб дивизије налазио се је у Београду.

7 јануар 1945 г.

1. Непријатељ се налазио на линији Бијела Брда³ — Металка — Смиљевац — Оплави — Царина — Липа — Загорница — Столац — Велетово — Крушевац — Дубово — Гостиње. Састав непријатеља: Немци и четници. Јачина до 3000 војника. У току дана непријатељ је са пешадијом пружио испад у правцу наших положаја. Непријатељска артиљерија и моторизација у току дана била је активна.

2. Наша 6 бр. са У. П. О. посела је положаје Заовине — Кршање — Котроман — Г. Вардиште. Сви поку-

³ Односи се на два истоимена села која се протежу дуж пута Увац — Добрун.

шаји продора *непријатеља на време* су одбијени. Све остале наше јединице налазиле су се у Београду у истом саставу и са истим задатком.

3. Губици непријатеља су непознати. Сопствених губитака није било.

4. Авијације није било.

5. Време доста-променљиво.

6. Штаб дивизије налазио се је у Београду.

8 јануар 1945 г.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана.

Јачина и састав непријатеља је исти као и претходног дана, са истим наоружањем.

6 срп. бригада са У. П. одредом је била на положају, док на!ла 2, 3 и 4 бригада налазиле су се у Београду ради одмора.

Непријатељ је с времена на време испадао у правцу наших положаја, но сви напади су одбијени уз губитке.

Губици непријатеља су 10 мртвих Немаца, 1 мртав усташа, док је број рањених далеко већи.

Наших губитака није било.

Време променљиво.

Штаб дивизије се налазио у Београду.

9 јануар 1945 год.

Непријатељ се налазио на линији положаја и то: Бијела Брда — Металка — Смиљевац — Оплави — Липа — Загорница — Столац — Велетово — Крушевац — Дубово — Гостиње.

Линија наших положаја је: Заовине — Кршање — Котроман — Гор. Вардиште.

Јачина непријатеља и састав, као и наоружање, су исти као и претходног дана.

На горе поменутој линији положаја *налазила се* наша 6 српска бригада под чијом су командом потпадали 2 батаљон У. П. одреда.

Непријатељ је свакодневно нападао у правцу наших положаја, но сви напади су одбијени уз губитке.

Наша 2, 3 и 4 бригада налазиле су се на одмору у Београду.

У току вођених борби непријатељски губици су нам непознати; сопствених губитака није било.

Непријатељске авијације није било.
Штаб дивизије налазио се у Београду.
Време променљиво и хладно.

10 јануар 1945 г.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана.

Јачина и састав непријатеља су исти, са истим наоружањем и распоредом као и претходног дана.

Састав и јачина наших јединица су исти.

Непријатељ у току читавог дана је комуницирао линијом Бијела Брда — Вишеград.

Наша 6 бригада појачана са 2 батаљона У. П. одреда у току ноћи извршила је напад на читавој линији непријатељских положаја. Напад је био врло дрзак и насртљив.

Наша 2, 3 и 4 бригада налазиле су се у Београду на одмору.

Непријатељски губици су 80 мртвих, док број рањених је далеко већи.

Непријатељске авијације није било.

Наших губитака није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

Време променљиво.

11 јануара 1945 год.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана.

Линија наших положаја је била иста као и претходног дана.

Састав непријатеља је: Немци, четници, усташе и т. д.

Непријатељ је с времена на време испадао у правцу наших положаја, но сви напади су одбачени уз губитке.

Наша 6 бригада појачана са 2 батаљона У. П. одреда била је на положају — и на просторији Ужице — Ваљево — Пожега.

Наша 2, 3, 4 бригада и сви остали делови Дивизије налазили су се у Београду.

Непријатељски губици нису нам познати.

Сопствених губитака није било.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

28 јануара 1945 године

Непријатељ се налазио на линији положаја и то: Бијела Брда — Металка — Смиљевац — Оплави — Царина — Липа — Загорница — Столац — Велетово — Крушевац — Дубово — Гостиње. Јачина непријатеља на овој линији положаја је око једне дивизије са својим комплетним наоружањем.

Линија наших положаја је: Заовине — Кршање — Котроман — Горње Вардиште.

Непријатељ је комуницирао линијом и то: Бијела Брда — Вишеград и при наиласку својих трупа вршио је испаде ради растеређивања свог фронта; но сви његови напади су одбијени уз губитке. Борбе су већином биле локалног карактера.

Наша 2, 3, 4 и сви остали делови дивизија налазили су се у Београду ради одмора.

Непријатељски губици у току дана били су и то 12 мртвих војника.

Сопствених губитака није било.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

Време променљиво.

13 јануар 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана. Јачина наших снага на линији спрам непријатељских положаја је 1 бат. из састава 6 срп. бригаде и 2 батаљона У. П. одреда.

Непријатељ у току читавог дана с времена на време испадао је у правцу наших положаја, но сви испади су одбијени уз губитке.

Наша 2, 3 и 4 бригада са свим осталим деловима Дивизије налазила се у Београду.

Непријатељски губици су 12 мртвих.

Сопствених губитака није било.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

Време је било променљиво.

14 јануар 1945 год.

Линија непријатељских и наших положаја је иста као и претходног дана.

Јачина и састав непријатеља је исти као и претходног дана.

Непријатељ је с времена на време нападао у правцу наших положаја, но испаде је правио у пролазу његових јединица комуникацијом. Сви напади су одбачени уз губитке.

Наша 2, 3, 4 и остале јединице око Штаба дивизије налазиле су се у Београду.

Непријатељски губици су 13 мртвих, док број рањених је далеко већи.

Наши губици су 1 рањени друг.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

15 јануар 1945 год.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана, тако исто распоред наших јединица је исти као и претходног дана.

Напади непријатеља су били повремени, али сви одбијени уз губитке.

Наша 2, 3, 4 и остале јединице при Штабу дивизије су се налазиле у Београду.

Непријатељски губици су нам непознати; сопствених губитака нисмо имали.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

16 јануара 1945 године.

Непријатељ је остао на истој линији положаја као и раније, наши положаји остали су исти.

Непријатељ је с времена на време испадао у правцу наших положаја уз претходну припрему артиљеријом, но сви напади су му одбачени.

Наша 2, 3, 4 и остале јединице при Штабу дивизије налазиле су се у Београду.

Непријатељске авијације није било.

Непријатељски губици непознати су нам; сопствених губитака није било.

Штаб дивизије налазио се у Београду.

17 јануара 1945 год.

У вези усменог наређења начелника В. Ш. наша дивизија имала се је одмах спремити за покрет и исти извр-

шити правцем Земун — Сремска Митровица — Илок, с тим што ће користити жел. воз ДО Сремске Митровице.

Задатак Дивизије је постављање на линији западно од Илока, са недозвољавањем даљњег продора, уколико би исти покушао.

Сви борачки делови Дивизије били су спремни за покрет и у 15.30 часова извршили покрет за жел. станицу Земун, где се извршило укрцавање на воз и продужио покрет за Срем. Митровицу — Инђија.

Пребацивање се вршило свим расположивим превозним брзим средствима, где је било потешкоћа. Са искрцаних станица Срем. Митровице — Инђије јединице су наставиле покрет у правцу Илока. Време хладно.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије се налазио у Београду.

18 јануара 1945 године

Покрет наших јединица наставља се и у 21 час све јединице су стигле на просторију Илок — Шаренград — Каменица.

На горе наведеној просторији јединице су се задржале ради предаха и пристизања делова који су уз пут изостајали—услед немања довољног транспортног средства.

Наша 6 бригада добила је задатак да се пребаци са просторије Ужице — Пожега — Чачак на просторију Шабац.

Наша авијација у току дана је била врло активна.

Време хладно и ветровито.

Штаб дивизије налазио се у Илоку.

19 јануара 1945 год.

Наше јединице налазиле су се на просторији Шаренград — Илок и западним ивицама поменутих просторија наше бригаде су се утврђивале. У дејство са непријатељем нисмо ступали зато што су се испред нас налазиле јединице I армије.

Наша авијација је била врло активна.

Време је било променљиво — са ветром.

Штаб дивизије налазио се у Илоку.

20 јануара 1945 год.

Непријатељ се налазио на просторији Мохово — Ловас — Товарник; са постављеном линијом положаја испред ових места.

Наше јединице су се задржале на истим просторијама као и претходног дана, с тим што су продужиле са утврђивањем својих положаја.

Непријатељске авијације није било.

Наша авијација је била врло активна.

Штаб дивизије налазио се у Илоку.

21 јануара 1945 године

Све наше јединице остале су на истој просторији као и претходног дана држећи положаје испред — западно од Илок — Шаренград.

Непријатељ у току дана испадао у правцу положаја наших јединица, но и поново је враћен.

Наша авијација је била врло активна.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у Илоку.

22 јануара 1945 године

У вези наређења I армије О. број 36⁴ од данас наша дивизија је имала за задатак да се постави на линији Бабин Дол — Стари⁵ Потез и одатле да продужи напад на непријатеља у циљу протеривања истог и овлађивања Ловасом.

Непријатељ се налазио на линији положаја и то: Бабин Дол — Зобишта — Средњи Потез — к. 141. На горе поменутој линији положаја непријатељ је био јак око 2 батаљона људи из састава 117 дивизије са додатком артиљерије из састава „Принц Еуген“ дивизије.

У нападу на непријатеља је учествовала наша 2 и 4 бригада, док наша 3 бригада је била у резерви.

Напад је отпочео тачно у 18 часова, био је врло оштар и дрзак, трајао је преко читаве ноћи, тежња је била овладати првом борбеном непријатељском линијом и даље Ловасом. С обзиром на јако утврђење непријатељских положаја, успели смо овладати извесним тачкама, тј. њиховом првом борбеном линијом.

Непријатељски губици у току борбе били су 180 мртвих и рањених војника.

Сопствени губици су 43 мртва, 158 рањених, несталих није било.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

* Види док. бр. 29.

⁵ Омашка: треба: Средњи Потез.

23 јануара 1945 године

После оштрих борби вођених на овом сектору непријатељ се задржао на линији положаја и то: Трунићев салаш — Бановина (к. 141) — Средњи Потез — Кнеблов салаш — Салаш Ф. Сенца — к. 136. Јачина непријатеља на линији својих положаја је око 1500 војника из састава 117 дивизије, наоружани са преко 30 лаких аутоматских оруђа и 2 батерије бацача на самом положају, док у с. Ловасу имају 1 батерију топова 75 м/м. и два топа 105 м/м. Поред овога, испред наших положаја налазила су се два лака тенка.

Линија наших положаја је: к. 141 (на ивици шуме јужно⁶ од Бановине) источна падина. к. 141 — Средњи Потез (преко слова Њ) — Зобишта — источно од к. 136. На овој линији наши батаљони су се поставили после врло оштре борбе вођене ноћу између 22/23 овог месеца.

На положају се налазила наша 2 и 4 бригада, док наша 3 бригада налазила се у с. Бапска Новак као резерва Дивизије.

У току дана извршене су све припреме за настављање решавања постављеног задатка. 4 прол. бригада уз претходну припрему артиљеријом и авијацијом напала је правцем к. 141 — Церје — к. 137. Напад је отпочео тачно у 13 часова. Напад је успео утолико што смо после врло тешке борбе непријатељу заузели коту 141 и поставили се од ње западно. Напад је био потпомогнут и са 2 батаљона 2 пролетерске бригаде.

Непријатељски губици у овој борби су били 203 мртва и рањена.

Сопствени губици су 48 мртвих и 168 рањених.

Наша авијација је била врло активна.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

24 јануар 1945 године

« Задатак: наређење I армије О. бр. 49 од данас⁷ — организовати одбрану од Ловаса на линији: к. 98 — преко к. 134 — к. 139 — и до пута који води од Трунићевог салаша на Бапску.

Непријатељ се налазио на линији положаја као и претходног дана, са истом јачином и саставом, као и истим распоредом тешког оруђа.

⁶ Треба: западно.

⁷ Види док. бр. 35.

На положају се налази наша 3 бригада која је сме-
нила нашу 2 бригаду и наша 4 прол. бригада, док 2 бригада
је повучена у с. Бапска Новак као дивизиска резерва.

У току дана било је мањих непријатељских испада,
сви су одбијени.

Копани су ровови за сваког борца понасе и за свако
оруђе.

Наша артиљерија с времена на време ућуткивала је
непријатељску артиљерију.

Авијација наша је била врло активна.

Непријатељске авијације није било.

Непријатељски губици: 10.

Сопствени губици су 3 рањена друга.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време промењиво — са ветром и снегом.

25 јануар 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као
и претходног дана. Јачина непријатеља је непромењена,
састав се мења, с тим што се осећа да више усташа има на
положају. Непријатељ је прилично утврђен.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана,
на положају су наша 3 и 4 бригада, док наша Друга бригада
налази се као дивизиска резерва у с. Бапска Новак.

Непријатељ је у току дана тукао наше положаје са
артиљеријом, но наша артиљерија их је ућуткивала. Испаде
у правцу наших положаја није правио.

Настоји се и даље са солидним утврђивањем по-
ложаја.

Непријатељски губици у току дана непознати су нам.

Сопствених губитака није било.

Непријатељске авијације није било.

Наша авијација је била врло активна.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време снеговито.

26 јануара 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као
и претходног дана, са истим распоредом и јачином и
саставом.

На положају се налазила наша 3 и 4 бригада.

Задатак: Добијено је наређење од I Армије око 14 ча-
сова О.бр. 55/45® за насилно извиђање непријатеља и стално

" Види док. бр. 41.

узнемиравање ради прикупљања података о јачини непријатеља и његовог дејства.

У вези предњег издато је наређење нашој 3 и 4 бригади са тачним одређеним временом напада на непријатеља испред својих положаја.

Фортификациско уређење и даље траје на читавом сектору.

Непријатељ је с времена на време испадао у правцу наших положаја, сви су испади одбачени. Артиљериска ватра је била нешто слабија, коју је ућуткивала наша артиљерија.

Непријатељски губици су нам непознати.

Сопствених губитака није било.

Наша авијација мање је кружила изнад непријатељских положаја.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време променљиво — са снегом.

27 јануара 1945 год.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана, јачина непријатеља је око 1600 војника, наоружани са око 30 пушкомитраљеза, до две батерије бацача, једна батерија брдских топова и два топа 105 м/м постављених по дубини и ширини свог строја (одбране).

Линија наших положаја је к. 98 — Бабин Дол — Зобишта — к. 141 — Бановина (преко слова Б) југоисточно од к. 141. На овој линији положаја налази се наша 3 и 4 бригада, док наша 2 бригада је дивизиска резерва.

Наша 4 бригада у току ноћи између 26 и 27 ов.м. извршила је препад у циљу насилног извиђања на непријатеља правцем к. 141 — Церје. Непријатељ је отворио паклену ватру из свих оруђа и оружја.

Испред својих положаја непријатељ нема никаквих препрека, нити пак их може поставити зато што се наше борбене бригаде налазе испред непријатељске линије положаја свега на 200—300 м. Демонстративни напад у циљу насилног извиђања понављан је неколико пута.

Непријатељски губици су 15 м., док број рањених је већи од 20.

Наши губици су 3 рањена и 1 контузован.

Наша авијација није дејствовала.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

28 јануара 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана. Јачина непријатеља је иста као и претходног дана, са истим распоредом оружја и оруђа, без икаквих препречних средстава.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана. На положају су наша 3 и 4 бригада, док наша 2 бригада је дивизиска резерва. У циљу насилног извиђања наша 3 бригада Извршила је препад правцем к. 136. Напад је био врло дрзак, но једновремено неизведен на читавом сектору. Но непријатељ је са читаве своје линије отварао ватру у правцу наших положаја. Ту и тамо наши борци су успели да овладају извесним тачкама и касније су их морали напустити, тј. по извршеном задатку батаљон се повукао на својој линији положаја.

Непријатељски губици су 18 мртвих, док број рањених је далеко већи.

Наши губици су 5 мртвих и 14 рањених.

Непријатељске авијације није било.

Наша авијација изнад положаја испред наше дивизије није дејствовала.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време облачно са хладним ветром.

29 јануара 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана, са истом јачином и распоредом оруђа и оружја.

Наша линија положаја је иста као и претходног дана.

Непријатељ у току дана није вршио никакве испаде у правцу наших положаја.

У току ноћи делови наше 3 и 4 бригаде вршили су насилно извиђање на читавој линији непријатељског положаја, притисак је био дрзак, тако да је непријатељ био приморан на читавој својој дужини да отвори ватру. Према процени, а на основу непријатељског дејства, јачина непријатеља на сектору наше дивизије је око 1500 војника, састављена од Немаца и усташа, наоружана поред лаког пешадиског наоружања са око две батерије бацача, једном батеријом брдских топова и два топа 105 м/м.

Дивизиска резерва била је наша Друга бригада, а налазила се у с. Бапска Новак.

У току насилног извиђања непријатељ је имао око 32 избачена из строја.

Наши губици су 1 мртав и 10 рањених.
Непријатељске авијације није било.
Наша авијација није дејствовала.
Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.
Време променљиво — снег.

30 јануара 1945 године

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана. Јачина непријатеља је око 1500—1600. Састав непријатеља су Немци и усташе. Наоружање је исто као и претходног дана. Према извесним подацима, са којима располажемо, на сектору наше дивизије има око 20% Немаца, док остало долази на усташе, Мађаре, Пољаке и т.д.

Непријатељ је прилично утврђен, позади својих положаја има укопана склоништа за по 20 људи.

У току ноћи наша 3 српска бригада са једним батаљоном вршила је притисак на непријатеља испред својих положаја.

Непријатељски губици су били 10 мртвих, док број рањеника је далеко већи.

Наши губици су 2 мртва и 2 лакше рањена.

Непријатељске авијације није било.

Наша авијација је била прилично активна.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време хладно.

31 јануара 1945 године

Непријатељ се налази на истој линији положаја као и претходног дана.

Наши положаји су исти.

У току ноћи 31. овог мца. делови наше 4 пролетерске и 3 српске бригаде вршили су насилно извиђање непријатеља на читавој дужини својих положаја, најјачи притисак изведен је на просторији између Црепаја⁹ и Кнеблоговог салаша. Приликом овог притиска наши борци су успели да ту и тамо непријатељске претстражне делове одбаце у назад. На правцу дејства наших борбених групица нису примећена никаква препречна средства (жичане препреке и мине), непријатељ приликом насилног извиђања није дејествовао и свих својих тешких оруђа као што је то било раније.

У току дана чуо се покрет моторних возила од Кнеблоговог салаша ка с. Ловасу. Један непријатељски лакши тенк кретао се од Кнеблоговог до Слш. Ф. Сенца

* Није нађено на карти 1:100.000. Вероватно: Церје.

Насилно извиђање извођено је уз припомоћ артиљерије која је врло добро дејствовала.

Лево и десно имали смо везе са I и XXI дивизијом.

По процени непријатељски су губици око 25 избачених из строја.

Наши губици су 3 мртва и 6 рањених.

Време променљиво.

Штаб дивизије се налазио у селу Бапска Новак.

БР. 59

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ЈАНУАР 1945 ГОДИНЕ¹

• 1 јануара 1945 године[^]

Јединице: IV, V, XXI, XXXI, Артиљериска бригада и самостал. јединице 21 дивизије.

Задатак Дивизије: [дејства] одбранбеног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.²

IV бригада: на положају није било знатних промена, обострана артиљериска делатност.

V бригада: Бригада се налази на одмору у Доњем Новом Селу. За време боравка у овоме селу Бригада је слала извиђачке патроле.

XXI бригада: Бригада остала на истим положајима. Сем извиђачке делатности знатних промена није било.

XXXI бригада: распоред Бригаде до 18 ч. непромењен. У 18 ч. по наредби Штаба дивизије Бригада је посела положај од Дриња — преко пута с. Комлетинци — Оток до десно од пута 1 км. На положају, сем извиђачке делатности, знатних промена није било.

Артиљериска бригада: један дивизион ове бригаде налази се и даље на положају, док остали делови врше ратне обуке. Задатак: промене није било.

Све остале самосталне јединице налазе се у с. Нијемци и Комлетинци.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 49—2, к. 1043.

² О распореду наших и непријатељских јединица види књ. 10, док. бр. 170.

Непријатељских губитака нема.
Сопствених губитака није било.
Непријатељска авијација неактивна.
Време хладно и облачно.
Штаб дивизије у с. Нијемци.

(М. П.)

Начелник Штаба
[Ново Матуновић]

2 јануара 1945 године
IV, V, XXI, XXXI, Артиљер. бригада и самосталне јединице 21 дивизије.

Задатак Дивизије: [дејства] одбранбеног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада: Бригада на истим положајима. Сем мање обостране артиљериске делатности знатних промена није било.

V бригада: Бригада је на одмору, уједно и дивизиска резерва. По батаљонима се одржавају војно-политички часови са егзерциром.

XXI бригада: Бригада на истим положајима, извршена је смена батаљона. Непријатељска артиљерија активна преко целог дана. Продужен је рад на војно-политичком уздизашу бораца и руководилаца.

XXXI бригада: Бригада на истом положају. Промена на положају није било, нити знатне акције. У току дана наша артиљерија је успела да запали 2 непријатељска камиона у с. Оток.

Артиљериска бригада: овога дана командант 21 уд. дивизије генерал-мајор друг Милоје Милојевић извршио је општи преглед јединица ове бригаде које се налазе у касарни. Приликом прегледа утврђено је да се Бригада налази у реду.

Све остале самосталне јединице налазе се у с. Нијемци и с. Комлетинци.

Непријатељских губитака нема.
Сопствених губитака нема.
Непријатељска авијација неактивна.
Време хладно и облачно.
Штаб дивизије у с. Нијемци.

(М. П.)

Начелник Штаба

28 *јануара 1945 године*

*IV, V, XXI, XXXI, Арт. бригада и самосталне јединице
21 дивизије.*

Задатак Дивизије: [дејства] дефанзивно — одбранбеног карактера. Непријатељ држи и брани своје положаје.

IV бригада: Бригада на истим положајима и то: у правцу с. Оток — с. Привлака и река Босут, на линији Црито (кота 87) — Рипача — Скела — к. 81 — к. 83, па све до к. 80, т.ј. до моста на р. Босут. Истог дана у 4 ч. почела је јака непријатељска припрема која је трајала 1 сат. После артиљериске припреме следио је јак непријатељски напад, чије је тежиште напада било јужно од с. Оток, правцем: Рајковача — Иванетићев стан и према комуникацији с. Комлетинци — с. Нијемци. У то време комуникација Комлетинци — Нијемци била је стављена под јаку непријатељску ватру, при чему је непријатељ на овој комуникацији продро са три тенка. Батаљон са западног дела с. Комлетинци, потиснут преко Дугих Ливада према к. 84 и даље на к. 83, пробио је под жестоком борбом положај код к. 83, очистивши 8 непријатељских бункера. Покушај непријатељске моторизације да отсече нашим јединицама отступницу преко реке Босута осујећен је јаким нашим противнападом, при којем су непријатељу нанети знатни губици. Тиме је омогућено уредно повлачење наших јединица.

V бригада: Бригада се налази у резерви. У вези наређења Штаба дивизије упутили смо два батаљона у правцу Ђурђевићева стана, где је непријатељ продирући потискивао наше јединице. Око 7 ч. наше снаге сукобиле су се са непријатељем на к. 90, где се развила жестока борба која је трајала око 1 сат. Непријатељ је уз припомоћ моторизације приморао наше снаге да се повуку правцем с. Подграђе. Повлачење извршено војнички и у реду.

XXI бригада: задатак Бригаде: посести положај — десно: закључно Дриње — к. 82 — Иванетићев стан, лево: закључно до шуме и саму контролу шуме. После јаке артиљериске припреме непријатељ је извршио јак напад, потпомогнут и моторизацијом, једновремено бочним нападом из шуме са правца међупростора Иванетићевог стана и Доњег Новог Села, пресецајући комуникацију села Комлетинци и с. Нијемци. И поред тешке и упорне борбе, које су наше снаге пружиле непријатељу, биле су приморане повући се, услед непријатељске снажне навале са четири дубинска стрељачка строја и под борбом повући се на други одбранбени положај, при чему су нанети непријатељу тешки и

крвави губици. И поред снажне одбране и уништења великог броја непријатељских војника, овај потпомогнут тенковима успео је потиснути наше снаге које су у реду и војнички повлачиле се у два правца и то: једним преко моста на реци Босут, а другим преко р. Босута између села Нијемци и Ђелетовци.

XXXI бригада: Бригада држи положај десно од пута Комлетинци — Оток у дужини од 1600 м. каналом између к. 84 и с. Оток. Овај положај држали су делови ове бригаде, док је остатак био у с. Комлетинци као бригадна резерва. После јаке артиљериске припреме непријатељ је извршио напад на целоме нашем положају. Води се жестока борба на свим секторима Бригаде, борба је трајала око 2 сата, где је непријатељ претрпео осетне губитке. Најзад, убацивањем моторизације у борбу и знатним пешадиским појачањем, непријатељ је приморао Бригаду на повлачење, која се под тешком борбом повлачи правцем к. 87 — Дуге Ливаде — Широке Њиве — к. 80 (мост). Повлачење је трајало у потпуном реду и војнички. Нови положај поседнут је левом обалом реке Босута од к. 80 до ушћа Савка у Босут, својим десним крилом наслањајући се на јединице III крајишке бригаде.

Артиљериска бригада: III дивизион Бригаде налази се на положају, где је за цело време борбе учествовао у акцијама. Остатак Бригаде налази се у Срем. Митровици.

Чета за везу: почетком артиљериске ватре, од стране непријатеља, ова јединица изашла је на терен борбене зоне, где је са великим пожртвовањем успела да одржи везе појединих бригада.

Пратећа чета: по добивеном задатку ова јединица је заузела одређене положаје. Задатак је био следећи: контролисати реку Босут и шуму Градину, као и Божановићев стан и реку Спачву. У контакт са непријатељем нисмо долазили јер је V бригада била испред нас, и заједно са њом после продора непријатељског повукли смо се.

Све изстале самосталне јединице налазиле су се у с. Нијемци и Комлетинци.

Непријатељски губици: мртвих 672, рањених 942 — свега 1614.

Сопствених губитака: 182 мртва, рањених 308, несталих 315.

Изгубљено материјала: 15 противколских топова — од којих су 7 уништени, 18 бацача, 16 тешких митраљеза, 44 пушкомитраљеза, 8 лаких пушкомитраљеза, 77 руских стројница, 20 противтенковских пушака, 23 „шарца“, 2 „фи-

ата", 47800 метака разног калибра, 277 коња — од којих су већим делом изгинули, 77 кола, око 50 км кабла, једна радио станица која је уништена, 12 телефона, 150 кг. експлозива, 3 камиона.

Током ове акције држање бораца све до блокирања од стране тенкова било је на довољној висини, а по блокади извесне јединице су збуњене и повлачиле су се неорганизовано. Док је код извесних јединица морал и даље остао на висини. Војници су јуришали на тенкове на правцу пробијања, извесне уништили и себи отворили пут за извлачење.

Непријатељски губици у материјалу: уништена су 4 тенка и један оштећен.

Наше главне снаге прешле су реку Босут тачно у 13 ч. и сместиле су се у с. Товарник — Ђелетовци.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша, односно руска, авијација активна на целом фронту, митраљирајући и бомбардујући непријатељске колоне.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије: командант и начелник Штаба у с. Нијемци, комесар у с. Комлетинци.

Начелник Штаба

(М. П.)

4 јануара 1945 године

*IV, V, XXI, XXXI и Арт. бригада и самот. јединице
21 дивизије.*

Према наређењу Штаба I пролетерског корпуса, од 4 јануара 1945 године, све наше снаге повучене су и смештене на просторијама Адашевци — Гибарац и с. Бачинци.

IV бригада: у вези наређења Штаба дивизије извршен је покрет у с. Илинци. На положају ову бригаду је сменила III пролетерска бригада I дивизије.

V бригада: Бригада на истим положајима, сем извиђачке делатности знатних промена није било. Непријатељска артиљерија активна.

XXI бригада: у вези наређења ове дивизије извршен је покрет за с. Илинци, а потом за с. Товарник. Дан је протекао у прикупљању јединица, као и сређивању материјала, спреме и опреме.

XXXI бригада: у вези наређења Штаба дивизије, пошто је извршила смену, извршила је покрет за с. Илинци, где је се сместила.

Артиљериска бригада: у вези наређења Штаба дивизије, III дивизион је извршио покрет и сместио се у с. Бачинци. Остали део Бригаде се још увек налази у Срем. Митровици.

Све остале самосталне јединице налазе се — сместиле су се у с. Бачинци.

Непријатељских губитака нема.

Сопствених губитака нема.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша, односно руска авијација митраљирала је и бомбардовала непријатељске положаје. Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у покрету.

(М. П.)

Начелник Штаба

5 јануара 1945 годинг

Задатак Дивизије: Дивизија у маршу за одмор.

IV бригада: у вези наређења Штаба дивизије извршен је покрет за с. Адашевци, где је извршен размештај људства.

V бригада: Бригада се налази на истим положајима, т.ј. у с. Подграђе запоседајући леву обалу реке Босута. Подаци о непријатељу: [Д.] Ново Село и Нијемци око 800 — 850, састав: Немци, гестаповци — оријентисани према р. Босут и с. Подграђе, у правцу наших положаја. Наоружање: 7 тенкова и приличан број артиљериског оруђа.

XXI бригада: у вези наређења Штаба дивизије извршен је покрет за с. Гибарац, где је Бригада са свим својим деловима смештена ради одмора и сређивања прилика у Бригади.

XXXI бригада: у вези наређења Штаба дивизије извршен је покрет за с. Адашевци, где је иста смештена.

Артиљериска бригада: Бригада се налази ради формирања у Срем. Митровици.

Све остале самосталне јединице у с. Бачинци.

Непријатељских губитака нема.

Сопствених губитака нема.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша, односно руска авијација митраљирала и бомбардовала непријатељске положаје.

Време хладно и облачно.

Штаб Дивизије у с. Бачинци.

(М. П.)

Начелник Штаба

6 јануара 1945 године

Дивизија на одмору.

IV бригада: у с. Адашевци на одмору. По батаљонима је вршено сређивање јединица, као и рад на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца.

V бригада: у вези наређења Штаба дивизије Бригада је извршила покрет у с. Бачинци. Дан је протекао у смештају јединица. На положају их је сменила 4 бригада 6 личке дивизије.

XXI бригада: рад на војно-политичком издизању је настављен — како код бораца тако и код руководиоца. Настављено је прикупљање и сређивање Бригаде.

XXXI бригада: рад на војно-политичком уздизању бораца.

Артиљериска бригада: III дивизион ове бригаде на одмору, остатак Бригаде у Срем. Митровици у циљу формирања. Рад на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца.

Све остале самосталне јединице у с. Бачинци.

Непријатељских губитака нема.

Сопствених губитака нема.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша, односно руска авијација митраљирала је и бомбардовала непријатељске положаје.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Бачинци.

(М. П.)

Начелник Штаба

3

17 јануара 1945 године

Према наређењу Штаба I армије наша дивизија је добила нови задатак и то: поставити се на линији Шаренград — Мохово са задатком офанзивног дејства према Мохову и Опатовцу.⁴

IV бригада: према наређењу Штаба дивизије Бригада је извршила покрет преко Шида — с. Бапска Новак за село Шаренград. У Шиду примљено је наређење од стране Штаба I армије за посудање положаја Шид — к. 115 —

³ Изостављен је део извода у коме се понавља еитуација од 6 јануара 1945.

⁴ Види док. бр, 21.

к. 121 — десно источно од шуме Церје. Укопавање и поседање овога положаја је извршено.

V бригада: према наређењу Штаба див. Бригада је извршила покрет са задатком поседања положаја западно од с. Бапска Новак, па на југ све до Св. Петке. Новим наређењем од Штаба дивизије Бригада је добила задатак да поседне положаје од Дунава на југозапад до Бабиног Дола, где је извршено укопавање и утврђивање дотичних положаја. Знатних промена није било.

XXXI бригада: према наређењу Штаба дивизије Бригада је извршила покрет у правцу к. 132 и к. 134 са циљем заустављања непријатељског надирања са правца с. Мохово, с. Шаренград и Бапска. Бригада, пошто је извршила поседање положаја код Теларовићевог салаша — к. 128 и Грубановљев салаш — к. 128, извршила је жесток напад на с. Мохово у циљу заузимања истог. Напад није успео услед несадејства јединица 5 дивизије.

Артиљериска бригада: рад на војно-политичком уздицању бораца и руководиоца. Знатних промена није било. 3 дивизион који је на положају гађао је са добрим погоцима непријатељско груписање у с. Комлетинци. Касније је извршен покрет у правцу Мале Вашице, где су заузети ново-одређени положаји.

Непријатељ. губитака: 15 мртвих.

Сопствених губитака: мртвих 1, рањених 8.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша (односно руска) авијација била је у току целог дана активна, тукла непријатељске положаје.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије са осталим самосталним јединицама у покрету из с. Бачинци до Илока.

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

18 јануара 1945 године

Задатак Дивизије офанзивног карактера, то јест дејство у правцу према Мохову и Опатовцу.

IV бригада: по наређењу Штаба дивизије Бригада је извршила покрет за с. Шаренград, комуникацијом Бапска Новак — [Шаренград]. Део ове бригаде посео је положаје Кула — Луг до испод к. 98, западно од с. Шаренграда. Део ове бригаде извршио је напад на непријатеља, и успео да га протера са к. 98, где је остао у току ноћи. Цела Бригада је актљвна на положају.

V бригада: Бригада је на истим положајима. Састав непријатеља мешовит: [делови Дивизије] „Принц Еуген“, Немци, и нешто усташа. Јачина непријатеља на сектору наше бригаде 800—1000 војника. Сем извиђачке делатности, других промена није било.

XXXI бригада: један део ове бригаде утврђивао је положај на сектору к. 132 — к. 98. Други део ове бригаде сукобио се са непријатељем на Средњем Брду — к. 98. После жестоке борбе овај део Бригаде напустио је Средње Брдо и поставио се на положај к. 132 — к. 98.

Артиљериска бригада: I дивизион 45 мм. противколских топова вршио је ратну обуку, II дивизион 76 мм. извршио је покрет из с. Лаћарак на положај. III дивизион је на положају, који је на махове гађао непријатељске положаје са добрим успехом. Знатних промена није било.

Све остале самосталне јединице налазе се у Илоку.

Непријатељски губици: 7 мртвих.

Сопствених губитака: 3 мртва и 12 рањених.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна и тукла непријатељске положаје преко целог дана.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

19 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера.

IV бригада: по наређењу Штаба дивизије Бригада је посела положаје: к. 138 — источна ивица шуме Воћин — Сз. Петка са деловима испред Пајзош пустаре, везујући се лево са 10 крајишком, а десно са нашом Петом бригадом. Према наређењу Штаба дивизије Бригада у садејству са Петом крајишком дивизијом извршила напад на с. Бапска Новак. После тешке борбе Бригада се је повукла на позне положаје услед несудетства крајишких јединица. Других знатних промена није било.

V бригада: према наређењу Штаба дивизије Бригада се повукла у правцу с. Шаренград, запосела и утврдила се на новим положајима, спремна за претстојећи задатак. Почев од раног јутра, па цео дан, водила се тешка и крвава борба у којој је ова бригада изашла као победилац. Ток операције је следећи: после добре припреме непријатељ је

извршио напад на сектору целе Бригаде, и успео у први мах оладати неколикиад кућама са југозападне стране с. Шаренград. После добро припремљеног противнапада непријатељ је био одбачен на полазне положаје уз велике кржаве губитке по непријатеља.

XXXI бригада: по наређењу Штаба дивизије Бригада је посела положаје (пут Шаренград ↔ Шевинац) са циљем протеривања непријатеља који се налази на путу Шаренград — Бапска. После краће али оштре борбе наше јединице су натерале непријатеља на повлачење јка] с. Мохово. Гонећи га, стигла је на положаје код к. 132.

Артиљериска бригада: по наређењу Штаба дивизије ова бригада се налази у покрету са својим деловима.

Све остале самосталне јединице налазе се у Илоку и с. Нештин.

Непријатељски губици: 67 мртвих, рањених 118.

Сопствених губитака: 13 мртвих, рањених 93.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

20 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера.

IV бригада: распоред Бригаде остао је непромењен. У 20 ч. по јакој митраљеској припреми део ове бригаде улази у с. Бапска Новак у времену дејства артиљерије 5 крајихпке дивизије, без отпора — продужавајући нападом правцем с. Ловас. Непријатељ непознате јачине поставио се на линији Грубановљев салаш — к. 136 — Слш. Ф. Сенца — Кнеблов салаш — к. 137 — Церје — к. 141, пресецајући комуникацију Бапска Новак — с. Ловас. Део ове бригаде у наступању сусрео се са непријатељским деловима код Кнебловог салаша, где је после кратке али оштре борбе успео да потисне непријатеља из његових утврђених положаја и запоседне исте. После јаке артиљериске припреме, и контрапада са десног кршга, наш батаљон се повукао поседујући положаје Бабин Дол — Зобиште.

V бригада: Бригада на истим положајима са циљем — задатком упорне одбране и са јачим одељењима и бацачрша вршити притисак на непријатеља у циљу ометања

при утврђивању. "У 22 ч. извршен је напад на непријатеља у садејству са јединицама XXXI бригаде.

XXXI бригада: један део Бригаде држао је положај према већ издатом наређењу од стране Штаба дивизије од 19 овог месеца, док се други део Бригаде налазио у резерви радећи на утврђивању положаја. Ноћу у 22 часа извршен је напад са једним делом Бригаде на непријатеља на к. 132 и овладао истом котом задржавајући је у току сутрашњег дана.

Артиљериска бригада: један дивизион налази се у Срем. Митровици; други дивизион и 8 батерија 3 дивизиона извршили су покрет од с. Илок до с. Шаренград и посели положај и то: 4 батерија код сл. „р" од [написа] Шаренград, 5 батерија јужно за 250 м., 6 батерија сев. за 200 м. од слова „Ш" од Шевинаца. По заузимању положаја батерије су извршиле коректуру гађања на цркву у с. Бапска. У току ноћи гађана је непријатељска пешадија са добрим резултатом, којом се приликом непријатељ повукао из с. Бапска.

Све остале самосталне јединице налазе се у Илоку и с. Нештин.

Непријатељски губици: 60 мртвих, рањених 40.

Сопствених губитака: 7 мртвих, рањених 49, контузованих 5.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

21 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи положаје од Дунава — Грубаљев салаш — к. 132 па до к. 98.

IV бригада је на истим положајима. У заједници са X крајишком бригадом ова бригада извршила је напад на непријатељске утврђене линије, али услед упорне одбране напад није успео. Нападом у току дана мањим одељењима непријатељ је стално узнемираван у циљу откривања непријатељских слабих тачака. У 18 ч. Бригаду је сменила XXXI бригада, с тим што је иста дошла у с. Шаренград у састав дивизијске резерве.

V бригада је на истим положајима. У току целог дана на сектору целе Бригаде вршен је јак притисак на непријатеља, при чему је непријатељ покушао са противнападом, али је уз крваве губитке по непријатеља одбијен. Јачина непријатеља на сектору ове бригаде је око 400—500 војника, састав: Немци и нешто усташа. Борбеност и активност непријатеља је доста јака и упорна. Наоружање: много аутоматског оруђа, малих и великих бацача, и тромблонских пушака. По наређењу Штаба дивизије Бригада је са својим делом посела предње положаје, т.ј. од Дунава, па МороЕићев еалаш па јужно преко пута источно од к. 132 закључно до к. 98, ослањајући се на делове XXXI бригаде. Уз помоћ артиљериске припреме у циљу прогањања непријатеља и заузимања непријатељских истакнутих положаја извршен је напад, који није успео услед упорне одбране непријатеља.

XXXI бригада држи положаје од к. 98 путем који води на север до пута Мохово — Шаренград. По наређењу Штаба дивизије Бригада је запосела нове положаје и то: к. 98 — пут Ловас — Бапска. Знатних промена није било.

Артиљериска бригада: делови Артиљериске бригаде налазе се на положајима и то: II дивизион на к. 134 — Луг. Батерија од 120 мм. бацача налази се северно од крста на путу од Шаренграда за Мохово. У току дана Бригада је дејствовала и потпомагала наше пешадиске делове. Непријатељ држи и брани исте положаје. Морал и дисциплина врло добри.

Све остале самосталне јединице налазе се [на положају] Илок — Шаренград. ч

Непријатељски губици: 70 мртвих, 75 рањених.

Сопствених губитака: 14 мртвих, 88 рањених.

Непријатељска авијација неактивна.

Услед временских непогода наша авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

22 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера.

Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада је по наређењу Штаба дивизије смењена XXXI бригадом, и иста се сместила у с. Шаренград. По наређењу Штаба дивизије Бригада је добила задатак дејства на с. Опатовац, при чему је извршен покрет и поседање положаја испод к. 98, позади положаја XXXI бригаде. Знатних промена није било.

V бригада је на истим положајима. Непријатељске снаге на нашем сектору су исте јачине. Непријатељ располаже са много аутомат. оруђа, тешких и лаких бацача и са неколико топова. По наређењу Дивизије, после јаке артиљериске припреме, Бригада је извршила јуриш на непријатеља и у првом налету успела да протера непријатеља са његових истурених положаја. Непријатељ је предузео контранапад и, после тешке и крваве борбе где су непријатељу нанесени осетни губици, Бригада се је под тешком борбом повукла на полазне положаје.

XXXI бригада је на истим положајима. По наређењу Штаба дивизије извршен је напад на непријатеља на положају к. 128 — Грубановљев салаш. После тешке борбе која је трајала око 2 часа Бригада се је повукла на полазне положаје услед јаког отпора непријатеља који је на овом сектору добио појачање.

Артиљериска бригада: по наређењу Штаба дивизије Бригада је пребацила своје топове и бацаче и поставила их на Пањевине, да би могла непосредно и ефикасно дејствовати испред V и XXXI бригаде. Противник заузима одбрану са предњим крајем: ивица Теларовићевог салаша — к. 132 — Грубановљев салаш и даље на југозапад. Задатак Бригаде је следећи: не допустити контранапад противнику из правца села Мохово и с. Ловас. Такође не допустити контранапад тенковима правцем противника са правца с. Мохово — с. Ловас. Зона дејства Бригаде: Теларовићев салаш — к. 132 — к. 136, и к. 130 — к. 132 — к. 136, а евентуално зона дејства пут за с. Мохово, лево Кнеблов салаш. Бригада је тога дана дејствовала са следећим циљем: по непријатељским предњим рововима са врло добрим успехом, по Грубановљевом салашу, с. Мохову, по путу који води из Шаренграда за Мохово, и с. Мохово, као и десну обалу р. Дунава, такође са добрим резултатом. Непријатељу су нанети тешки губици. Морал и дисциплина код наших војника врло добри.

Све остале самосталне јединице налазе се у с. Шаренград и с. Илок.

Непријатељски губици: 75 мртвих, 175 рањених.

Сопствених губитака: мртвих 33, рањених 157.

Непријатељка авијација неактивна.
Наша авијација активна.
Време хладно и облачно.
Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

23 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера.

Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада: део ове бригаде сменио је са положаја део XXXI бригаде, поседајући положаје испод к. 98 — испод Грубановљевог салаша до Бабиног Дола, односно сл. „Б”. Непријатељ и даље на истим положајима. Током целог дана вршен је мањим одељењима непрестан жесток притисак на непријатеља. У току ових напада успело је ликвидирати два непријатељска бункера и побити његову целокупну посаду, док до коначног успеха није дошло услед жилаве одбране непријатеља.

V бригада на истим положајима. Непријатељ је на истим положајима сем што се појачава и попуњава своје јединице. Јачина непријатеља на сектору ове бригаде 500—600 војника — Немци и већи део усташа. После јаке артиљериске припреме извршен је напад тачно у 18 ч. на сектору целе бригаде. После жестоке борбе успело је местично потиснути непријатељске предње делове, али до коначног резултата није дошло услед јаке и жестоке одбране непријатеља и добро утврђене његове линије. У 3 ч. 30 м. делови ове бригаде сменили су делове IV бригаде.

XXXI бригада се налази на истим положајима. Непријатељ држи и брани исте положаје. Према наређењу Штаба дивизије Бригада је са једним својим делом напала на непријатељске положаје, и то: код Грубановљевог салаша десно и лево, везујући се са десне стране IV бригадом, а лево са II пролетерском бригадом. Напад понова није успео услед жилаве одбране непријатеља који је имао као јаку подршку артиљерију.

Артиљериска бригада на истим положајима и са истим задатком. Непријатељ се налази на положајима и то: десно р. Дунав — Теларовићев салаш и даље на југозапад. Положај наших пешадиских снага је следећи: V бригада од р. Дунав до к. 132, а XXXI бригада десно — лева граница

V бригаде, лево до сл. „А" од [написа] Кавана. Артиљериска бригада заузима следеће положаје: к. 134 — пут Шаренград — Новак, чиме је омогућено непосредно помагање V бригади, к. 130, пут и споменик код с. Новак чиме је омогућено непосредно помагање XXXI бригади. Зона дејства Бригаде: у границама поменутих бригада, десно к. 132, лево к. 136. Евентуална зона дејства: лево Грубановљев салаш, десно пут Шаренград — Мохово. У 11 ч. отворена је ватра по предњем крају у циљу напада у правцу с. Мохово, са добрим резултатима. Морал и дисциплина врло добри.

Све остале самосталне јединице налазе се у с. Илок и Шаренграду, где се врши редовна обука.

Непријатељски губици: мртвих 70, рањених 55.

Сопствени губици: мртвих 107, рањених 235.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор

Мил. Максимовић

24 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада се налази на истим положајима. Непријатељ држи и брани исте положаје. Сем обостраних извиђачких делатности знатних промена није било. Непријатељска артиљерија повремено активна.

V бригада: један батаљон ове бригаде налази се на положају од Дунава до пута Мохово — Шаренград са задатком најупорнијег држања положаја и чврстог затварања правца од Мохова и контроле Дунава. Непријатељ на истим положајима, са истим снагама. Остали део Бригаде у с. Шаренград као резерва. У току дана борбе није било.

XXXI бригада се налази на истим положајима. У току дана непријатељ је покушао неколико испада, који су одбијени уз крваве губитке по непријатеља. Према наређењу Штаба дивизије ову бригаду су сменили делови II дивизије, а иста је смештена као дубинска резерва у Илоку.

Артиљериска бригада је дејствовала по циљевима као и на дан 23-1-1945 године. Непријатељ није дејствовао на

наше положаје. У току дана није било знатних промена. Морал и дисциплина код људства били су на свом месту.

Тешки дивизион је у приправности и спреман за покрет. Никаквих промена није било.

Противавионски дивизион пре подне је вршио чишћење оружја и осталог материјала. По подне смотра и преглед оружја и осталог материјала.

Инжињериски батаљон: делови батаљона по дану су копали земунице и саобраћајнице, а преко ноћи су копали ровове. — •

Остале самосталне јединице вршиле су извођење борбене обуке.

Непријатељски губици: мртвих 10, рањених непознато.

Сопствени губици: мртвих 4, рањених 4.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М.П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

25 јануара 1945 године

Задатак Дивизите: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада остала на истим положајима. У току дана мањивд одељењима непријатељ је повремено узнемираван. Непријатељска артиљерија повремено туче, али непрецизно. Изузев обостране извиђачке делатности знатних промена није било.

V бригада је у с. Шаренград на одмарању, те служила као дивизиска резерва на правцу IV бригаде. Један батаљон изишао је задатак утврђивања западно од с. Шаренград. Одржао је саветовање команди чета и штабова батаљона са Штабом бригаде, у циљу анализирања последњих акција, на којима је закључено какав треба да буде рад у јединицама.

XXXI бригада: према наређењу Штаба дивизије, а у вези Штаба армије, ову бригаду су сменили делови II дивизије, и иста се сместила у Илок, као општа дубинска резерва. Никаквих промена није било.

Артиљериска бригада овога дана није дејствовала већ је држала положаје као претходног дана. Нарочитих догађаја није било.

/ Инж. батаљон: део батаљона је по дану копао зему-
I нице а ноћу постављао нагазне мине. Други део радио на
j војно-политичком [уздицању] бораца и руководилаца.

Остале самосталне јединице изводиле су пешадиски
егзерцир.

Непријатељски губици непознати.

Сопствених губитака: мртвих 1, рањених 1.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

26 јануара 1945 године

Задатак дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада се налази на истим положајима. Непријатељ неактиван на сектору ове бригаде. Сем извиђачке делатности знатних промена није било.

V бригада била у истом селу са три батаљона на одмарању, а један батаљон на западном делу с. Шаренград на утврђивању положаја. Рад на војно-политичком уздицању бораца и руководилаца. Знатних промена није било.

XXXI бригада: распоред Бригаде. непромењен. Рад на војно-политичком уздицању бораца и руководилаца настављен је.

Артиљериска бригада на истим положајима. Непријатељ је у току дана дејствовао по нашим положајима, осматрачницама. У току дана вршена је коректура на циљеве по плану ватре, затим је на батер. положајима вршено укопавање и маскирање и уређење положаја, као и осматрачнице. Других промена није било.

Тешки дивизион: прва и друга батерија је у покрету у правцу Шаренграда. Других промена није бшго.

Противавионски дивизион: занимање и обука људства, по плану. Других промена није било.

Инжињериски батаљон: један део овог батаљона ради преко дана на прављењу саобраћајница, а преко ноћи на

копању ровова. У другом делу батаљона настављен рад на војно-политичком уздижњу бораца и руководиоца.

Остале самосталне јединице изводиле су вежбе из „Ратне службе“.

Непријатељски губици непознати.

Сопствених губитака нема.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

27 јануара 1945 године

Задатак Дивизије офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада на истим положајима. Од стране непријатеља није било активности, сем дејства минобацачке ватре — повремено. Са једним малим делом извршен је напад на непријатеља. Циљ напада је био насилно извиђање непријатељске ватре, као и места тешког оружја. Акција је успешно извршена уз припомоћ наше артиљерије. Знатних промена није било.

V бригада се налази и даље у с. Шаренград на одмору као див. резерва у правцу IV бригаде. Војнички рад је обављен по датом распореду рада, т.ј. на утврђивању положаја код с. Шаренград. У 18 ч. по наређењу Штаба дивизије ова бригада сменила је са положаја јединице IV бригаде. Распоред Бригаде и поседнути положаји су следећи: од р. Дунава до пута Мохово — Шаренград и даље од пута лево до к. 132 — до к. 98. Веза лево са јединицама II Пролетер. бригаде. Никаквих промена *није било*.

XXXI бригада: распоред Бригаде непромењен. При овом Штабу бригаде основан је курс, којем присуствује 20 војника и 20 десетара, са којим се ради на војно-политичком уздицању бораца и руководиоца, а тако исто рађено је и у другом делу Бригаде.

Артиљериска бригада у току дана није дејствовала. Бригада држи исте положаје као и претходног дана. Завршавали су се инжињериски радови на укопавању батерија који су остали од прошлих дана. Знатних промена није било.

Тешки дивизион: I и II батерија су у покрету од Ердвика за Шаренград.

Противавионски дивизион: занимање и обука људства по предвиђеном плану. Никаквих промена нема.

Инжињерски батаљон: 1 чета по дану на покривању земуница, а преко ноћи са 2 четом на копању ровова, 3 чета занимала је по предвиђеном распореду рада.

Све остале сопствене јединице вршиле су борбену обуку.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: рањених 4.

Непријатељ. авијација неактивна.

Наша авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

28 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада на истим положајима. Од стране непријатеља није било никакве активности. Увече ову бригаду је сменила V бригада. Бригада се после извршене смене са свим својим деловима сместила у с. Шаренград.

V бригада је по наређењу Штаба дивизије сменила са положаја јединице IV бригаде и посела положаје од р. Дунава до пута Мохово — Шаренград, па даље улево до к. 132 —• к. 98. везујући се лево са јединицама II пролетерске бригаде. Никаквих промена није било.

XXXI бригада: распоред Бригаде непромењен. Рад на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца. Никаквих значајних промена није било.

Артиљерска бригада заузима исте положаје. Никаквих акција ни знатних промена није било.

Тешки дивизион: батерија 122 мм. из [Срем.] Митровице стигла је на положај. Дан је протекао на ископавању амбрасмана за топове, бункере, за људство и муницију.

Противавионски дивизион: рад на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца.

Инжињерски батаљон: 2 чета је на копању ровова, Док су остали делови занимали по распореду рада.

Све остале самосталне јединице вршиле су пешад егзерцир.

Непријатељски губици непознати.
Сопствених губитака нема.
Непријатељска авијација неактивна.
Наша авијација неактивна.
Време хладно и облачно.
Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор,
Мил. Максимовић

29 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада се налази на одмору. Рад на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца.

V бригада поседа положаје од р. Дунава до пута Мохово — Шаренград — к. 132 — к. 98, са једном четом и две у непосредној резерви ради што веће сигурности на саставу наше и Друге дивизије.

Непријатељ држи и брани исте положаје. Сем извиђачке делатности знатних промена није било.

XXXI бригада: распоред Бригаде непромењен. Пре подне су одржани војни часови и обука према плану. По подне су одржани политички часови.

Артиљериска бригада је у току дана врло [снажно] дејствовала по непријатељским положајима. Положаји Бригаде непромењени. Знатних промена није било.

Тешки дивизион: распоред овог дивизиона је следећи: југоисточно од с. Шаренград постављене су 2 батерије са два топа и 1 хаубицом од 122 мм. Непријатељ запосео положаје око Теларовићевог салаша. Непријатељске снаге непознате. Дивизион је дејствовао на непријатељске положаје, при којем је извршена коректура, односно давања правца оруђу и ураклаивању циља. Резултат коректуре задовољавајући.

Противавионски дивизион: у току дана вршено је занимање и обука људства по предвиђеном плану. Никаквих знатних промена није било.

Инжињериски батаљон: један део овога батаљона провео је дан на копању ровова, док је други део преко ноћи постављао мине на одређеном положају.

Остале самосталне јединице радиле су на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца.

Непријатељски губици непознати.

Содствени губици: мртвих 2.

Непријатељска авијација неактивна. Наша авијација, односно руска, вршила је борбено извиђање.

Време хладно и облачно са јаким мразом.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор,
Мил. Максимовић

30 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада овога дана радила је на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца. Нарочита пажња обраћена је у руковању црвеноармејским оруђем.

V бригада држи исте положаје. Непријатељ такође држи исте положаје. Једним малим својим делом Бригада је вршила насилно извиђање непријатељских положаја, са намером открића непријатељских слабих тачака и скупљања података о непријатељу. Примећено је да се иза првих линија непријатељ утврђује, на кога је отворена минобацачка ватра у циљу узнемиравања. Непријатељ је са једним бацачем, избацивши 10 граната, тукао непрецизно наше положаје, иначе је био неактиван.

XXXI бригада: распоред бригаде непромењен. Рад на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца продужен је.

Артиљериска бригада се налази на истим положајима као претходног дана. Бригада овога дана није дејствовала.

Тешки дивизион дејствовао по непријатељским положајима са задовољавајућим резултатом. Знатних промена није било.

Противавионски дивизион. Обука људства врши се по предвиђеном плану. Никаквих промена није било.

Инжињерски батаљон: једним својим делом копао је ровове и земунице, док је у другом делу Батаљона вршена обука.

Остале самосталне јединице вршиле су пеш. егзерцир.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Непријатељски губици непознати.

Наши губици: 7 рањених.

Време хладно и облачно
Штаб дивизије у с. Шаренград.

Начелник Штаба, мајор,
(М. П.) **Мил. Максимовић**

31 јануара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] офанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада: дан је протекао на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца. Врше се припреме за свечано примање заставе IV батаљона ове бригаде, победника на дивизиском такмичењу. Никаквих знатних промена није било.

V бригада се налази на истим положајима. Непријатељ држи исте положаје. Утврђено је да је добио појачање око 200 људи на његовом левом крилу. Непријатељ неактиван на сектору ове бригаде. Сем извиђачке делатности Бригада није вршила знатних акција.

XXXI бригада: рад на, војно-политичком уздизању бораца и руководиоца настављен је. Знатних промена није било.

Артиљерска бригада је на истим положајима. Овога дана Бригада није дејствовала услед неуказаних потреба.

Тешки дивизион на истом положају. У саставу има 4 топа „3ис.“ 76 мм. и 2 хаубице 122 мм. Дивизион је извршио коректуру на непријатељ. положаје и то по циљу: „Б“, са добрим резултатом. Никаквих знатних промена није било.

Противавионски дивизион: обука људства врши се по предвиђеном плану. Никаквих промена није било.

Инжињерски батаљон копао је ровове и земунце, док је у другом делу вршена ратна обука.

Остале самосталне јединице вршиле су борбену обуку.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: рањен 1.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.⁵

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор,
Мил. Максимовић

⁵ Наставак овог дневника види у док. бр. 90.

БР. 60

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 1 ФЕБРУ-
АРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА СМЕНУ
ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ СА ПОЛОЖАЈА И
РАЗМЕШТАЈ НА ПРОСТОРИЈИ ИЛОК — НЕШТИН¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 57.
1. фебруар 1945 г.

Достављено: I, II, V и XXI дивизији

Ш Т А Б У

У циљу одмора и наоружања II Пролетерске дивизије извршиће се смјена јединица и то:

1. — XXI Дивизија, поред држања свога положаја, смјениће са својим дијеловима из резерве II Пролетерску дивизију на положају к. 98 до закључно са путем који води од Трунићевог салаша за Бапску (500 м. сјеверно од шуме Калиле), што значи да ће зона ширења ове дивизије бити од Дунава до закључно Трунићев салаш — к. 145 — Бапска, наслањајући се на десно крило I Пролетерске дивизије.

За смјештај својих јединица користити села: Шаренград, Бапска Новак и Моловин.

2. — II Пролетерска дивизија, по извршеној смјени од стране XXI Дивизије, кренуће за Илок и размјестити се на просторији Илок — Нештин.

Поред одмора и наоружања, ова дивизија биће у резерви и у случају потребе употребиће се на десном крилу нашег распореда.

3. — Да би се II Пролетерска дивизија могла размјестити на додијељеној просторији, Штаб V Дивизије пребациће једну своју бригаду из Илока на просторију Љуба — Ердвик — Бингула.

4. — Штабови II Пролетерске и XXI Ударне дивизије одржаваће тијесну међусобну везу за случај потребе потпомагања.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 7/1, к. 251.

5. — Смјену јединица и примопредазу положаја извршити ноћу 2/3 о.мј. у што већој тајности, како непријатељ не би сазнао за ову смјену. Ове ноћи XXI Дивизија на цијелом свом сектору појачаће своје извиђање како не би дошло до неког изненађења.

6. — Штаб II Пролетерске дивизије вратиће придодату артиљерију V Дивизији У своју јединицу.

Штабови бригада II Пролетерске дивизије у детаљима упознаће штабове бригада XXI Дивизије, који их буду смјењивали, о непријатељском положају, његовом распореду снага, аутоматског и тешког оруђа и о вероватним правцима испада непријатеља.

На извршење.

СМРТ ФАШИЗМУ - СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,	Начелник,	Командант,
Пуковник:	Пуковник:	Генерал-лајтнант:
	Саво Ђ. Дрљевић	Пеко Дапчевић

(М. ш)

БР. 61

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 21 ДО 31
ЈАНУАРА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 28
1 фебруара 1945

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(оперативно одељење)**

У вези вашег наређења О. број 164 од 20 децембра 1944 године, и О. број 182 од 1 јануара 1945 године, достављамо препис операциског дневника за време од 21 јануара до 31 јануара 1945 године:

21 јануара 1945 године

Овога дана Дивизија се налази до 12 часова на простору и то:

I пролетерска бригада у Старом Дивошу и у Бингули;
III пролетерска бригада на сектору Ердевика;
XIII пролетерска бригада у Чалми;
VIII црногорска ударна бригада у Пиштинцу;
Италијанска бригада у Бингули;
Артиљериска бригада у Ст. Дивошу.

Око 9 часова добили смо усмено наређење Штаба армије да извршимо покрет и то:

I и XIII пролетерска бригада у Сот;
III пролетерска бригада у Прњавор;
VIII црногорска у Ердевик;
Италијанска бригада у Чалму.

Све јединице у току дана извршиле су покрет и стигле на одређене просторије.

Артиљериска бригада пребацила се из Старог Дивоша у с. Љуба.

Наша авијација активна, а непријатељска неактивна.
Време: пада снег.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 2—1, к. 256.

Штаб дивизије је у покрету и заноћио је у Љуби.
(Секција на којој дејствује Дивизија: Бачка Паланка.)

22 јануара 1945 године

Према усменом наређењу Штаба армије (после и писмено),² наређено је да извршимо покрет у правцу Товарника, пошто су јединице XI дивизије заузеле Шид.

Издали смо усмено наређење нашим јединицама за покрет, и то:

XIII пролетерска бригада правцем: Сот — Фрушка Гора — Станивуковићев салаш — Трунићев салаш — Леблов салаш и избити на комуникацију Товарник — Сотин, између к. 138 и 134 и даље се управљати према ситуацији, обезбеђујући се од Сотина и Ловаса.

III пролетерска бригада правцем: Прњавор — Беркасово — к. 121 — к. 114 — Крајцарев салаш — Козјаков салаш — к. 136 — к. 126 и напасти Товарник са северне стране.

I пролетерска бригада правцем: Сот — Беркасово — Кљештевица — Вртлог — к. 92 — Товарник и напасти Товарник са источне стране.

VIII црногорска бригада пребациће се из Ердевика у Беркасово.

Италијанска бригада у Чалми.

Артиљериска бригада из Љубе у Беркасово, где се поставила ради дејства на западној ивици села.

XIII, III и I бригада, пошто су извршиле покрет одређеним правцем, наишле су на јак непријатељски отпор испред Товарника. Непријатељ је посео и добро утврдио положај око Козјаковог, Трунићевог и Грчићевог салаша, као и код Вртлога, где су ове три бригаде водиле жилаву борбу. После жестоке и огорчене борбе I, III и XIII бригада заузеле су Грчићев салаш, Козјаков салаш и Вртлог.

Наши губици су следећи:

I бригада	50 мртвих	160 рањених	—	несталих
III бригада	20 мртвих	96 рањених	9	несталих
XIII бригада	20 мртвих	80 рањених	12	несталих
свега: 90 мртвих 336 рањених 21 несталих.				

Од материјала је оштећено: 4 митраљеза, 2 противавионска митраљеза, 1 противколски топ;

" Види док. бр. 41.

изгубљено: 10 стројница, 10 пушака, 2 подлоге од бацача.

Непријатељски губици: 418 мртвих, 500 рањених, 20 заробљених.

Заплењено: 2 топа 75 мм. и један бацач.

Наша авијација дејствовала је целог дана.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову и на положају Габрићевог салаша.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Бачка Паланка —' Вуковар.)

23 јануара 1945 године

Борба се наставља на истом простору од јуче и вођена је читавог дана.

У 18 часова организовали смо поновни напад на непријатеља и у првом моменту заузели смо Козјаков, Трунићев и Грчићев салаш и наше јединице стигле су до к. 136, а улево до гробља близу Товарника.

Непријатељ је успео да нас снажним протунападом одбаци [на] првобитне наше положаје.

У току овога дана наши губици су следећи: 150 мртвих, 564 рањених и 7 несталих.

Непријатељски губици: 376 мртвих, 646 рањених.

Заплењено: 14 шараца, 4 стројнице, 51 пушка, 8 телефона, 2 двогледа, већа количина муниције, а уништене су три радиостанице и један тешки бацач.

Наша авијација је активна, непријатељске није било.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову и на положају Габрићевог салаша.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

24 јануара 1945 године

Борба се овога дана наставила и један батаљон III бригаде вршио је препад на непријатеља.

Неке изрочите активности од стране непријатеља није било изузев артиљериске дјелатности, која је била обострана.

У вези наређења Штаба армије О. број 49³, и наређења ове дивизије број службено од данас, извршена је измена положаја и то:

" Види док. бр. 41.

VIII црногорска бригада поставиће се на сектору десно: пут који води од Трунићевог салаша за село Бапска, па улево поред колибе Калиле шуме, Станивуковићевог салаша, к. 150, лево: закључно са путем који сече натпис „Бановина“ између коте 150 и к. 114. На овој линији организовати главни одбранбени положај, користећи оне ровове који већ постоје, допуњујући их и повезујући их новим. Удесно се чврсто повезати са левим крилом II дивизије.

III пролетерска бригада поставиће се на сектору десно: пут који води између коте 150 и к. 114 (преко натписа „Бановина“), па улево источном ивицом Кљештевица до закључно са путем који води од северне ивице Товарника испод слова „К“ натписа „Кљештевице“ до крајње северне ивице села Шид. На овом сектору организовати главну одбранбену линију, користећи већ постојеће ровове које доградити и повезати; удесно одржавати везу са VIII црногорском бригадом. Са резервом одмах изградити II одбранбену линију од к. 121 па поред к. 115 до саме северне ивице Шида.

I пролетерска бригада поставиће се за директно затварање правца Товарник — Шид и то десно: лева граница III бригаде преко к. 98 до улево до 500 метара јужно од пута Товарник — Шид. На овом сектору користити већ изграђене ровове. Другу одбранбену линију организовати непосредно на западној ивици Шида, организујући и само село као најјаче упориште. Удесно одржавати везу са III пролетерском бригадом, а улево са VI дивизијом.

XIII пролетерска бригада поставиће се као непосредна дивизиска резерва у с. Беркасово, с тим што ће одмах отпочети израду десног отсека II одбранбене линије од Ашмана преко к. 153 — к. 145 до к. 121.

Италијанској бригади наређено је да се у току 25 о.м. пребаци у с. Прњавор.

III бригади наређено је да са једним батаљоном изврши напад на непријатеља у правцу к. 144 (између Грчићевог и Козјаковог салаша).

У току дана имали смо 7 рањених.

Непријатељски губици нису установљени.

Наша авијација дејствовала је на непријатељске положаје, непријатељске авијације није било.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову и на положају Габрићевог слш.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

25 јануара 1945 године

Све јединице су на положајима по наређењу овога штаба број службено од јуче.⁴

Бригаде изграђују I и II одбранбену линију и довршавају — преуређују постојеће ровове.

XIII пролетерска бригада израђивала је II одбранбену линију код Беркасова, од Ашмана преко к. 153 — к. 145 до к. 121.

Овога дана непријатељ није био активан, изузевши што је предвече избацио на наше положаје неколико топовских граната,

Имали смо 5 рањених код VIII црногорске бригаде.

Непријатељски губици неустановљени.

Наша авијација била је активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

26 јануара 1945 године

Дивизија на истом сектору, са истим распоредом и задатком као и јуче.

Око 16 часова примећена су три одељења Немаца да се крећу од гробља код Товарника према I бригади, али су се повукли и на њих наши нису отварали ватру услед великог отстојања.

Наредили смо VIII црногорској бригади да око 20 часова са једним батаљоном изврши насилно извиђање у правцу Грчићевог, Трунићевог и Козјаковог салаша.

Ово извиђање извршено је главним правцем према Трунићевом салашу, а помоћним и мањим одељењима према Грчићевом и Козјаковом салашу.

Непријатељ на Трунићевом салашу био је добро утврђен и давао је јак отпор, тако да нашим није успело да га заузму. Наша одељења која су упућена на Грчићев салаш успела су да избаце непријатеља са овог салаша и да салаш запале.

Даље нису надирали, јер их је непријатељ бочно тучкао са Трунићевог и Козјаковог салаша. Одељења која су упућена на Козјаков салаш успела су да потисну непријатеља само из предњих ровова.

На овоме отсеку непријатељ је дејствовао јаком концентричном пешадиском, артиљериском и бацачком ватром.

* Види док. бр. 37.

После двочасовне борбе наше јединиде повукле су се на своје полазне положаје.

Наши губици: 8 мртвих и 28 рањених.

Непријатељски губици: 10 мртвих и око 20 рањених.

Заплењено: неколико пушака, нешто муниције и један сандук мина од малог бацача.

Време: ведро.

Авијације није било.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

27 јануара 1945 године

Дивизија на истом сектору као и претходног дана.

Непријатељ је овога дана тукао наше положаје артиљерском ватром, од које је VIII бригада имала једног рањеног друга.

XIII бригада довршава изградњу II одбранбене линије.

Италијанска бригада изграђује III одбранбену линију.

У 20 часова са једним батаљоном I пролетерске бригаде извршили смо насилно извиђање у правцу Товарника.

Објект извиђања је гробље — један и по километар југоисточно од Товарника (на путу Шид — Товарник). Рад овог батаљона потпомогали су: батерија бацача истог батаљона, батерија бацача тешког дивизиона и једна батерија топова Артиљериске бригаде, којима је био циљ — гробље.

Батаљон је обухватио сектор левим крилом до пруге, а десним крилом североисточно од пута Шид — Товарник за један километар.

Оволики простор батаљон је имао [ради] што развученијег борбеног поретка у циљу избегавања губитака и тачнијег извиђања.

На овом сектору налазе се јаче непријатељске снаге, које су побољшале своју одбранбену линију везујући се од железничке пруге преко Орашја — 200 метара испред гробља — на к. 136 и Козјаков салаш.

Извиђањем утврђено је да је непријатељ означену линију повезао и фортификациски добро утврдио.

Приликом овог насилног извиђања непријатељ је дејствовао ватром из више аутоматских оруђа. 1«**»

Према процени штаба батаљона, који је вршио извиђање, непријатељ је дејствовао на овом сектору са око 12 аутоматских оруђа са те линије, једном батеријом бацача из Товарника и једном батеријом топова тежега калибра са простора: Илача — Шидски Бановци, која је гађала повремено наше и положаје VI личке дивизије.

За време извиђања непријатељ је покушао да изврши противнапад на десно крило овога батаљона, између гробља и к. 136 одељењем од 30 војника, али је одбијен уз осетне губитке по њега.

У току ове акције примећено је да је непријатељска ватра тешког и лаког оруђа неефикасна, да је непријатељ изненађен и да се није најбоље снашао у вршењу противнапада услед чега је овај батаљон закључио да су раније непријатељске јединице вероватно смењене.

Минских поља и жичаних препрека испред непријатељских положаја није било.

Наши губици: 2 мртва и 2 рањена.

Непријатељски губици: око 20 избачених из строја. Авијације није било.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

28 јануара 1945 године

Дивизија на истом простору као и претходног дана.

Нарочитих промена у току дана и ноћи није било, изузев мање патролне и артиљериске делатности с обе стране.

Све бригаде радиле су на утврђивању одбранбених линија изграђујући већи број заклона и склоништа — земунца за људство и материјал.

Издали смо наређење Штабу III пролетерске бригаде да са једним батаљоном изврши 29 о. м. у 2 часа изјутра насилно извиђање у правцу Товарника. Објект извиђања: к. 100 — Нешковићев салаш и даље у правцу к. 136.

Авијације овог дана није било.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

29 јануара 1945 године

Дивизија на истом сектору као и претходног дана. Јутрос у два часа један батаљон III пролетерске бригаде извршио је насилно извиђање у правцу Товарника. Објект извиђања био је: к. 100 — Нешковићев салаш и даље у правцу коте 136. Рад овога батаљона био је потпомогнут артиљериском ватром II батерије тешког дивизиона, као и својом минобацачком ватром.

У овом нападу батаљон је успео да заузме непријатељске претстражарске положаје.

Непријатељ се под притиском артиљериске и митраљеске ватре повукао са претстражарских положаја на главну одбранбену линију.

Непријатељ је био збуњен услед наше јаке и прецизне артиљериске и минобацачке ватре.

На овом сектору непријатељ је изradio одбранбену линију, која је повезана саобраћајницама.

Са главне одбранбене линије непријатељ је дејствовао из више аутоматских оруђа, међу којима је био и један противавионски митраљез који се налазио у главној одбранбеној линији за 200 метара од пута Товарник — Шид.

Напад овога батаљона трајао је од 2—4 часа, после чега су се наши повукли на своје првобитне положаје.

Непријатељски губици: 11 мртвих и већи број рањених.

Ми нисмо имали губитака.

Око 22 часа VIII црногорска бригада извршила је насилно извиђање са једном четом у правцу Грчићевог салаша, а са мањим одељењима вршила је извиђање лево и десно од овога салаша.

Чета која је нападала у правцу Грчићевог салаша успела је да протера непријатељска мања одељења са претстражарских положаја, која су у том времену копала ровове.

После краће борбе непријатељска одељења повукла су се испред Грчићевог салаша, одакле су отворила ватру из већег броја аутоматских оруђа и бацача, услед чега су се наши повукли на своје првобитне положаје.

У току овог насилног извиђања наша артиљерија није дејствовала.

У овој акцији непријатељски губици: 3 мртва и 6 рањених. Заплењена је једна стројница и нешто муниције.

Ми нисмо имали губитака.

У току овога дана, укупни губици код непријатеља: 30 мртвих и већи број рањених.

Наших губитака није било.

Авијација неактивна.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

30 јануара 1945 године

Распоред Дивизије исти као и претходног дана.

Преко дана све јединице радиле су изграђивање одбранбених линија.

Око 20 часова извршили смо насилно извиђање непријатеља на простору између Грчићевог и Козјакозог салаша. Извиђање је извршила једна чета VIII црногорске бригаде. Ова чета успела је да протера непријатеља из предњих претстражарских линија, нападајући га ручним бомбама и аутоматским оруђем. Борба је трајала један и по час, па се чета повукла на своје првобитне положаје.

По дејству ватре из више аутоматских оруђа закључује се да је непријатељ на овом сектору доста јак.

Непријатељска артиљерија и бацачи били су активни.

Непријатељски губици од ове чете: 20 мртвих и више рањених.

Губици наши: 2 мртва и 16 рањених.

Ноћу 30/31 о. м. око 3 часа I пролетерска бригада са једним батаљоном извршила је насилно извиђање према Товарнику. Сектор дејства лево: закључно до пруге, а десно: закључно Вртлог — према натпису Товарник слово „К”.

Непријатељска линија одбране налази се од к. 136 — преко гробља код к. 92 — железничка пруга код канала између натписа „Забрана” — Орашје који се везује селом Илинци.

Поред главне линије непријатељ је имао истурена одељења од гробља — к. 92 за 150 до 200 метара према нашим положајима. Батаљон који је вршио насилно извиђање успео је да изненади непријатељска предња одељења која су се налазила испред његове главне линије и да им нанесе губитке.

Непријатељска артиљерија која је дејствовала са сектора Товарник — Илача није била много активна. Према запажању батаљона који је вршио извиђање непријатељ је на овом отсеку дејствовао са седам аутоматских оружја и једним тешким митраљезом већег калибра, са улаза Товарника. Најјачи отпор непријатељ је давао са дела положаја између пруге и гробља.

Непријатељски губици од овог батаљона: 11 мртвих и више рањених. Заплењене су 4 пушке, од којих једна полуаутоматска и једна машинка.

Наши губици: једна мртва другарица и три лакше рањена друга.

Укупни губици овога дана:
Непријатељски: 37 мртвих и више рањених. Заплењене су 4 пушке. Наши губици: 3 мртва и 19 рањених.
Авијације није било.
Време: облачно.
Штаб дивизије у Беркасову.
(Секција на којој дејствује Дмвизија: Вуковар.)

31 јануара 1945 године

У току дана нема промена. Распоред наших и непријатељских трупа исти је као и претходног дана.

Код свих јединица радило се на утврђивању и поправљању — допуњавању ровова, изради склоништа за људство и материјал.

У 19 часова један непотпун батаљон III пролетерске бригаде вршио је насилно извиђање на неггријатељски положај к. 138 (виноград). Наша одељења, која су се прикривено и тајно привлачила непријатељу у циљу да ухвате неког живог непријатељског војника или официра, откривена су од непријатеља пре него што су могла доћи до изражаја из разлога, што су мањи делови на левом и десном крилу вршили извиђање у истом циљу, те се непријатељ на време спремио и организовао на одбрану.

У овој акцији батаљон је успео да заузме непријатељске претстражарске положаје, са којих се непријатељ повукао на главну одбранбену линију, одакле јаком ватром дочекао наше јединице које су вршиле извиђање.

После два и по часа борбе наши су се повукли на своје полазне положаје. Непријатељска артиљерија била је неактивна, изузев што су, и то врло мало, дејствовали њихови минобацачи. Непријатељска лешадиска ватра била је јака и организовано је дејствовала са главне одбранбене линије.

Непријатељски губици: 11 мртвих и неколико рањених.

Наши губици: 3 рањена од непријатељских ручних бомби.

Наша авијација успешно је дејствовала на непријатељске положаје.

Непријатељске авијације није било.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.
(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!"

(М. П.) За Штаб
НАЧЕЛНИК,
ппуковник
Блажо Марковић

БР. 62

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 1 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉА КОД С. ИЛИНЦИ¹**

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 49
1 фебруара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ
(Оперативном одељењу)

Извештај за
31 јануар.

I батаљон III бригаде синоћ је добио задатак да нападне непријатеља преко к. 85 и да уђе у село Илинци са северне стране.

Батаљон је, користећи први сумрак,⁵ привукао се приметно на 20 метара испред непријатељских претстража. Када је претстража непријатеља опазила наше предње делове, обасула их је бомбама и кроз саобраћајнице побегла на главну одбранбену линију. Батаљон је брзо кренуо напред и избацио је непријатеља из главне одбранбене линије која се налазила око самих кућа на ивици села.

⁵ Наставак дневника види у док. бр. 74.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 9—2, к. 798.

Једна чета успела је ући у село. У селу код непријатеља настала је велика паника и узбуна. Непријатељ је бацио бомбе по читавом селу. Камиони који се налазе у селу побегли су одмах према с. Нијемци, док су два тенка пошла батаљону у сусрет. Отворена је ватра из противколских пушака на тенкове и један тенк вратио се назад у село, док је други остао у месту са угашеним мотором и по доказу војника и старешина изгледа да је оштећен јер мотор није више радио. Непријатељ је са два тенка и нешто пешадије пошао из Товарника према Илинцима и имао је намеру заћи батаљону за леђа. Непријатељ је такође вршио мањи противнапад из самог села, али је одбијен уз губитке. Наша ватра била је' врло жестока, док непријатељ у прво време није се могао снаћи те тако није испољио своју активност.

Јачина непријатељских снага око самог села на овом правцу доста је мала, док су му у селу снаге јаче. Једна непријатељска батерија тукла је од Станивуковићевог салаша, а 4 тешка бацача тукла су из јужног дела Илинаца. На овој линији Товарник — Илинци приметили смо око 30 непријатељских аутоматских оруђа.

Губици непријатеља у овој борби су око 30 мртвих и непознат број рањених. Ове губитке непријатељ је највише добио вршећи противнапад из села.

Наши губици: 4 мртва и 10 рањених. Међу мртвима је један комесар чете и један политички делегат.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пом. начелника **Штаба,**
Вој. Пиколић

(М. П.)

БР. 63

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 2 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О РЕЗУЛТАТИМА НАСИЛНОГ ИЗВИЋАЊА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
~ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 29
2 фебруара 1945
у _____ часова

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ

У току прошле ноћи извршили смо два насилна извиђања у правцу непријатеља, и то:

1. — Први напад извршила је VIII црногорска бригада у 1 час после пола ноћи са мањим одељењем на правцу Грчићевог салаша. Ова одељења успела су да одбаце непријатељска предња одељења која су се налазила испред поменутог салаша; даље су наишли на јачи отпор око самог салаша, након краће борбе делови су се повукли на полазне положаје.

2. — У 2 и 30 часова један батаљон Италијанске бригаде извршио је насилно извиђање на непријатеља преко Нешковићевог салаша у правцу Товарника. Овај батаљон такођер је успео да протера мања непријатељска одељења са претстражарских положаја.

У исто време непријатељ је у јачини око 200 војника извршио напад од Грчићевог салаша на делове VIII црногорске бригаде, а такођер и на батаљон Италијанске бригаде. Напад пешадије потпомагала је јака артиљериска и бацачка припрема. Непријатељ је био дочекан од наших јединица јаком ватром из аутоматских оруђа и бацача, где је и наша артиљерија садејствовала и добро тукла непријатеља и његове положаје. Борба је трајала око 1 час и јединице VIII бригаде приморале су непријатеља да се повуче на полазне положаје.

У исто време и батаљон Италијанске бригаде повукао се на своје полазне положаје.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 7/2, к. 253.

Непријатељ је био наоружан са више аутоматских оруђа: шарцима, тромблонкама и са неколико лаких бацача и 4 тешка бацача, једном батеријом топова 75 мм, као и једном хаубицом од 150 мм. Сва ова оруђа су дејствовале у току ноћашњег непријатељског напада.

У току читаве ноћи на читавом сектору непријатељ је био активнији него прошлих ноћи. Такођер се чуо звук моторних возила око Товарника и Ловаса.

Непријатељски губици на сектору VIII бригаде износе око 50 мртвих и рањених, где се и сада један део мртвих« и рањених на међупростору, између наших и непријатељ-Рских положаја, налази.

Наши су покушали да их извуку, али их непријатељ штити из аутоматских оруђа. Непријатељски губици на сектору Италијанске бригаде износе око 20 мртвих и рањених.

Укупни непријатељски губици у току прошле ноћи износе око 70 мртвих и рањених.

Губици, у току прошле ноћи, VIII бригаде: 1 мртав и један рањен, а Италијанске бригаде: 8 рањених.

Јутрос око 9 часова једна непријатељска група од 150 војника упутила се од Товарника између цесте и пруге од Јасеника ка Орашју. Наши предњи делови ову су групу задржали. Даље намере ове непријатељске колоне јавићемо вам накнадно преко телефона.

Других нарочитих промена на нашем сектору нема.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб
НАЧЕЛНИК, • ппуковник
Блажо Марковић

(М. П.)

БР. 64

**ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРС-
КЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА 2 ФЕВРУАР 1945 ГОДИНЕ ШТАБУ
ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ¹**

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н-Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 51
2 фебруара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
— За Оперативно одјељење —

У току 24 часа, од послатог Вам извјештаја па до сада, нема битних промјена. Наше снаге налазе се на ранијим положајима и линије наше су непромијењене, а такођер исто и код непријатеља, с тим што је у западни дио с. Батровци дошла група непријатељских војника, јачине око 100, са 10 „шараца“ и 10 малих бацача. Та се група утврдила у кућама и око кућа. Та група је раније била код фабрике кудјеље и прешла је у горе наведено мјесто.

У току јучерашњег дана и прошле ноћи наше снаге биле су активне и у току ноћи у циљу хватања непр. војника и узнемиравања непријатеља, наша три батаљона вршила су притисак на непријатеља.

Батаљон I бригаде, који је у току ноћи имао задатак да нападне сјеверно од капеле Св. Илије до к. 85, отпочео је нападом у 22 часа и успио је да непријатеља дигне из пет покривених бункера и да их заузме, али му је даље надирање било онемогућено. Непријатељ је имао 8 мртвих, док на нашој страни било је 8 рањених, од којих 1 умро. Заробљено је: 1 „шарац“, 2 пушке, 1305 метака, 2 ранца, 2 ђебета и 1 пар ципела.

Тakoђер, иста бригада у току дана уништила је неке непр. бункере, претстражарске код слова Т (Триово)² и предноћ су успјели да узму једну пушку, 2 сандука муниције и неколико тромблонских мина и нађена су 4 непр. војника мртва. У току ноћи батаљон исте бригаде упутио је једну групу са циљем да ухвате непр. војнике, али их ни-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 8/2, к. 253.

² Није нађено на карти 1:100.000. Вероватно: Трновац.

јесу успјели ухватити, већ су неколицину убили и заробили 3 пушке и 3 сандука муниције.

У току исте ноћи II бригада је напала непријатеља у правцу к. 82 — раскрсница путева, док са извјесним дијеловима снага јужно од к. 82. Овај напад се развијао повољно и снаге су успјеле да дигну непријатеља са претстражарских положаја. Борба је била јака и све до 2 сата ноћу се водила. Непријатељ је убацио резерву и онемогућио даљње надирање нашим снагама.

У овој борби непријатељ је имао око 100 избачених из строја, док на нашој страни 29 рањених и 4 мртва. У овој борби заробљен је један пушкомитраљез, један руски „шмајсер“, 100 ком. мина за бацач.

Батаљон Космајске бригаде је извршио демонстративни напад на с. Батровци, са извјесним дијелом снага, и убио је 2 непр. војника, на које је наишао, док вјероватно је било још непр. губитака. На нашој страни: 3 мртва и 6 рањених. Снаге које су отишле према Липовцу, још од њих нема извјештаја, а чим га добијемо, обавијестићемо Вас.³

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба
п.пуковник,
Лазо С. Радаковић

(М. П.)

" Види док. бр. 41.

БР. 66

**ДОПУНА ОПЕРАЦИСКОГ ИЗВЕШТАЈА ШТАБА ШЕ-
СТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВЈ ОД 3 ФЕБРУАРА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. бр. 60
3 фебруара 1945

ШТАБУ I АРМИЈЕ — ОПЕРАТИВНОМ ОДЕЉЕЊУ

Ситуација на сектору нашем без промјене. Нема никаквих промјена ни код непријатеља, ни код нас.

Ноћас је један батаљон фингирао напад, али успио није ништа учинити услед тога што се сваку ноћ врше демонстративни напади и непријатељ чека припреман. Ватра је била жестока. У току јучерашњег дана непријатељ је повремено тукао бацачима и артиљеријом по нашим положајима, али није нанио никаквих губитака.

У јучерањем извјештају² напоменули смо вам да се чета није још била вратила из акције од Липовца и обавјештавамо вас да је та чета у заједници са извиђачима упала у Липовац и здробила 4 Швабе и убила 4 усташа. Заробљене Швабе су вам послате. На нашој страни није било губитака. У току данашњег дана непријатељ није активан.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба
п.пуковник,

(М. П.)

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 10/2, к. 253.

² Види док. бр. 60.

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈГ
ОД 3 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВТ
О РАСПОРЕДУ СВОЈИХ И НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА¹

ШТАБ
21 УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ
К. пов. бр. 25
3 фебруар 1945 г.

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

• У вези наређења Армије О. бр. 57² извршена је смена на положајима делова II Пролетерске дивизије и распоред наших јединица сада је:

V бригада остала је на првобитном положају, т. ј. затвара простор од Дунава па јужно до Бабина Дола (југозападно од к. 98). Иста бригада држи на првим положајима три батаљона, док се један батаљон налази као резерва на прихватном положају.

IV бригада сменила је делове II Пролетерске дивизије на положају Бабиног Дола па закључно до шуме Калиле, где је повезана са десним крилом VIII црногорске бригаде (I дивизија). И ова бригада на положају има три батаљона, док се један батаљон налази у с. Бапска Новак као бригадна резерва.

XXXI бригада смештена је у с. Шаренград и служи као општа дивизијска резерва, која ће у најкраће време (кроз дан-два) сменити на положају V бригаду, а ова ће као општа дивизијска резерва бити у с. Бапска Новак. Медицинско-санитетски батаљон остаће и даље у Илоку.

Дивизијска интендантура смештена је у с. Моловин.

Инжињериски батаљон придодат је IV бригади са задатком оспособљавања већ постојећих ровова на положају исте бригаде.

Примајући нове положаје од II Пролетерске дивизије извршен је распоред артиљеријског оруђа које ћемо доставити уцртано у скици.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 10/2, к. 253.

² Види док. бр. 60.

Штаб дивизије налази се у с. Бапска Новак.

У току јучерашњег дана није било промена на положају, вршено је само извиђачко патролирање.

Око 17 часова дејствовала је бугарска артиљерија на село Мохово и Ловас по нашем захтеву ради коректуре. Већ смо напоменули да између нас и бугарских јединица на левој обали Дунава постоји радиофонска веза, те смо уједно хтели да се уверимо и у постојаност и брзину те везе са артиљеријом.

На сектору IV бригаде такође није било битних промена на положају. Око 22 часа један топ (хаубица 155 мм.) тукао је наше положаје.

Према нама, из обавештења од об. органа, на сектору V бригаде налазе се делови 117 дивизије, а на сектору IV бригаде, поред јединица поменуте дивизије, налазе се делови Дивизије „Принц Еуген“.

Из непроверених извештаја дознајемо да ће на овим положајима Немце заменити усташе, а ови ће поћи за Немачку.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб
Начелник — мајор,
Мил. Максимовић

(М. П.)

БР. 80

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 4 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВЈ О ДЕЈСТВИМА СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА¹**

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
„НИКОЛА ТЕСЛА“
Н.О.В.Ј.
Бр. СЛ
4. II. 1945 г.

**ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВЈ
— Оперативно одјељење —**

Ситуација на сектору ове дивизије је непромијењена. На нашој, а нити непријатељској страни, у погледу борбених линија, неада никаквих промјена.

3 ов. мј., око 16 часова, непријатељ јачине једнога вода, помогнут артиљеријом и минобацачима, кренуо је са намјером да заузме положаје наших снага јужно од к. 82. Тај положај са неколико бункера налазио се раније у њиховим рукама, али су га наше снаге отеле и држе га. У горе наведено вријеме непријатељ је успио, односно пуштен је до самих ровова. Наше снаге отвориле су ватру на непријатеља, извршиле противнапад и том приликом је уништен цио непријатељски вод од 25 људи. У тој борби на положају је остало 15 мртвих непријатељских војника и заробљено је: 1 шарац, 1 шмајсер, 5 пушака, 6 сандука муниције, 8 гарнитура одијела и обуће скинуто, док са 7 није се успјело скинути, пошто под јаком ватром Шваба из шараца непријатељ држи мртве војнике. Наши су били изнијели тројицу, који су били рањени, али су услијед тежег рањавања умрли. На нашој страни 4 рањена.

У току ноћи 3/4 ов. мј. снаге II бригаде правиле су притисак на непријатеља на сектору од Босуца па до шуме Драгановце. Предњи дијелови успјели су бацити бомбе, али до плијена није се могло доћи, јер је са крила непријатељ отворио јаку ватру. На нашој страни није било губитака, док на непријатељској нијееу нам познати.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17/2, к. 798.

Ц с. Јучер су наши снајпери из II бригаде убили 5 непријатељских војника, и то двојица снајпера.

Начелник ЈНтаба
п. пуковник,
(М. П.) Лазо С. Радаковић

БР. 68

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 6 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВЈ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉСКЕ СНАГЕ КОД
С. ИЛИНЦИ¹**

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
„НИКОЛА ТЕСЛА“
Н.О.В.Ј.
О. бр. 65
6 II 194___г.

Оперативни извештај
за 5/6. II. 1945 год.

ШТАБУ I АРМИЈЕ — ОПЕРАТИВНО ОДЕЉЕЊЕ

Ноћу између 5 и 6 о.м. око 24 часа приметили су извиђачки делови да је непријатељ на својим положајима ослабио и да постоји могућност да се повлачи. На основу тога издато је наређење штабовима батаљона да одржавају контакт са непријатељем и да врше притисак са мањим деловима. Око 4 и 30 часова штабови IV и I батаљона I бригаде известили су да су успели заузети претстражарске непријатељске положаје и да наступају у правцу [с.] Илзхшици за непријатељем. Око 6 часова ујутро јединице II бригаде, које држе положај код Градине, приметиле су такође покрет код непријатеља. Два батаљона ове бригаде одмах су прешла у напад. Један батаљон напао је непријатеља код к. 82 северно од слова „а“ (Илача). После краће борбе непријатељ је био избачен са те коте и повукао се према

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 13/1 — 1, к. 715.

к. 83, слово „е" (Драгановце). Други батаљон прешао је канал код Градине и напао непријатеља на линији источно од Драгановце. Непријатељ је давао јак отпор са ове линије и бранио је овај положај са 6 тешких бацача и 2 противтенковаска митраљеза, и поред јаке одбране наше јединице успеле су доћи у висини слова „Т" (Трновац) па југозападно од к. 82. Услед јаког непријатељског отпора и брисаног простора одлучено је да се непријатељ нападне на целом сектору наше дивизије у 20 часова. После краће артиљериске и бацачке припреме наше јединице кренуле су у напад. Један батаљон III бригаде кренуо је у правцу Илинаца (северни део села) и Пасјих Вешала, а један батаљон исте бригаде нападао је у правцу железничке станице Товарник и вршио осигурање нашег десног крила. Два батаљона I бригаде нападала су Илинце и јужно од Илинаца преко Сремчева салаша. Два батаљона II бригаде нападала су непријатеља преко шуме Драгановце у правцу Селишта.

Наше снаге на десном крилу успеле су заузети непријатељске положаје на Пасјим Вешалима. Снаге испред Илинаца наишле су на огорчен отпор код непријатеља који је био добро утврђен на самој ивици села. Из самог села тукли су топовском ватром из 3 тенка. На левом крилу наше јединице успеле су да протерају непријатеља из шуме Драгановце и из источног канала код Селишта.

Непријатељ је на целој линији давао жесток отпор. Једна тешка непријатељска батерија тукла је од с. Нијемци, а једна од с. Илача. На целој линији тукло нас је око 11 непријатељских бацача (тешких), 2 противавионска митраљеза, око 20 „шараца" и 1 противколски топ.

Непријатељ је у свом повлачењу испред наших јединица свуда постављао пешачке нагазне мине услед чега је отежавао наше напредовање. Од нагазних мина већина је наших рањеника и страдало. Инжињериске јединице уништиле су и извадиле око 1.600 мина.

У самом селу Илинци*чула се непријатељска моторизација и јаук рањеника. 6 о. м. у 4 часа ујутру наређено је повлачење наших јединица на старе положаје, с тим да се и надаље држе освојени непријатељски положаји испред с. Илинци код к. 84, св. Илије, слово „р" код Трновца.

Губици непријатеља: 93 мртва, 118 рањених.

Наши губици: 17 мртвих, 109 рањених.

Заплењено: 1 „шарац", 3 руска пушкомитраљеза, 2 бацача 50 мм., 4 руске стројнице, 21 пушка, 11.500 метака за пушку, 40 мина за бацач 50 мм., 10 мина за бацач 82 мм.

и остале спреме (ранаца, ћебади и шаторских крила итд.). Уништена су једна кола са материјалом.

Изгубљено: 2 руке стројнице и 1 полуаутоматска пушка уништена.

Оштећено: 2 руске стројнице.

Наша артиљерија прецизно је тукла, али непријатељски губици од ње нису установљени.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пом. начелника Штаба,
(М. П.) Вој. Николић

БР. 69

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 8 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПРЕБАЦИВАЊЕ СА СРЕМСКОГ ФРОНТА ПРЕКО САВЕ НА ПРОСТОР ШАБАЦ — БОГАТИЋ¹

сл.
8. П. 5

ШТАБУ П ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Од Врховног штаба примили смо депешу слиједеће садржине: „Одмах упутите П Дивизију на простор Шабац — Богатић, гдје ће добити нови задатак.² Дивизија да се пребаци код Сремске Митровице или код Шапца. Ово урадити најхитније.”

На основу горњег, прикупите ваше јединице са свим дијеловима и крените се на новоодређену просторију Шабац — Богатић, правцем: Ердевик — Чалма — Сремска Митровица, где извршити пребацивање преко р. Саве.

У циљу бржег покрета можете користити комуникацију Нештин — Лежимир — С. Митровица, уколико имате дијелова смјештених у Нештину.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 8/1, к. 251.

² О извршењу овог покрета и новом задатку види извод из Операциског дневника Друге пролетерске дивизије, док. бр. 89.

Ради бржег и организованијег прелаза р. Саве упутите благовремено потребно људство у Митровицу, које ће припремити све потребно за пребацивање.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

КОМАНДАНТ
Генерал-лајтнант,
П.
(М. П.)

БР. 70

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 8 ФЕБРУ-
АРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА О СМЕНИ И
РАЗМЕШТАЈУ ЈЕДИНИЦА¹

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ОПЕРАТИВНО ОДЕЉЕЊЕ
О. бр. 78
8 фебруара 1945 год.

Смјена јединица

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

У циљу одмора I Пролетерске и XXI Ударне дивизије извршиће се смјена јединица и то:

1. — V Ударна дивизија смијениће XXI Ударну дивизију и посјести положаје које је држала ова дивизија.
2. — XI Ударна дивизија смијениће I Пролетерску дивизију и држати исте положаје које је ова имала.
3. — По извршеној смјени I Пролетерска дивизија за размјештај својих јединица користиће просторије: Сот, Ердевик, Кукујевци и Бачинци. У Соту размјестити своју једну бригаду, која ће служити као резерва XI Дивизије.
4. — XXI Ударна дивизија по извршеној смјени размјестиће своје једнице на просторији Илок — Љуба.
5. — VI Пролетерска дивизија остаје и даље на истим положајима са истим задатком.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 13/1 — 1, к. 715.

6. — II Пролетерска дивизија добила је нови задатак ван нашега сектора гдје је и упућена.²

7. — Смјену јединица и примопредају положаја извршити ноћу 9/10 ов. мј. у што већој тајности, како непријатељ не би сазнао за ову смјену. Ове ноћи I и XXI Дивизија на цијелом овом сектору појачаће своје извиђање како би се спријечило свако изненађење.

Штабови бригада I и XXI Дивизије у детаљима упознаће штабове бригада V и XI Дивизије о непријатељском положају и његовом распореду снага, аутоматског и тешког оруђа и о вјероватним правцима испада непријатеља, како би ови у потпуности били упознати са најновијом ситуацијом код непријатеља и нас.

I Пролетерска дивизија још у току ноћи 8/9 ов. мј. извући ће све своје позадинске дијелове на новоодређене просторије. По извршеној смјени свих дијелова и размјештају на одређеној просторији продужити са израдом одбранбене линије, коју је до сада радила XI Дивизија.

Распоред и смјену артиљерије и тешких оруђа извршити по приложеној заповијести начелника артиљерије овога Штаба.

Јединице I и XXI Дивизије поред одмора служиће као армијска резерва.

За вријеме смјене прије уласка бораца у ровове, склоништа и саобраћајнице, исте добро очистити, измијенити простирку (од сламе и кукурузовине) — уколико постоји, како би се спријечила вашљивост и ширење заразних болести. Исто тако и јединице које одлазе на одмор прије уласка војника у смјештајне просторије — исте добро очистити и дезинфекovati.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Политички комесар,
пуковник,
М. Тодоровић

Командант,
генерал-лајтнант,
Пеко Дапчевић

Помоћ. начелника,
пуковник,
Новак Перућица

(М. П.)

Достављено: Штабу I, V, VI, XI и
XXI Дивизије.

" Види док. бр. 41.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 8 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
СМЕНУ И РАЗМЕШТАЈ ЈЕДИНИЦА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 38
8 фебруар 1945
у 23 часа

ШТАБУ XIII ПРОЛЕТЕРСКЕ БРИГАДЕ

Ноћу 9/10 о. м. наша дивизија биће смењена на садањем сектору од јединица XI ударне дивизије.

У вези са овим

н а р е ђ у ј е м о :

1. — Смену извршити у највећој тајности од непријатеља. За време смене у току ове ноћи све наше јединице појачаће извиђање и обезбеђење до коначног смењивања на положају.

2. — По извршеној смени јединице ове дивизије разместиће се по следећем:

— XIII пролетерска бригада у с. Сот, с тим што ће служити као резерва XI дивизији;

— Артиљерска бригада, Тешки дивизион, Противавионски дивизион и остали артиљериски делови поставиће се на сектору Шид — Беркасово — Сот, с тим што ће главнина артиљерије остати на садањим положајима на употребу XI дивизији;

— III пролетерска бригада у с. Бачинци;

— I пролетерска и Италијанска бригада у с. Кукујевци (I бригада источно од цркве, а Италијанска западно од цркве);

— VIII црногорска бригада у с. Ердевик (западни део села) између цесте Кукујевци — Ердевик и Љуба — Ердевик.

Штаб дивизије, М. С. Б.—15, Инжињериски батаљон, Дивизиско слагалиште, Ауто-чета и Чета за везу у с. Ердевик.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 17/2, к. 798.

3. — Све јединице које сада нису на положајима извршиће покрет ка новој просторији 9. о. м. у 6 часова изјутра.

Бригаде које су на положајима покрет ће извршити по завршеној смени, с тим што своје позадинске делове упутите сутра у току дана.

4. — На новим просторијама бригадама ће се одредити сектори за утврђивање оне линије коју је до сада радила XI дивизија. Наређење о овоме накнадно ћемо издати.

5. — Основни и главни задатак јединица је извођење обуке. Овоме посветити највећу пажњу и на овоме ангажовати све старешинско особље под непосредним руководством штабова бригада.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОМОЋНИК ПОЛИТКОМЕСАРА,
мајор

КОМАНДАНТ
генерал-мајор
Васо Јовановић

НАЧЕЛНИК ПГТАБА,
ппуковник
Блажо Марковић

(М. П.)

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД
8 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О НЕПРИЈАТЕЉСКИМ СНАГАМА У РЕЈОНУ ЖУПАЊЕ¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. бр. службено
8 фебруара 1945 год.

Извештај о непријатељу
на терену Жупањског среза

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
(Оперативни отсек)**

Страшинци: „У месту се не налазе никакве непријатељске снаге, једино долазе непријатељске патроле у село из Дреноваца у јачини до 25 војника на коњима, а некада дође и једна десетина. Народ места који је био по непријатељу исељен у друга непријатељска упоришта враћа се постепено својим кућама.

Ђурићи: Село је без икаквог непријатељског гарнизона.
Рачиновци: У месту се налази непријатељски гарнизон од једне сатније усташа који припадају усташкој бојни из Жупање, војска је без тешког наоружања.

Сољани: У селу се налази компанија Руса, Черкеза са Кавказа, неки црнци у јачини до 150 војника, наоружање је доста слабо, војска је доста изморена, дошли су из Босне, где су имали тешке борбе са нашим јединицама које се налазе у Босни. Војска је доста слабо обучена, има изгледа да неће остати дуго на овоме терену, само док се мало одмори, али се не зна да ли ће кренути у истом правцу од куд су дошли, или ће према Винковцима.

Врбања: У месту се налазе три компаније непријатељске војске, од тога једна компанија Руса Врангеловаца, и 2 компаније црнаца са Кавказа,

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17/2, к. 798.

како они то кажу, војска је изморена, слабо наоружана, и имају са собом рањенике које су довели из [с.] Бојана, дошли су на одмор, али се не зна куда ће даље одавде да крену. Бројно стање целог гарнизона је 450 војника. Од тога Врангеловци станују на железничкој станици и дају обезбеђења пруге. 5-П- наша авијација са успехом је бомбардовала непријатељске транспорте на прузи Брчко — Винковци.

- Дреновци:** У селу се налази једна компанија Врангеловаца који су доста добро наоружани, имају неколико тешких бацача, као и шараца и патроле дају до села Страшинци.
- Гуња:** Пролазно место за непријатеља, те је немогуће сазнати бројно стање. Снага углавном сталног гарнизона нема, али увек има већи број непријатељских снага које се овде транспортују било за Брчко, Винковце или Жупању.
- Бошњаци:** У месту се не налази никакви непријатељски гарнизон, једино постоје домаће усташе П.У.П. за одбрану „Истока“ али више пута немачка војска на пролазу кроз место врши одмор по два до три дана.
- Жупања:** У месту нема немачке војске, једино постоје усташе и то 4. бојна 13. стајаћег здруга. У месту се налази и сам штаб исте бојне. Остали делови исте бојне налазе се по селима западног дела Жупањског среза. У целом срезу Жупање немачке војске за сада нема само усташе и П.У.П. су по целом срезу у великом јеку отпочели свој рад. Пут од Привлаке према Градишту непријатељ је почео да полаже дрвени помост — из којих разлога не зна се, али се може да закључи да непријатељ са истим путем мисли да извлачи своје снаге са Сремског фронта у правцу преко Бабине Грде на запад, тако да не би се изложили опасности преко Винковаца. Дознајући од наших повереника, непријатељ је почео да уништава железн. пругу од Винковаца према Броду, а то још нисам проверио. Што се тиче Липовца и непријатељских снага у њему, тешко је дознати, јер непријатељ не дозвољава никакво кретање ником из села, а сви станари који су се налазили

у својим становима до сада морали су се до-
селити у село по наређењу."
Препис горњих података је од Обавештајног
центра ср. Жупања.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар-мајор,
[потпис нечитак]

КомандаНТ-мајор,
Срећко Стојадиновић

(М. П.)

БР. 73

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 11 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВЈ О ИЗВРШЕНОЈ СМЕНИ И РАСПОРЕДУ ЈЕДИ-
НИЦА¹**

ШТ АВ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 41
11 фебруара 1945.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ

Према вашем наређењу О. број 78 од 8 фебруара 1945
године² нашу дивизију смениле су јединице XI ударне
дивизије, изузев наше Артиљериске бригаде, која је остала
са главнином артиљерије на истим положајима. Мањим
деловима поставила се на сектору Шид — Сот, са задатком
на употребу XI дивизији.

У току ноћи између 8 и 9 о.м. наши неборачки делови:
интендантура, убојно слагалиште и М. С. Б. извршили су
покрет.и сместили се у северном делу с. Ердевика од пута
који води Ердевик — Љуба.

9. о. м. у 6 часова XIII пролетерска бригада која је
била дивизијска резерва у с. Беркасову извршила је покрет

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 36/2, к. 253.

² Види док. бр. 70.

у 6 часова ујутро, и сместила се у с. Соту, са задатком као резерва XI дивизији.

I и III пролетерска бригада, као и VIII црногорска ударна бригада, које су биле на положајима, смењене су у току ноћи 9. о.м. до 12 часова.

Смена је извршена у највећем реду, тако да непријатељ није уопште приметио ма какво смењивање из разлога што смо приликом смењивања на читавом сектору вршили јак притисак на непријатеља.

По извршеној смени бригаде су се кренуле и поставиле се на додељене им секторе и то:

I пролетерска бригада сместила се у с. Кукујевцима;

III пролетерска бригада сместила се у с. Бачинцима;

Италијанска бригада са 2 батаљона у с. Кукујевцима, а са два батаљона у с. Бачинцима;

VIII црногорска ударна бригада сместила се у западном делу села Ердевика између цесте Ердевик — Љуба.

Све"ове бригаде добиле су задатак да продуже утврђивање оних линија које је до сада 'радила XI дивизија.

Штаб дивизије М.С.Б.—15, Инжињерски батаљон, дивизијско слагалиште, Ауто-чета и Чета за везу смештени су у с. Ердевику.

Све јединице на новим просторијама смештене су 10 о. м. до 10 часова.

Обзиром да у селу Кукујевцима и с. Бачинцима има још неборачких делова XI дивизије, тако да наше 3 бригаде које се налазе у та два села немају могућности да се сместе и да се одморе, то смо у вези овога наредили Италијанској бригади да се са досадањих просторија пребаци и смести у с. Ст. Бингули и тако омогући смештај I и III пролетерској бригади.

Још у току данашњег дана одмах ће се отпочети по свима бригадама са извођењем војничке обуке.

Скицу о распореду и смештају наших јединица доставићемо вам накнадно.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА
капетан,
Милан Павловић

(М. П.)

БР. 74

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 10 ФЕ-
БРУАРА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 42
11 фебруара 1945

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(оперативно одељење)**

У вези вашег наређења О. број 164 од 20 децембра 1944 године и О. број 182 од 1 јануара 1945 године, достављамо препис операциског дневника за време од 1 до 10 фебруара 1945 године:

- 1 фебруара 1945 године²

Преко дана све јединице утврђују одбранбене линије и изграђују поред постојећих и нова склоништа за људство и материјал.

XIII пролетерска бригада изводи војничку обуку по распореду рада.

У току ноћи 1/2 фебруара т. г. извршили смо два извиђања у правцу непријатеља и то:

1. — Око 1 час после пола ноћи VIII црногорска бригада са мањим одељењима извршила је насилно извиђање у правцу Грчићевог салаша. Ова одељења успела су да потисну непријатељска предња одељења, која су се налазила испред поменутог салаша. Даље нису могли услед јачег отпора непријатељског и после краће борбе наша одељења повукла су се на своје првобитне положаје.

2. — У 2,30 часова један батаљон Италијанске бригаде извршио је насилно извиђање на непријатеља преко Нешковићевог салаша у правцу Товарника. Овај батаљон успео је да протера мања непријатељска одељења са претстражарских положаја.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 3—1/4, к. 256.

² Претходни део дневника види у док. бр. 61.

У исто време непријатељ је у јачини око 200 војника извршио напад од Грчићевог салаша на делове VIII црногорске бригаде. Напад пешадије потпомагала је јака артиљериска и бацачка ватра. Непријатељ је био дочекан од наших јединица јаком ватром из артиљериских оруђа и бацача, којом приликом је наша артиљерија садејствовала и добро тукла непријатеља у његовим положајима. Борба је трајала око 1 час и јединице VIII црногорске бригаде приморале су непријатеља да се, повуче на полазне положаје.

У то време повукао се и батаљон Италијанске бригаде на своје првобитне положаје.

Непријатељ је у нападу располагао већим бројем артиљериског оруђа, шарцима, тромблонима, са неколико лаких бацача, 4 тешка бацача, једном батеријом топова 75 мм и једном хаубицом 150 мм. Сва су ова оруђа дејствовала у току непријатељског напада.

Ове ноћи непријатељ је био на читавом сектору активнији него прошлих ноћи. Чуо се звук моторних возила око Товарника и Ловаса.

Непријатељски губици на сектору VIII бригаде износе око 50 мртвих и рањених.

Непријатељски губици на сектору Италијанске бригаде износе око 20 мртвих и рањених.

Укупни непријатељски губици: око 70 мртвих и рањених.

Наши губици:

код VIII црног. бригаде	1 мртав	и	1 рањен;
код Италијанске бриг.	—		8 рањених.
Свега:	1 мртав	и	9 рањених.

Јутро око 9 часова непријатељ јачине око 150 војника упутио се од Товарника између цесте и пруге од Јасеника ка Орашју. Наши предњи делови задржали су ову групу и непријатељ се повукао.

Наша авијација била је врло активна.

Непријатељске авијације није било.

Време: облачно.

Штаб дивизите у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

2 фебруара 1945 године

Преко дана све јединице утврђују одбранбене линије и изграђују поред постојећих и нова склоништа за људство и материјал.

ХИИ пролетерска бригада изводи војничку обуку према распореду рада.

У току ноћи између 2 и 3 фебруара један батаљон Италијанске бригаде извршио је насилно извиђање на непријатељске положаје између пруге и цесте Шид — Товарник, преко к. 92, у правцу Јасеника. Приликом напада наши борци наишли су на непријатељске претстражарске положаје у којима није било непријатеља, затим су продужили напред у правцу главне непријатељске одбранбене линије, где су наишли на јак отпор из аутоматског оруђа и бацача.

Непријатељска артиљерија била је неактивна, док наша пешадија била је потпомогнута артиљериском и минобацачком ватром, која је тукла непријатељско упориште — гробље које се налази на путу испред Товарника и сам Товарник.

Овај напад трајао је пола сата, после тога батаљон се у реду повукао на полазне положаје.

Непријатељски губици: 20 мртвих и рањених.

Наши губици: 2 мртва и 9 рањених.

Авијације није било ни са наше ни са непријатељске стране.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

3 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору са истим распоредом и задатком као и претходног дана.

Дреко дана све јединице утврђују одбранбене линије и изграђују поред постојећих и нова склоништа за људство и материјал.

ХИИ пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи обуку према распореду рада.

Остале бригаде, које су на положају, такође са својим резервама изводе војничку обуку.

У току ноћи између 3/4 фебруара у 21 час један батаљон Италијанске бригаде извршио је насилно извиђање на непријатељске положаје који су се налазили испред положаја VIII црногорске бригаде. Циљ извиђања и напада био је Трунићев и Грчићев салаш.

Приликом напада наши борци наишли су на јак отпор од стране непријатељских аутоматских оруђа и лаких бацача, док непријатељска артиљерија и минобацачка ватра тешких бацача биле су неактивне.

Наш напад био је потпомогнут артиљериском и минобацачком ватром, тако да је непријатељ имао осетан број губитака.

Овај напад трајао је један сат, после тога батаљон се • повукао на полазне положаје.

Непријатељски губици: 20 мртвих и рањених.

Наши губици: 1 мртав и 1 рањен.

Наша авијација успешно је дејствовала на непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

4 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана.

Преко дана све јединице утврђују одбранбене положаје и поред постојећих праве нова склоништа за људство и материјал. .

XIII пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи војничку обуку према распореду рада.

Остале бригаде које су на положају такође изводе обуку, према распореду рада, са својим резервама.

У току ноћи између 4/5 о. м. извршили смо са једним батаљоном Италијанске бригаде цасилно извиђање на сектору III пролетерске бригаде, на непријатељски положај Козјаков салаш, у правцу к. 136.

Непријатељ је на време приметио наша предња одељења и отворио јаку минобацачку ватру, док артиљериска и минобацачка ватра биле су неактивне.

Наша мања одељења успела су да се увуку дубље у непријатељски распоред са задатком да ухвате неког живог непријатељског војника или официра али им није успело.

Борба је трајала 1 сат, затим се батаљон повукао на полазне положаје.

Непријатељски губици: 10—15 мртвих и рањених.

Наши губици: 10 рањених.

Наша авијација успешно је дејствовала на непријатељске положаје.

Непријатељска авијација неактивна.

На осталом сектору наше дивизије није било промена изузев извиђачке делатности.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.
(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

5 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана.

Преко дана све јединице утврђују одбранбене положаје и поред постојећих праве нова склоништа за људство и материјал.

XIII пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи војничку обуку према распореду рада.

Остале бригаде које су на положају такођер својим резервама изводе обуку.

У току дана I пролетерска бригада појачала је своје претстражарске положаје, вршећи притисак на непријатељске положаје испред с. Товарника. Непријатељски губици нису нам познати, док са наше стране био је 1 мртав.

Око 10 часова један непријатељски тенк средње тонаже кренуо је од Товарника у правцу Шида и дошао је до гробља одакле је извесно време бесциљно митраљирао и поново се вратио.

У овом међувремену наша авијација бомбардовала је Товарник и цесту која излази од Товарника ка Сотину, тако да је непријатељ имао осетне губитке.

У 19 часова 1 батаљон III пролетерске бригаде извршио је напад на непријатељско упориште (виноград) к. 135. Приликом напада батаљон је пришао на блиско отстојање, организовано извршио напад, и успео да одбаци непријатеља из предњих линија, док су на к. 136 дали јак организован отпор, тако да су се наши услед јаке пешадиске и минобацачке ватре, која је била потпомогнута артиљеријском ватром из Товарника, морали повући на полазне положаје.

Друга једна група III пролетерске бригаде, која је имала у саставу извиђачки вод при Штабу бригаде, са још 3 извиђачке групе батаљона, упутила се у правцу села Товарника са задатком да ухвати неког живог непријатељског војника или официра. Када су се привукли на блиско отстојање од 20 м., непријатељ их је приметио и отворио на исте јаку ватру, тако да су ови морали [да се повуку], а на своје десном крилу успели су да избаце непријатеља из предњих линија. Али, услед јаке запречне ватре, наши извиђачи морали су се повући имајући 3 рањена.

На сектору VIII црногорске бригаде било је само припуцавања наших и непријатељских предњих одељења.

Непријатељски губиди: 24 мртва и већи број рањених.
Заплењено: 2 сандука муниције, неколико ранаца и
ћебади.

Наши губици: код I пролет. бригаде ... 1 мртав;
код III пролет. бригаде ... 4 рањена.

С в е г а : 1 мртав и 4 рањена.

Наша авијација успешно је дејствовала на непријатељске положаје и резерве.

Непријатељске авијације није било.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

6 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана.

Преко дана све јединице утврђују одбранбене линије и поред постојећих праве нова склоништа за људство и материјал.

XIII пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи војничку обуку према распореду рада. Остале бригаде које су на положају такође изводе обуку са евојим резервама.

У току ноћи око 23 часа извршили смо насилно извиђање са једним батаљоном Италијанске бригаде на сектору између пруге и цесте која води од Шида за Товарник — преко к. 92, правац Товарник.

Приликом наиласка наших бораца на непријатељске претстражарске положаје, које непријатељ држи дању нису наишли на непријатеља, из разлога што се исти ноћу повлачи на овом сектору на главну одбранбену линију.

Тада су наши борци продужили стрељачким стројем у правцу Товарника, према главној одбранбеној линији непријатељској. Када су се наши привукли на блиско отстојање, непријатељ их је обасуо јаком ватром из шараца и бацача, док артиљериска ватра била је неактивна.

Наши су онда отворили јаку ватру из свих пешадијских оружја. После пола сата борбе батаљон се у реду повукао на полазне положаје.

На осталом сектору наше дивизије владала је извиђачка делатност. Непријатељ је читавог дана био неактиван.

Непријатељски губици: 15 мртвих и рањених.
Наши губици: 1 мртав и 3 рањена.
Време: облачно.
Штаб дивизије у Беркасову.
(Секција на којој дејствује дивизија: Вуковар.)

7 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана.

Преко дана све јединице утврђују одбранбене положаје и поред постојећих праве нова склоништа за људство и материјал.

XIII пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи војничку обуку према распореду рада. Остале бригаде које су на положају такођер изводе обуку са својим резервама.

У току ноћи у 24 часа извршили смо насилно извиђање на сектору VIII црногорске бригаде са једним батаљоном Италијанске бригаде. Објекат извиђања био је Грчићев салаш.

Приликом овог напада батаљон је пришао на блиско отстојање, где га је непријатељ уочио, и на наше отворио ватру из аутоматског оруђа и бацача, нашто су ови одговорили исто. На појединим местима дошло је до бацања ручних бомби и са једне и са друге стране. Али услед великог блата, према изјави штаба батаљона, немогуће је било извршити живи напад и протерати непријатеља.

Непријатељ је на овом сектору где је батаљон вршио напад располагао са 7 шараца, 3 лака и 2 тешка бацача.

После једночасовне борбе непријатељ³ се повукао на полазне положаје.

Непријатељ који је био на овом сектору разговарао је српски, те се претпоставља да су усташе.

Непријатељски губици: нису нам познати из разлога што се услед магле и помрчине није могло утврдити.

Наши губици: 1 рањен.

Непријатељ је преко читавог дана био неактиван, једино је владала извиђачка делатност с обе стране.

Време: облачно.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

³ Омашка. Треба да стоји: батаљон.

8 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана.

Преко дана све јединице утврђују одбранбене положаје и поред постојећих праве нова склоништа за људство и материјал.

XIII пролетерска бригада као дивизиска резерва изводи војничку обуку према распореду рада. Остале бригаде које су на положају такође изводе обуку са својим резервама.

У току ноћи у 11 часова извршили смо насилно извиђање са две чете једног батаљона I пролетерске бригаде, на сектору између пруге и цесте која води од Шида за Товарник, преко к. 92, правац Товарник.

Приликом овога напада наши борци пришли су на блиско остојање непријатељској главној одбранбеној линији, где их је непријатељ приметио и на исте отворио јаку пешадиску ватру из аутоматских оруђа и бацача.

Наши борци су тада извршили јак притисак на непријатељску одбранбену линију коју је непријатељ јако утврдио и организовано бранио.

Наша пешадија била је потпомогнута минобацачком ватром. После једночасовне борбе наши су се борци повукли на полазне положаје имајући једног теже рањеног.

Непријатељски губици: 15—20 мртвих и рањених.

Жичаних препрека и минских поља на овом сектору није било.

На осталом сектору наше дивизије владала је извиђачка делатност.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Беркасову.

(Секција на којој дејствује Дивизија: Вуковар.)

9 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана, изузев што смо према усменом, а касније према писменом наређењу, у вези одмора наше дивизије, пребацили неборачке делове из Беркасова и Сота у Ердевик.

У вези одмора наше дивизије добили смо наређење од Штаба I армије О. бр. 78 од 8 фебруара 1945 г.⁴ да ће нашу дивизију сменити XI ударна дивизија, с тим што ће иста држати наше досадање положаје.

¹ Види док. бр. 70.

Према овом наређењу доделили су нам следећа села за размештај наших јединица и то: Сот — Ердевик — Кукујевци и Бачинци, с тим да једну бригаду сместимо у Соту, која ће бити непосредна резерва XI дивизије.

Према горе изложеном издали смо наређење О. број 38 од 8 фебруара 1945 године у 23 часа:

„Ноћу 9/10 наша дивизија биће смењена од јединица XI ударне дивизије.“

Смену извршити у највећој тајности. За време смене у току ове ноћи све наше јединице појачаће извиђање и обезбеђење до коначног смењивања на положај.

Као припрему за смену, у циљу да непријатељ не би уочио смењивање, извршили смо напад са 2 батаљона и то: VIII црногорска бригада извршила је напад са једним батаљоном на Грчићев салаш, док са мањим деловима вршила је притисак у правцу Трунићевог салаша.

III пролетерска бригада извршила је напад са једним батаљоном преко Нешковићевог салаша — (виноград) к. 136.

Приликом напада непријатељ је са оба сектора био истеран са предњих линија, док на главној одбранбеној линији дао је јак отпор из аутоматских оруђа и бацача. Исти је био потпомогнут и артиљериском ватром из Ловаса.

XIII пролетерска бригада, која је била у с. Беркасово као дивизиска резерва, смештена је у с. Сот са задатком да служи као резерва XI дивизији.

Артиљериска бригада, Тешки дивизион, Противавионски дивизион и остали делови артиљерије поставиће се на сектору Шид — Беркасово — Сот, с тим што ће главнина артиљерије остати на досадањим положајима на употребу XI дивизији.

III пролетерска бригада. у с. Бачинци.

I пролетерска бригада у с. Кукујевци.

Италијанска бригада у с. Кукујевци.

VIII црногорска бригада у с. Ердевик, у западном делу села.

Свима бригадама је наређено да на новим просторијама наставе ра утврђивањем линија које је радила XI дивизија.

Бригаде које су биле на положајима дошле су на нове просторије 10 о. м. до 12 часова. Смена је извршена уредно и у највећој тајности.

Наши губици: 1 мртав и 3 рањена.

Непријатељски губици: 30 мртвих, и рањених.

Наша авијација је успешно дејствовала на непријатељске положаје.

Непријатељске авијације није било.
Време: ведро.
Штаб дивизије у с. Беркасово.
(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

10 фебруара 1945 године

Према наређењу Штаба I армије наша дивизија добила је смену од XI ударне дивизије у циљу одмора.

Издали смо наређење бригаама да после извршене смене изврше покрет на нове просторије.

Бригаде су стигле на нове просторије до 10 часова и то:
I пролетерска бригада у с. Кукујевци.

III пролетерска бригада у с. Бачинци.

VIII црногорска ударна бригада у с. Ердевик.

Италијаска бригада са 2 батаљона у с. Кукујевци а са друга два батаљона у с. Бачинци.

XIII пролетерска бригада и даље остаје у с. Сот као резерва XI дивизије.

Артиљерска бригада остала је на старим положајима на употребу XI дивизији.

Све бригаде изводе војничку обуку према распореду рада, као и рад на утврђивању одбранбених линија које је радила XI дивизија.

Наша авијација активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој Дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб
ПОМОЋНИК НАЧЕЛНИКА,
капетан

(М. П.) Милан Павловић

БР. 75

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 11 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ПОСЕДАЊЕ И ОТСУДНУ ОДБРАНУ ДЕСНЕ ОБАЛЕ
ДРИНЕ ОД ЗВОРНИКА ДО УИЋА¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

О. бр. 341
11 фебруара 1945 год.
Положај

**ЈЕДИНИЦАМА ОВЕ ДИВИЗИЈЕ И МАКЕДОНСКОЈ
БРИГАДИ**

Непријатељ у свом повлачењу ка северу, ради заштите своје главнине која одступа правцем: Зворник — Тршић, форсирао је реку Дрину и посео положаје и то: на десној обали реке Дрине: к. 273 — Батин — Рујева Чука — к. 552 — к. 557 закључно са Црвеном Стијеном.²

Наша дивизија добила је задатак да одсудно брани сектор од положаја који већ држи 6 српска бригада па до ушћа реке Дрине у Саву.

У вези предњег,

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — 6 српска бригада остаће на истим положајима на којима се до сада налазила, с тим што ће са својом резервом бригаде посетити положаје све до Посеничког потока³ закључно. Комуникацију испред својих положаја минираће, а исто тако добиће три противколска топа која ће поставити на најпогодније место позади минских поља на 100—200 м. Топове добро укупати.

2. — 4 пролетерска бригада одмах по добијању ове заповести, користећи железничку пругу Шабац — Лозница — Ковиљача, пребациће се у Ковиљачу, а потом посетити положаје и одсудно бранити одсек од Просинца потока

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 4/1, к. 735.

² Сем с. Батин остала места су погрешно написана те због тога нису нађена на карти 1:100.000. Треба да стоји: Камени Шанац — Рујева Глава (к. 521) — Батин (к. 293) — Клек (к. 274) — к. 138. Види Операциски дневник Друге пролетерске дивизије за 11 фебруар 1945, док. бр. 89.

³ Није нађено на карти 1:100.000.

(искључно) па до закључно село Ковиљача, постављајући се и укопавајући се поред саме обале реке Дрине. Лево одржавати чврсту везу са 6 српском бригадом. Свој противтенковски топ одмах упутити 6 српској бригади.

3. — 3 српска бригада у току 12 овог месеца посеће и одсудно бранити одсек од села Ковиљача, па до закључно Кривића Ада. Положај заузети поред саме десне обале реке Дрине за одсудну одбрану исте. Свој противтенковски топ упутити одмах 6 српској бригади. Лево одржавати чврсту везу са 4 пролетерском бригадом.

4. — Македонска бригада у току 12 овог месеца посеће за непосредну одсудну одбрану реке Дрине одсек од Кривића Аде (искључно) па до Шипуља (закључно), с тим што ће један батаљон размести у селу Бадовинци са задатком да врши извиђање и контролу одсека од Шипуља па до ушћа реке Дрине у Саву. Лево одржавати чврсту везу са 3 српском бригадом.

5. — II пролетерска бригада у току 12 овог месеца као дивизиска резерва разместиће се у село Слатина — село Јадранска Лешница — село Јошево и село Брњац. Свој противтенковски топ упутиће одмах 6 српској бригади.

6. — Инжињерски батаљон ће своју минерску чету са противколским минама упутити 6 српској бригади ради минирања пута, док своје остале делове разместиће у селу Лешница.

7. — М. С. Б. у току 12 овог месеца пребациће се за Лешницу, где ће се и размести, користећи железнички воз од Шапца до Лешнице.

8. — Главнина интендантуре задржаће се у Шапцу, док своје делове за снабдевање јединица храном и убојним материјалом размести у Лозници. За пребацивање хране од Шапца до Лознице користити железницу. Водити рачуна о томе да исхрана буде правилна и на време дотурена јединицама.

9. — Шеф одсека за везу поставиће истакнути центар везе у Лозници и од истог повезаће телефонском линијом све штабове бригада, а од истакнутог центра везе одржаваће телефонску везу са овим штабом преко већ постојеће државне линије. Главни центар везе биће у Лешници, где сви штабови бригада имају одржавати везу радиотелеграфом.

10. — Коњички ескадрон у току 12 овог месеца разместиће се у Новом Селу.

11. — Болница ове дивизије разместиће се у Шапцу.

12. —• Све јединице које се налазе на положају утврдиће своје секторе за одсудну непосредну одбрану реке Дрине.

Штабови бригада водиће строго рачуна да њихове јединице не изврше посудање положаја кордонским распоредом, већ посудање свога положаја да изврше групно, с тим да линија положаја има бити непрекидна.⁴

Одмах по посудању положаја штабови бригада доставиће извештај о посудању положаја и о свему на свом одсеку.

Штаб дивизије налазиће се у Лешници.⁵

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Помоћник
политичког комесара,
мајор,
Божидар Брајовић

В. д. НАЧЕЛНИКА КАПЕТАН,
Рад. М. Бурић

(М. П.)

/

Задња реченица из овог става дописана је мастилом.
6 борбама на овим положајима види док. бр. 89.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 11 ФЕ-
БРУАРА 1945 ГОД, ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О РА-
СПОРЕДУ СВОЈИХ СНАГА¹**

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ

О. бр. 4

11. ~~И. 1945~~ год.

У ч.

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
(ОПЕРАТИВНО ОДЈЕЉЕЊЕ)**

Ноћу између 9 и 10 о. мј. наша дивизија смијенила је на положајима XXI дивизију. Распоред наших снага је слиједећи:

1. IV и X КНОУ бригада су на положајима, и то: X на десном, а IV на лијевом крилу.

2. I КНОУ бригада је у резерви у Шаренграду, а I југ. у с. Бапска Новак.

3. Штаб дивизије са штапским јединицама налази се у с. Шаренграду. Команда позадине са својим дијеловима налази се дјелимично у Илоку и дјелимично у Шаренграду. Једино ауто-чета остала је у с. Љуба, пошто нема бензина за превоз аутомобила.

Прилаже се скица² о распореду наших снага, гдје су унесена и сва тешка оруђа, као и непријатељска, уколико су откривена.

Прва борбена линија фортификациски је прилично изграђена, док друга тек почета и ми смо предузели да је довршимо, давајући распоред нашим резервним снагама, гдје и шта која има посјести у случају непријатељског надирања.

Сваке ноћи са два батаљона или са двије ојачане чете вршимо јачи притисак на непријатеља. У току ноћи непријатељ је покушавао са мањим дијеловима вршити испад на наше снаге, али је одмах био дочекан и одбијен.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 34/2, к. 253.

² Редакција не располаже овом скицом.

У току ноћи примијећена је непријатељска батерија, која досада није била откривена и то испод Ране Јабукe, јужно.

Непријатељ није активан. "Изгледа да има више уста-ша него Нијемаца на овом сектору.

Прилог: скица.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

НАЧЕЛНИК,
мајор,
(М. П.) Ново Матуновић

БР. 77

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 12 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ПОСЕДАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА НА ДЕСНОЈ
ОБАЛИ ДРИНЕ¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Оп. бр. 342
12 фебруара 1945 год.
ГГоложај

**СВИМА ЈЕДИНИЦАМА ОВЕ ДИВИЗИЈЕ И МАКЕДОН-
СКОЈ БРИГАДИ**

Наше јединице у заједници са јединицама 22 Диви-зије успеле су да својим последњим нападом ликвидирају непријатељски мостобран код Малог Зворника и тиме очисте десну обалу Дрине. Непријатељ сада врши јак притисак према с. Козлук.

Од сељака који су пребегли са леве обале Дрине од Немаца сазнали смо да су се Немци распитивали код сељака где има чамаца и скела на Дрини да би се могли пребацити. Из овога се види да непријатељ, пошто му није успео први прелаз код Зворника, створи на другом месту мостобран у

¹ Оригинал, писан машином, налази се у Архиву Војног исто-риског института под рег. бр. 5/1, к. 735.

циљу одбацивања наших снага са десне обале Дрине, које му угрожавају бок.

За сад, највероватније, сектор за непријатељски покухнај прелаза преко Дрине јесте Мали Зворник — Бања Ковиљача.

Исто тако имамо податке да се је непријатељ из Бијелине кретао својим камионима према Сремској Рачи. Са каквим задатком не знамо, но постоји могућност да непријатељ се интересује за ситуацију на сектору: ушће Дрине — Лешница, те да би евентуално ту форсирао Дрину и тиме нас угрозио бочно и на тај начин растеретио свој фронт и правац свог пробијања.

Задатак свих наших јединица јесте по сваку цену држати десну обалу Дрине не дозволивши да се непријатељ ма где пребаци.

Сада најосетљивији сектор код нас јесте сектор Мали Зворник — Бања Ковиљача.

У вези с тим

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — 6 Бригада остаје на истом сектору, с тим што ће се утврдити поседајући саму обалу Дрине на свом сектору. Непријатеља са леве стране, који се повлачи ка северу, узнемиравати из својих аутоматских оруђа.

2. — 4 Пролетерска бригада ће одмах по доласку посетити, утврдити и држати свој сектор, везујући се чврсто лево с 6 Српском бригадом, а десно са 3 Српском бригадом. Своја тешка оруђа поставити на погодним тачкама, одакле ће моћи успешно тући комуникацију са леве обале Дрине.

3. — 3 Српска бригада ће по доласку 4 Пролет. бригаде рокирати се на свој сектор који ће, без обзира што непријатеља пред њом нема са леве стране Дрине, утврдити уз саму обалу Дрине. Нарочито организовати и утврдити своје положаје од свог левог крила па удесно 4 км., где непријатељу у случају продора дотле не дозволити пролазак комуникациом са леве обале Дрине. У ту сврху искористити сва расположива средства у оружју и оруђу.

4. — Македонска бригада такође ће утврдити свој сектор, а нарочито испред с. Лешница, тј. према месту Јања, где посетити и добро утврдити положаје, као и остали добивени сектор.

Батаљону који сађе у с. Бадовинци дати задатак да контролише добро сектор Бадовинци па улево закључно са

левим крилом вашег сектора, с тим што ће тај батаљон посетити и утврдити положаје према Бијељини и с. Амајлије. Десно тај батаљон да одржава везу са нашим Коњичким ескадроном који се налази у с. Црна Бара и који има за задатак да контролише сектор између ушћа Дрине у Саву и батаљона у с. Бадовинци.

5. — Коњички ескадрон са седиштем у Црној Бари има за задатак да са коњичким патролама стално извиђа и контролише свој додељени сектор онако како смо већ издали упутства.

6. — 2 Пролетерска бригада као дивизијска резерва остаће и даље на истом сектору.

7. — Командант целокупне артиљерије на овом сектору постављаће своја оруђа на најзгодније положаје, одакле тући непријатеља по комуникацији и утврђеним положајима са леве обале Дрине. На време вршити снабдевање са потребном количином муниције.

8. — У случају да би непријатељ негде успео пребацити своје изесне снаге на десну обалу, дотична јединица на чијем сектору [би] се то догодило, дужна је, док још непријатељ није успео пребацити јаке снаге, извршити енергичан противнапад у циљу уништавања и пребацивања непријатеља на леву обалу реке.

Све јединице доставиће нам 13 ов. мца до 18 часова скицу својих положаја, у коју убележити распоред својих јединица, тешких оруђа, лаких и тешких аутоматских оруђа. Командант артиљерије такође ће доставити скицу у коју унети своја оруђа са тачном назнаком врсте и модела, као и зоне дејства.

9. — Све јединице ће се повезати телефонском везом непосредно на положајима, који се држе на самој обали реке. При овом изабрати погодне тачке са којих се може добро и далеко осматрати цео предњи терен.

[Центар] везе ове Дивизије ће се повезати са централом бригада. Настојати да радио веза функционише на време и по плану.

Шеф везе ове Дивизије израдиће још одмах шифре и уговорена имена за сваки телефон, тако да непријатељу не дозволимо да у потпуности разуме наше разговоре које вероватно ослушкује.

10. — Штаб дивизије налази се у Лозници, као и Мед. сан. бат.

11. — Снабдевање храном и муницијом и евакуацију рањеника организоваће командант позадине, који ће одмах

настојати да снабдева јединице са храном и муницијом повезујући се са начелником интендантуре I и II Армије у Лозници.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Помоћник политкома
мајор
Божидар Брајовић

Командант-пуковник
Сред. Урошевић

В. д. начелника-капетан
Рад. М. Бурић

БР. 78

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 13 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ПРЕБАЦИВАЊЕ ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ И ТРЕЋЕ СРП-
СКЕ БРИГАДЕ НА ЛЕВУ ОБАЛУ ДРИНЕ КОД БАЊЕ
КОВИЉАЧЕ¹**

ШТАБ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
Оп. бр. 343
13 фебруара 1945 год.
Положај

**ЈЕДИНИЦАМА ОВЕ ДИВИЗИЈЕ И МАКЕДОНСКЕ
БРИГАДЕ**

Ситуација: У свом надирању са југа наше јединице заузеле Дрињачу и на тај начин непријатељску опкољену групу још више сузиле. Од заробљених непријатељских војника сазнали смо да је ова опкољена непријатељска групација деморалисана, без хране и муниције. С обзиром на ово, постоје сви услови да неколико наших одлучних удара приморају непријатеља на капитулацију.

Да бисмо помогли нашим јединицама са леве обале Дрине да коначно ликвидирају опкољене непријатељске

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 6/1, к. 735.

групе, пребациће [се] наше две бригаде на леву обалу Дрине са горњим задатком.

У том циљу

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — 2. Пролетерска бригада ће одмах до добијању овог наређења отпочети са пребацивањем својих јединица на леву обалу Дрине код с. Лешнице, тамо где се врши пребацивање са скелама. По пребацивању, одмах продужити правцем: цеста према Зворнику до на 2 км. северно од с. Козлук, где се повезати са 3. Српском бригадом и поставити се на њено десно крило тежећи да се непријатељ бочно обухвати, повезујући се такође са јединицама II. Армије које се налазе на том сектору. Сад смо обавештени, а ви се још боље обавестите, да скела има наспрам с. Шор и с. Стража. Искористите све скеле које стоје на том сектору у циљу што бржег пребацивања.

2. — 3. Српска бригада ће одмах по добијању овог наређења почети са пребацивањем на леву обалу Дрине код Бање Ковиљаче, с тим да се још први њени пребачени делови поставе према непријатељу, а остали да се постављају удесно од својих првих делова.

Задатак и 2. и 3. Бригаде јесте да одмах ухвате контакт са непријатељем, испитају јачину и положај непријатеља, најслабије и најјаче одбранбене тачке, а потом када добију наређење од начелника Штаба ове дивизије, који ће обједињавати команду над овим бригадама, отпочети са енергичним нападом у циљу ликвидације непријатељске групе. Напад ће бити највероватније подржаван артилеријом а вероватно и авијацијом. Своја тешка оруђа такође најрационалније употребити.²

3. — 4. Пролетерска бригада ће по доласку јединица 22. Дивизије рокирати се удесно и заузети сектор од закључно Г. Ковиљача — Зејтин Вода (к. 134) улево, а удесно закључно са с. Крндија <к. 118). Положај добро утврдити и, у случају да би непријатељ пробио се на север, не дозволити му да прође комуникацијом, где се она приближава уз саму обалу реке, т. ј. с. Шињарица — к. 118 (ваше десно крило).

4. — 16. Македонска бригада ће се рокирати улево до закључно Крндија (к. 118), продужити своје лево крило ради затварања тог простора и одржања везе са 4. Бригадом улево. Удесно остаје исто. Цео свој простор утврдити и добро контролисати.

⁸ О борбама ових двеју бригаде на левој страни Дрине види док. бр. 89.

5. — 6. Српска бригада ће по доласку јединица 22. Дивизије на* њен сектор и по смењивању са положаја повући своју бригаду на сектор с. Воћњак — с. Руњани и ту бити у дивизијској резерви.

6. — Снабдевање храном и муницијом бригада, које прелазе на леву обалу, вршити из најближих магацина, па било да су они на левој или десној страни реке, тако исто и евакуацију рањеника, што све зависи где се јединица налази и какав задатак буде имала.

Напомена: Најновији подаци — извештаји са положаја говоре да су наше трупе гонећи непријатеља са југа дошле у с. Шамани.

С. Ф. — с. Н!

Помоћник политкома, мајор
Божидар Брајовић

Нач. кап.
Рад. М. Бурић

[Командант]
п.пуковник
Сред. Урошевић

БР. 79

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД 15
ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
БОРБИ ПРОТИВ НЕМАЦА КОД С. БАТРОВЦИ¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. бр. СЛ
15-11-1945 год.

Извештај после борбе
код с. Батровци

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
(Оп. отсек)

Дана 14-Н-т. г. један батаљон пешадије из VI Дивизије извршио је припрему за напад на село Батровци и Липовац у координацији са нашим једним ескадроном.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исторског института под рег. бр. 45/2, к. 253.

Пешадија је имала овај распоред: једна чета која се је налазила у половини села Батровди требала је да прогони непријатеља из његових утврђења при крају села према Липовцу; једна чета требала је нападати цесту и бункере између Батроваца и Липовца (ова чета била је појачана са једним нашим водом), а једна чета требала је нападати Липовац и штитити леви бок ових делова. Наш један вод био је у заседи у шумици звакој Спачва са задатком да прогоњеном непријатељу не дозволи улазак у шуму, као и да из блокираних бункера не дозволи му излаз. Напад је требао да се изврши око поноћи између 14/15 — II т. г. Непријатељ је био у јачини до 150. Исте вечери око 10 часова непријатељ је добио појачање из Врбање и од Апшеваца, те је у 10.30 часова извршио напад са јаким снагама и нагнао нашу пешадију да отступи. Наш вод који се је налазио у заседи, необавештен о јачини непријатеља и повлачењу наше пешадије, остао је и даље и дочекао непријатељски јуриш са аутоматским оружјем и ручним гранатама, те је успео да одбије овај јуриш и створио могућност пешадиској чети која је била отсечена да се повуче. Овај јуриш, као и доцнија два, наш вод је успео да одбије и остао на истом положају све до 5 часова у јутру.

Исход борбе: непријатељ је имао 8 мртвих и 6 рањених које је успео да извуче са положаја. На нашој страни није било губитака. Плена није било. У одбијању ових јуриша цео Први вод, 2 ескадрона III дивизиоца, показао је примерну храброст и пожртвовање, те смо мишљења да би га требало похвалити. Нарочито су се истакли другови пушкомитраљесци, и то: Пајевић Рашко, који је убио 3 и ранио 1 непријатељског војника; Тонисић Радивоје — убио 4 непријатељска војника и 2 ранио, Милосављевић Радван — убио 1 непријатељског војника и 3 ранио и водник истога вода Дамјановић Мирко — својом хладнокрвношћу у командовању.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Комесар, мајор •
[потпис нечитак]

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

(М. П.)

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ТРЕЋЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ БРИГАДЕ
ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 16 ФЕБРУАРА
1945 ГОД. ШТАБУ ДИВИЗИЈЕ О БОРБИ ПРОТИВ НЕ-
МАЦА КОД С. ИЛИНЦИ¹**

ЦГТАБ Ш ПРОЛЕТЕРСКЕ БРИГАДЕ
VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н.Т.“
16 фебруара 1945 год.
Бр. 76.

Оперативни извештај за
15/16 ов. мј. т. г.

ШТАБУ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „Н. Т.“

15 ов. м. у 21 ч. наш II Батаљон са две чете напао је непријатеља на положају североисточно од села Илинци. II Батаљон, наишао је на слабије непријатељске снаге, које су биле на претстражи и повукле се на главну линију испред самог села источно. Наши су наишли на мине, тако да је одмах било избачено из строја 14 другова. Продужујући даље напад на непријатеља, непријатељ је са главне линије источно од Илинаца концентрисао 5—6 „Шараца“ и тешке бацаче, тако да су се чете II Батаљона морале повући на полазне положаје.

Наш I Батаљон у исто време са једном четом напао је непријатеља у југозападном правцу села Илинци. Чета I Батаљона потисла је непријатеља са претстражарског положаја, непријатељ се повукао на главну обранбену линију, одакле је концентричном ватром тукао наступање I Чете I Батаљона. Непријатељ на своме претстражарском положају оставио је нагазне мине, тако да је чета I Батаљона, као и чета II Батаљона, наишла на нагазне мине. Губитака код ове чете није било од нагазних мина, сем што су два рањена и један погинуо у борби.

Непријатељ са м^ним снагама држи претстражарски положај ојачан са нагазним минама и док су га наше снаге напале повукао се на главну обранбену линију у источни део села Илинци. У селу се налазе јаче непријатељске снаге које концентричном ватром аутоматског оруђа и бацача разбијају даље напредовање наших делова.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17/2, к. 798.

Губици непријатеља у овој борби били су око 20 мртвих и 40 рањених.

Заробили смо од непријатеља 2 пушке, 200 метака, 100 метака за протиколну пушку, и 50 мина за мали бацач.

Наши губици: 16 рањених и 5 мртвих, прилажемо листу губитака.

Утрошили смо муниције 7.9 мм. 2090 комада, руске за пушке и п. митраљезе 7470 комада, за руске аутомате 2545 комада, енглеске 1500 метака, италијанске 450 метака, за протиколску пушку 45 комада, мина за бацач 50 мм. 88 комада, мина за тешки бацач 81 мм. 30 комада, за бацач 82 мм. 24 комада. Бомба офанзивних 5 комада, бомба дефанзивних 3 комада.

У овој борби немамо никога за похвалу, људство и командни кадар у овој борби задовољили су, нарочитог истицања није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба, мајор,
(М. П.) Танкосић

БР. 81

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 17 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА ИЗВИЂАЊЕ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ПОЛОЖАЈА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ
0. бр. 8/45
17 фебруара 1945 год.
У _ ч .

ШТАБУ.

Положај

1. — Преузимањем положаја од XXI дивизије, наша дивизија добила је одређене задатке: задржати садању линију фронта на нашем отсеку до повољније ситуације за

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 31—1, к. 784.

офанзивне операције; проучавати непријатељску линију и његов систем утврђивања; прибављати податке о јачини и саставу непријатељских јединица на положајима извођењем повремених мањих напада, хватањем непр. војника, извиђањем и осматрањем непријатељске прве линије и њене позадине.

2. — Досадашњи резултати рада наших јединица у вршењу горњих задатака нису у потпуности задовољили: не знамо приближну јачину непријатеља пред нама и његов састав; нисмо успели да заробимо непријатељске војнике, који би најбоље дали податке о томе; не познајемо довољно непријатељски систем одбране положаја.

3. — Ма да је непријатељ ослабио на Сремском фронту после заузимања садање линије, и ма да је сада неактиван, неки подаци, које смо добили из непр. позадине, говоре да непријатељ припрема напад на наше садање положаје. Циљ овога напада је јасан и непријатељ га може предузети.

Да би потпуно осујетили непријатељски напад и да би наши штабови и јединице били потпуно спремни за извршење претстојећих задатака.

н а р е ђ у ј е м о :

1.— Продужити израду прве и друге линије, где је још то потребно.

2. — Вршити стално, и по дану и по ноћи, извиђање и осматрање непријатељских положаја, као и непријатељске позадине. Ради тога, сви штабови морају имати своје сталне осматрачнице, са којих ће и они вршити стално осматрање. Ово се односи на штабове бригада, односно дивизиона који су на положају. Код штабова јединица мора бити нарочита будност предзору, када непријатељ обично врши нападе.

3. — Штабови бригада организовати ће повремено препаде на непријатеља, који морају бити добро припремљени и са одређеним циљем.

4. — Развити најактивнију извиђачку службу у циљу заробљавања непријатељских [војника]. За ово организовати извиђачке групе од 3—5 извиђача, којима претходно детаљно објаснити задатак и упознати их са непријатељским положајем (минским пољима, другим препрекама итд.).

Поново подвлачимо важност овог задатка, који мора да се изврши и штабови бригада морају директно да руководе њиме. Она група, односно појединац, који зароби непријатељског војника, бити ће похваљен и одликован за учињено дело.

5. — Појачати рад инжењерских јединица, ради откривања минских поља и других препрека и вађења мина. Јединице морају стварати пролазе кроз минска поља (а при томе да се не виде ознаке да је ту минско поље), како би се кроз те пролазе могли вршити несметано препади и други задаци.

6. — Све уочене и стварне промене код непријатеља, морају се одмах саопштавати овом штабу, а на скици мора се тачно назначити место где је уочена дотична промена. Јединице на положају морају тачно да знају где се налазе жичане препреке и минска поља, и ово треба што пре извидети.

7. — Јединице које су у резерви морају бити спремне да за најкраће време поседну своје положаје. У овом смислу поставити потребна дежурства по јединицама и увести приправно стање.

Штабови бригада морају да се ангажују што више за извршење поменутих задатака.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, потпуковник: Командант, генерал-мајор:
И. Матерић Милутин Морача

(М. П.)

Достављено: штабовима пеш. бригада, Штабу
Арт. бригаде, начелнику Арт. отсека и Шта-
бу Тешког арт. дивизиона.

БР. 84

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 18 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВЈ О ДЕЈСТВИМА НА СЕКТОРУ СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА¹**

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
„НИКОЛА ТЕСЛА“
Н.О.В.Ј.
Пов. бр. 73
18-11-1945 г.

ШТАБУ I АРМИЈЕ

— За оперативно одељење

Ситуација на сектору ове Дивизије је следећа:

На простору северно од железничке пруге за 500 метара па до реке Босута нема никаквих промена. Десно од реке Босута непријатељ је успео да овлада половином села Батровци, док другу половину држе наше снаге. На овоме сектору непријатељ има јаче снаге, око 600, док на простору од реке Босута па до северно за 500 метара од железничке пруге Товарник — Шид нема никаквих промена.

У току ноћи, тј. 17/18, два батаљона наше II бригаде вршила су напад на непријатеља у западном делу села Батровци те на комуникацију Батровци — Липовац, а један батаљон од правца Градине преко коте 82 према коти 84 потпомагао је и заштићивао снаге које су нападале на Батровце. Батаљон који је нападао из шуме Оштарје и Мариково успео је избити на цесту Батровци — Липовац код Томевца. Снаге које су вршиле напад на непријатеља у Батровцима успеле су ликвидирати извесан број кућа, али је непријатељ неколико пута вршио противнапад на наше снаге са којим је успео да овлада са половином села. Борба на том простору била је јака. Батаљон који је нападао, односно потпомагао напад на Батровце од правца Градине, успео је заузети коту 82 те доћи до ивице шуме северно од коте 84, где га је непријатељ са јачим снагама сачекао и из шуме Драгановце вршио противнапад.

Видећи да напад неће успети у два часа после пола ноћи, наши делови су се повукли, и то батаљон који је

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 51/2, к. 253.

ишао преко Градине у правцу коте 84 повукао се на своје полазне положаје, два батаљона која су била у нападу с. Батровци те комуникација Батровци — Липовац повучени су у бригадну резерву, а батаљон из бригадне резерве заузео је положаје преко средине Батроваца те према шуми Напречава. Овај батаљон се утврдио и до сада није било никаквих напада од стране непријатеља на њега.

Овим борбама непријатељ је имао око 100 избачених из строја, док на нашој страни било је 12 мртвих и 60 рањених. Заробљено је 2 пушке те нешто разне спреме.

Ноћу између 17/18 ов. месеца у 2 часа Први батаљон Космајске бригаде напао је на непријатељске положаје, а који се налазе — један западно од коте 81 на самом каналу, а други на окуци канала северно од коте 84. Код коте 81 непријатељ је поставио мине код самих ровова, тако да кад су наши борци на њих наишли мине су експлодирале, којом приликом је било 3 мртва и 2 рањена. На другом правцу непријатеља није било у рововима, пошто се ноћу повлаче, а ујутру долазе. Једна десетина овог батаљона заузела је непријатељске ровове и чекала док није свануло. У сам дан непријатељ је пошао у ровове и приметио је наше и почео нагло да бежи. У том бекству непријатељ је имао 2 мртва и 1 рањеног. До њих се није могло доћи пошто је био брисан простор између наших и њих.

Исте ноћи групе из III бригаде јужно од Илинаца нападе су непријатељске ровове, те су неке ликвидирале и успеле су да убију 8 непријатељских војника и 11 су раниле. На нашој страни није било губитака. Заплењено је 2 пушке и извесна количина муниције.

Бригада одређена да дејствује на сектору Јамена — Сољани са три батаљона и једним дивизионом коњице кренула је 18 ов. месеца у 5 часова. Један батаљон је остао са комором у селу Адашевци.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Штаба
Ппуковник,
(М. П.) Лазо С. Радаковић

**ШТ КНИ ОШПРАЦИСКИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ АР-
МИЈЕ НОВЈ ЗА 19 ФЕБРУАР 1945 ГОДИНЕ¹**

**ДНЕВНИ ОПЕРАЦИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ
I Армије за дан 19 фебруара 1945 г.**

1) На фронту V Дивизије вршен је напад са једним батаљоном у правцу Кнеблогог салаша. Непријатељ је дочекао батаљон јаком ватром и после краће борбе вратиле су се јединицае на своје полазне положаје.

Непријатељу су нанијети губици: 4 мртва и 11 рањених. Сопствени губици: 1 мртав.

2) На фронту XI Дивизије вршен је напад са једним батаљоном у правцу Товарника, десно од друма. Водила се краћа и јача борба, после које се батаљон вратио уз нанијете губитке непријатељу: 5 мртвих и 10 рањених. Сопствени губици: 2 рањена.

3) На фронту VI Дивизије затишје. Три батаљона са једним дивизионом коњице упућени су по специјалном задатку ка Гамени. До сада извијештено да су успјели у задатку.

4) У рејону Коњичке бригаде без промјене, с тим што са једним дивизионом учествује у наведеном задатку.

5) Код II и XXI Дивизије без промјене.

За вријеме извиђачких акција избачено је из строја 30 непр. војника.

Начелник Оп. одјељ.
Пуковник
Н. П.

(М. П.)

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 252.

БР. 84

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 19 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О РАСПОРЕДУ И ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉА И О ДЕЈСТВИМА СВОЈИХ СНАГА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ
О. број 9/45
19 фебруара 1945 год.
У _____ ч.

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
— оперативно одељење —

П о л о ж а ј

Јачина непријатељских снага на нашем сектору није тачно утврђена, али се рачуна да има два батаљона усташа и један батаљон Немаца, са већом резервом у с. Опатовац, а мањом у с. Ловас и Мохово.

До сада су откривене 3 батерије непр. топова и 8—10 батерија минобацача. Тенкови нису примећивани, али се претпоставља да их има и да су размештени на простору Сотин — Опатовац. Непријатељ је прилично утврђен, стално се утврђује позади првих борбених линија, испред којих су постављена чешћа минска поља и бодљикава жица. На нашем сектору рачуна се да има више од 4.000 непријатељских војника, аутоматског оружја имају доста.

Непријатељ је неактиван, но врло опрезан и будан.

С обзиром на ситуацију и јачину непријатељских снага, наше 3 бригаде су на положају, а једна у резерви. Међутим, сва артиљерија нам је на положају. Делови наших јединица сваке ноћи врше јачи притисак на непријатеља, али успешној акцији ометају минска поља и жичане препреке.

У току ноћашњег препада погинула су нам 2 об. официра и 3 друга рањена. Непријатељски губици су нам непознати. Успело се повадити већи број нагазних мина, којих има различитих типова.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 51/2, к. 253.

Синоћ око 16 часова спустио се један руски авион између наших и непријатељских положаја, где је отворена борба. Наши су успели да спасу авијатичаре, док је непријатељ артиљеријом запалио авион.

Јединице које се налазе на одмору раде војнички и политички по предвиђеном плану и програму.

Стање положаја непромењено.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, мајор:
Ново Матуновић

БР. 85

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 20 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉА И О ДЕЈСТВИМА СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА¹

ШТ АБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ

Бр. сл.

20. II. 1945 год.

У __ ч.

ШТАБУ I АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
— оперативно одељење —

Положај

Непријатељске снаге на нашем сектору нису тачно утврђене, али поред снага које смо у јучерањем извештају навели у току јучерањег дана примећено је непријатељско појачање од око 4.450 бораца на простору закључно лево к. 141 [јужно од Церја] и десно Грубановљев слш. Није запажено да је непр. артиљерија појачана, а у току ноћашњег напада приметило се да непријатељ има више пешадијског наоружања, изгледа сразмерно према појачаним снагама.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 56/2, к. 253.

Због појачаних непр. снага синоћ смо са два батаљона вршили јачи притисак на непријатеља. Борба је трајала око три сата. Напад смо извршили у различито време, на важним местима. Непријатељ је био будан и опрезан, али неактиван. У току акције наши су успели да извуку једног мрвог усташу. По нађеним документима утврђено је да је из Бапске, где има породицу. Изгледа да је с истом имао везу. Истрага се води.

Непр. губици у току ноћи: око 15 мртвих и 25 рањених. Наши губици: 8 мртвих и 19 рањених. Заплењене су 4 пушке и око 400 метака 79 м/м. Међу нашим погинулим друговима рачунамо и капетана *Адаловић Триву* команданта IV бат. IV Крај. бригаде.

Једна бригада, која нам је у резерви, ради војнички и политички, према предвиђеном плану и програму!

Стање положаја непромењено!

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, мајор
Ново Матуновић

(М. Ш

**ЦЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ОД
21 ФЕБРУАРА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ
О НАПАДУ НА НЕМЦЕ У СЕЛИМА СТРАШИНЦИ И
СОЉАНИ¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. служ.
21. II. 1945 год.

Извештај после борбе
код села Сољани —
Страшинци.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Дана 18-II- тек. год., око 22 часа, Бригада је добила усмени задатак да један дивизион стави под командом I Личке бригаде, која има вршити напад на село Страшинци — Сољани. Са овим дивизионом пошао је и члан Штаба ове бригаде. Напад се је требао извршити рано ујутру 19 ов. мес. За извршење овога одредили смо 1. дивизион, који је кренуо 18 ов. мес. у 11 час. правцем Адашевци — Моровић — Грк — Сремска Рача — Јамена. У селу Грк дивизион је стигао пешадију, која је раније кренула, те ту избије на чело и иде датим правцем. Патроле претходнице на датом правцу извиђају непријатеља, те пролазност терена до одређеног правца и праве мостове за пешадију на прокопаним каналима. Распоред наших снага био је следећи: један батаљон нападао је село Страшинци са северо-источне стране, а један батаљон са северозападне — овом батаљону придодат је један наш ескадрон, који је имао задатак да обезбеди лево крило и не дозволи улазак непријатељског појачања из села Дреновци. Један батаљон обезбеђује леви бок, а са извесним деловима врши притисак на село Рачиновци. Један наш, коњички, вод контролише цесту Сремска Рача — Јамена, а један се налази у бригадној резерви. Са овим распоредом наше јединице биле су на положају 19 ов. мес. у 4 часа. Напад је извршен тачно у 4 часа и после двочасовне борбе непријатељ је ликвидиран

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 59/2, к. 253.

у селу Страшинци. Јачина непријатеља у селу Страшинци била је: 150 (сто педесет) непријатељских војника, наоружаних са два техпка и четири лака бацача, као и неутврђеним бројем аутоматског оружја. Сва ова оружја пала су у наше руке. Непријатељски губици од стране нашег ескадрона су следећи: три мртва и два заробљена, које смо предали I Личкој бригади. Наших губитака није било. Плен; један мали бацач са четрдесет мина, једна пушка са педесет метака и шест коња. По ликвидацији непријатеља у селу Страшинци напад је био усмерен на село Сољани, са следећим распоредом: један батаљон пешадије са једним нашим ескадроном кренуо је на Сољане и то: једна чета са југа, једна са истока, а једна са запада. Наш ескадрон добио је задатак да се пробије источно од села преко шума и избије на цесту Сољани — Врбања, те са малим делом да штити десни бок, док са осталим деловима да врши јак притисак са севера на село. Напад је извршен у 13 часова и после двочасовне борбе наши су делови пешадије, као и извесне снаге нашег ескадрона, скоро овладале селом, а непријатељ се држао само у три бункера у центру села, који су били пред ликвидацијом. У 15 часова непријатељу је послато појачање из Врбање и Дреноваца, и то: из Врбање око стотину пешака са четири тешка бацача и један ескадрон коњице од око седамдесет пет коњаника, који су после упорне борбе успели да уђу у село и нагоне наше јединице на отступање. Исход борбе: на сектору нашег ескадрона непријатељ је имао тринаест мртвих и шест рањених, од којих девет усташа и четири Немца. Наши губици: један мртав. Све снаге пешадије, као и нашег ескадрона, повукле су се у село Страшинци и одмарале до 2 часа 20 ов. мес., одакле смо извршили покрет на старе положаје.

Приликом прављења моста утопио се један наш борац.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант-мајор,
Срећко Стојадиновић

(М. П.)

87 гр. 23

Код нас без промјена. Стална насилна извиђања са наше стране.

Шта има код вас?

29. I. 1945

Ердевик

Пеко

88 гр. 39

Ми вршимо стална насилна извиђања са добрим резултатима. Непријатељ испред нас у пасивној одбрани. Дио њемачких снага смијењен је са усташама.

3. II. 1945

Пеко

89 гр. 62 за III Армију

Непријатељ неактиван на нашем сектору. Ми му наносимо губитке сталним јачим борбеним извиђачким дејством. На нашем сектору у предњој линији још се налази 117 и 41 њемачка дивизија и један пук усташа. Јавите ситуацију код вас.

6. II. 1945

Пеко

90 гр. 50

Об. На нашем фронту 117 и 41 дивизија и четири усташка батаљона. III Армија јавља да је 14 пук „Принц Еугена“ дуж цесте Баково — Нашице.

Јавите непр. јединице код вас.

6. II. 1945

Мајор Вучковић

91 гр. 20 за III Армију

На нашем сектору нема значајнијих промјена. Јавите ситуацију код вас.

9-11-1945

Пеко

92 гр.

Ноћу између 12 и 13 од Бошњака према Брчком око 400 камиона у покрету. Ознака \^аЈеп 88. Непроверено. Већи број камиона празан. Јавите да ли су избили на вашем правцу.

20. II. 1945

Пеко

310

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
АРМИЈЕ НОВЈ ЗА ФЕБРУАР 1945 ГОДИНЕ¹**

1 фебруара 1945 године²

Штаб I Армије, I и VI Пролетерска, V и XI Ударна дивизија.

Задатак Армије непромењен, одбрана на досадањој линији, са повременим офанзивним акцијама, у циљу вршења припрема за разбијање непријатељске одбранбене линије и прелаз у офанзиву.

Непријатељ држи своју стару линију, такође врши повремене испаде и утврђује положај. По свим знацима, циљ је његових одбранбених акција, у ширем смислу, одбрана комуникација за извлачење делова са југа на запад.

I Пролетерска дивизија

Распоред и задатак Дивизије непромењен. Са мањим одељењима вршено је извиђање у правцу Грчићевог салаша, а са једним батаљоном ка Нешковићевом салашу и у правцу Товарника. Непријатељ је вршио исто тако напад, одбијајући наше делове. Делимично се успело да се непријатељ потисне са претстражне линије, али због јаке ватре сви су се делови вратили на своје првобитне положаје.

Непријатељски губици: 70 мртвих и рањених.

Сопствени губици: рањених 8.

V" Ударна дивизија

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ на истим положајима.

Дивизиска артилерија на својим досадањим положајима.

Губитака наших није било, непријатељски непознати.

VI Пролетерска дивизија

I Бригада на положају испред Илинаца — само ватрено дејство с обе стране.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 1/7, к. 256.

² Претходни део дневника види у док. бр. 57.

II Бригада држала је положај Градина — к. 84.
III Бригада држала је положај Товарник — Илинци.
IV (Космајска) бригада била је као резерва У^с - Адашевцима.

Са деловима [бригада, тј.] батаљонима врше#и су напади у правцу к. 83. Наишло се на јачи отпор и после дуже борбе јединице су се вратиле на полазне положаје-

Артилериска бригада била је распоређена да целом сектору дивизиском, овог дана није дејствовала.

Губици непријатељски: 12 мртвих и 125 рањених, 4 заробљена.

XI Ударна дивизија

Налази се у резерви и врши утврђивање додељене линије положаја.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије: одбрана са повременим офанзивним дејством са батаљонима. Дивизија држи положаје од Дунава — к. 132 — зап. од к. 98 — Бабин Дол — Зобишта — к. 141 — Трунићев салаш. Непријатељ држи линију положаја Дунав — Теларовићев салаш — ист. од к. 141 — западно од Бановина.

По сваком изгледу, непријатељ упорно брани ове положаје.

Распоред артилерије на простору ист. од Шаренграда. Дејствовала је добро, тукући непријатељске линије положаја.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: рањена 2.

Коњичка бригада

Налази се на положају: Сремска Рача, Грк [Вишњићево], Моровић и Адашевци и то са једним дивизионом у Грку, једним водом у Рачи и једним водом у Моровићу. Задаци су: извиђање ка Сави и Босутским шумама.

Губитака није било.

Наша авијација била је врло активна, тукла је непријатељске батерије и комуникације.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време облачно.
Штаб армије у с. Ердевику.

2 фебруара 1945 године

*Штаб I Армије, I и VI Пролетерска, V и XI и XXI
Ударна дивизија и Коњичка бригада.*

Задатак Армије непромењен, одбрана досадањих положаја, уз припрему јединица за будућу офанзиву.

Непријатељ је упоран и држи досадању линију, местимично појачава препреке и врши повремено испаде на наше положаје.

I Пролетерска дивизија

Задатак Дивизије непромењен, држи исте положаје. Са једним батаљоном вршено је извиђање у правцу Јасеника. Непријатеља није било на претстражној линији, али при нападу на главну линију наишло се на јак отпор и јединице су се вратиле.

Непријатељска артилерија није дејствовала, а наша са баачима била је врло активна и добро помагала пешадију.

Непријатељски губици: 20 мртвих и рањених.

Сопствени губици: 2 мртва и 9 рањених.

V Ударна дивизија

У резерви, вршила уређење додељеног положаја. Губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

Са непромењеним задатком одбране досадањих положаја.

I Бригада са 2 батаљона вршила је напад на непријатељску линију, заузела је и два бункера, одржала до зоре, па се вратила.

Артилериска бригада на положајима као и претходног дана, али без успеха.

Непријатељски губици: мртвих 6 и рањених 12.

XI Ударна дивизија

У резерви, вршила уређење положаја додељене линије. Артилериска бригада на одмору у распореду осматрајућем у с. Бачинцима.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије непромењен, одбрана досадањег положаја. Вршено је извиђање одељења. Артилериска бригада на истим положајима, није дејствовала.

Непријатељски губици: мртвих 10.

Сопствени губици: мртав 1 и рањен 1.

Коњичка бригада

Код Бригаде без промене, са истим задатком и распоредом као и претходног дана.

Наша авијација у неколико махова мргтраљирала је непријатељске ровове и бомбардовала непријатељске батерије.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије³ у с. Ердевику.

3 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ на истој линији и стално појачава отпорност положаја, из чега се закључује да нема непријатељ никакве офанзивне намере.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истом сектору и у истом распореду. Са једним батаљоном вршено је насилно извиђање Трунићевог и Грчићевог салаша. Непријатељ је давао јак отпор.

Непријатељски губици: 20 мртвих и рањених.

Сопствени губици: 1 рањен и 1 мртав.

V Ударна дивизија

У резерви — вршила уређење додељене линије положаја.

Дивизијска артилерија у с. Бапској Новаку на положају и отварала је ватру повремено.

⁴ У оригиналу погрешно. Треба да стоји Армије.

V/ Пролетерска дивизија

I Бригада на истим положајима од раније. Вођене су борбе између претстражарских делова, заузет је један бункер.

II Бригада на истом положају, вршено је само узнемиравање преко ноћи.

III Бригада није предузимала никакве акције.

IV Бригада у с. Адашевцима.

Непријатељски губици: мртвих 14, рањених 16.

Сопствених губитака није било.

XI Ударна дивизија

Налази се у резерви и врши уређење додељеног положаја. Артилериска бригада у с. Бачинцима.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије дефанзивног карактера са извиђањем одељењима. Непријатељ држи исте положаје и уз јаку припрему вршио испад, али дочекан организованом ватром одбијен је уз губитке.

Артиљерија је распоређена на просторији: к. 130 — к. 139 — с. Бапска Новак и тукла је успешном ватром Трунићев салаш и део положаја Церје.

Непријатељски губици: мртвих 12.

Сопствени губици: мртав 1, рањен 1.

Коњичка бригада

На истом положају и задатку, без промене.

Наша авијација вршила је извиђање позадине непријатељеве.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време хладно и облачно.

Штаб армије у с. Ердевику.

4 фебруара 1945 године

Армија има задатак одбране, са циљем припреме офанзиве.

По расположивим подацима непријатељска намера је одбрана.

V/ *Пролетерска дивизија*

Дивизија се налази на истом положају као и раније. Са једним батаљоном вршено је извиђање из Козјаковом салашу у правцу к. 136. непријатељ је на време прршетио батаљон и одбио га јаком ватром.

Непријатељски губици: 10—15 мртвих и рањених.
Сопствени губици: рањених 10.

V *Ударна дивизија*

У резерви, уређивала додељени положај. Артилериска бригада отворила је ватру на непријатељске положаје.

Непријатељски губици непознати, наших није било.

VI *Пролетерска дивизија*

На истим положајима, са непромењеним задацима. Са једним батаљоном вршен је напад на к. 81. Непријатељ је избачен из претстражарског положаја, али после напада на Илинце, које је село јако утврђено, застало се и батаљон се вратио.

Артилериска бригада: обострана делатност. Бацачи мина нарочито су добро дејствовали.

Губитака није било.

XI *Ударна дивизија*

Дивизија у резерви вршила уређење линије додељене. Артилериска бригада у с. Бачинцима.

XXI *Ударна дивизија*

Задатак Дивизије дефанзиван, непромењен. Непријатељ држи исте положаје и покушавао је испаде ка нашим положајима, али је био одбијен.

Артилериска бригада на истим положајима дејствовала на Грубановљев салаш.

Непријатељски губици: мртвих 17.

Сопствени губици: мртав 1, рањена 3.

Коњичка бригада

На истом положају. Патроле су вршиле извиђање у правцу с. Јамене.

Наша авијација успешно је дејствовала, митраљирала непријатељске ровове и бомбардовала артилериске положаје.

Непријатељска авијација није се појављивала.
Време лепо — ведро.
Штаб армије у с. Ердевику.

5 фебруара 1945 године

I Пролетерска дивизија, V, XI и XXI Ударна и VI Пролетерска дивизија.

Задатак Армије непромењен, дефанзивног карактера, са припремом офанзиве.

Непријатељ држи исте линије са јасном намером одбране, јер непријатељ располаже са разно састављеним трупама.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истом положају са задатком одбране. I Пролетерска бригада вршила је притисак на непријатељске линије пред Товарником. Непријатељски тенк је дејствовао са правца Товарника, крећући се за нешто унапред ка Шиду. У току ноћи III Бригада са једним батаљоном вршила је напад на Винограде (к. 136) — непријатељ је избачен из предњих линија, али због јаког отпора, на самој тачки, делови су се повратили на своје полазне положаје.

Непријатељски губици: мртва 24 и већи број рањених.

Сопствени губици: мртав 1 и рањена 4.

V Ударна дивизија

У резерви, уз уређење додељене линије положаја.

Артилерија је отварала ватру повремено на непријатељске линије.

VI Пролетерска дивизија

I Бригада на положају старом и пошто се осетило да је непријатељ неке снаге извлачио извршен је притисак на с. Илинце и успело се да се један део села заузме, али је непријатељ уз појачање повратио село. II Бригада са 2 батаљона прешла је у напад у вези ситуације I Бригаде и заузела већи део Селишта, али како је ово поље било јако минирано није се даље ишло. III Бригада нападала је простор између Илинача и Товарника, али како је непријатељска одбрана била помогнута тенковима, после вођене борбе целог дана, вратила се на полазне положаје.

Артилериска бригада потпомагала је јаком ватром све делове, који су вршили нападе, тукући непријатељску артилерију и линије ровова.

Непријатељски губици: мртва 93, рањена 94.

Сопствени губици: мртвих 18, рањених 109.

XI Ударна дивизија

Налазила се у резерви и уређивала додељену линију положаја.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије: одбрана на досадашњим положајима. Вршено је извиђање мањим одељењима, добијени су подаци о утврђивању.

Непријатељска артилерија је активнија била у циљу узнемиравања.

Наша артилерија на истим положајима и тукла Грубановљев слш. и слш. Ф. Сенца.

Непријатељски губици: мртвих 10.

Сопствени губици: мртва 3, рањена 4.

Коњичка бригада

Извршила је нови распоред. Један дивизион остаје и даље у Моровићу, а један дивизион са штабом прелази у Адашевце.

Истог дана вршен је напад на с. Батровце, које је заузето и држи се сопственом снагом.

Непријатељски губици: 5 мртвих и 3 рањена.

Наша авијација је била активна преко целог дана, тукла успешно непријатељске линије и ватрене изворе.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро и лепо.

Штаб армије у Ердевику.

6 фебруара 1945 године

I Пролетерска и V Ударна дивизија, VI Пролетерска, XI, XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак армије непромењен. Непријатељ на истој линији положаја, са запажањем да врши смену јединица.

V/ Пролетерска дивизија

На истом сектору. Са једним батаљоном Италијанске бригаде вршено је извиђање преко к. 92 ка Товарнику. Успело се да се непријатељ потисне са предње линије, али се на главној линији наишло на јак отпор и јединице се повукле на полазне положаје.

Пешадија је била помогнута јаком минобацачком ватром.

Непријатељски губици: 15 мртвих и рањених.

Сопствени губици: мртав 1 и 3 рањена.

V Ударна дивизија

Била је у резерви и уређивала додељену линију положаја. Наша артилерија је на истим положајима и повремено дејствовала ради узнемиравања непријатеља.

VI Пролетерска дивизија

На својим досадањим положајима са непромењеним задатком. Вршена је само извиђачка делатност.

Артилериска бригада на старим положајима, није дејствовала.

XI Ударна дивизија

У резерви, вршила уређење додељене линије положаја.

Артилериска бригада у с. Бачинцима.

XXI Ударна дивизија

На истим положајима са непромењеним задатком, уз вршење извиђачке делатности.

Артилериска бригада на истим положајима. Дејствовала у циљу узнемиравања непријатеља.

•Коњичка бригада

У с. Моровићу и Адашевцима. Непријатељ је напао ескадрон у с. Батровцима, преотео село и почео се утврђивати. Патролама је вршено извиђање у правцу Јамене, непријатеља нема.

Наша авијација била је активна и бомбардовала опасна места на непријатељским положајима.

Непријатељска авијација није се појављивала.
Време облачно и магловито.
Штаб армије у Ердевику,

7 фебруара 1945 године

I Пролетерска дивизија, V, XI и XXI Ударна, VI Пролетерска и Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ на истој линији положаја са испољеном намером одбране.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истом положају са истим задатком. Са једним батаљоном вршено је извиђање у правцу Грчићевог салаша. Вођена је борба јача и после ове делови су се повукли на своје полазне положаје.

Непријатељски губици: непредвиђени због магле — невидљивости.

Сопствени губици: 1 рањен.

V Ударна дивизија

Дивизија у резерви, вршила уређење положаја додељеног.

Артилериска бригада отварања је ватру ради узнемиравања непријатеља.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија је на својим ранијим положајима уз извиђачку делатност.

Артилериска бригада на својим положајима, повремено је гађала у циљу узнемиравања.

XI -ударна дивизија

У резерви и довршавала одређене линије положаја.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије непромењен — одбрана на досадањим положајима. Вршено је извиђање обострано. Артилерија и бацачи мина непријатељски дејствовали су на наше положаје.

Непријатељски губици: мртвих 6.
Сопствени губици: рањена 4.

Коњичка бригада

Налази се на положају: Моровић — Адашевци, са извиђањем ка Сави и претраживањем Босутских шума.

Наша авијација вршила је извиђање борбене линије непријатељске и бомбардовала је непријатељске батерије.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време облачно.

Штаб армије у с. Ердевику.

8 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије је непромењен, одбрана уз припрему офанзиве.

Непријатељ је на истим положајима, уз повремено офанзивно дејство, а углавном се осигурава препрекама.

I Пролетерска дивизија

Дивизија је на истим положајима са непромењеним задатком. Са једним батаљоном вршено је извиђање у правцу Товарника (к. 92). Непријатељ је отворио јаку ватру и после краће борбе наши делови су се повукли на своје полазне положаје.

Непријатељски губици: 15—20 мртвих и рањених.

V Ударна дивизија

Дивизија у резерви, вршила уређење додељене линије.

VI Пролетерска дивизија

Делови Дивизије на истим положајима. Вршена је само извиђачка делатност.

Артилериска бригада на својим досадањим положајима, ватру није отварао.

XI Ударна дивизија

У резерви, довршавала је уређење додељене линије. Артилериска бригада на одмору у с. Бачинцима.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ држи исте положаје. Вршено је извиђање патролама.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: мртва 3 и рањених 7.

Коњичка бригада

На истим положајима. Вршено извиђање Босутских Шума и насеља поред Саве.

Наша авијација вршила је извиђање непријатељских дшнија.

Непријатељска авијација није дејствовала.

Време ведро и лепо.

Штаб у с. Ердевику.

9 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V и XI Ударна дивизија.

Задатак Армије дефанзивно-офанзиван, са циљем припреме офанзиве. ч

Непријатељ држи исте положаје са испољеном намером одбране.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истом сектору и са истим задатком као и претходног дана. III Бригада са једним батаљоном вршила је напад на Винограде (к. 136). VIII Црногорска бригада вршила је напад на Грчићев салаш. На оба правца напада непријатељ је био истеран из претстражарних ровова, али су делови били дочекани јаком ватром са главне линије положаја, те су се вратили на полазне положаје.

После ових свршених задатака вршена је смена Дивизије са деловима XI Дивизије.

Непријатељски губици: мртвих 30 и рањених.

Сопствени губици: мртав 1 и рањена 3.

V Ударна дивизија

Овог дана Дивизија је примала положај од XXI Дивизије на сектору од Дунава па закључно лево до к. 141 — Трунићев салаш.

Дивизиска артилерија постављена је на положаје: Бапска Новак — испред Шаренграда (Пањевине).
Непријатељски губици непознати.
Сопствени губици: мртав 1.

VI Пролетерска дивизија

Са истим задатком одбране од раније. II Бригада са I батаљоном вршила је напад на к. 83 преко Драгановце. После краће борбе јединице су се повукле на полазне положаје.

Артилериска бригада на положају претходног дана. Тучене су непријатељске резерве и артилерија.
Непријатељски губици: рањена 3.

XI Ударна дивизија

Вршила је смену I Пролетерске дивизије и у том циљу вршен је покрет делова ка фронту положаја. Дивизија је заузела положај: XII Бригада између Шида и Товарника (Корави к. 98) — к. 141. XXXII Бригада к. 100 — Нешковићев салаш — Церје.

Артилериска бригада вршила је смену артилерије I Дивизије.
Губитака није било.

XXI Ударна дивизија

Задатак Дивизије непромењен. Непријатељ држи и брани исте положаје. Са XXXI Бригадом I батаљоном вршен је напад на к. 132. Због минираног поља и препреке од жице није се продирало дубље у дубину, него колико су добијени потребни подаци и батаљон се повратио на своје полазне положаје.

Непријатељски губици: мртвих 7.
Сопствени губици: мртва 4, рањена 4.

Коњичка бригада

Бригада на истим положајима као и до сада, с тим што је извићање вршено ка Сави и Липовцу. Губитака није било.

Наша авијација вршила је извићање непријатељских линија, поједине делове положаја митраљирала је.
Непријатељска авијација није се појављивала.

**Време ведро — лепо.
Штаб армије у Ердевику.**

*10 фебруара 1945 године
I Пролетерска дивизија I и VI Пролетерска, V, XI «
XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.*

Задатак Армије: одбрана исте линије положаја, са циљем припреме офанзиве.

Непријатељ на истој линији одбране; местимично појачава препречна средства испред положаја.

I Пролетерска дивизија

Налази се у резерви и врши уређење додељене линије положаја.

V Ударна дивизија

Распоред Дивизије на линији положаја: Теларовићев салаш — Бабин Дол — Трунићев салаш — к. 141.

Непријатељ на истом положају.

Дивизиска артилерија на положајима: с. Бапска — испред Шаренграда.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: 4 рањена.

VI Пролетерска дивизија

На истим положајима као и претходног дана, са истим задатком одбране. Делови I Бригаде вршили су извиђање и имали мање сукобе.

Артилериска бригада на досадањим положајима. Дејствовала је на циљеве око Товарника.

Непријатељски губици: мртва 3.

XI Ударна дивизија

На положају као и претходног дана, са истим задатком. Са XXXII Бригадом вршено је извиђање — патролирање. Дошло је до мањих сукоба. Артилериска бригада на истим положајима.

Непријатељски губици: 2 мртва, 2 рањена.

Сопствени губици: 2 рањена.

XXI Ударна дивизија

Налази се у резерви и уређивала је додељену линију положаја.

Артилериска бригада је на рејону Паљевине. Губитака није било.

Коњичка бригада

Са деловима у Моровићу и Адашевцима. Врши извиђање патролама насеља дуж Саве. Губитака није било.

Наша авијација вршила је извиђање непријатељских линија и делом митраљирала.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време лепо и топло.

Штаб армије у Ердевику.

11 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија.

Задатак Армије дефанзивно офанзиван, са циљем припреме офанзиве.

Непријатељ држи исте положаје, иначе је опрезан. Циљ одбране му је да осигура извлачење дивизије из Босне.

I Пролетерска дивизија

Налазећи се у резерви, врши утврђивање одређене циније.

V Ударна дивизија

Делови Дивизије су на истим положајима као и раније. Код непријатеља распоред непромењен. Вршена је извиђачка делатност и отворана ватра из минобацача. Дивизијска артилерија на истим положајима, уз повремено дејство на непријатељске положаје.

Непријатељски губици: мртва 3, рањен 1.

Сопствени губици: мртав 1 и рањених 5.

VI Пролетерска дивизија

Са задатком и распоредом непромењеним. Претстражарски делови и извиђачке патроле вршиле су извиђање. Непријатељ је вршио мање испаде, који су били врло брзо осујећени. Губитака није било.

XXI Ударна дивизија

V Бригада налази се у с. Беркасову. XII Бригада на истим положајима са истим задатком. XXXII на истом положају. Непријатељ био неактиван.

Артилериска бригада на истим положајима уз повремено дејство на непријатељске положаје.

Непријатељски губици: мртвих 8 и више рањених; сопствени губици: 3 мртва и 4 рањена.

XXI Ударна дивизија

Налази се у резерви уз задатак утврђивања додељене линије положаја.

Артилериска бригада је на истим положајима, али без дејства.

Коњичка бригада

Налази се и даље на истом положају с. Моровић — Грк — Адашевци — Срем. Рача. Вршено је извиђање са 1 патролом ка с. Батровцима, где се сусрела са непријатељском патролом и нанела јој губитке.

Са једним дивизионом вршено је извиђање села Јамена на крилу и у дубљој позадини. Када је дивизион наишао на село, непријатељ је отступио, али се био спремио за борбу у суседном с. Сољанима, где је упућен један вод, али непријатељ после кратке борбе увек је отступао.

Непријатељски губици: мртва 2 и више рањених, сопствених губитака није било.

Наша авијација врло активна, извиђала непријатељску позадину и бомбардовала места прикупљања.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време-ведро — лепо.

Штаб дивизије⁴ у Ердевику.

12 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска и V Ударна дивизија, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен. Непријатељ на истој линији положаја.

V/ *Пролетерска дивизија*

У резерви; са задатком утврђивања додељене линије положаја. Батерија додељена XI Дивизији потпомагала је рад пешадије тукући непријатељске положаје Грчићев и Козјаков салаш.

V *Ударна дивизија*

На истом положају. Вршен је напад са деловима IV и X Бригаде, према Трунићевом салашу — ка к. 136. Напад је делимично успео, заузети су предњи ровови, али при нападу на главну линију наишло се на густа минска поља и препреке, као и јаку ватру, па су се делови вратили на полазне положаје.

Дивизиска артилерија на истим положајима и помагала напад пешадије у напред описаној акцији.

Непријатељски губици: 60 мртвих и 94 рањена.

Сопствени губици: мртвих 9 и рањених 46.

VI *Пролетерска дивизија*

На истим положајима. Са 1 батаљоном вршила је акцију чишћења према Липовцу. На путу према Липовцу наишао је батаљон на отпор на линији: Томевце — Мариново и задржао се на линији крајње куће с. Батровци.

Непријатељски губици: неколико мртвих и рањених; сопствени [губици:] 1 рањен.

XI *Ударна дивизија*

На истом положају, са истим задатком. Вршено је извиђање ка Козјаковом салашу. Вођена је краћа одељењска борба. Непријатељски губици: 8 мртвих, више рањених; наши губици: 3 мртва и 4 рањена. Артилериска бригада на досадањим положајима.

XXI *Ударна дивизија*

Дивизија је у резерви, врши уређење додељене линије положаја.

Артилериска бригада је деловима отварала ватру на к. 128 и к. 132.

Губитака није било.

Коњичка бригада

И даље на истим положајима. Вршила је патролама извиђање. Патроле су се сукобиле код Батроваца и нанеле губитке непријатељу: 2 мртва, а један сопствени рањен.

Наша авијација је митраљирала непријатељске предње линије, а бомбардовала позадње, док се непријатељска није ни појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

_____ 13 фебруара 1945 године

I Пролетерска дивизија, VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Армија има задатак одбране на досадањој линији положаја уз припреме за нову офанзиву.

Непријатељ је на истој линији положаја. Врши чешће испаде ради података.

I Пролетерска дивизија

Налази се у резерви, са задатком уређења додељене линије положаја. Артилериска бригада и минобацачка артилерија **пОврeмeнo** су дејствовали на непријатељске положаје. Непријатељски губици непознати, сопствени губитака није било.

V Ударна дивизија

Дивизија се налази на истим положајима од раније. Непријатељ држи исте положаје.

Непријатељ је отварао јаку артилериску ватру на наше положаје.

Непријатељски губици непознати, наших губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија на истим положајима. 1 бригада водила је борбу за избацивање непријатеља из бункера, у чему се успело, од непријатеља су заузета три бункера и нанети му губици. 2 бригада са 1 батаљоном нападала је ка Липовцу, али без успеха, јер на луту за Липовац непријатељ има више добро уређених бункера. Непријатељска артилерија

била активна. Наша артилерија вршила је контрабатирање и нанела непријатељу губитке и ућуткала непријатељску артилерију.

XI Ударна дивизија

На старим положајима, са истим задатком, непријатељ на истим положајима, у току ноћи помогнут бацачком ватром вршио је слабијом снагом напад, према десном крилу, али је исти брзо одбијен, контранападом.

Непријатељски губици: мртвих 12 и 4 рањена. Сопствени губици: 2 рањена.

XXI Ударна дивизија

Дивизија у резерви, врши уређење додељене линије положаја.

Артилериска бригада са једном батеријом отворила је ватру са добрим дејством.

Коњичка бригада

На истим положајима, са задатком обезбеђења левог крила и бока распореда. Вршено је извиђање ка Батровцима и у сукобу са непријатељем патрола је нанела непријатељу губитке.

Непријатељски губици: мртав 1.

Наша авијација вршила је извиђање непријатељске позадине.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

14 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија « Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен. Непријатељ на истим положајима.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налазила на истим положајима са непромењеним задатком. Обострана артилериска и пешадиска ватра.

XI Ударна дивизија

Дивизија је на истим положајима. непријатељ је вршио извиђање, али је био убрзо сузбијен.

I Југословенска бригада са 1 комбинованом четом вршила је насилно извиђање. Акција није у потпуности успела због густих минских поља.

Дивизиска артилерија на истим положајима и повремено отвара ватру на непријатељске бункере и помагала рад чете.

Непријатељски губици: мртвих 16 и рањених 19. Наши губици: мртв 1, рањених 9.

VI Пролетерска дивизија

На истим положајима. На непријатеља је вршен демонстративни напад у циљу скривања смене бригада. Артилерија наша није дејствовала.

Непријатељеки губици: мртв 21 и рањених 40.

Сопствени губитака: мртвих 5 и рањених 16.

XI Ударна дивизија

На истим положајима са непромењеним задатком. Са XXXII бригадом — мањим деловима вршено је извиђање. Артилериска бригада на досадањим положајима; није дејствовала. Губитака није било.

XXI Ударна дивизија

Налази се у резерви, са задатком утврђивања додељене линије. Бригада артилериска је на истој просторији.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима, са непромењеним задатком. Са 1 ескадроном вођена је заједничка акција са деловима суседне дивизије, ка Липовцу и непријатељу из заседе нанети су већи губици.

Непршатељ је имао: мртвих 8 и 6 рањених, без сопствених губитака.

Наша авијација вршила је извиђање и бомбардовала упоришта у Товарнику и пут за Сотин.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику,

15 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V Ударна дивизија, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије: одбрана, са циљем припреме за офанзиву.

Непријатељ држи исту линију положаја, испред које појачава препречна средства, из чега се закључује да има намеру искључиво дефанзивно се држати и штитити извлачење снага из Босне.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истим положајима као и раније, уз задатак утврђивања одређене друге линије положаја. Губитака није било.

V Ударна дивизија

Налази се на истим положајима, са истим задатком. Вршено је извиђање патролама. Водиле се мање борбе уз пушкарање.

Дивизијска артилерија на истим положајима и повремено дејствовала на непријатељска упоришта.

Непријатељски губици: 10 мртвих и 20 рањених.

Сопствени губици: 8 мртвих и 12 рањених.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија је на истим положајима досадањим уз јаче активно дејство. Непријатељ је тукао артшгеријом рејон Батроваца и извршио напад са 400 војника и успео је да овлада са половином с. Батроваца. Ноћу два батаљона 2 бригаде врше акцију заузимања с. Батроваца, које се продужује следећег дана.

3 бригада је са 1 батаљоном вршила демонстративни напад на с. Илинце. После краће борбе непријатељ је протеран са претстражарских положаја на главну линију, а батаљон се вратио на полазне положаје.

Артилериска бригада је поставила на нове положаје бацаче 120 м/м код Градине. Тешки дивизион је гађао и ућуткао непријатељску артилерију код к. 85.

Непријатељски губици: 41 мртав и 73 рањена.

XI Ударна дивизија

Дивизија се налази на истим положајима са непромењеним задатком. 12 бригада вршила је напад са I батаљо-

ном на линију између гробља и Козјаковог салаша, ради података. Због јачег дејства непријатељског, по добијеним подацима, батаљон се вратио. Артилериска бригада на старим положајима.

Непријатељски губици непознати, сопствени: 1 мртав и 1 теже рањен.

XXI Ударна дивизија

Налази се у резерви и врши уређења додељене линије положаја.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима са истим задатком. Вршено је извиђање Босутских шума. Без губитака.

Наша авијација бомбардовала је непријатељску позадину и митраљирала његову резерву.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

16 фебруара 1945 године

Задатак Армије непромењен. Одбрана на истим положајима.

Непријатељ на истој линији одбране врши повремено извиђање патролама и појачава утврђивање.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази у резерви и утврђује додељену линију положаја.

Артилериска бригада је дејствовала пред фронтом XI Дивизије, која је са својим деловима вршила насилно извиђање ка Грчићевом салашу. Губитака није било.

V Ударна дивизија

Дивизија се налази на истом положају као и раније Патролама је вршено извиђање.

Непријатељ је са мањим деловима покушавао препад, али је брзо одбијен уз губитке.

Непријатељски губици: 4 мртва и 7 рањених; сопствени губици: 1 рањен.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија на истим положајима, са задатком продузкења акције од претходног дана, напад II и IV Батаљона Друге бригаде на с. Батровце. У току напада вршен је јак притисак на непријатеља, али није успео због јаке отпорности и појачане снаге.

Артилериска бригада на досадањим положајима, вршила је потпомагање акције у Батровцима и тукла циљеве на линији: Илинци — Товарник.

Непријатељски губици: мртав 21 и рањених 19. Сопствени губици: мртвих 18 и рањених 65.

XI Ударна дивизија

Дивизија на истим положајима. 12 Бригада са 1 батаљоном вршила извиђање на делу фронта између пута и пруге према Товарнику. После јаче борбе батаљон се вратио на полазне положаје.

32 Бригада вршила је извиђање у правцу Грчићевог салаша, са 1 батаљоном, у циљу извиђања и хватања заробљеника. Пошто је непријатељ отворио јачу бочну ватру, делови су се вратили.

Артилериска бригада је са својих старих положаја потпомагала акције батаљона.

Непријатељски губици: 9 мртвих и 14 рањених. Сопствени: 4 мртва и 14 рањених.

XXI Ударна дивизија

У резерви; уређује додељену линију положаја.
Код Артилериске бригаде без промене.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима као и до сада, уз извиђачку делатност локалног карактера.

Наша авијација бомбардовала је успешно непријатељску позадину.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

17 фебруара 1945 године

I, VI Пролетерска, V и XI Ударна дивизија, XXI Дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ је на истој линији, уз извесне акције извиђања.

I Пролетерска дивизија

Дивизија је у резерви и уређује додељену линију положаја.

V Ударна дивизија

Дивизија се налази на истим положајима. Непријатељ на истим положајима као и раније. Са мањим деловима наши делови вршили су препаде на непријатељске предње линије, без нарочитог успеха. Дивизијска артилерија, на својим досадањим положајима, овог дана није дејствовала.

Непријатељски губици: рањених 16.

Сопствени губици: мртва 2, рањених 16.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истим положајима. 2 Бригада са 2 и 4 батаљоном вршила је поново напад на непријатеља у с. Батровцима. Напад није успео пошто је непријатељ стално довлачио појачања. 4 бригада са 1 батаљоном такође на к.84. Непријатељ је протеран са претстражарског положаја, а пред главним се задржао батаљон због јаким минских поља и вратио на полазне положаје.

Артилериска бригада није дејствовала.

Непријатељски губици: мртва 42 и рањених 36. Сопствени губици: мртвих 13 и 43 рањена.

XI Ударна дивизија

Дивизија на истим положајима, са задатком одбране. 12 Бригада са 1 четом вршила је извиђање на просторији између салаша и пута који води ка Вртлогу, у циљу хватања непријатељских војника. Због честих минских поља чета се по прелазу претстражног положаја вратила.

Непријатељски губици непознати. Сопствени губици: 6 рањених.

XXI Ударна дивизија

Дивизија је у резерви и уређује додељену линију положаја. Артилериска бригада на својим положајима без промене.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима са непромењегаш задатком.

Наша авијација је вршила извиђање непријатељских линија и бомбардовала прикупљање непријатеља на појединим железничким станицама.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у с. Ердевику.

18 фебр-уара 1945 године

I и VI Пролетерска и V ~Ударна дивизија, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије: одбрана досадањих положаја. и припрема за офанзиву.

Непријатељ на истим положајима и појачава своје положаје разним лрепечним средствима.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази у резерви и уређује додељену линију положаја.

V Ударка дивизија

Дивизија се налази на истим положајима и са истим задатком. Вршено је патролирање локалног значаја.

Непријатељски губици: рањених 12, сопствених губитака није било.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија на истом положају, са истим задатком. 1 бригада имала је специјалан задатак: да извиди правац Моравић — Рача — с. Јамена. Задатак није завршила истог дана.

3 бригада са 1 батаљоном вршила је напад на непријатељски положај. Пошто се *нашло* на минска поља, експлозије мина су непријатељу дале знак, те је овај отворио јаку ватру и батаљон се повукао на старе положаје.

Артилериска бригада на својим положајима, овог дана није дејствовала.

Непријатељски губици: мртав 21, рањених 39.

Сопствени губици: мртва 4 и рањено 7.

XI Ударна дивизија

Дивизија се налази на истим положајима, са непромењеним задатком. 12 бригада са 1 батаљоном вршила је напад на део положаја — утврђене салаше.

Непријатељски губици: мртва 2, сопствених губитака није било. Артилериска бригада на старим положајима.

XXI Ударна дивизија

Дивизија се налазила у резерви и вршила уређење додељене линије положаја.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима са допуном задатка. Са једним дивизионом учествује у акцији — извиђање дубље позадине непријатељске у правцу: с. Моровић — Страшинци — Сољани, са 1 бригадом VI Дивизије. При нападу на с. Страшинце непријатељ је ликвидиран и село заузето. Непријатељски губици: мртва 3 и заробљена 2.

Наша авијација вршила бомбардовање непријатеља у позадини са добрим дејством.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

19 фебруара 1945 године

I и V дивизија, VI Пролетерска, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен, одбрана досадањих положаја уз припрему офанзиве.

Непријатељ држи исте положаје, појачава одбрану разним газепречним средствима и опрезан је.

I Пролетерска дивизија

Дивизија се налази у резерви и врши уређење додељене линије положаја.

V Ударна дивизија

Дивизија на истим положајима, сем што је 4 бригада појачала положаје на левом крилу, поседајући положај: од

Зобишта — к. 141 — до Трунићевог салаша. Вршено је насилно извиђање. Непријатељ је имао: 15 мртвих и 25 рањених; наших: 8 мртвих и 19 рањених.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија се налази на истим положајима. I Бригада по ранијем задатку — извиђање ка Страшинцима, вршила је напад са 3 и 4 батаљоном на Страшинце. Непријатељ је био изненађен, ликвидиран и село заузето уз велике губитке по непријатеља. Јединице су после овога пошле ка Сољанима, али како је непријатељ био знатно појачан, Бригада је донела одлуку-да се врати на полазне положаје, и вратила се.

На делу фронта 4 бригаде непријатељ је нападао наше претстражарске положаје, али је био одбијен.

Артилериска бригада на досадањим положајима, није дејствовала.

Непријатељски губици: мртвих 75, рањених 81 и заробљених 37.

Сопствени губици: мртвих 11 и рањених 27.

XI Ударна дивизија

Дивизија се налази на истим положајима. 12 Бригада са два батаљона вршила је напад непријатељске линије, али без нарочитог успеха.

Артилериска бригада на досадањим положајима повремено је дејствовала.

Сопствени губици: 1 мртав и 1 рањен.

XXI Ударна дивизија

Дивизија је у резерви и врши уређење додељене линије положаја.

Коњичка бригада

Бригада је на ибтим положајима, са једним дивизионом Бригада је учествовала у акцији око Сољана. Дивизион је имао задатак да избије на комуникацију Сољани — Врбања. Услед добијених појачања непријатељ је био отпоран, наши делови са пешадиским отступили су.

Непријатељски губици: мртвих 13 и рањених 6.

Сопствени губици: мртав 1.

Делови наше бригаде са пешадијом повукли су се у с. Страшинце на одмор, потом у своје базе даље. -

Наша авијација вршила је извиђање непријатељске дубље позадине.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

20 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска и V Ударна дивизија, XI и XXI Ударна дивизија и Коњичка бригада,

Задатак Армије: одбрана на досадашњим положајима, уз припреме за офанзиву. У циљу добијања података врше се офанзивне радње на фронтима дивизија са батаљонима.

Непријатељ држи исте линије положаја, ређе врши испаде мањим одељењима, а чешће дејствује артиљеријом и минобацачима. Одбранбене линије стално појачава са намером јаче одбране положаја који штите извлачење дивизија из Босне.

I Пролетерска дивизија

Дивизија на досадашњим положајима са задатком утврђивања додељене линије положаја.

Распоред артиљерије исти уз повремено дејство ради узнемиравања непријатеља.

V Ударна дивизија

Дивизија је на истим положајима. Непријатељ држи исте положаје.

Врши се уређење, утврђивање линија положаја, њихово ојачавање.

Дивизијска артиљерија на истим положајима уз повремено дејство ради узнемиравања, нарочито ноћу.

Непријатељски губици: 2 рањена.

Сопствени губици: мртав 1 и рањених 9.

VI Пролетерска дивизија

Дивизија на досадашњим положајима. Вршена је смена бригаде. До сукоба са непријатељем није долазило, Артиљерска бригада је на досадашњим положајима, у току дана није дејствовала.

Губитака није било.

XI Ударна дивизија

Дивизија на својим досадањим положајима уз активна дејства ради подробнијих података.

Непријатељ је појачаном ватром тукао из бацача наше положаје.

Артилериска бригада је на истим положајима, уз извесно дејство на непријатељска упоришта.

Сопствени губици 1 рањен.

XXI Ударна дивизија

Дивизија се налази у резерви и врши уређење додељене линије положаја.

Артилериска бригада на досадањим положајима, без промене.

Коњичка бригада

Бригада је на истим положајима. Вршено је извиђање патрoлама Босутских шума, али без нарочитих података. Губитака није било.

Наша авијација вршила је извиђање непријатељске дубље позадине.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у Ердевику.

21 фебруара 1945 године

I Пролетерска дивизија, I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије: одбрана досадање линије положаја уз припрему офанзиве.

Непријатељ држи и поседа исте положаје.

I Пролетерска дивизија

Са свим стрељачким бригаама налази се на одмору, у резерви.

Артилериска бригада у саставу XI Ударне дивизије на положају: Шид — Беркасово.

XI Ударна дивизија

Борби није било. Наша артилерија узнемиравала је непријатеља при утврђивању.

VI Пролетерска дивизија

На сектору III Бригаде: к. 84 — шума Драгановце — к. 83 непријатељ је извршио напад и успео да потисне наше претстражарске делове на онострану обалу р. Босута.

Сопствени губици: рањених 4.

Непријатељски: мртвих 3, рањених 9.

XI Ударна дивизија

На фронту без промене.

XXI Ударна дивизија

На одмору — у резерви.

Артилериска бригада у саставу V Дивизије.

I Коњичка бригада

Контролише Босутске шуме. Врши извиђање до с. Јамене. Поседа с. Грк и Моровић.

Наша делатност је извиђачког карактера.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација је вршила извиђање.

Време лепо и ведро.

Штаб I Армије у с. Ердевику.

(М. П.)

22 фебруара 1945 године

I и II Пролетерска, V, XI и XXI Ударна и I Коњ. бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ поседа исте положаје.

I Пролетерска дивизија

У резерви иза сектора V Дивизије.

Артилериска бригада, која је у саставу V Дивизије, потпомагала је стрељачке бригаде исте у одбијању непријатеља.

XI Ударна дивизија

На рејону IV Бригаде непријатељ је извршио у зору, у 3 часа, јачи притисак. После краће борбе одбачен је на полазне положаје.

Сопствени губици: мртав 1, рањених 11.
Непријатељски: рањених и погинулих 30.

VI Пролетерска дивизија

На истим положајима као и претходног дана. Борби није било.

XI Ударна дивизија

У рејону V Бригаде непријатељ је у 330 часа извршио напад, али је одбијен. Око 10 часова једна непријатељска колона, која се је од с. Товарника упутила ка Грчићевом салашу, разбијена је минобацачком ватром.

Непр. губици: мртвих 5, рањених 10.

XXI Ударна дивизија

У резерви на одмору.

I Коњичка бригада

Извиђачка делатност ка с. Моровић — Јамена.
Наша авијација је тукла непријатељске положаје.
Штаб армије у Ердевику.

(М. П.)

23 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак армије непромењен.
Непријатељ поседа и брани исте положаје.

I Пролетерска дивизија

Налази се у резерви.

V Ударна дивизија

Обострана извиђачка делатност.
Сопствени губици: мртва 2, рањених 7.
Непријатељски: мртвих 12, рањених 20.

VI Пролетерска дивизија

Слаба обострана извиђачка делатност. непријатељски губици: мртва 2.

XI Ударна дивизија

XII Бригада с једним батаљоном извршила је демонстративан напад на непријатеља.

XXI Ударна дивизија

Налази се у резерви у с. Илоку.

I Коњичка бригада

На великом и пространом сектору извиђања ове бригаде обострана слабија извиђачка делатност.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација је вршила извиђања.

Време ведро — лепо.

Штаб армије у с. Ердевику.

(М. П.)

24 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ брани исте положаје.

I Пролетерска дивизија

У резерви — на одмору.

V Ударна дивизија

Непријатељ је покушао да насилно извиђа својим патролама, али без успеха.

Непријатељски губици: мртвих 8, рањена 2.

VI Пролетерска дивизија

Са три бригаде на положају, било је појединих чарки. Непр. губици: мртвих 5, рањена 4.

XI Ударна дивизија

Патроле XII Бригаде вршиле су насилна извиђања.

Непријат. губици: мртва 2.

XXI Ударна дивизија

У резерви — на одмору.

Артилериска бригада налази се у саставу V Дивизије на положају.

I Коњичка бригада

Извиђачка делатност.

Наша авијација је бомбардовала позадину непријатељску.

Време ведро.

Штаб у с. Ердевику.

(М. П.)

25 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

Непријатељ поседа и држи исте положаје.

I Пролетерска дивизија

У резерви — на одмору.

Артилериска бригада у саставу XI Дивизије на положају.

V Ударна дивизија

Непријатељска артилериска делатност. Других промена није било.

VI Пролетерска дивизија

Извиђачка делатност наших патрола.

Сопствени губици: мртав 1.

Непријатељски губици: рањена 2.

XI Ударна дивизија

Обострана минобацачка ватра.

XXI Ударна дивизија

У резерви — на одмору.

Артилериска бригада у саставу V Дивизије,

I Коњичка бригада

Обострано насилно извиђање.
Непријатељска авијација неактивна.
Време лепо.
Штаб армије у с. Ердевику.

(М. П.)

26 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

I Пролетерска дивизија

У резерви — на одмору.
На фронту XI Дивизије налази се Артилериска бригада.

V Ударна дивизија

Наша извиђачка, бацачка и артилериска делатност.
Непријатељ је био активан једино артилеријом.
Сопствени губици: рањених 6.
Непријатељски: мртвих 7, рањених 5.

VI Пролетерска дивизија

Обострана минобацачка и артилериска делатност.
Непријатељ. губици: мртва 2.

XI Ударна дивизија

Обострана артилериска делатност.
Сопствени губици: мртав 1, рањена 2.

XXI Ударна дивизија

У резерви на одмору.
Артилерија у саставу V Дивизије на положају.

I Коњичка бригада

Извиђачка делатност у правцу с. Јамене, Страшинаца и Сољана.
Штаб армије у с. Ердевику.

(М. П.)

27 фебруара 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

I Пролетерска дивизија

У резерви — на одмору.

Артилерија у саставу XI Дивизије.

V Ударна дивизија

Слабија патролна извиђачка делатност. Обострана артилериска делатност.

Сопствени губици: мртва 3, рањених 5.

Непријатељски: мртвих 9, рањених 17.

VI Пролетерска дивизија

На сектору ове дивизије без икаквих промена.

XI Ударна дивизија

На фронту без промене.

XXI Ударна дивизија

У армиској резерви.

Артилериска бригада у саставу V Удар. дивизије.

I Коњичка бригада

На простору Босутских шума без промена.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација вршила је извиђања.

Време лепо.

Штаб армије у с. Ердевику.

(М. П.)

28 фебруар 1945 године

I и VI Пролетерска, V, XI и XXI Ударна дивизија и I Коњичка бригада.

Задатак Армије непромењен.

I Пролетерска дивизија

У резерви — на одмору.

Артилерија се налази у саставу XI Ударне дивизије.

XI Ударна дивизија

Непријатељски напад одбијен је после краће борбе
Наше извиђачке групе вршиле су извиђање.
Сопствени губрхци: мртав 1, рањен 1.
Непријатељски: рањених 25.

VI Пролетерска дивизија

Обострана извиђачка и с времена на време артилери-
ска делатност.

XI Ударна дивизија

На рејону V Бригаде непријатељ је извршио напад,
али је одбијен.

Непријатељски губици: мртва 3.

XXI Ударна дивизија

У резерви — на одмору.

Артилерија у саставу V Дивизије.

I Коњичка бригада

Извиђачка делатност преко Саве до близу Бијељине.
Немци иду од Зворника, после одмора у Бијељини иду у
правцу Брчког.

Наша авијација митраљирала је непријатељске поло-
жаје и позадину.

Штаб у с. Ердевику.⁵

(М. П.)

⁵ Наставак дневника за март не објављујемо јер, **ОСИ** повре-
мене извиђачке делатности и радова на утврђивању положаја и при-
преми јединица за претстојећу офанзиву, важнијих догађаја није
било.

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДРУГЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ФЕБРУАР 1945 ГОДИНУ¹**

1 фебруар 1945 год.²

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и раније.

Јачина непријатеља је иста. Састав непријатеља: Немци, усташе, Мађари итд. У току ноћи чуо се покрет моторизације око Ловаса.

Линија наших положаја је иста као и претходног дана. На положају се налазила наша 4 Пролетерска и 3 Српска бригада, док 2 Пролетерска бригада је била дивизиска резерва са смештајном просторијом у с. Бапска Новак.

У току ноћи наша 3 Српска бригада вршила је насилно извиђање непријатељске линије положаја у правцу Грубановљевог салаша. Приликом овог извиђања непријатељско дејство је било слабије него обично. На правцу извиђања наишло се на жичану препреку и на минска поља.

Непријатељ у току дана није вршио никакве испаде у правцу наших положаја нити је пак дејствовала артилерија.

Везу са I и XXГ Дивизијом имали смо.

Један непријатељски авион у једном наврату митраљирао је наше положаје.

Непријатељски губици нису нам познати.

Наши губици су два лакше рањена.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак.

Време променљиво.

2 фебруара 1945 год.

Непријатељ се налазио на истој линији положаја као и претходног дана.

Линија наших положаја је иста.

На положају се налазила наша 4 Пролетерска и 3 Српска бригада, док 2 Пролетерска бригада је била дивизиска резерва и налазила се у с. Бапска Новак.

Састав и јачина непријатеља су исти као и претходног дана. Приликом насилног извиђања утврђено је да је не-

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 1/2, к. 735.

* Претходни део дневника види у док. бр. 58.

пријатељ уредио за одбрану Грубановљев слш. — Кнеблов слш. — Слш. Ф. Сенца — Церје, постављајући око истих минска поља и жичане препреке.

У току дана издато је наређење јединицама: по смењивању од стране XXI Дивизије, а у вези наређења Штаба I Армије, да се разместе на просторији Илок — Нештин.³

Наша авијација у току дана тукла је прецизно непријатељске положаје од Кнебловог слш. до Слш. Ф. Сенца.

Непријатељски губици су 17 мртвих.

Наши губици су 6 рањених.

Штаб дивизије налазио се у с. Бапска Новак — Илок.

Време променљиво.

3 фебруар 1945.

У вези наређења Штаба I Армије О. бр. 57 у току ноћи између 2 и 3 ов. мца јединице XXI Дивизије смениле су све наше јединице на линији положаја, који је држала наша дивизија. Одмах по смењивању наше јединице продужиле су покрет за новоодређене просторије и разместили се: 2 Пролетерска бригада, 3 Српска бригада и јединице при Штабу дивизије у с. Илок, док 4 Пролетерска бригада и М. С. Б. у селу Нештин. На ове просторије све јединице су у току данашњег дана избиле.

Са свим јединицама I Армије имамо радиотелефонску везу.

Размештај је прилично тесан.

Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије налазио се у с. Илок.

Време ведро.

4 фебруара 1945

Наша дивизија се разместила на просторији и то: 2 и 3 Бригада са јединицама при Штабу дивизије у с. Илок.

4 бригада са свим својим деловима у с. Нештин.

Нарочитих података о непријатељу нисмо имали.

Рад у јединицама је сређивање по питању хигијене.

Штаб дивизије налазио се у с. Илок.

Време ведро.

5 фебруара 1945

Наша 2 Прол. бригада дала је спољно обезбеђење Илока.

³ Види док. бр. 60.

Док све остале јединице остале су на истим просторијама као и претходног дана.

О непријатељу нисмо имале нарочитих података.

По јединицама су одржаване конференције.

Штаб дивизије налазио се у с. Илок.

Време променљиво.

6 фебруара 1945

Јединице наше дивизије остале су на истим просторијама као и претходног дана, с тим што је Друга прол. бригада дала спољње обезбеђење града.

Нарочитих података о непријатељу нисмо имали. На линији Кнеблов слш. — Слш. Ф. Сенца — Шид непријатељ се налазио, спрам њега је била XXI Дивизија.

У јединицама су се одржавали војнички часови.

Штаб дивизије налазио се у с. Илоку.

Време променљиво.

7 фебруар 1945

Јединице наше дивизије остале су на истим просторијама као и претходног дана.

Непријатељ се налазио на истој просторији као и претходног дана.

На положајима испред нас налазила се XXI Дивизија, са њом смо имали везу.

У јединицама су се одржавали војно-политички часови.

Штаб дивизије налазио се у с. Илок.

Време променљиво.

8 фебруара 1945 године

Једршице наше дивизије налазиле су се на истој просторији као и претходног дана.

Нарочитих података о непријатељу нисмо имали.

Штаб дивизије налазио се у с. Илок.

Време променљиво.

9 фебруара 1945 год.

Дивизија дејствује у духу наређења Врховног штаба, тако да 2 Прол. бригада остаје на истој просторији.

3 Српска бригада је у покрету правцем Илок — Љуба — Ердвик.

4 Прол. бригада се налази такође у покрету правцем: Нештин — Сусек — Лежимир.

6 Српска бригада налазила се на положају: Ковиљача — Г. Ковиљача — Симићи — Речане — Брасина — Петковићи — Раковица — Клек — Рујева Глав. закључно са Каменим Шанцем. Лево од Српске бригаде налазили су се делови 22 Дивизије.

Непријатељ се налазио на линији положаја и то: Тезга [к. 442], а на левој обали Дрине од Зворника до Чолопека да обезбеди свој пут према Јањи и даље ка Бијељини. Ради пунијег обезбеђења непријатељ је тежио да овлада положајима које је држала 6 Српска бригада, и успео је ту и тамо да је потисне но преко ноћи 6 [Бригада] је поново повратила све своје изгубљене положаје.

Непријатељски губици су 30 мртвих и 4 зароб.

Наши губици су 7 мртвих, 6 рањених и 5 нес.

Непријатељске авијације није било.

Време је било лепо.

Штаб дивизије у Илоку.

10 фебруар

Непријатељ се налази на линији положаја: Камени Шанац — Рујева Глав. (к. 521) — Батин (к. 293) — Клек (к. 274).

Наша 6 Бригада држи положај: Г. Ковиљача — с. Симићи — Д. Борина — Петковићи — Раковица (к. 140) — к. 186 — с. Жарковићи — к. 346, закључно са Великим Њивама.⁴

Лево од наше 6 Бригаде налазе се јединице XXII Дивизије.

Непријатељ врши у току овог дана покушај за овлађивање нашим положајима. Долази до чешћих напада и противнапада и у току дана непријатељ се повлачи на нове положаје.

Све остале бригаде су у покрету са Сремског војишта на оперативну просторију Зворник — Јања, ради усклађивања плана о потпуном опкољавању и уништавању непријатељске 22 Морнаричке дивизије. Покрети ових бригада врше се по издатим маршрутама и све бригаде су у току дана достигле своје маршевске циљеве, и то:

3 Српска бригада с. Ноћај,

2 Пролетерска „ с. Чалма,

4 Пролетерска „ с. Јарак.

Непријатељски губици: мртвих 15.

Наши губици су 1 мртав друг.

* Вероватно: Влашке Њиве.

Непријатељске авијације није било.
Наша ни совјетска авијација није дејствовала.
Време лепо.
(Секција: Зворник — Бијељина, разм.: 1 : 100.000).
Штаб дивизије на путу: Илок — Ср. Митровица —
Шабац.

11 фебруар

Непријатељ се налази на линији положаја на којима је био и претходног дана, после малог повлачења, то је линија положаја: Камени Шанац — Рујева Глав. (к. 521) — Батин (к. 293) — Клек (к. 274) и сев. западно од ове — к. 138.

Наша 6 Бригада је на положајима које је држала претходног дана.

Тежња непријатеља и овог дана иста: одбацити наше трупе са њихових положаја и створити својим јединицама услове за извлачење у правцу Јање и Бијељине, али покушаје за ово изводи са мање енергичности, те услед тога и борба није жестока.

Све остале бригаде су и у току овог дана у покрету са Сремског војишта на операциску проеторију: Зворник — Јања, са истим циљевима и истим задатком: стићи на време, ради блокирања пролаза непријатељским јединицама које теже да се извуку у правцу: Јања •→ Бијељина.

Све бригаде су достигле своје маршевске циљеве предвиђене маршрутама, и то:

- 2 Пролетерска — Штитар,
- 3 Српска —• Прњавор,
- 4 Пролетерска — Шабац.

Губици нису забележени ни на једној ни на другој страни.

Ни непријатељска, ни наша авијација није се појављивала.

На сектору где се воде операције време лепо.
(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у покрету за Лозницу.

12 фебруар

Непријатељ држи линију положаја као и претходног дана, тј.: Камени Шанац — Рујева Глав. (к. 521) — к. 293 — Клек (к. 274) и к. 138.

Наша 6 Бригада на својим досадањим положајима, са задатком да непријатеља нападне и овлада његовим. положајима и ликвидира са непријатељским снагама на десној

обали Дрине. У 17 часова овладано је непријатељским положајем после доста упорне одбране и противнапада које је непријатељ вршио. У току овог дана дошло је до јачих судара.

Остале бригаде су у пристизању на десну обалу Дрине, према унапред предвиђеном плану, и то:

2 Пролетерска бригада — Прњавор,

3 Српска на линији: Лешница — Лозница — Ковиљача,

4 Пролетерска са истим правцем.

Губици непријатеља су: 25 мртвих.

Плен: 8 пушака, 1 „шарац“, 40 ручних граната и 1000 метака.

Наши губици су: 2 мртва и 2 рањена друга.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Време лепо.

Штаб дивизије у Лозници.

13 фебруар

Непријатељ се налази на линији положаја: Млађевац (к. 527) — Кула Град — Вел. Зворник — Вратоломац (к. 379) — Каракаја — Чолопек — Козлук до Брањева, све на левој обали Дрине.

Непријатељске снаге притиском наше дивизије још више су стешњене на комуникацији Зворник — Бијељина. Да би им се осујетио сваки покушај за пробијање у правцу Бијељине и да би био дотичан правац потпуно блокиран, наређено је 3 Српској и 4 Пролетерској бригади да се пребаце на леву обалу Дрине. Прво је пребачена 3 Срп. бригада, која је на левој обали посела положај: к. 140 — сев. ивица с. Црквине — к. 386. И једна и друга бригада пребациваће су извршиле северно од Лознице код с. Брањева, под борбом. 4. Пролетерска успела је да изврши пребацивање тек у току ноћи 13/14 фебруара.

6 Српска бригада, пошто је у току дана смењена од делова наше XXII Дивизије, са положаја вршила је покрет ка Лозници и разместила се у току ноћи на просторији: Лозница — Воћњак — Клупци — с. Руњани.

2 Пролетерска бригада у току дана врши покрет правац Ковиљача и у 22 часа посела положаје 4 Прол. бригаде.

Непријатељски губици су: 64 мртва, 158 рањених; заплењено 5 пушака и 4 пиштоља.

Наши губици су 19 мртвих и 64 рањена друга.

Наша авијација помаже операције тукући непријатеља на положају.

Време лепо.
(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у Лозници.

14 фебруар

Непријатељ је у току целог дана са својих положаја које је држао претходног дана вршио нападе на снаге 3 Српске бригаде, а изузетно јаке нападе вршио је на правцу главне комуникације.

4 Прол. бригада по извршеном пребацивању у току ноћи посела положаје: с. Осој (к. 386) — к. 344 — с. Врела — к. 185 — с. Градац — к. 425 и к. 368. И ова бригада као и 3 Српска имала је прилично жестоке борбе са непријатељем.

2 Прол. бригада остала је на својим положајима на десној обали реке Дрине и својом ватром ометала и узнемиравала непријатељске покрете на комуникацији на левој обали Дрине.

6 Срп. бригада налази се овога дана на истој просторији као и претходног дана и служи као дивизиска резерва на десној обали Дрине.

Непријатељски губици су: 68 мртвих и 165 рањених; заплешено: 2 пушкомитраљеза, 8 пушака, 1 велики артиљериски даљиномер.

Наши губици су: 11 мртвих и 49 рањених другова. Наша авијација успешно туче непријатељске положаје.

Непријатељска авијација није дејствовала.

Време лепо.
(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у Лозници.

15 фебруар

Непријатељ је у току целог преподнева вршио са добијеним појачањима нападе на положаје 3 Срп. и 4 Прол. бригаде у пиљу да се пробије комуникацијом у правцу Јање, но без успеха!

3 Српска и 4 Пролетерска бригада у току дана одбиле су са својих положаја јаке и врло упорне непријатељске нападе, често вршећи и противнападе. 4 Прол. бригада у 16 часова отпочела је напад на непријатељске положаје и до мрака успела да овлада линијом: Градац (к. 425) — Врела (к. 185) — Бараковина (к. 344) — Црквине (к. 325).

6 Српска бригада је по извршеном покрету почела пребацивање својих делова са десне на леву обалу реке

Дрине, код с. Брањева, у циљу појачања 3 Срп. и 4 Прол. бригаде. Пребацивање ове бригаде извршено је до 23 часа истога дана.

2 Прол. бригада у току дана остала је на својим положајима и својом ватром ометала непријатељске покрете дуж комуникације на левој обали Дрине.

Непријатељски губици су: 60 мртвих и 109 рањених. Уништен је 1 непријатељски „Шарац“.

Наши губици су: 2 мртвих и 36 рањених.

Наша авијација успешно туче непријатељ. положаје.

Непријатељска авијација није дејствовала.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

16 фебруар

После јучерашњих упорних и огорчених напада непријатељ се укопао и утврдио на положајима које држи и појачао ватру са још придошлим аутоматским оруђима и једном батеријом пољских топова.

3 Српска бригада са 4 Пролетерском у току целог дана вршиле су напад на јако утврђен непријатељски положај, потпомогнуте нашом артиљеријом са десне обале Дрине. Борба ових бригада била је врло жестока, јер се непријатељ огорчено бранио. Пред мрак, у свом нападу, 3 Срп. бригада успела је да овлада линијом непријатељских положаја код Шенице Аде. 4 Прол. бригада пред мрак овлада је са неколико истакнутих непријатељских бункера.

6 Срп. бригада по пребацивању са десне обале на леву обалу Дрине утврдила се на линији положаја: с. Брањево — к. 242 — Правосл. Брањево — к. 291 — к. 382 — Дуга Њива (к. 480) закључно. На овим положајима остала је до 15 часова, када је услед непријатељског продора из Бијељине извршила покрет према северу и посела линију положаја: к. 108.— к. 111—к. 113 — уз реку Гловача — к. 136 — северно од с. Јелић (к. 172) закључно са с. Докнић, са задатком да на овој линији спречи даље непријатељско надирање са севера.

2 Прол. бригада остала је на својим досадањим положајима са истим задатком као и претходног дана. У току дана непријатељ је нападао ватром ову бригаду доведши у с. Козлук 3 тенка и 1 противколски топ.

Непријатељски губици су 175 мртвих и 630 рањених.

Наши губици су 24 мртва и 47 рањених другога.

Наша авијација успешно је тукла непријатељске положаје и позадину.

Непријатељска авијација није дејствовала.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници, а од 15 часова у Православном Брањеву.

17 фебруар

Непријатељске снаге са југа (22 Морнар. дивизија) врше у току дана са својих положаја повремене нападе на наше положаје без успеха.

Непријатељске снаге са севера — са правца Бијељине, снажно врше у току целог дана напад на нашу 6 Срп. бригаду, појачавши своју снагу са 8 тенкова.

3 Срп. и 4 Прол. бригада остале су на својим положајима одбијајући непријатељске нападе уз врло велике губитке по непријатеља — све до 1030 часова, када услед непријатељског надирања са севера [3 Бригада] добија наређење од Штаба дивизије да напусти своје досадање положаје и пребаца се са леве на десну обалу Дрине. Под заштитом 6 Срп. бригаде и својих делова она је извршила ово пребацивање до 18 часова и посела положаје на десној обали Дрине, и то: к. 118 (Крндија) — Локве •— к. 115 — Старача (к. 115) — Кривића Ада — к. 113 (Доњевац).

4 Прол. бригада до 11 часова остала је на досадањим својим положајима, када је по наређењу Штаба ове дивизије продужила своје лево *крило* попунивши положаје 3 Срп. бригаде која је вршила пребацивање са леве на десну обалу Дрине. У току целог дана одбијала је непријатељске нападе.

6 Срп. бригада у току целог дана води жестоку борбу са непријатељским јачим снагама које надиру са правца Јање. Готово цела линија положаја које држи 6 Срп. бригада у току дана више пута мења свога господара. Пред мрак непријатељ је успео снажним нападом потпомогнут јаком артиљериском ватром и тенковима да потисне 6 Срп. бригаду са положаја Дуго Поље — к. 111 и к. 115 до Шкулића Аде и школе на комуникацији.

2 Прол. бригада у току дана остала је на својим досадањим положајима и вршила исти задатак све до 18 часова, када је своја два батаљона отпочела да пребацује са сектора Лозница — Шор, на сектор Липница — Лешница, са задатком појачања Македонске бригаде.

Непријатељски губици су: 179 мртвих и 200 рањ.

Наши губици су: 9 мртвих и 12 рањених.
Наша авијација је успешно тукла непријатељске колоне јужно од Бијељине.
Непријатељска авијација није дејствовала.
Време лепо.
(Секција: Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у с.

18 фебруар

Непријатељ је на истим положајима које је држао претходног дана и то на линији: Козлук — Тузла, одбрана за добитак у времену, на северу према нашој 6 Срп. бригади, на линији: Бегово Поље — Оштице — к. 148 — к. 131 — к. 151 — Бјелошка Махала (к. 143) — Брањвина (к. 145), врши најенергичније нападе на линију положаја наше 6 Срп. бригаде, ради ослобођења комуникације за 22 непријатељску морнаричку дивизију. Јаким притиском на 6 Срп. бригаду створио је непријатељ за снаге 3 Срп. бригаде која дејствује против непријатељске 22 Морнаричке дивизије веома тешку ситуацију која би у случају попуштања наше 6 Срп. бригаде била доведена у опасност да буде нападнута с леђа. Услед овога 3 Срп. бригада пребачена је на десну обалу Дрине са задатком да поседне положаје: к. 118 (Крндија) — к. 113 — Лукића колиба — Курјачица.

У току овога дана ситуација је на положају обзиром на распоред снага и обостраног дејства била оваква:

2 Прол. бригада на својим досадањим положајима са истим циљем и задатком.

3 Српска на положајима на десној обали Дрине са двоструким задатком као и 2 Пролетерска бригада: осујетити непријатељске положаје, ако би их било, за форсирање реке Дрине, и концентрација расположивог тешког оружја, ради тучења непријатељских формација на комуникацији на левој обали Дрине.

4 Прол. бригада на положају који је држала и претходног дана са задатком: притисак на непријатеља свим борбеним средствима, ради што већег наношења губитака непријатељу.

Маневрисање снагом и материјалом извршено је по предвиђеном плану.

Непријатељски губици су 48 мртвих на сектору једне бригаде, на секторима осталих бригада неутврђен број, али су вероватне претпоставке о великим непријатељским губицима.

Уциштеи 1 непр- тенк, 1 моторцикл и други ратни материјал.

Наши губици су 2 мртва друга.

Ни непријатељска ни наша авијација није дејствовала.

Време хладно.

(Секција Зворнтж — Бијељина, разм. 1 :100.000.)

Штаб дивизије У^с - Радоњићима до подне, после подне пребачен у Лозницу.

19 фебруар

У току овог даиа непријатељске снаге које напредују са правца Бијељине — Јања, и обзиром на његову бројност и моћност наоружаша, а нарочито у моторизацији и артиљерији, постављају нову ситуацију. Непријатељске снаге су напредовале са хтравца: Бијељина — Јања, успостављају везу са својом 22 *МоЈрнарничком* опкољеном дивизијом. Овако створена ситуација диктирала је и нов распоред наше 6 Срп. бригаде. Њој је још претходног дана издато наређење да по извршеиом задатку створи потребно време и простор за пребацивање наше 3 Срп. бригаде на десну обалу Дрине преко Брањева, повуче своје деснокрилне батаљоне уназад и гзаузме положаје западно од комуникације Зворник — Јања — Бијељина, дејствујући на бок непријатеља, тако да у току овога дана наше бригаде имају овакав распоред на својим положајима, и то:

6 Срп. бригада на положајима: к. 382 — северно од ове преко Пиличке Реке — к. 221 — преко Г. Пилице — к. 300 — Почивала- (к. 243) са задатком: не дозволити непријатељу да шири: свој фронт од комуникације: Козлук — Јања на запад и узнемиравати га при извлачењу својих снага дотичном ком~уникацијом.

4 Прол. бригаа на истим положајима са изменом линије фронта прељса непријатељу, држећи Градац — Осоје — Доњу Пилицу истоветним задатком, као и 6 Срп. бригада.

3 Срп. и 2 Прол. бригада на истим положајима и са истим циљевима и сзадацима.

Овог дана дол-ази до јачих напада од непријатеља на положаје наше 4 ГЖрол. и 6 Срп. бригаде, али наше снаге све нападе енергично одбијају. Мале промене које је непријатељ поставио у своју корист, потиснувши неке делове 4 Прол. бригаде, гпротивнападом истих снага нестају, и 4 Прол. бригада успева да у току дана одржи своје положаје.

НепријатељскЈИ губици непознати.

Наших губитака нема.
Дејство наше авијације успешно-
Време лепо.
(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у Лозници.

20 фебруар

Распоред непријатељских снага и средстава као и дретходног дана. Комуникација Зворник — Бијељина је у његовим рукама, али непријатељ није сигуран да је на тој комуникацији саобраћај обезбеђен, јер се наше јакe снаге налазе на побочним положајима дотичне линије и непријатељ мора да држи јакe побочне снаге да би је обезбедио.

Непријатељске и наше снаге налазе се на истим положајима.

Непријатељ је у току целогa дана неактиван, држећи своје положаје са којима штити извлачење заморене и десетковане своје 22 Морнаричке дивизије.

Дан је окарактерисан затишјем на целом фронту наше дивизије, сем обостраног узнемиравања артиљеријом и повременим дејством наших јуришних одељења.

Непријатељски губици непознати.

Наших губитака нема.

Дејство наше авијације изузетно јакo, против непријатељских колона и комора.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

21 фебруар

Непријатељ се налази на положају према нашим бригадама, свом решеношћу да обезбеди комуникациски правац Зворник — Бијељина, ради евакуације своје изморене 22 Морнаричке дивизије, и то: југоисточни део с. [Г.] Пилица (к. 260) — к. 226 — засеок Тамна (к. 212) — Бјелошевац — к. 202 према нашој 6 Бригади, а према нашој 4 Прол. бригади на истим положајима.

На овим секторима долази до ређих, али тешких судара између наших јуришних одељења појединих баталјона, која теже да узнемиравају непријатеља.

Наша 3 Српска и 2 Прол. бригада налазе се на својим ранијим положајима, са истим циљевима и истим задацима.

Непријатељски губици су 10 мртвих. Непријатељ је имао доста губитака у материјалу.

Наши губици су 4 рањена друга.
Непријатељске авијације није било.
Наша авијација успешно је тукла непријатељске по-
ложаје.

Време лепо.
(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у Лозници.

22 фебруар

Непријатељ држи положаје које је држао претходног дана; наставља са извлачењем својих делова.

Наша 4 Прол. и 6 Српска бригада налазе се на положајима на којима су биле и претходног дана са истоветним задацима; спречавање уредног извлачења непријатељских делова.

Из тих задатака произишла је акција и борбе које наше бригаде намећу непријатељу. Борбе су временски кратке, по јачини снажне; изводе се у први сумрак да би непријатељу спречили евакуацију снага и средстава ноћу и да му не би дозволили коришћење мрака. Ове акције су плодоносне, јер је непријатељ као и претходног дана обу-
хЕатио ноћно кретање. Нападне акције су планске да би непријатеља принудили да се креће дању, да би у потпуности изложио своје циљеве који треба да пређу преко већ [уочених] тачака од стране наших оруђа. Отуда из ових акција произлазе велики материјални губици непријатеља, нарочито у моторизацији.

2 Прол. и 3 Срп. бригада са својим батаљонима и оруђима на својим претходним положајима, са одређеним циљевима и задацима.

Непријатељски губици су 10 мртвих и више рањених.
Наши губици су 3 рањена друга.

Непријатељска авијација неактивна.

Наши авиони су са добрим резултатима тукли непријатеља у отступању.

Време лепо.
(Секција: Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)
Штаб дивизије у Лозници.

23 фебруар

И у току овога дана примећује се продужавање у непријатељском извлачењу снага, које се врши са много обазривости и методичности због акција које изводе јединице наших бригада, постављене на врло погодним положајима.

Из ових чињеница и резултирало је његово споро отступање, што пружа све више могућности да му се свакодневно наносе осетни губици. Непријатељске побочне снаге у току овог дана су на истим положајима на којима су биле у току претходог дана. Акције наших бригада на левој обали Дрине су као и претходног дана извођене са циљем изнуравања непријатеља.

Наша 4 Прол. и 6 Српска бригада су на својим положајима са истим задацима. Препаци мањих делова, па чак и батаљона, вршени су са добрим резултатима. Не постоје промене положаја у току целог дана.

3 Српска и 2 Прол. бригада налазе се на првобитним положајима, са истим задацима.

Непријатељски губици су 40 мртвих; на фронту 4 Прол. бригаде број мртвих није се могао утврдити.

Наши губици су 6 мртвих и 21 рањен.

Непријатељска авијација није се појављивала.

Наша авијација је тукла непријатеља у отступању и на положају.

Време облачно.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

24 фебруар

Непријатељ држи линију положаја према нашој 6 Срп. бригади и то: Доња Пилица — к. 233 — северно од [Д.] Пилице к. 266 — Клешић — к. 226 — Бјелошевац (к. 206) — к. 202 (закључно). Добро је укопан, утврђен у кућама, наоружан са доста аутоматског оружја, лаким бацачима, располаже и са 8 тешких бацача, 2 топа и 3 тенка. На фронту 4 Прол. бригаде нема промена у погледу положаја. Укупна јачина непријатеља према оцени је око 2500 на фронту горе поменутих бригада.

Наше бригаде су отпочеле са нападом око 20 часова. Борба се водила целе ноћи. У току ноћи непријатељ се извукао више или мање на целом фронту, тако да су непријатељска комуникативна средства на друму могла бити врло добро тучена. Из ових успеха, које су постигле наше бригаде, произлазе и велики губици непријатеља у превозним средствима оштећеним на самом друму, у покушају да се провуку у правцу Бијељине.

3 Српска и 2 Пролетерска бригада налазе се на својим ранијим положајима на десној обали Дрине, са истим задацима..

Непријатељски губици су 35 мртвих и 15 рањених; заплењено: 2 брза „Шарца“ и 9 пушака; уништена 2 камиона.

Наши губици су 9 мртвих и 22 рањена друга.

Ни наша ни непријатељска авијација нису биле активне.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

25 фебруар

На фронту наше 4 Прол. бригаде непријатељски заштитнички делови боре се са великом жестином, стварајући време својим деловима да се извуку.

На фронту 6 Срп. бригаде непријатељ држи свбје позиције од јуче. На целом делу фронта наших обеју бригада долази до јачих борби, које наше бригаде намећу непријатељу. Судари су јаки.

На фронту 4 Прол. бригаде непријатељ је разбијен и повлачи се у неред.

2 Прол. бригада овладаола је с. Козлук и свим положајима изнад с. Ројчевић.

3 Срп. бригада налазила се на својим дотадашњим положајима.

Непријатељски губици су: 75 мртвих и 100 рањених, и то само на фронту 4 Прол. бригаде; губици непријатеља на осталим деловима фронта непознати.

Наши губици су: 35 мртвих и 15 рањених.

Ни непријатељска, ни наша авијација се не појављује.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

26 фебруар

Непријатељ је у току овога дана у општем повлачењу у правцу Јање и Бијељине.

На фронту наше 6 Срп. бригаде непријатељ држи положаје: Средња Махала — к. 141 — тригонометриска тачка к. 151 — с. Батар — ист. од гробља к. 113.

На фронту 4 Прол. бригаде нема непријатељских делова.

У току овога дана наша 6 бригада заузела је у лакшим борбама непријатељски заштитнички положај и задржала се на линији: к. 150 — Дуго Поље — засеок Оштице

— Шкулића Ада (к. 110), где је била смењена од делова наше 22 Дивизије, који су наставили гоњење непријатеља.

Заповешћу овог штаба наређено је бригаама, пошто је непријатељ отступио, повлачење на десну обалу реке Дрине, а 3 Српској бригади поседање положаја на десној обали реке Дрине, и то од: к. 109, па закључно до Шкулића Аде.

Непријатељски губици су 40 мртвих.

Наши губици су 1 рањени друг.

Ни непријатељска, ни наша авијација нису дејствовале.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

27 фебруар

Непријатељ је отступио у правцу Јање и Бијељине. Гоњење непријатеља су продужиле и предузеле јединице наше 22 Дивизије. Сходно наређењу Врховног штаба издата је 26-ог заповест нашим јединицама на левој обали Дрине да још у току 26. почну са пребацивањем на десну обалу Дрине и разместе се у кантонм. и то:

6 Срп. бригада на просторији: Змињак — Рибари — Петковица — Петловача и Липолист.

4 Прол. бригада на просторији: с. [Г.] Добрић — с. Липница — Руњани — Грнчара — Читлук — Брадић.

2 Прол. бригада у Бањи Ковиљачи, рад на свим секторима, а највише рад на прослави трогодишњице оснивања бригаде.

3 Српска бригада на својим положајима, које је држала од раније на десној обали Дрине.

Непријатељски губици су 1 мртав.

Наших губитака није било.

Ни непријатељска, ни наша авијација нису дејствовале.

Време лепо.

(Секција Зворник — Бијељина, разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.

28 фебруар

Непријатељ отступа у правцу: Јања — Бијељина.

Наша 3 Срп. бригада налази се на својим положајима од јуче на десној обали реке Дрине.

2 Прол. бригада налази се у Ковиљачи, где спрема прославу за 1 март.

4 Прол. бригада налази се већ распоређена у кантонману, где се врши парење, чишћење и уређивање спреме.

6 Српска бригада се налази у покрету, да би достигла своју кантонманску просторију. Приликом извршења овог марша била је тучена непријатељском артиљеријом из Јање.

Непријатељских губитака није било.

Наши губици су 2 мртва и 4 рањена друга.

Непријатељска авијација није дејствовала.

Наша авијација успешно је тукла непријатеља.

Време лепо.

(Секција Шабац, Бијељина,⁵ разм. 1 : 100.000.)

Штаб дивизије у Лозници.⁵

БР. 90

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ФЕБРУАР 1945 ГОДИНЕ¹

1 фебруара 1945 године²

Задатак Дивизије: [дејства] дефанзивног карактера са повременим дејством са појединим батаљонима. Дивизија држи положаје од Дунава — к. 132 па западно од к. 98 — Бабиним Долом преко Зобишта, даље преко к. 141 до Трунићевог салаша. Непријатељ држи и брани положаје од Дунава — Теларовићев салаш — источно од к. 128 — Грубановљев салаш — к. 136 — источни, део салаша Ф. Сенца — Кнеблов салаш до к. 141 (западно од Бановина). Намера непријатеља: бранити и држати поменуте положаје.

IV бригада је прослављала примање наградне заставе, коју је на ударничком такмичњу добио IV батаљон ове бригаде.

V бригада држи положаје: од Дунава до пута Мохово — Шаренград Други батаљон; од пута Мохово — к. 132 IV батаљон; од к. 132 до к. 98 I батаљон, и на прихватним положајима III батаљон.

⁵ Са овим датумом завршен је Операциски дневник.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у Архиву Војног историског института *под* рег. бр. 49—2, к. 1043.

² Претходни извод из дневника види у док. бр. 59.

Сем извиђачке делатности знатних промена није било. XXXI бригада. Распоред Бригаде непромењен. Пре подне одржавани су практични часови са борцима из стројеве и борбене обуке. По подне су одржавани политички часови. Рад на курсу за ниже војне руководиоце. Бригада се налази на одмору.

Артилериска бригада држи исте положаје, са задатком не допустити контранапад непријатељу из правца с. Мохово — Ловас. Зона дејства Бригаде: Теларовићев салаш — к. 136 — Грубановљев салаш.

Ова бригада је дејствовала по непријатељским положајима и то: Грубановљев салаш тукао је II дивизион, док је III дивизион вршио коректуру на циљ 101. Уништена су три непријатељска бункера.

Тешки дивизион заузима положаје југоисточно од с. Шаренград, десно од пута Шаренград — Моловин. Дивизион је дејствовао на циљ „Б”.

Противавионски дивизион. Рад дивизиона и занимање по плану који је добио од свога отсека.

Инжињериски батаљон. Рад на војно-политич. уздицању бораца и руководилаца.

Све остале самосталне јединице изводиле су обуку из пешад. егзерцира — стројева обука.

Непријатељски губици непознати.

Сопствени губици: рањена 2.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна,

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

2 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства]^ дефанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада је извршила покрет по наређењу Штаба дивизије и заузела положај са 3 батаљоном од Бабиног Дола, преко Зобишта — к. 141 до Трунићевог салаша. Пред овом бригадом налазе се делови 117 немачке дивизије. Непријатељ је повремено тукао наше положаје артиљеријом, али непрецизно. Бригада, сем извиђачке делатности, није вршила знатних акција.

V бригада се налази на истим положајима. Бригада је добила наређење да појача борбено извиђање са бољим осматрањем. Непријатељ је био активан отварајући доста јаку митраљеску ватру.

XXXI бригада је по наређењу Штаба дивизије извршила покрет из Илока у Шаренград, где се сместила са свим својим деловима. Пре подне су одржавани практични војнички часови, егзерцир и борбена обука. После подне одржани су часови наоружања. Рад на курсу за ниже војне руководиоце тече по распореду рада.

Артилериска бригада на истом положају и са истим задатком. Овога дана Бригада није дејствовала.

Тешки дивизион на истим положајима. Непријатељски положаји непромењени. I батерија дејствовала је на циљ 101. Непријатељ неактиван.

Противавионски дивизион наставља рад по плану који је добио од свога отсека.

Инжињериски батаљон. Преко ноћи копани су ровови између с. Шаренград и Мохова, а преко дана на одмарању.

Све остале самосталне јединице изводиле су борбену обуку, рад десетине у нападу.

Непријатељ. губици: мртвих 10.

Сопствени губици: мртав 1, рањен 1.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација у току дана у неколико махова митраљирала је непријатељске положаје.

Време хладно и ведро.

Штаб дивизије у с. Шаренград.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

3 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] дефанзивног карактера, са нападом мањих дејгова (бојним патролама). Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада са 3 батаљона и даље је на истим положајима, док се један батаљон налази у с. Бапска Новак. Обострана слабија артилериска делатност. На положају није било никаквих промена до 21.30 часова, када је непријатељ после краће али јаке припреме ватром из својих аутоматских оруђа и минобацача покушао са пребацивањем према положајима суседне нам VIII црногорске бригаде, као и

нашег левог крила. Наши минобацачи, као и **артилерија**, узвратили су јаком ватром на непријатељске положаје| чиме су осујећени непријатељски пешадиски напади.

V бригада се налази на истим положајима. Борба је вођена између наших и непријатељских патрола. Неких нарочитих промена није било.

XXXI бригада на одмору у с. Шареград. Пре подне одржавани су часови из наоружања и чишћења оружја. Одржани су после подне теориски и војнички часови, и политички састанци. Курс ради по предвиђеном распореду рада.

Артилериска бригада је запосела нове положаје, услед смењивања јединица II дивизије, чије је положаје запосела XXI дивизија. Према горњем, Бригада је заузела следеће положаје: II дивизион — једна батерија за непосредно гађање остала је на старом положају, а једна у рејону од к. 130. III дивизион — једна батерија на истом положају, док је друга у рејону к. 139 — с. Бапска Новак. III дивизион — северно од Кнебловог салаша за 200 м. у самим пешадиским линијама. Преко ноћи израчунати су елементи на циљеве по плану, а преко дана проверени и извршена коректура. Непријатељска артилерија неактивна.

Тешки дивизион. I и II батерија запосела је положаје западно од с. Бапска Новак, а трећа јужно од с. Бапска Новак. Подаци о непрштатељу: запосео положај око Трунићевог салаша и испред Церја. III батерија је дејствовала на циљ бр. 12.

Противавионски дивизион наставља рад и занимање по плану који је добио од свога отсека.

Инжињериски батаљон. Преко ноћи копао је ровове испред с. Бапска Новак, а преко дана на одмарању.

Све остале самосталне јединице изводиле су пешад. егзерцир — престојења.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација неактивна.

Непријатељ. губици: 12 мртвих.

Сопствени губици: мртав 1, рањен 1.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник Штаба, мајор
Мил. Максимовић

4 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] дефанзивног карактера, са повременим нападима на непријатеља. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада са три батаљона на истим положајима, а један у с. Бапска Новак. На сектору 3 батаљона ове бригаде уз јаку ватру пешад. оруђа непријатељ је покушао да се пребаци нашим положајима, али је био одбијен и враћен на полазне положаје.

V бригада се налази на истим положајима. Ова бригада је смењена од XXXI бригаде са положаја. Непријатељска артилерија активна. С наше стране извиђачка патролна делатност. Знатних промена није било.

XXXI бригада је сменила V бригаду и посела положаје од Дунава — к. 132 — Бабин Дол. Положаји су запоседнути са две стрељачке линије. Противколска батерија лево од пута Шаренград -г- Мохово распоређена по дубини. Сем извиђачке делатности знатних промена није било.

Артилериска бригада је извршила извесне промене својих положаја. Бригада је дејствовала на Грубановљев салаш и на Салаш Ф. Сенца, као и на циљ „Б“, са добрим дејством. Непријатељска артилерија неактивна.

Тешки дивизион на истим положајима. Непријатељ запосео положаје око Грчићевог и Трунићевог салаша. Дивизион је дејствовао на циљ 106, „J1“ и „M“ са добрим дејством.

Противавионски дивизион је наставио рад који је добио од Арт. отсека по плану и распореду рада.

Инжињериски батаљон. Копање ровова преко ноћи, а преко дана на одмарању.

Све остале самосталне јединице. Рад на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца.

Непријатељски губици: мртвих 17.

Сопствени губици: мртав 1 и рањена 3.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација вршила је борбено извиђање.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

**Начелник Штаба, мајор,
Мил. Максимовић**

5 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије: [дејства] дефанзивног карактера. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада је на истим положајима без битних промена. Непријатељ је повремено тукао артилериском и минобацачком ватром, али је убрзо био ућуткан нашом артилеријом. Извршена је смена 1 батаљона, који је сменио IV батаљон. Никаквих знатних промена није било.

V бригада се са 3 батаљона налази у с. Бапска Новак као дивизиска резерва на правцу IV бригаде, а 3 батаљон се налази у с. Шаренград као резерва на правцу XXXI бригаде. Дан је протекао без икаквих промена.

XXXI бригада се налази на истим положајима. Непријатељска артилерија повремено активна. Наша артилерија, односно бацачи уништили су пуним погоцима 2 бункера, као и зграду у којој је непријатељ становао. Знатних промена није било.

Артилериска бригада, Тешки дивизион, као и Противавионски дивизион су и даље на старим својим местима, са истим задацима.

Инжињериски батаљон дању се одмарао, а ноћу копао ровове.

Све остале јединице налазе се у с. Шаренград — Илок — Бапска Новак.

Непријатељски губици: 10 мртвих.

Сопствени губици: 3 мртва и 4 рањена.

Непријатељска авијација неактивна.

Време хладно и облачно.

Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник — мајор,
Мил. Максимовић

6 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије — дефанзивни карактер. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада је на истим положајима као и претходног дана. У току дана није било знатних промена.

V бригада са три батаљона налази се на одмору у с. Бапска Новак као дивиз. резерва у правцу IV бригаде. Трећи батаљон налази се у с. Шаренград на одмору као директна резерва на правцу XXXI бригаде. Рад на политичко-војном уздизању бораца и руководилица.

XXXI бригада налази се на положајима:
р. Дунав — к. 132 — Бабин Дол. Непријатељ држи положаје р. Дунав испред Грубановљева салаша — к. 132. Национални састав: Немци и усташе. Сем обостране извиђачке делатности знатнијих промена није било.

Артилериска бригада је на истим положајима. Бригада овог дана није дејствовала. Непријатељска артилерија дејствовала у правцу с. Бапска Новак и на наше предње линије. Никаквих знатнијих промена није било.

Тешки дивизион на положајима јужно од с. Бапска Новак. Дивизион у току дана није дејствовао.

Противавионски дивизион наставља рад по предвиђеном плану.

Инжињериски батаљон је занимао по распореду рада.

Све остале самосталне јединице: рад на војничком и политичком уздизању бораца и руководилаца.

Непријатељски губици: 5 мртвих.

Сопствени губици: 3 рањена друга.

Непријатељска авијација неактивна.

Време хладно.

Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник — мајор

7 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије — дефанзивни карактер. Непријатељ држи и брани исте положаје.

IV бригада се и даље налази на истим положајима. Слаба непријатељска делатност минобацача на сектору ове бригаде.

V бригада је на одмору у с. Бапска Новак. Јединице су вршиле обуку на оружју, нарочита је пажња обраћена на упознавање у руковању новим оружјем.

XXXI бригада је на истим положајима. Борбе није било. Обострана атр". делатност. Извиђачке патроле су биле врло активне у току ноћи.

Арт. бригада на истим положајима. Овога дана Бригада није дејствовала. Непријатељ је избацио неколико топовских зрна и бацачких мина на наше предње делове.

Тешки дивизион на истим положајима.

Промена није било.

Противавионски дивизион ради и даље по плану добивеном од арт. отсека.

Инжињериски батаљон са инж. четама занимао је по распореду рада и то: пешад. егзерцир, минерска служба, пионер-понтонерска служба.

Непријатељски губици: 6 мртвих.
Сопствени губици: 4 рањена друга.
Непријатељска авијација неактивна.
Време облачно и повремено кишно.
Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник — мајор,
Мил. Максимовић

8 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије — дефанзивни карактер. Непријатељ држи исте положаје.

IV бригада на истим положајима са истим распоредом. Обострана артилериска, односно бацачка делатност, као и извиђачка.

V бригада на одмору у с. Бапска Новак. Јединице су изводиле борбену обуку — извођење напада. Обука се изводила практично на терену.

XXXI бригада је на истим положајима, као и непријатељ: Сем нартолне и извиђачке делатности знатнијих промена није било.

Артилериска бригада на истим положајима. Непријатељска артилерија је повремено активна. Овога дана Бригада није дејствовала.

Тешки дивизион на истим положајима. У току дана Дивизион није дејствовао.

Инжињериски батаљон са инжињер. четама по бригадама занимао је по распореду рада.

Остале самосталне јединице раде на војничко-политичком уздизању бораца и руководилаца.

Непријатељски губици: непознати.
Сопствени губици: 3 мртва и 7 рањених.
Непријатељска авијација неактивна као и наша.
Време облачно са маглom.
Штаб дивизије у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник — мајор,
Мил. Максимовић

9 фебруара 1945 године

Задатак Дивизије — дефанзивни карактер. Непријатељ држи исте положаје.

IV бригада на истим положајима са истим распоредом. У току дана слаба непријатељска пешадиска и минобацачка ватра.

V току ноћи 9/10 ов. м. смењена је ова бригада од IV бригаде V дивизије.

V бригада према добивеном наређењу врши покрет за с. Љуба, где је се и разместила.

XXXI бригада је на истим положајима. У току дана није било промене. Ова бригада држала је положаје до 20 часова, када је смењена од X кр. бригаде и према добивеном наређењу извршила је покрет до с. Илок, где се и сместила у западном делу града.

Пре него што је смењена, Бригада је са једним батаљоном напала непријатеља на сектору између к. 132 и пута Шаренград — Мохово. Због минираног терена и бодљикаве жице напад није успео. Батаљон се повукао.

Артилериска бригада на истим положајима. Бригада овога дана није дејствовала.

Тешки дивизион на истим положајима. У току дана су испале 4 гранате на Кнеблов салаш.

Инжињерски батаљон са четама занимао је по распореду рада.

Све самосталне јединице раде на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца.

Непријатељски губици: 7 мртвих.

Сопствени губици: 4 мртва и 4 рањена.

Непријатељска авијација неактивна.

Наша авијација активна. Вршила је бомбардовање и митраљирање непријатељских положаја. Два руска апарата око 12 часова забуном митраљирала су с. Бапска Новак бацивши и неколико бомби.

Време облачно и магловито.

Штаб дивизије' у с. Бапска Новак.

(М. П.)

Начелник — мајор,
Мил. Максимовић

3

³ Изостављен је део извода јер се понавља иста ситуација за време боравка дивизије на одмору.

28 фебруара 1945 године

Дивизија на одмору.

IV бригада је извршила ратну службу по батаљонима — отступни марш. После подне политички часови.

V бригада је изводила ратну службу и то: наступни марш, кретање у зони даљне артилер. ватре, примењујући еволуционе построје и поступак на случај наилаaska непријатељских авиона.

XXXI бригада је продужила рад на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца. Извршено је гађање (школско бојно) из пушака, аутомата, тешких митраљеза и лаких бацача. Успех постигнут добар. Других промена није било.

Артилериска бригада без промене. III дивизион налази се још увек на положају у саставу V дивизије.

Тешки дивизион без промене.

Противавионски дивизион без промене.

Инжињериски батаљон са инжињерским четама из бритада вршио је вађење мина по терену. После подне политички час.

Све остале самосталне јединице изводиле су занимање по предвиђеном плану и распореду рада, и то: пре подне пешад. егзерцир и стројева обука, а после подне политички час.

Време лепо.

Штаб дивизије у Илоку.⁴

(М. П.)

Начелник Штаба
Мил. Максимовић

* Наставак дневника види у док. бр. 103.

БР. 91

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 21 ФЕБРУ-
АРА ДО 1 МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹**

**ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. број 54
1 марта 1945**

**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(за оперативно одељење)**

У вези вашег наређења О. број 164 од 20 децембра 1944 године, и О. број 182 од 1 јануара 1945 године, достављамо препис операциског дневника за време од 21 фебруара до 1 марта 1945 године.

21 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама и са истим задатком као и претходног дана.

Артиљериска бригада на просторијама испред с. Беркасово и с. Шид, и у самом селу Беркасово на употреби XI дивизији;

— I пролетерска бригада налази се на просторијама с. Кукујевци;

— III пролетерска бригада на просторијама с. Бачинци;

— XIII пролетерска бригада на просторијама с. Сот као непосредна резерва XI ударној дивизији;

— VIII црногорска бригада на просторијама с. Ердевик;

— Италијанска бригада на просторијама с. Ст. Бингула — Дивош;

— Тешки дивизион у с. Беркасово;

— Противавионски дивизион у с. Сот;

Интендантура, М.С.Б.—15, Инжињерски батаљон, Ауточета — Чета за везу, Извиђачка и Штабна чета у с. Ердевик.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 5—1/4, к. 256.

У току дана повремена обострана митраљеска и минобацачка ватра.

У току дана наша артиљерија није дејствовала.

Све јединице наше дивизије које су на одмору извод, преко читавог дана војничку обуку према распореду рада

Наших губитака у људству и материјалу није било
Непријатељски губици непознати.

Наша авијација — неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у Ердевику.

(Секција на којој дивизија оперише: Вачка Паланка — Вуковар.)

22 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обострана митраљеска и минобацачка ватра.

Непријатељ је у 3 часа извршио напад на десном крилу испред наше артиљерије на сектору V дивизије. Напад је одбијен уз осетне губитке по непријатеља.

Све јединице наше дивизије које се налазе на одмору, изводе обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било.
Непријатељски губици непознати.

Наша авијација у току дана није била активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

23 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обострана митраљеска и минобацачка ватра.

У току овога дана све јединице наше дивизије славиле су 27 годишњицу оснивања Црвене армије, где је и смотра извршена од стране команданта Дивизије над VIII црногорском бригадом и свим позадинским јединицама, док над

осталим бригадама извршена је смотра од стране команданата бригада. После смотре одржана су предавања о Црвеној армији, о њеном животу и раду и улози у данашњем рату.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељски губици непознати.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

24 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обострана митраљеска и минобацачка ватра. Непријатељ је повремено тукао и артиљеријом наше пешадиске положаје.

Наша артиљерија није дејствовала.

Све јединице наше Дивизије које су на одмору изводиле су војничку обуку према распореду рада, док VIII црногорска бригада вршила је припреме за смотру ради прославе годишњице оснивања Бригаде на дан 25 фебруара 1945 године.

У 19 часова увече Штаб VIII црногорске бригаде позвао је на вечеру: Штаб армије, Штаб дивизије и све штабове бригада, и своје штабове батаљона. На овој вечери у знак славе годишњице оснивања VIII црногорске бригаде говорили су: комесар Армије, комесар Дивизије и поједини чланови штабова бригада.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељски губици непознати.

Наша авијација у току овог дана није била активна.

Непријатељска -авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

25 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатељских положаја и његових снага углавном је остао исти. За сада намере непријатеља су одбрана.

Распоред наших јединица остао је углавном исти.

У току дана владала је обострана митраљеска, минобацачка и артиљериска повремена ватра.

Око 22,30 часова наша артиљерија отворила је ватру на непријатеља, ради узнемиравања и то: 2 батерије Тешког дивизиона отвориле су ватру на с. Товарник, а III дивизион Артиљериске бригаде на непријатељске предње делове.

Остале јединице наше дивизије изводиле су обуку војничку према распореду рада, изузев VIII црногорске бригаде.

VIII црногорска ударна бригада славила је годишњицу свога оснивања, читава бригада била је постројена на овдашњем игралишту, гдје је извршио смотру начелник Оперативног одељења Армије, начелник и комесар наше Дивизије. Затим је начелник Дивизије говорио о животу и раду Бригаде од њеног формирања до данас и о њеним успесима и будућим задацима.

Око 18 часова дошао је фелд-маршал Александер, командант Средоземља, у пратњи наших, енглеских и совјетских официра, у Штаб армије, око 22 часа дошао је на митинг који је приређен у част његовог доласка на фронт, гдје је после свршеног програма одао захвалност маршалу **Тигу**, што му је омогућио да се упозна са борцима на фронту и да уручи поздраве његових бораца с фронта. Такођер се захваљује команданту наше Армије генерал-лајтнанту Пеку Дапчевићу на срдачном пријему и дочеку.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељски губици непознати.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

26 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама, као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обоестрана митраљеска и минобацачка ватра.

Око 17 часова непријатељ је једним оруђем тешког калибра дејствовао са правца Херинговог салаша на наше пешадиске положаје испред Станивуковићевог салаша тучући ивицу као и саму шуму позади к. 141, избацивши око 25 грана.

У току овога дана наша Артиљериска бригада која је на употребу XI дивизији дејствовала је и то:

Једна батерија III дивизиона Артиљериске бригаде дејствовала је на циљеве десно и лево од Грчићевог салаша према Козјаковом салашу, прецизно.

У времену од 9—9,30 часова II батерија Тешког дивизиона дејствовала је на гробље југоисточно од с. Товарник, на средину пута између гробља и с. Товарник, као и сам улазак у с. Товарник. Око 16 часова једна батерија тукла је центар с. Товарник као и излаз према с. Илача, прецизно.

Остале јединице наше дивизије, које су на одмору, изводиле су војничку обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било. Непријатељски губици непознати.

Наша авијација у току дана није била активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

27 фебруара 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти изузев мањих измјена код појединих оруђа.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обострана митраљеска и минобацачка ватра.

У 22,30 часова непријатељ је дејствовао артиљериском ватром са правца Херинговог салаша на наше пешадијске делове. Избачено је око 25 зрна 75 и 125 мм.

Наша артиљерија није дејствовала.

Остале јединице наше дивизије које су на одмору изводиле су војничку обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било. Непријатељски губици непознати.

Наша авијација у току дана на овом сектору није дејствовала.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија дејствује: Бачка Паланка — Вуковар.)

28-11-45

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица непромењен.

У току дана владала је обострана повремена ватра из аутоматских оружја и бацача.

Непријатељ је са правца Херинговог салаша повремено тукао артиљерском ватром наше пешадиске делове, али без успеха.

У току овога дана наша артиљерија није дејствовала.

Остале јединице наше дивизије које се налазе на одмору изводе војничку обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било. Непријатељски губици непознати.

Наша авијација била је активнија него прошлог дана.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у с. Ердевик.

(Секција на којој дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ! .

За штаб
ПОМОТШИК НАЧЕЛНИКА
капетан
Милан Павловић

(М. П.)

БР. 91

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 3 МАРТА
1945 ГОД. ШТАБОВИМА ПЕТЕ И ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИ-
ВИЗИЈЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ И ПОСЕДАЊЕ СПОЈЕВА¹**

**ШТАВ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ**
О. бр. 89/45
3 марта 1945 г.

Допуна утврђивања ШТАБУ_
борбене линије.

Из учесталих непријатељских испада према саставу борбених линија V и XI Дивизије, и по прикупљеним подацима, има вјероватноће да би непријатељ предузео веће акције на крила ових дивизија.

Да не би било изненађења,

н а р е ђ у ј е м о :

1) Да V и XI Дивизија саставе борбене линије продужујући ровове лијево и десно, свака по пола од цијеле линије састава, уколико има да се догради.

2) Да обе дивизије V и XI-а израде нову борбену линију позади састава борбеног распореда на 150 мет., за посаду двије чете. Израду ове линије такође извршити по пола од цијеле дужине колико износи.

3) Сталну посаду ове борбене резервне линије јачине једне чете даће V Дивизија. Ова посадна чета посјешће један дио линије који најбоље затвара прилаз са састава борбеног распореда, а остатак линије остаће припремљен за другу чету.

Рекогносцирање терена у погледу дограђивања борбене линије и израде нове извршиће лично (споразумно) команданти V и XI Дивизије.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 5—1/4, к. 256.

Просјечна јачина батаљона њемачког састава 340—360 војника, а усташког 460—480 војника.

Распоред непријатељских снага на линији фронта:
сјеверно од комуникације Шид — Слаковци
(Опатовац — Товарник):

2 батаљона 117 дивизије,
2 усташке бојне (3 бојна 13 уст. ст. здруга и То-
личева Сремска бојна),

3 батаљона 41 дивизије из пукова 938 и 965;²
јужно од комуникација Шид — Слаковци (То-
варник — Липовац):

Физиљерски батаљон 141 „Родос”,

Фелдзац батаљон 141,

2 батаљона 133 пука,

1 батаљон 938 пука.

Резерве непријатеља у позадини његовог фронта ра-
споређене су:

Сотин: 1 батаљон 117 дивизије (број батаљона и пука није
утврђен)

Вуковар: 1 батаљон 117 дивизије (број батаљона и пука
није утврђен)

Борово: 1 батаљон 117 дивизије (број батаљона и пука није
утврђен)

Негославци:

Берак — Оролик: 1 батаљон 117 дивизије (број батаљона и
пука није утврђен)

Нијемци: 1 батаљон 41 дивизије (број батаљона и пука није
утврђен)

Врбања — Сољани:

Дреновци: Трећи батаљон армењски 523 пука 297 пјеша-
дијске дивизије.

Батаљони усташког система распоређени су:

I-и допунска бојна XIII здрг.: Винковци,

II- бојна XIII уст. здруга: Церна — Бабина Гре-
да — Гундинци,

IV- бојна XIII уст. здруга: Жупања — Штитар
— Спачва,

V- бојна XIII уст. здруга: Оток — Привлака.

Из састава резервних дијелова њемачког састава мање
јединице распоређене су у сусједним селима споменутог
распоредом.

² Нумерација пукова није тачна јер је ова дивизија у то време
имала у свом саставу 1230, 1231 и 1232 пук.

Јачина непријатељских снага на линији фронта и у позадини:

пјешадије:	Њемаца:	5780—6120	војника
артиљерије:	„ :	2300—2500	„
	свега:	8080—8620	
усташа:		2760—2880	„
	укупно:	10.840—11.550	„

Наоружање: тенкова око 15 (од тога 4 јуришна топа)
топова разног калибра: 66—75 (од тога
16—20 противкол.)
тешких бацача: 55—65
„ митраљеза: 45—50
лакших митраљеза и теш. митра. 350—380

Непријатељски тенкови смјештени су на просторији Бршадин — Вуковар, а употребљавају се у случају потребе на свим угроженим правцима.

Мјесто штабова:

Штаб 34 армијског корпуса: Нуштар,
Штаб 41 тврђавске дивизије: Слаковци,
Штаб 117 ловачке дивизије: Негославци.

Материјално стање:

Исхрана: Путем реквизиције. Следовање војника на положају: 500 грама хљеба дневно, а у позадини до 370 грама. Топло јело једном дневно.

Одјећа и обућа: Одјећа задовољава, у обући оскудица.

Муниција: Већи дио муниције из слагалишта муниције у Винковцима извучен према Загребу. Од остатака запажено је одвлачење на фронт. У артиљеријској и бацачкој муницији осјећа се оскудица.

Главно слагалиште за снабдијевање ратним материјалом смјештено је непосредно уз Диглану „Бона“ код пруге Винковци — Андријашевци, југозападно од Винковаца око 2 км., а источно од Винковачког Новог Села око 1 км.

Погонски материјал: Оскудица у бензину велика. Дозвољено је само неопходно нужно кретање.

Здравствено стање: Јединице коле су се извукле из Грчке преко Албаније, Црне Горе и Босне исцрпљене. Већи број војника са смрзотинама ногу и приличан број обољелих од маларије. Вашљивост врло јака.

Морално стање: Војници увјерени у губитак рата. Страх од сурових казни сили их на борбу. Има појединих случајева дезертерства, али још нису заузели шире размјере.

?

Комуникације и проходност земљишта: Комуникација је углавном у исправном стању. Врше се поправке на путу Оток — Комлетинци — Нијемци, као и на прузи Мирковци — Млача, која је прије кратког времена дигнута у зрак.

Изграђује се нов друм Товарник — [Шидски] Бановци и друм Привлака — Градиште. Потоњи је био до сада неупотребљаван због мочварности терена.

Пруге Брчко — Винковци, Винковци — Вуковар — Негославци, Брод — Винковци и Винковци — Осијек у исправном стању. Транспорти преоптерећени. Осјећа се оскудица у вагонима. Путнички промет од 13-11-45 укинут потпуно због несташице угља.

Мостови на Сави код Брода порушени дјеловањем савезничке авијације. 19-1-45 у употреби понтонски мост, подигнут око 2 км. западно од Брода.

Проходност: Комплекс Босутских шума под водом, вода дубине 30—150 цм. На правцу Врбања — Сољани — Страшинци — Јамена терен под водом, али проходан, док је на правцу јужно од Оток—Привлака водостај још виши.

Берак — ж. ст. Грабово под водом, прелази су минирани.

Аеродром: На вашаришту у Винковцима изграђује се мали аеродром на простору где је био дрворед, који је искрчен. Радовима руководе ваздухопловни официри.

Намјере непријатеља: У очекивању нашега напада непријатељ је обуставио извлачење својих снага и отпочео с мањим довлачењем јединица на фронт према нама. Та појачања, као и сраге на њиховом фронту и у позадини, уколико не улиједи довлачење нових и јачих снага, нису у стању да започну једну јачу офанзивну операцију.

Према непровјереним вијестима, непријатељ треба да предузме напад на наше јединице у циљу помјерања фронта и одбацивања наших снага са досадашњих линија, али за извршење предњег још нема довољно знакова.

Непријатељске снаге са којима се мора рачунати код продора или наших, офанзивних операција:

- 1 — На извлачењу из Босне:
 - 181 пешадијска дивизија,
 - 104 ловачка дивизија (дијелови истих већ избили, вјероватно предњим дијеловима на Брод),
 - дијелови 22 пјешадијске дивизије са правца Бијељина — Брчко;
- 2 — 11 ваздухопловна дивизија са просторије Даљ — Осијек и

3 — седма СС Дивизија „Принц Еуген“, која као маневарска ударна снага у склопу јединица 34 армијског корпуса бива додјељивана у циљу офанзивних операција или помоћ у затварању продора на угроженом правцу.

Та дивизија употребљена је у борби на сектору Оток — Комлетинци — Нијемци 3-1-ов. год., затим 17-1- у офанзивним операцијама против нас као главна ударна снага. Почетком фебруара пребачена на сектор Ђаково — Нашице против Друге армије.³ Прије неколико дана дијелови ове дивизије омогућили су излаз из обруча 22 цјешадијској дивизији на правцу Зворник — Бијељина.

Напомена: Према непровјереном обавјештењу, непријатељски мањи дијелови треба да изврше пребацивање на лијеву обалу Дунава на простор између Ердута и Опатовца, са задатком разбијања насипа на појединим мјестима, у циљу поплавливања терена.

Канал јужно од Товарника, на правцу Илинци, разливен. Проходност врло тешка.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За шефа II одељења:
поручник:
Поповић с. р.

³ Друга армија је у то време била у источној Босни. Односи се на Трећу армију.

БР. 94

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 8 МАРТА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ЧЕТВРТЕ БРИ-
ГАДЕ, ПРВЕ БРИГАДЕ КНОЈ-а И ЈЕДНАЕСТЕ БРИГА-
ДЕ ТРЕЋЕ АРМИЈЕ НОВЈ ЗА ПОЈАЧАЊЕ КОНТРОЛЕ
И ЕВЕНТУАЛНЕ ОДБРАНЕ ЛЕВЕ ОБАЛЕ ДУНАВА НА
ОТСЕКУ С. БУКИН — БАЧКО НОВО СЕЛО¹**

**ШТАБ
XXI СРПСКЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ**

Бр. службено
8 март 1945 год.

**ШТАВУ I БРИГАДЕ КОРПУСА НАРОДНЕ ОДБРАНЕ
IV БРИГАДЕ XXI ДИВИЗИЈЕ
XI БРИГАДЕ III АРМИЈЕ**

Ових дана непријатељ је покушавао вршити насилно извиђање наших снага на левој обали Дунава, а такођер и на Сремском фронту. Како смо обавештени, непријатељ са снагама нама непознате јачине пребацио се је на леву обалу Драве у Барању.

Подаци са којима располажемо говоре да све снате непријатеља, који се извлачи из Босне, долазе на Сремски фронт и у Подравину и да непријатељ има неке врсте офанзивне намере. То би се могло поверовати обзиром на насилно извиђање које непријатељ врши.

Ради обезбеђења леве обале Дунава Штаб I армије наредио нам је да пребацимо нашу једну бригаду, по потреби више, као резерву I бригади Народне одбране и XI бригади III армије. Исто тако Штаб I армије је наредио да ради обједињавања команде узмемо под своју команду и горе напоменуте две бригаде.

У вези горе изложенога

НАРЕЂУЈЕМО:

I — I бригада Народне одбране остаће на досадашњим положајима са задатком: будно пратити покрете непријатеља на десној обали Дунава и откривати његове намере; солидно изграђивати ровове до саме реке или мочваре и

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 3/1, к. 1043.

чврсто затварати највероватније правце непријатељског пребацивања, као што је простор од Букинског Рита до Бачког Новог Села. На овом месту добиће појачања од IV бригаде. Бачко Ново Село иселити у позадину.

2 — XI бригада ће такођер остати на садањим положајима са истим задатком као и I бригада Народне одбране. Нарочиту пажњу скренути на своје десно крило.

3 — IV бригада ће дати своју једну чету ојачану са противтенковским пушкама и једним топовским водом на положај код Бачког Новог Села. Противколске пушке поставити код саме обале, а топовски вод на цести северно од Села. Остале снаге Бригаде остаће у селу Бач. [Ново Село] у резерви и као главна ударна снага за евентуално угрожени правац.

Скреће се пажња бригаама у предњој линији да поред главних праваца евентуалног непријатељског покушаја морају бити и споредни правци. Зато добро контролисати працве као што је на пр. Горњи Рит, куда непријатељ може чамцима избацити пешадију, ради обухвата и овладавања са селом. Бригаде на положају морају бити чврсто везане, а нарочито на саставу бригада.

Бригаде ће се међусобно телефонски повезати и о свим и најмањим променама директно извештавати овај Штаб преко IV бригаде, како би резерву могли употребити у случају потребе или чак и јаче снаге наше дивизије, као и Дунавску флотилу која нам стоји на расположењу.

У случају заробљавања непријатељског војника, или ма каквог другог лица које би прешло на леву обалу, хитно упућивати овоме Штабу са пропратним актом.

На извршење!

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

П. С. Штаб бригаде ће о овоме обавестити свој претпостављени штаб.²

**ЗА ШТАБ
КОМАНДАНТ — П.ПУКОВНИК
Бајић**

* Ова реченица је дописана мастилом.

БР. 91

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 10 МАРТА
1945 ГОДИНЕ¹****ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ**Пов. бр. сл.
10-111-1945.**ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
Оп. отсек**Доставља извод из операциског
дневника од 1—10-111-1945.

1-111-1945 г. Бригада се налази на положају: Адашевци,
• Моровић и Грк (Вишњићево), и то: у селу
Моровићу са једним дивизионом следећег рас-
поредом: један вод са сталном посадом у с.
Грку са задатком контролисања сектора
Срем. Рача, одржавања везе са нашим дело-
вима преко р. Саве и контролисања пута
Срем. Рача — Јамена. Са једним ескадроном
на положају Батровци — Липовац са задат-
ком одржавања сталног контакта са непри-
јатељем, затварања свих прилаза од Босут-
ских шума закључно са десном обалом реке
Босута. Са два дивизиона у с. Адашевцима
спроводи план и програм рада.

Непријатељ је на сектору Батровци —
Липовац неактиван, а на сектору Сољани,
Страшинци и Јамена појачава своје посаде,
истура своје даљње патроле и врло је будан.

2-Ш-1945 г. Бригада је на истом положају са истим за-
датком, на читавом сектору непријатељ је
неактиван. У току дана наша авијација успе-
шно је бомбардовала непријатељске поло-
жаје у Батровцима и Липовцу и у Липовцу
проузроковано је више пожара. Исте ноћи
извршио је ескадрон демонстративни напад

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 5—1/4, к. 256.

на с. Батровце са три стране и непријатеља прогонио из предњих ровова до својих бункера код цркве, одакле је непријатељ дао јачи отпор из тешког оружја, због чега се је овај ескадрон повукао. У овој борби наших губитака није било, а непријатељски нису нам познати, али се ипак рачуна на неколико рањених.

- 3-Ш-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. Непријатељ је неактиван. Наша патрола која је упућена у Бошњаке ради извиђања са шефом Обавешт. центра „Милом“ убила је познатог усташког зликовца Фрањих Ђуру (Мишка) и донела податке о непријатељу са читавог сектора, о чему је послат опширан извештај. Истога дана у Босутским шумама наше патроле ухватиле су непријатељског шпијуна и спровеле Штабу армије.
- 4-Ш-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. На читавом сектору непријатељ је неактиван, веза са деловима преко р.јеке] Саве одржава се.
- 5-Ш-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. На сектору Батровци — Липовац непријатељ је неактиван, а на сектору Сољани, Страшинци и Јамена непријатељ врши концентрацију сталне посаде, утврђује се и довози мине за минирање поља.
- 6-П-1-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. На читавом сектору непријатељ је неактиван. Наш ескадрон на положају Батровци — Липовац врши напад у циљу извиђања и узнемиравања непријатеља ноћу између 6—7 од 23 до 2 часа. Непријатељ је одговарао нашој ватри из својих утврђења пошто је из предњих ровова био истеран. Наших губитака није било, а непријатељ је имао једног мртвог и два рањена које је успео са положаја да извуче.
- 7-111-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. Ескадрон на положају Батровци — Липовац упутио је слабију извиђачку патролу у правцу Батроваца. Непријатељ је направио

заседу овој патроли те услед јаке магле три предња извиђача упала су у ову заседу на три метра пред непријатељем. Два од ових успела су под борбом да се извуку, те је један рањен, док је трећи ухваћен. На читавом сектору непријатељ је будан.

8-III-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. Непријатељ јачине до 50 из Батроваца и Липовца поред Брег воде према р. Студва покушава да изненади наше снаге у Моровићу. После борбе од пола сата непријатељ је одбијен и прогоњен све до својих полазних положаја. У овој борби наших губитака није било; непријатељ је имао два рањена.

Дивизиону са посадом у Моровићу послали смо појачање: митраљески ескадрон са 4 [тешка митраљеза] „Максима“.

9-III-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. На сектору Батровци — Липовац непријатељ је неактиван и наше патроле у циљу извиђања долазе до самих непријатељских бункера одакле су добиле ватру.

На сектору Јамена — Срем. Рача, око подне, непријатељ је послао извиђачку patrolу јачине до 20 до саме Срем. Раче, док је са јачим снагама контролисао цесту Јамена — Срем. Рача. Одмах смо упутили цео вод из с. Грка,¹ али непријатељ није сачекао, већ је благовремено повукао се у с. Јамену.

10-III-1945 г. Бригада је на истом положају са истим задатком. Дивизион из Моровића упутио је јачу patrolу према Батровцима, уз р. Босут која је наишла на непријатељску заседу коју је благовремено открила, потукла се са истом и истерала из ровова, којом је приликом убијен један непријатељски војник, а један рањен. Рањеника непријатељ је успео да извуче, а мртвоме да узме пушку и документа. Наших губитака није било. На осталом делу сектора промена није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Комесар, мајор
[потпис нечитак]

(М. П.)

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПЕТЕ
НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 10 МАРТА 1945
ГОДИНЕ¹**

ШТАБ V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ Н.О.В.Ј.
О. бр. 32—45
11 марта 1945 год.

И З В О Д

ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
ЗА ВРЕМЕ ОД 1—10 МАРТА 1945:

1 март 1945: Непријатељ на положајима: десна обала р. Дунав — испред Теларовићевог слш. — к. 128 — испред Грубановљевог слш. — к. 136 — Средњи Потез (Слово „С“) — испред шуме Церје — к. 141 и закључно испред Трунићевог слш., улево за 500 м.

Наше јединице запоселе су положај: десна обала р. Дунав — испред к. 132 — испред Грубановљевог слш. — слово „в“ — преко Бабиног Дола — источно од к. 136 за 500 м. — преко Зобишта (слово „3“) — преко Средњег Потеза — на к. 141 — Бановина (слово „а“) — Трунићев слш. (слово „е“) до јужно од Трунићевог слш. за 500 м. закључно.

Непријатељ је, са мањим деловима, покушао насилно извићање, али безуспешно.

Дивизиска артиљерија на својим првобитним положајима, у току дана није дејствовала. Дивизијска резерва налази се у с. Шаренград.

Наши губици: 2 рањена. Непријатељски губици: 11 мртвих и 2 рањена.

Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација била је активна.

Време лепо (топло).

Штаб дивизије налазио се у с. Шаренград.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 121, к. 251.

- 2 март 1945:** Непријатељ на истим положајима као и прошлог дана. Није покушавао са нападима, активан само са артиљеријом. Наше јединице на истим положајима као и претходног дана. Вршена су само патролна извиђања. Артиљерија је отварала ватру на непријатељске положаје.
Наши губици: 2 мртва. Непријатељски губици: 6 мртвих и 14 рањених.
Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација митраљирала непр. положаје.
Време лепо (топло).
- 3 март 1945:** Као и претходног дана непријатељске и наше снаге нису мењале положаје.
У току дана наша артиљерија отварала је ватру на непријатељске уочене циљеве.
Наши губици: 2 мртва и 3 рањена. Непријатељски губици: 10 мртвих и 15 рањених.
Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација митраљирала је с. Товарник и Ловас.
Време лепо (топло).
- 4 март 1945:** Непријатељ на својим старим положајима. Није предузимао нападе. Примећено је да се утврђује (укопава). Наше јединице на истим положајима, као и претходног дана.
Са наше стране вршена је патролска извиђачка служба. Артиљерија (наша) у току дана није дејствовала.
Наши губици: 2 мртва и 4 рањена. Непријатељски губици 20 мртвих и рањених.
Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација вршила је извиђачке летове у непријатељској позадини.
Време лепо и топло.
- 5 март 1945:** Непријатељ, као и претходног дана, на истим положајима. Ноћу 5—6 непријатељ је, јачим снагама, извршио напад на наше лево крило са правца Кнеблов слш. Непријатељ је одбијен уз веће губитке и враћен на полазне положаје.

Наше јединице остале су и даље на првобитним положајима.

Артиљерија је током ноћи отварала ватру на непр. положаје и потпомагала нашу пешадију у одбијању напада.

У овој борби непријатељ је имао 50 избачених из строја. Наши губици: 3 мртва и 1 рањен.

Непријатељска авијација није се појављивала, док је наша вршила извиђачке летове у непр. позадини.

Време је било сунчано и топло.

6 март 945: Непријатељ на истим положајима као и прошлог дана. Ноћу 6—7 марта непријатељ је, са 2—3 чете, поновио напад на наше левокрилне јединице са правца Кнеблов слш. — к. 137 — Церје, али је одбијен уз губитке.

Наше јединице на истим положајима као и претходног дана. Вршена су само патролска извиђања.

У одбијању напада артиљерија је отварала ватру, ради потпомагања пешадије.

Непријатељски губици: око 35 мртвих и рањених. Наши губици: 1 мртав и 2 рањена.

Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација била је активна: митраљирала циљеве на непр. положају и бомбардовала с. Сотин, услед чега се појавио велики дим.

Време сунчано — топло.

7 март 945: Непријатељ на истим положајима, као и претходног дана. Ноћу 7—8 марта непријатељ је, по трећи пут, у јачини једног батаљона, извршио напад на правцу Грубановљев и Вајспертов² слш. на наше положаје. Непријатељ је одбијен, уз губитке, на полазне положаје.

Наше јединице на истим положајима.

Дивизијска артиљерија отварала је ватру ради потпомагања пешадије у одбијању напада.

² Није нађено на карти 1 :100.000.

Непријатељски губици: око 40 мртвих и 40 рањених.

Заплењена је једна радиостаница, 5 сандука муниције, 3 стројнице и 5 пушака.

Наши губици: 3 мртва и 7 рањених.

Оштећено наше оружје: 1 „шарац“, 1 стројница и 1 пушка.

Непријатељска авијација није летела над нашим положајима. Наша авијација била је активна и извиђала је непр. позадину.

Време хладно, са суснежицом.

- 8 март 1945:** Непријатељ, као и наше јединице, на својим првобитним положајима. Непријатељска артиљерија вршила је коректуру на наше положаје. Наша артиљерија није отварава ватру.

Током дана нисмо имали губитака, док су нам непријатељски губици непознати.

Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација активна.

Време променљиво — хладно и суснежица.

- 9 март 1945:** Непријатељске и наше јединице на својим положајима као и претходног дана. Непријатељска артиљерија није дејствовала. Наша артиљерија тукла је непр. положаје код Грубановљевог слш., а једна батерија вршила је коректурну ватру између Сукнарвића и Вајспертова слш.

Непријатељски губици непознати. Наши губици: 1 мртав и 2 рањена.

Непријатељска авијација није се појављивала. Наша авијација вршила је извиђачке летове у позадини непријатеља.

Време хладно, ветровито.

- 10 март 1945:** Непријатељ на истим положајима. Наше јединице нису мењале положај — остале су као и претходног дана.

Непријатељска артиљерија дејствовала је на сектору Бабин Дол. Наша артиљерија дејствовала је на непр. положаје код Грубановљевог слш.

Непријатељски губици: 9 мртвих. Наших губитака није било.

Непријатељска авијација неактивна. Наша авијација вршила је извиђачке летове у непр. позадини.

Време хладно, са ветром.

IV Крајишка бригада, током ноћи 10—11 ов. м., сменила је на положајима I Крајишку бригаду и деснокрилни батаљон X Крајишке бригаде. Један батаљон I Крајишке бригаде, као резерва, упућен је у Бапску — под команду Штаба X Бригаде. Два батаљона сместила су се у с. Шаренград, као резерва, а један ће контролисати десну обалу Дунава, од положаја IV Крајишке бригаде до с. Шаренград.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пом. начелника, капетан:
Војин Ђоровић

(М. П.)

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ШЕСТЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 1 ДО 10
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

О. бр. 86/45

12 марта 1945

Извадак из опер. дневника
за вријеме од 1—10. III. 45

ШТАБУ I АРМИЈЕ

— Оперативно одјељење —

1. III. 1945.

I бригада: I батаљон са једном четом III бат. на положају Градина према Трновцу. Промјена није било. Остали батаљони радили су пјеш. егзерцир до подне, а после подне политички часови.

II бригада: У с. Адашевцима као див. резерва. До подне борбена обука, настава гађања, после подне политички часови. Прорађивана Наредба Врховног команданта о поздрављању и ословљавању.

III бригада: Са два батаљона на положају испред с. Илинаца на линији десно Кандрашица, лијево Трновац — к. 85. До борбе са непријатељем није дошло.

IV бригада: На положају као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

Арт. бригада: На положају као и претходног дана. Није дејствовала.

•Вријеме лијепо. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

2. III. 1945.

I бриг.: На прложају као и претходног дана. Мањи извиђачки дијелови водили су борбу са непријатељем. У току ноћи непријатељ је тукао наше положаје артиљеријском ватром.

II бригада: Као див. резерва у с. Адашевцима. Прије подне пјеш. егзерцир и борбена обука. Одржана је конференција са свим оф. кадром у Бригади. Конференцији је

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

присуствовао и командант Дивизије. Послије подне прорађивана је дневна штампа.

III бригада: На положају као и претходног дана. Мања извиђачка дјелатност.

IV бригада: На положају као и претходног дана. Извиђачка дјелатност патрола.

Арт. бригада: III дивизион (минобацачи) тукли су непријатељске циљеве око Товарника. Наша авијација активна и тукла је непр. положаје код с. Илинаца и Товарника, као и положаје непр. артиљерије. Непр. губици: 5 мртвих и 5 рањених. Наши губици: 1 мртав и 5 рањених.

Вријеме облачно и кишовито. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

3. III. 1945.

I бригада: На положају као и претходног дана. Мање борбе извиђачких патрола. Једно одјељење испред непр. линије извадило је 34 нагазне мине.

II бригада: На истом мјесту као и претходног дана. До подне рађен пјешадиски егзерцир, руковање и чишћење оружја. Послије подне политички часови.

III бригада: На истим положајима и са истим распоредом као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

IV бригада: На истим положајима као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

Арт. бригада: Није дејствовала.

Наша авијација активна. Тукла је сектор Илинци — Товарник и десно од Товарника. Вријеме лијепо. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

4. III. 1945.

I бригада: На положају као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

II бригада: У с. Адашевцима као див. резерва. До подне рађен у јединицама пјеш. егзерцир. Послије подне политички часови.

III бригада: На истом положају и са истим распоредом као и претходног дана. Наше патроле вршиле су извиђање и узнемиравање непријатеља.

IV бригада: На истим положајима као и претходног дана. Извиђачка дјелатност патрола.

Арт. бригада: Тукла је артиљериском ватром из све три батерије тешког дивизиона непријатељско прегруписавање које је вршено у самом Товарнику.

Непр. авијације није било. Вријеме лијепо и хладно. Штаб дивизије у Адашевцима.

5. III. 1945.

I бригада: На положају као и претходног дана. Мање борбе извиђачких и претстражарских дијелова.

II бригада: У с. Адашевцима као див. резерва. До подае рађено о нагазним минама и отклањању истих. Са командним кадром издавање заповијести и о патролама. Послије подне разрађивана дневна штампа.

III бригада: На истом положају и са истим распоредом као и претходног дана. Активност наших снајпера.

IV бригада: Са истим распоредом као и претходног дана. Дјелатност извиђачких патрола.

Арт. бригада: Непријатељ је тукао арт. ватром артиљеријске положаје испред Шида. Наша артиљерија није дејствовала.

Губици непријатеља 3 мртва.

Вријеме облачно и хладно. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

6. III. 1945.

I бригада: На положају као и претходног дана. Око 3 часа непријатељ је сконцентрисао артиљериску и минобачку ватру и покушао извршити препад на наше положаје. Након једночасовне борбе непријатељ је одбијен уз осјетне губитке.

II бригада: У Адашевцима као дивизиска резерва. Пјеш. егзерцир, предавање о борби са моторизованим јединицама. Са командним кадром одржано предавање о читању карата. У 18 часова II и IV батаљон смијенили су Комсајску бригаду на линији десно закључно Корови па улијево жељ. пруга Даћов салаш — к. 87 — закључно к. 86 (Селиште). На положају без промјене.

III бригада: На истом положају као и претходног дана. У току ноћи непр. је наишао на нашу заједу и том приликом претрпио је губитке (6 мртвих и 5 рањених).

IV бригада: На положају као и претходног дана. У 18 часова снаге ове бригаде смијењене су од јединица наше II бригаде. Бригада се смјестила у с. Адашевцима.

Арт. бригада: У току дана није дејствовала.

Наша авијација активна. Тукла је непр. позадину. Вријеме промјенљиво'. Непр. авијације није било.

Губици непријатеља: 26 мртвих и 31 рањен. Наши губици: 9 мртвих, 11 рањених и 1 нестао. Од непр. артиље-

ријске ватре оштећено: 1 противколска пушка и 1 пушка 7.9 мм. и 2 руске стројнице.

Штаб дивизије у с. Адашевцима.

7. III. 1945.

I бригада на истом положају као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

II бригада: На положају као и претходног дана. Извиђачка дјелатност са обе стране.

III бригада: На истом положају као и претходног дана. До борбе са непријатељем није дошло.

IV бригада: У с. Адашевцима. Према устројству и реорганизацији јединица ова бригада је расформирана. Два батаљона придодата су XXI дивизији. Остали дијелови Бригаде распоређени по јединицама ове дивизије.

Арт. бригада: На положајима као и претходног дана. Непр. артиљерија гађала је наше артиљеријске положаје, али без успјеха. Вријеме промјенљиво. Непр. авијације није било.

Штаб дивизије у с. Адашевцима.

8. III. 1945.

I бригада: Осим положаја које је држала претходног дана преузела је положај наше III бригаде. До борбе са непријатељем није дошло.

II бригада: На положајима као и претходног дана. Ноћу испред наших положаја наша инжињериска чета постављала је нагазне мине. До борбе са непријатељем није дошло.

III бригада: Смијењена на положају од јединица I бригаде. Покрет у с. Адашевце.

Арт. бригада: У току дана није дејствовала. Вријеме промјенљиво. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

9. III. 1945.

I бригада: На положајима као и претходног дана. Извиђачка дјелатност малих патрола.

II бригада: На положајима и са истим распоредом као и претходног дана. Непријатељ није био активан.

III бригада: Као див. резерва у с. Адашевцима. Парење одијела и прање веша.

Арт. бригада: На истим положајима као и претходног дана. Борбене дјелатности није било.

Вријеме облачно. Непр. авијације није било. Штаб дивизије у с. Адашевцима.

10. III. 1945.

I бригада: На положају као и претходног дана. Извиђачка дјелатност патрола. Непријатељска артиљерија тукла је наше положаје од 3 до 5 часова, али без успјеха.

II бригада: На истом положају и са истим распоредом као и претходног дана. Борбене дјелатности није било.

III бригада: Као див. резерва у с. Адашевцима. До подне пјеш. егзерцир и борбена обука, а послије подне политички часови.

Арт. бригада: На истим положашма као и претходног дана. На ватру непријатељске артиљерије Бригада је отворила ватром из својих оруђа и непријатељска артиљерија је ућуткана.

Губици непријатеља: 2 мртва. Вријеме облачно. Непријатељске авијације није било.

Штаб дивизије у с. Адашевцима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф Оперативног отсјека
п. поручник,
Вој. Николић

(М. П.)

**ИЗВЈЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ ОД 14 МАРТА 1945
ГОД. ГЕНЕРАЛШТАБУ ЈА О РАСПОРЕДУ СВОЈИХ И
НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА НА СРЕМСКОМ ФРОНТУ***

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 99/45
14 марта 1945 г.

Скица положаја

ГЕНЕРАЛШТАБУ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ

Доставља се скица положаја са шемом распореда наших и непријатељских снага на фронту у Срему између ријеке Дунава и Саве.²

Наши положаји на десном крилу наслоњени су на ријеку Дунав, а на лијевом на Босутске шуме и р. Саву. Дубински распоред обухвата претстражарске положаје, главну одбранбену линију и прихватне положаје. На претстражарским положајима изграђени су стрељачки закони пуног профила и они претстављају отпорне тачке дуж цијеле одбранбене линије. Главна одбранбена линија је једна непрекидна линија дуж цијеле зоне од р. Дунава па све до р. Босута код с. Градина. Дуж р. Босута положаји нијесу изграђени, јер сама ријека чини природну препреку. На простору западно од ове ријеке Коњичка бригада, ојачана једним батаљоном из VI дивизије, врши контролу Босутских шума све до р. Саве. Иза главне одбранбене линије изграђен је прихватни положај у више линија захватајући у дубини зоне око 18 клм. Испред претстражарског положаја постављене су пјешадиске и тенковске мине. Артиљерија је у цијелој зони на ватреним положајима распоређена по фронту и дубини, нарочито дуж могућих праваца непријатељског продора.

Распоред наших снага: Главну борбену линију запосјеле су наше три дивизије. У резерви се налазе двије дивизије, и то у зони обезбјеђења V дивизије, која се налази

¹ Оригинал, писаи на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 13—1/1, к. 251.

² Редакција не располаже овом скицом. Скице распореда Пете и Једанаесте НОУ дивизије из тог периода налазе се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 13—6/1 и 22—1, к. 251.

на десном крилу распореда, је XXI дивизија; у зони обезбјеђења XI и VI дивизије налази се I дивизија.

Непријатељски положаји пружају се дуж наших положаја на отстојању од 200—500 мет. и његови положаји изграђени су као и наши: претстражарски, главна одбранбена линија и прихватни положаји. Испред положаја налазе се пјешадијске и противтенковске мине у много већем броју него код нас. Поред тога непријатељ је ојачао своје положаје бодљикавом жицом и бункерима. Предност боље одбране непријатеља је и у томе што је већи број салаша, који претстављају јаке отпорне тачке, у његовим рукама. У позадини положаја, а између овога положаја и другог положаја, који се протеже од с. Сотина до с. Отока, налази се већи број ровова које смо ми били раније изградили, а које ће вјероватно непријатељ употребити у случају нашег продора.

Распоред и јачина непријатељских снага: На фронту од р. Дунава до р. Босуна налазе се двије њемачке дивизије и пет батаљона усташа. На простору Босутских шума у с. Липовцу и Батровцима налазе се Козачки батаљон и немачко-арапски батаљон 845. У селима Врбањци, Сољанима и Дреновцима (неповјерено, податак од теренске обав. сдуже) налази се XXI СС пјешад. пук. На цијелом простору од непријатељске одбранбене линије па до линије: Вуковар — Винковци — Оток — Брчко непријатељске снаге цијене се око 14.000.

— У току посљедњих 15 дана непријатељ је био нарочито активан у насилном извићању у зони V дивизије, а на простору између Грубановљевог салаша па све до Козјаковог салаша, испољавајући тиме дејство и на десном крилу XI дивизије.

Наша авијација успјешно нас помаже у извићању непријатељског положаја и у активном дејству митраљирајући и бомбардујући непријатељски положај, упоришта и непријатељско комуницирање.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник Опер. одељ.
П.пуковник,
Новак Перућица

Командант
Генерал-лајтнант,
Пеко Дапчевић

(М. П.)

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 15 МАРТА
1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА СМЕНУ
ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ПРВОМ ПРОЛЕТЕРСКОМ ДИВИ-
ЗИЈОМ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 100
15. марта 1945 г.

Достављено:

— Штабу I, V, VI, XI и
— XXI Дивизије,
— Коњичкој бригади и
— Арт. одјељењу.

Смјена јединица.

Ш Т А Б У

У циљу реорганизације и извођења обуке код јединица V Ударне дивизије, као и довршења изградње друге одбранбене линије, извршиће се смјена положаја између У и I Дивизије.

Смјену ових дивизија и контролу примопредаје извршиће начелник Штаба ове армије, генерал-мајор, друг Милутин Морача, који ће по извршеној смјени донијети собом сва документа примопредаје положаја бригада и Дивизије. Примопредаја ће се извршити писменим документима и израђеним скицама отсјека бригада и зоне Дивизије. Скице морају бити овјерене и потписане од стране команданта, политкомесара и начелника штабова бригада, односно Дивизије.

Осигурање на додиру положаја са XI Дивизијом примиће на себе I Дивизија.

Одмах послје запосиједања положаја I Дивизија ће приступити раду на утврђивању положаја (израдом заклона нормалног профила), дуж ријеке Дунава лијево од главне борбене линије, па удесно до крајњих кућа источног дијела с. Шаренград.

По извршеној примопредаји јединице V Дивизије размјестиће се на просторију с. ЈБуба — Ердевик — Кукујевци.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

Питање артиљерије регулисаће начелник Артиљери-ског одјељења овога штаба посебним наређењем.

V Ударна дивизија ће по извршеној смјени присту-пити реорганизацији јединица и обуци.

Примопредаја положаја извршиће се ноћу 17/18. о. мј.

Приликом смјене штабови бригада и Штаб V Удар. дивизије упознаће одговарајуће штабове I Дивизије до детаља о непријатељском положају и његовом распореду снага, аутоматског и тешког оруђа, мина и минских поља и о вјероватним правцима испада непријатеља, како би ови у потпуности били упознати са најновијом ситуацијом на положају.

V Ударна дивизија још у току ноћи 16/17. овога мје-сеца извући ће све своје позадинске дијелове на новоодре-ђене просторије. Јединице V Дивизије, поред реорганиза-ције и обуке, налазиће се у зони обезбјеђења VI и XI Ди-визије.

За вријеме смјене појачати извиђачку активност, како не би дошло до изненађења.

Смјену извести у највећој тајности.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОЛИТИЧКИ КОМЕСАР

Пуковник,
М. Тодоровић

(М. П.)

КОМАНДАНТ

Генерал-лајтнант,
Пеко Дапчевић

¹ Види док. бр. 101.

БР. 113

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 16 МАРТА
1945 ГОД. ШТАБОВИМА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИ-
ЗИЈЕ И КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЛЕВЕ
ОБАЛЕ БОСУТА ОД С. ГРАДИНЕ ДО МОРОВИЋА И ЗА
ИЗВИЂАЊЕ НЕПРИЈАТЕЉА¹**

ШТАВ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 101/45
16 марта 1945 г.

Достављено: Штабу VI Пролет.
дивизије и Коњичке
бригаде.

ШТАБУ.

С обзиром да су се мочваре у Босутским шумама осу-
шиле, те терен постао проходан, а да не би дошло до изне-
нађења и непријатељског могућег напада са те стране на
бок нашег лијевог крила,

н а р е ђ у ј е м о :

Да VI Пролет. дивизија одмах по пријему овога наре-
ђења приступи изградњи и утврђењу линије поред ријеке
Босута на оностраној обали почев од с. Градина па дуж
ријеке низводно до ж. ст. у селу Моровићу. На овом отсјеку
поставити једну бригаду поседајући положај са једним ба-
таљоном, а два у резерви. Испред ове линије, а преко ријеке
Босута у правцу с. Батроваца и Липовца и на путевима у
дубини шуме, изградити истурене ослоне тачке у циљу
онемогућавања непријатељског извиђања и осигурања од
изненађења.

Коњичка бригада ће и даље контролисати простор од
с. МороЕића па до Сремске Раче и у правцу села Јамена и
Страшинци.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Пуковник,
М. Тодоровић

(М. П.)

К о м а н д а н т,
Генерал-лајтнант,
Пеко Дапчевић

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног исто-
риског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

П. С.²

Патролну извиђачку дјелатноет појачати- на цијелом овом простору шаљући непрекидно и дању и ноћу (држећи стално засједе на путевима и раскрсницама) ојачане патроле и извиђачка одјељења у свим правцима до непријатељских отпорних тачака и у његову позадину. Ове мјере предузеће како VI дивизија тако и Коњичка бригада.

Начелник Оп. одјељења,
п. пуковник,
(М. П.) **Новак Перућица**

БР. 101

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 18 МАРТА 1945 ГОД. ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ О
ИЗВРШЕНОЈ СМЕНИ ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ И О РА-
СПОРЕДУ СВОЈИХ СНАГА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. О. 72
18. III. 1945.
у 10 часова

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(оперативно одељење)

Извештавамо вас да смо према вашем наређењу О. број 100 од 15. III. 1945 г.² сменили јединице V Ударне дивизије са положаја, које је иста држала до сада и то:

1. — I пролетерска бригада је запосела десне положаје, од десне обале реке Дунава, па улево испред коте 132 за 250 м — источно од Грубановљевог салаша, па улево источно од коте 136 за 500 м, закључно.

² Дописано на истој машини.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 43/1—2, к. 715.

² Види док. бр. 99.

2. — XIII пролетерска бригада запосела је положаје лево од I пролетерске бригаде, тј. источно за 500 м од коте 136, искључно, па улево испред Вајспертовог — Сукнаревићевог салаша, Сукнаревићевог салаша источно за 400 м преко Средњег Потеза слова „Н" источно од коте 141 за 250 м па улево источно од Трунићевог салаша за 500 м, закључно!

3. — Талијанска бригада са два батаљона приступила је раду на утврђивању положаја (израдом заклона нормалног профила) дуж реке Дунава од главне борбене линије, па удесно до крајњих кућа источног дела с. Шаренграда, као и обезбеђење исте [обале].

4. — III пролетерска бригада налази се у селу Бапска Новак као дивизијска резерва.

5. — Артиљеријска бригада налази се на положајима испред села Бапска Новак са задатком потпомагања наше пешадије, која се налази на поменутиим положајима.

Скицу распореда наше артиљерије⁵ доставићемо вам накнадно.

Приликом примања положаја од V ударне дивизије наши штабови бригада упознати су у детаљима о непријатељском положају и његовом распореду снага, аутоматског и тешког оруђа, минских поља и о вероватним правцима испада непријатеља.

Смена је извршена ноћу 17/18 ов. м. у највећој тајности, до 10 часова.

По пријему положаја наше јединице појачале су извиђачку активност у циљу прикупљања података и откривању непријатељских аутоматских и тешких оруђа.

Непријатељ је у току дана приликом покрета наших јединица уочи наше колоне, које су се примицале у правцу села Бапска Новак и повремено их тукао артиљеријском ватром на даљем отстојању. Наша извиђачка делатност по пријему положаја била је потпомогнута минобацачком ватром.

Губитака у људству и материјалу нисмо имали. Непријатељски губици нису нам познати.

Наша авијација на овом сектору у току јучерашњег дана није била активна.

Непријатељска авијација неактивна.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб

ШЕФ ОПЕРАТИВНОГ ОТСЕКА,
капетан

(М. П.) **Милан Павловић**

⁵ Редакција не располаже овом скицом.

БР. 113

**НАЛГЕТЕЉЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 20 МАРТА
1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА СМЕНУ
ЈЕДАНАЕСТЕ ДИВИЗИЈЕ ДВАДЕСЕТ ПРВОМ НОУ ДИ-
ВИЗИЈОМ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 105/45
20 марта. 1945 г.

Достављено: Штабу V, VI, XI и XXI
Дивизије, Коњичке бри-
гаде и Арт. одјељењу ове
Армије. —•

Смјена јединица

У циљу наоружања, извођења обуке и реорганизације код јединица XI Ударне дивизије извршиће се смјена положаја између XI и XXI Ударне дивизије.

Смјену дивизија и контролу примопредаје извршиће начелник Оперативног одјељења ове Армије, потпуковник, друг Новак Перућица, који ће по извршеној смјени донјети собом сва документа примопредаје положаја бригада и дивизије. Примопредаја ће се извршити писменим документима и израђеним скицама отсјека бригада и зоне Дивизије. Скице морају бити овјерене и потписане од стране штабова бригада, односно Штаба дивизије.

По извршеној примопредаји јединице XXI дивизије размјестиће се на просторију: с. Кукујевци — Кузмин — Мартинци. Артилериска бригада смјестиће се у с. Лаћарак.

Потребна наређења за артилерију XXI дивизије даће начелник Артилериског одјељења овог Штаба.

Смјену јединица и примопредају положаја извршити ноћу 22/23 *ов.мј.* у што већој ташости, како непријатељ не би сазнао за ову смјену. Ове ноћи појачати извађачку активност, те како не би дошло до изненађења, а саму смјену извршити у највећој тајности.

Приликом смјене штабови бригада и Штаб XI ударне дивизије упознаће одговарајуће штабове XXI ударне дивизије.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

зије до детаља о непријатељском положају и његовом распореду снага, аутоматског и тешког оруђа, мина и минских поља, о највјероватнијим правцима испада непријатеља, како би сви у потпуности били упознати са најновијом ситуацијом на положају.

Штаб V ударне дивизије све ће своје дијелове из с. Кукујеваца пребацити и размјестити на просторију с. Илок — Нештин.

Након извршеног размјештаја на нову просторију, XI дивизија одмах ће приступити пријему оружја и расподјеле истог по јединицама. Оружје ће примити у Сремској Митровици од Одјељења за убојну спрему и материјал овога Штаба.

Досадашње оружје — пјешадиско, XI дивизија ће предати Одјељењу за убојну сптзему и материјал Армије, које ће га расподјелити: Дисциплинском батаљону, Инжињерској и Допунској бригади, а остатак ће предати Команди позадине ове Армије.

XI ударна дивизија поред реорганизације, наоружања и обуке налазиће се у зони обезбјеђења VI пролетерске и XXI ударне дивизије, док ће се V ударна дивизија налазити у зони обезбјеђења I пролетерске дивизије.

Осигурање на додиру положаја I пролетерске и XXI ударне дивизије вршиће и даље I пролетерска дивизија.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

ПОЛИТКОМЕСАР
Пуковник,
М. Тодоровић

НАЧЕЛНИК
Генерал-мајор,

КОМАНДАНТ
Генерал-лајтнант,
Пеко Дапчевић

(М. П.)

БР. 103

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 11 ДО 20
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ
О. број 76
21 марта 1945 г.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
— за оперативно одељење —

У вези вашег наређења О. број 164 од 20 децембра 1944 године и О. број 182 од 1 јануара 1945 године достављамо вам препис операциског извештаја за време од 11 до 21 марта т. г.²

11 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана, и то:

I пролетерска бригада налази се на просторијама с. Кукујевци.

III пролетерска бригада налази се на просторијама села Бачинци.

XIII пролетерска бригада налази се на просторијама села Сот.

Италијанска бригада налази се на просторијама села Ст. Бингула — Дивош.

Артиљеријска бригада, Тешки дивизион и Противавионски дивизион налазе се на положају и просторијама с. Беркасово — Сот, на употреби XI дивизије, која се такођер налази на положају.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије која је на положају остао је углавном исти, распоред наше артиљерије непромењен.

У току дана владала је обострана митраљеска и минобацачка ватра, као и делатност извиђачких патрола.

У току овог дана наша артиљерија дејствовала је [на] Козјаков салаш.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 7—1/4, к. 256.

² Претходни део дневника види у док. бр. 90.

Остале јединице наше дивизије, које се налазе на одмору, изводе војничку обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељски губици непознати.

Наша авијација у току дана била је активна. Бомбардовала је Тозарник, где је изазвала 4 пожара и митраљирала комуникацију Товарник —Ловас и Товарник — Илача.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у Ердевику.

(Секција на којој Дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.) .. ,

16 марта 1945 године

Добили смо наређење од Штаба армије број 100, од 15 марта 1945 године,⁴ следеће садржине:

У циљу реорганизације и извођења обуке код јединица V ударне дивизије, као и довршења изградње II одбранбене линије, да се изврши смена између наше и V дивизије.

Смена Дивизије и контрола примопредаје извршиће се у присуству начелника Штаба армије, генерал-мајора, друга Милутина Мораче ноћу 17/18. о. м.

У вези горњег наређења, а према усменом наређењу команданта Дивизије, команда позадине са свима деловима пребацила се ноћу између 10 и 12 часова са просторије с. Ердевик на просторије града Илока, где се по доласку сместила са свима отсецима у западном делу града.

Остале јединице наше дивизије остале су на истим положајима са истим задатком изводећи војничку обуку према распореду рада.

У току дана владала је обострана митраљеска, минобацачка и артиљериска ватра, као и делатност извиђачких патрола.

Око 4,20 часова непријатељ ј[^], покушао насилно извиђање на сектору VIII црногорске бригаде, коју потпомаже наша артиљерија. Овај напад био је потпомогнут минобацачком ватром иза гробља на путу Товарник — Шид и артиљеријском ватром са источне и северне ивице села Товарник.

Наша артиљерија дејствовала је на циљеве број 473, 474 и на непријатељске ровове северно од гробља на путу Шид — Товарник.

³ Изостављен је део у коме се понавља иста ситуација.

⁴ Види док. бр. 99.

Борба је трајала до 5,20 часова, где је непријатељ враћен на полазне положаје.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељ је имао губитака, али нам исти нису познати. Наша авијација у току дана на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у Ердевику.

(Секција на којој Дивизија оперише: Бачка Паланка — Вуковар.)

17 марта 1945 године

Према наређењу Штаба армије О. број 100 од 15 о. м. 1945 г., а по усменом наређењу команданта Дивизије, све бригаде извршиле су покрет са досадашњих просторија на просторије с. Бапска Новак — Шаренград, у циљу смењивања јединица V ударне дивизије, и то:

I пролетерска бригада сменила је IV крајишку бригаду и запосела положаје од десне обале реке Дунава, па улево испред к. 132, за 250 метара источно од Грубановље-БОГ салаша, па улево источно од к. 136, за 500 метара источно.

XIII пролетерска бригада сменила је I крајишку бригаду и запосела положаје лево од I пролетерске бригаде, т. ј. источно за 500 метара од к. 136 (искључно), па улево испред Вајспертовог — Сукнаревићевог салаша источно за 400 метара, преко Средњег Потеза (слова „н“) источно од к. 141 за 250 метара, па улево источно до Трунићевог салаша за 500, закључно.

Италијанска бригада са два батаљона сместила се на просторијама села Илок, док са два батаљона приступила је раду на утврђивању положаја, дуж реке Дунава, од главне борбене линије, па удесно до крајњих кућа источног дела с. Шаренград, као и обезбеђење обале.

III пролетерска бригада извршила је покрет са досадашњих просторија с. Бачинци и сместила се на просторијама села Бапска Новак, као дивизијска резерва.

Артиљеријска бригада, која је била на употреби XI дивизије, извршила је покрет са положаја испред с. Беркасово и поставила се на положајима испред с. Бапска Новак и заузела распоред са мањим изменама које је држала артиљерија V дивизије.

Тешки дивизион извршио је покрет са просторија с. Беркасово и сместио се на положајима западно од с. Шаренград.

Противавионски дивизион извршио је покрет са просторија с. Сот и поставио се на положају источно од с. Шаренград.

Непријатељ је у току дана и покрета тукао наше колоне које су се примицале с. Бапска Новак артиљеријом на даљем отстојању.

Приликом примања положаја наши штабови бригада унапред су се упознали о нашим и непријатељским положајима, о непријатељском распореду снага, аутоматским и тешким оруђима, минским пољима и о вероватним правцима испада непријатеља.

Смена је извршена ноћу 17—18 о. м. до 10 часова у највећој тајности.

По пријему положаја I и XIII бригада појачале су извиђачку делатност у циљу прикупљања података и откривања непријатељских аутоматских и тешких оружја.

У току дана Штаб дивизије са свима деловима пребацио се са просторија села Ердевик у Шаренград.

Наших губитака у људству и материјалу није било. Непријатељски губици непознати.

Време ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

18 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и прошлог дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица остао је углавном исти, изузев што је XIII пролетерска бригада предузела исправку и допуну линије фронта на своме сектору, а у вези исправке линије фронта биће други размештај аутоматских и тешких оруђа.

У току јучерашњег дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артиљеријска ватра, као и делатност извиђачких патрола.

На сектору I пролетерске бригаде дошло је до мањег артиљеријског двобоја.

На Шаренградском острву појавила се једна трупа Немаца и отворила ватру из п. митраљеза. Наша артиљерија тукла је острво са неколико граната и исти ућуткала.

Непријатељски бацачи око 15 часова тукли су сектор I пролет. бригаде од к. 137. Око 16 часова непријатељска артиљерија дејствовала је из правца с. Ловас на западну ивицу с. Бапска. Избачено је 22 зрна, од којих 8 није експлодирало.

Наша артиљерија у току дана дејствовала је ради вршења коректуре и тукла непријатељска упоришта.

III пролетерска бригада, која је дивизијска резерва, изводила је војничку обуку по предвиђеном плану рада.

Наши губици: 2 мртва и 6 рањених.

Непријатељски губици: 10 мртвих.

Наша авијација била је активна, бомбардовала је непријатељску позадину.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

19 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије непромењен.

Распоред наше артиљерије углавном је исти.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артиљеријска ватра.

Непријатељ је преко читавог дана био неактиван, како на положају тако се није приметиле никаквих покрета ни у његовој позадини, изузев што је у времену од 12,15 до 12,40 часова непријатељска артиљерија тукла са правца Церје ка јужној ивици с. Бапска, избацивши 7 зрна, од којих два нису експлодирала. Затим око 14 часова испалио је 6 мина калибра 81 мм из правца Грубалског салаша на сектору I пролетерске бригаде, али без ефекта.

Наша артиљерија вршила је коректуру на непријатељске положаје и салаше које непријатељ држи, као и комуникацију Мохово — Шаренград.

У току ноћи наши извиђачки делови примицали су се испред самих непријатељских ровова, где су наишли на једног мртваг Немца код кога је нађена једна руска противколска пушка са 200 метака од шарца.

Око 8 часова пребацили смо један вод извиђача преко Дунава са задатком да се пребаци у непријатељску позадину, негде између Мохова и Сотина, ради прикупљања

података о непријатељу, његовом распореду, јачини, саставу и намерама.

Непријатељ који се деловима био пребацио на леву обалу Дунава враћен је натраг.

Остале јединице које су у резерви изводиле су војничку обуку према распореду рада.

Наши губици: 6 лакше рањених од мина.

Непријатељски губици: 4 мртва и 10 рањених. Заплењена 1 противколска пушка и 200 метака.

Наша авијација била је врло активна.

Непријатељска авијација неактивна.

Време ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

20 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије непромењен.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацка и артиљеријска ватра.

Око 9 часова кренула је једна моторизована колона у јачини од 10 возила од Товарника ка Мохову, а затим се око 11 часова вратила од Мохова и дошла до позади к. 137 — Церје, где се задржала преко читавог Д1 на и ноћи. Није се могло установити да ли су камиони или тенкови. Према обавештењу наших извиђачких органа непријатељ је на неким местима скинуо жичану препреку, те у вези овога цаше трупе на положају биле су у строгој приправности.

Непријатељ је у току дана тукао наше десно крило »инобацачком и артиљеријском ватром са правца Грубацловљевог салаша.

Наша артиљерија такође је тукла непријатељске ровове и бункере јужно од пута Мохово — Шаренград, ловачку кућу, Сауберов салаш и циљеве бр. 80, 81 и 83.

Око 14 часова бацачка чета I Пролетерске бригаде, дрема подацима осматрача, тукла је непријатељску осматрачницу која се налази на Грубаљевом салашу и исту срушила. Такође је упалила и један непријатељски бункер.

Једна извиђачка патрола непримећено је прешла жичану препреку, затим први ров, потом дошла до другог рова где је нашла једну пушку, исту узела и вратила се натраг.

Остале јединице које су у резерви изграђивале су другу одбранбену линију, као и изводиле војничку обуку према распореду рада.

Наших губитака у људству и материјалу није било.

Непријатељска авијација у току овог дана није била активна.

Непријатељски губици: 3 мртва, 5 рањених и заплена 1 пушка.

Наша авијација у току овог дана није била активна. Време ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)⁵

ШЕФ ОПЕРАЦИСКОГ ОТСЕКА
Милан Павловић

(М. П.)

БР. 104

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 22 МАРТА 1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА СМЕНУ И РАЗМЕШТАЈ НА ПРОСТОРИЈИ С. КУКУЈЕВЦИ — КУЗМИН — МАРТИНЦИ — ЛАЋАРАК¹

ШТАБ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ ПРВЕ АРМИЈЕ

О. број 80.

Дана 22. III. 1945.

Смена јединица

ШТАБУ V, VIII, XII И АРТ. БРИГАДЕ И ИНЖИЊЕРИСКОМ БАТАЉОНУ

У циљу одмора, преформирања и пријема новог оружја нашу дивизију смениће XXI дивизија I армије. Наша дивизија сместиће се на просторији: Кукујевци, Кузмин, Мартинци, Лаћарак, са задатком пријема новог оружја и

⁵ Наставак дневника види у док. бр. 114.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 14/1, к. 867.

где ћемо служити као резерва VI пролетерске дивизије и XXI дивизије.

Ово смењивање извршиће се ноћу 22/23 ов. м.
Ради тога

НАРЕЂУЈЕМО :

1. — **V Бригада** — у први сумрак 22 ов. м. извршиће покрет правцем: Беркасово — Шид — Бачинци — Кукујевци — Кузмин и сместити се у селу Мартинци, у јужном делу села од пута Шид — Митровица. Северни део села од пута оставити потпуно слободан.

2. — **VIII Бригада** — по предаји положаја бригади која је буде сменила кренуће правцем: Беркасово — Шид — Бачинци — Кукујевци и сместити се у селу Кузмин, у северном делу села од пута Шид — Митровица.

3. — **XII Бригада** — по предаји положаја снагама XXI дивизије извршиће покрет правцем: Беркасово — Шид — Бачинци и сместити се у селу Кукујевцима.

4. — **Арт. бригада** — у први сумрак 22 ов. м. извршиће покрет правцем: Шид — Бачинци — Кукујевци — Кузмин — Мартинци и сместити се у западном делу села Лаћарак.

5. — **Инжињериски батаљон** — у сумрак 22 овог месеца извршиће покрет правцем: Шид — Бачинци — Кукујевци — Кузмин — Мартинци и сместити се у јужном делу села Лаћарак између жељ. пруге и друма.

6. — **Штао дивизије** са приштапским деловима, Батаљоном за везу и Извиђачком четом, извршиће покрет правцем: Шид — Кукујевци — Кузмин и сместити се у северном делу села Мартинци.

7. — **Јединице** прве борбене линије у сумрак 22 ов. м. појачаће извиђање непријатеља упутивши јаче извиђачке делове у правцу непријатеља. Исте повући онда кад снаге XXI дивизије буду поеле главну претстражарску линију.

8. — Референт за везу ове дивизије предузеће одмах да се успостави телефонска веза између свих наших јединица и Штаба дивизије. Стално одржавати радио везу са дивизијама које су на положају.

9. — Све јединице по доласку на одређене просторије писмено ће известити о смештају. Одмах по доласку формирати јединице по новој формацији и вршити обуку са истим до добијања новог оружја, кад ће овај штаб издати план и програм обуке целокупног људства у овој дивизији.

Све јединице извршиће преформирање по новој формацији најдаље до 25 ов. м. до 20 часова, о чему писмено известити овај штаб.

10. — Смену јединица и покрет до нових просторија извршити без ларме и у потпуној тајности, како непријатељ не би осетио смењивање јединица.

11. — Пре предаје све зграде у којима је становала наша војска, као и ровове, потпуно очистити, стару сламу избацити и потпуно чисте зграде и ровове предати јединицама XXI дивизије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пол. Комесар - п.пуковник:
Ч. Божовић

Командант - п.пуковник:
Ж. Видовић, с. р.

Начелник - поручник:
Раде М. Чекић, с. р.

За тачност преписа тврди:

Начелник - капетан,
[потпис нечитак]

(М. П.)

БР. 113

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 22 МАРТА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА И НА-
ЧЕЛНИКУ АРТИЉЕРИСКОГ ОТСЕКА ЗА ПРЕУЗИМА-
ЊЕ ПОЛОЖАЈА ОД ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ¹**

ШТАБ
XXI СРПСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ
О. бр. 35
22-111-1945 г.

НАЧЕЛНИКУ АРТИЛЕРИСКОГ ОТСЕКА

Према наређењу Штаба армије данас, 22 ов. м., наша дивизија има за задатак преузети положаје од просторије Калиле, преко Крајцаревог салаша до просторије Корови између Шида и Товарника, смењујући XI дивизију, која је држала до сада те положаје. Примање положаја треба да буде извршено до 24 часа 22 ов. м.

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Примање и поседање положаја отпочети у 19.30 часова, а поседање извршити што брже и организованије, и то:

а) V бригада примиће положаје од просторије Калиле, где се везати са левим крилом I пролетерске дивизије па улево до закључно к. 114.

б) XXXI бригада примиће и посести положаје од к. 114 па улево преко к. 98 и цесте Шид — Товарник до просторије Корови, где се чврсто везати са десним крилом VI пролетерске дивизије.

в) IV бригада ће до зоре 23 ов. м. сместити се на просторији Беркасово и служити као дивизиска резерва.

г) Артилериску бригаду и артилерију Дивизије распредиће командант артилерије према наређењу команданта армиске артилерије, а у случају потребе накнадно ћемо допунити наређење о евентуалној измени положаја артилериских јединица пошто прегледамо положаје и распоред артилерије.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

2. — Команданти бригада који поседају положаје и команданти њихових батаљона у току данашњег дана отићи ће на додељене им положаје и о свим појединостима упознати се на лицу места од одговарајућих им старешина XI дивизије које они смењују, како би се положаји што правилније посели и у детаље ситуација упознала. Такође припремити у заједници са старешинама, т.ј. штабовима бригада XI дивизије, писмена документа о примопредаји положаја и скице отсека фронта бригада, која ће потписати и примаоци и предаваоци. По један примерак писмених докумената штабови бригада ће задржати код себе а по два примерка упутити за нас.

3. — Покрет према одређеним просторијама извршити на време и најкраћим путем, водећи рачуна о прикривености колоне од непријатељског осматрања. Поред тога што ће шеф Инжињерског отсека наше дивизије упознати штабове бригада о нашим и непријатељским минским пољима, све јединице да се обавесте од јединица које их смењују о минским пољима.

4. — Артилериски отсек упознаће бригаде на положају о распореду наше артилерије и израдити заједнички план ватре за сву артилерију у Дивизији и јединице бацача мина.

5. — Команда позадине отпочеће покрет са свим својим отсецима данас од 12 часова и сместити се у с. Сот. Омогућити добар смештај Мед. сан. батаљону у поменутом селу.

6. — Штаб ове дивизије данас до 19 часова сместиће се у с. Беркасово.

7. — Све бригаде узеће под своју команду своје инжињерске чете, које су до сада биле у саставу Инжињерског батаљона.

На извршење!²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар - п. пуковник,
М. Јовановић

Командант - п. пуковник,
В. Бајић

(М. П.)

. ³ О извршењу овог наређења види док. бр. 116.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 24 МАРТА
1945 ГОД. ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЗА ПОМЕРА-
ЊЕ И ДАЉЕ УТВРЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА¹**

Достављено: Штабу I, V, VI, XI, XXI дивизије, Коњичке бригаде и Артилериском одјељењу.

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 108/45
24 март 1945 г.

ШТАБУ

По указаној потреби, а у циљу што веће контроле над непријатељем и наношења истоме што више губитака, као и појачане будности код наших јединица,

на ређујемо:

— Ноћу 25/26 ов. мј. VI и XI дивизија извршиће помјерање главне борбене линије напријед, како је то учртано на приложеној скици.²

Одмах послѣ запосиједања положаја приступити раду на изградњи главне борбене линије (израдом заклона нормалног профила) и њеног повезивања саобраћајницама до садашње главне линије.

Исто тако, одмах приступити изградњи претстражних положаја, који морају бити добро изграђени, маскирани и повезани саобраћајницама са главном борбеном Линијом.

— Главне борбене линије (нове) дивизије ће саставити тако, да не буде неконтролисаног и незапосједнутог земљишта на саставима крила ових двију дивизија.

— Ради боље контроле, а да се не би догодило изненађење, изградити нову борбену линију, позади састава борбеног распореда дивизија, за 100—150 метара, за посаду једне чете. Изградњу ове линије извршиће обје дивизије —

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 17—1/1, к. 251.

² Редакција не располаже поменутом скицом.

свака за пола на своме рејону, а посаду ове линије у јачини једне чете даће VI пролетерска дивизија.

Помјерање главне и претстражне линије, као и изградња истих, дивизије ће извршити ноћу и у тајности. Но, уколико непријатељ осјети ову нашу радњу и буде давао отпор, истога треба протјерати и задатак извршити.

— XXI дивизија израдиће саобраћајнице с једне и с друге стране цесте Шид — Товарник, од нове главне борбене линије па до раније израђених саобраћајница.

Све бригаде дивизија које су на положају, на своме сектору, позади главне борбене линије, израдиће осматрачнице на којима ће се стално налазити по један члан штаба бригаде. Осматрачнице солидно изградити, добро маскирати и телефонски повезати са штабом бригаде. Дужност дотичног члана штаба је да у свако вријеме зна тачно ситуацију, како код својих јединица, тако и код непријатељских и да стално прати рад и покрете непријатеља.

— Зоне ширења дејства дивизија су:

I пролетерске дивизије десно: р. Дунав, а лијево: јужно од к. 141 — Леблов салаш — Јелаш (к. 129) — к. 122 — к. 119 југозападно од с. Томпојевци и даље с. Чаковци;

XXI ударне дивизије десно: лијева граница I пролетерске дивизије, а лијево: к. 83 — Пустара — поред сјеверне стране с. Иванци — с. Ђелетовци, и

VI пролетерске дивизије десно: лијева граница XXI дивизије, и лијево до р. Саве.

→ У току дана 25 ов. м. извршити све припреме, као: рекогносцирање терена и друго, а ноћу приступити извршењу задатка — изградње главне и претстражне линије, као и осматрачница за бригаде.

— XXI дивизија ће извршити рушење и минирање пута Шид — Товарник. Ово рушење извршити у висини предњих извиђачких (претстражарских) дијелова.

Уколико VI и XXI дивизија у потпуности не изврше изградњу главне борбене линије, то ће исте наставити са изградњом у току наредне ноћи.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,	Начелник,	Командант,
Пуковник,	Генерал-мајор,	Генерал-лајтнант,
	Милутин Морача	Пеко Дапчевић

БР. 107

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 27 МАРТА
1945 ГОД. КОМАНДАНТУ ПРВОГ ДИВИЗИОНА ДУНАВ-
СКЕ ФЛОТИЛЕ ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ
НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ПЛОВИДБЕ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. бр. 253
27 III 1945 г.

**КОМАНДАНТУ I ДИВИЗИОНА МОНИТОРА ДУНАВСКЕ
ФЛОТИЛЕ ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ**

Ради помоћи снагама наше Армије I Дивизион Монитор,² капетана III ранга Хорченка А. Е., биће до новог наређења распоређен и то:

1. — Јединица оклопних чамаца налазиће се у рејону: Илок — Шаренград, са задатком контроле Дунава ради спречавања непријатељске речне пловидбе да пређе контролну линију;

2. — Монитори ће се поставити у рејону: Нови Сад, гдје ће служити као резерва.

Са другом капетаном III ранга, Хорченком, овај Штаб одржаваће везу преко командира оклопних чамаца.

Командир оклопних чамаца треба да одржава сталну везу са Штабом I Пролетерске дивизије у Шаренграду и са Штабом I Ј. бригаде формиране у СССР-у у Илоку ради правилног садејства у случају потребе.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Н а ч е л н и к
Генерал-мајор,
Милутин Морача

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 18/1, к. 251.

² Ова јединица је придодата од стране Црвене армије Штабу Прве армије НОВЈ за садејство на Сремском фронту.

БР. 108

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 28 МАРТА
1945 ГОД. ШТАБУ ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ДА
СЕ СТАВИ ПОД КОМАНДУ ШТАБА АРМИЈЕ И ДА СЕ
КОНЦЕНТРИШЕ НА ПРОСТОРИЈИ С. КОЗЈАК — ШОР
— ОБРЕЖ — ЛИПНИЦА¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Стр. пов. о. бр. 113/45
28 март 1945 г.

ШТАБУ II ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Одлуком Генералштаба Југословенске армије ваша дивизија стављена је под команду овога штаба.

У циљу припреме и извршења претстојећих задатака,² које ћете добити од нас, настојте да вас хитно смијени XXII дивизија, а ви се са свим вашим дијеловима пребаците на просторију Козјак — Шор — Обреж — Лигшица. У случају да је неко од ових села попаљено, користите најближа села ове просторије.

Са овим штабом одмах успоставите телефонску везу, као и радио везу, по кључу који вам у прилогу шаљемо.

Настојте да се смјена и пребацивање изврши што брже и у што већој тајности.

Наређења за ваш даљњи рад добићете благовремено од овог штаба — команданта који ће доћи код вас у с. Козјак.³

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.) **К о м а н д а н т**
Генерал-лајтнант,
II

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 21/1, к. 251.

² Односи се на дејство Јужне групе дивизија (Друге пролетерске, Пете и Седамнаесте НОУ дивизије) у пробоју Сремског фронта.

³ Види док. бр. 112.

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 28 МАРТА
1945 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА И КОМАНДАНТУ
ПОЗАДИНЕ О ПРИКУПЉАЊУ ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
И ОЈАЧАЊА РАДИ ПРЕБАЦИВАЊА НА КОНЦЕНТРА-
ЦИСКУ ПРОСТОРИЈУ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Бр. 257
28. III. 1945 г.

КОМАНДИ ПОЗАДИНЕ I АРМИЈЕ

У циљу извођења операција на јужном крилу наше Армије,² један дио снага наше Армије биће повучен са овога сектора.

У вези с тим,

наређујемо:

1. — V Ударна дивизија упутиће сву своју артиљерију, без Противавионског дивизиона, 28. марта о. год. у 4 часа изјутра за Сремску Митровицу.

IV Крајишку бригаду из с. Љуба упутити истог дана у с. Чалма.

I Југословенску бригаду истог дана до 20 часова пребацити у с. Ердевик.

2. — I Дивизија послаће свој дивизион 76 мм 28. марта т. г. који треба да стигне у Сремску Митровицу. Овај дивизион мора извршити покрет прије зоре да непријатељ не уочи његов покрет.

3. — VI Дивизија такође ће послати 28. марта т. г. свој тешки дивизион топова 122 мм у Сремску Митровицу и извршити покрет са положаја прије зоре.

4. — Командант позадине Армије даће V Дивизији све потребне пушке за наоружање нових бораца и снабдјеће је са довољном количином муниције.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 20/1, к. 251.

² Мисли се на формирање Јужне групе дивизија за пробој Сремског фронта.

Да би покрет V Дивизије, односно њене артиљерије и материјала, ишао што брже, командант позадине концентрисаће све камионе у Сремској Митровици и ставиће их на расположење за потребе V Дивизије. Нарочито треба користити камионе на нафту за потребни транспорт.

5. — У вези са помјерањем поменутих наших снага, све дивизије треба да на положају појачају будност.

Ово наређење треба да се спроведе у што већој тајнооти.

XI Дивизија треба да убрза обуку бораца на новом оружју и да сав војнички рад изводи што интензивније.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

З а ш т а б
Начелник — генерал-мајор,
Милутин **Морача**

ДОСТАВЉЕНО:

- Штабу I, V, VI, XI и XXI Дивизије и
- Команди позадине Армије.

БР. 110

**ОБАВЕШТЕЊЕ ШТАБА ПРВЕ АРМИЈЕ НОВЈ ОД 29
МАРТА 1945 ГОД. ШТАБУ ТРЕЋЕ АРМИЈЕ О РАСПО-
РЕДУ И ЈАЧИНИ СВОЈИХ И НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНА-
ГА НА СРЕМСКОМ ФРОНТУ¹**

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Стр. пов. оп. бр. 114
29 март 1945 г.

ШТАБУ III АРМИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ

У вези вашег радиограма, достављамо вам скицу положаја са шемом распореда наших и непријатељских снага на фронту у Срему између ријека: Дунава и Саве.

Непријатељски положаји пружају се дуж наших положаја и исти су изграђени из више утврђених линија, једне позади друге, као и извјесног броја отпорних тачака између линија, које је непријатељ добро утврдио.

На лијевој обали Дунава немамо наших дијелова до мањих стража у Бачкој Паланци, које се налазе код појединих магацина.

На фронту од р. Дунава до р. Саве налазе се двије њемачке дивизије (41 и 117), пет батаљона усташа, један козачки батаљон и један њемачко-арапски батаљон. Састав и јачина непријатеља је промјенљива, али се цијени око 12—14.000 непријатељских војника на нашем сектору.

У току посљедњих дана непријатељ, до мање извиђачке дјелатности, није био активан.

Да би овај штаб имао прегледну слику о мјесту и распореду ваших и непријатељских једница на том дијелу фронта, потребно би нам било да нам пошаљете скицу ваших положаја са уцртаним вашим и непријатељским распоредом.

Прилог: Скица.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Н а ч е л н и к
Генерал-мајор,
М. М.
(М. П.)

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 22—1/1, к. 251.

² Редакција не располаже овом скицом.

БР. 111

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 29 МАРТА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА ПРЕБАЦИВАЊЕ СА ПРОСТОРИЈЕ СРЕМСКА МИТРОВИЦА НА ПРОСТОРИЈУ ШАБАЦ¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ
О. бр. 48
29. III. 1945 год.
УЗЧ.

ОТСЕКУ ЗА ВЕЗУ

Положај

У вези операција I Армије,² наша дивизија добила је покрет. У циљу извршења предњег задатка,

НАРЕЂУЈЕМО:

I

Све јединице наше дивизије извршиће покрет 29 и 30 ов. мј. по реду изложене маршруте и управљати се у потпуности према добивеном задатку у току наведене маршруте.

II

1. — Артиљеријска бригада, 29 ов. мј. у 4 сата, извршити ће покрет у правцу: Јарак — Хртковци — Платичево — Шабац, са свим својим дијеловима изузев моторизације, која ће накнадно добити наређење за покрет. Придодата моторизација I и VI Дивизије такођер ће кренути са моторизованом колоном наше дивизије. Бригада ће са моторизацијом кренути кад се добије бензин, а чим се добије, треба извијестити овај штаб да би исти могао дати потребно наређење и упутства. •

Противавионски дивизион извршити ће такође покрет одмах чим добије бензин и ставити се под команду команданта артиљерије који се налази у Срем. Митровици.

2. — IV Крајишка бригада, 29. ов. мј. у 4 часа, извршити ће покрет из Чалме правцем: Срем. Митровица — Ја-

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историјског института под рег. бр. 45—1/1, к. 784.

² Види док. бр. 108, примедбу бр. 2.

рак — Хртковци, гдје ће се смјестити за преноћиште 29—30 ов. мј., а 30 ов. мј. у 4 сата извршити ће покрет из Хртковца, преко Платичева, и смјестити се у Шапцу.

3. — I Крајишка бригада, 29 ов. мј. у 4 сата, извршити ће покрет из Ердевика преко Срем. Митровице и преноћити 29—30 ов. мј. у Јарак. 30 ов. мј. из Јарка у 6 часова извршити ће покрет за Шабац, одређеним правцем IV Крајишке бригаде.

4. — I Југословенска бригада, 29 ов. мј. у 6 часова извршити ће покрет из с. Ердевик и 29—30 преноћити у Срем. Митровици. 30 ов. мј. у 6 часова извршити ће покрет из Митровице правцем Јарак — Хртковци — Платичево и смјестити се у с. Кленак.

5. — Команда позадине дивизије, са свим својим јединицама — отсјецима, пјешадијом и запрежним колима, извршити ће покрет из Ердевика 29 ов. мј. у 10 часова и преноћити у Срем. Митровици. 30 ов. мј. у 6 часова кренути ће из Митровице правцем Јарак — Хртковци и смјестити се у с. Платичево. 31 ов. мј. у 6 часова кренути ће из Платичева за Шабац.

Командант позадине, преко својих органа, изузети ће потребну количину хране из магазина команде позадине наше армије и у току маршруте снабдијевати храном наше јединице. Своје дијелове одмах послати у Шабац, гдје организовати главну базу за исхрану јединица. Нарочиту пажњу скренути на довољну количину печења хлеба у Шапцу, као и друго потребно за исхрану.

а. — Управа болнице, са свим особљем и лакшим болесницима и рањеницима—руководиоцима, кренути ће одређеним правцем, тако да 29—30 преноћи у Ердевику. Из Ердевика кренути 30 ов. мј. у 4 часа преко Митровице и смјестити се у Јарак. 31 ов. мј. у 4 часа кренути из с. Јарак правцем Хртковци — Платичево — Шабац.

6. — Медико-санитетски батаљон бити ће дивизијска прихватница и 29—30 ов. мј. преноћити ће у Срем. Митровици, а 30 ов. мј. налазити ће се на путу Митровица — Кленак, а 31 ов. мј. пребацити се у Шабац.

б. — Сви приштапски дијелови: Пионирски батаљон, Батаљон за везу, Извиђачка чета, као и сви остали дијелови и отсјечи, извршити ће покрет 29 ов. мј. у 8 часова и 29—30 ов. мј. смјестити се у Срем. Митровици. 30 ов. мј. у 4 часа у јутру кренути ће из Митровице одређеним правцем за Шабац.

Начелник Штаба дивизије отпутовати ће 29 ов. мј. у 8 сати за Шабац. Ту ће узети под команду бродове за пре-

БР. 113

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 30 МАРТА 1945 ГОД. ШТАБОВИМА ЈЕДИНИЦА ЗА ПРЕБАЦИВАЊЕ СА ПРОСТОРИЈЕ ШАБАЦ НА ПРОСТОРИЈУ М. ЗВОРНИК — ЛОЗНИЦА¹

ШТАБ
V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ
I АРМИЈЕ НОВЈ
Бр. 48
30 марта 1945 год.
у — ч.

ШТАБОВИМА СТРЕЉАЧКИХ БРИГАДА, АРТИЉЕРИЈСКЕ БРИГАДЕ, КОМАНДИ ПОЗАДИНЕ, ИНЖИЊЕРСКОМ БАТАЉОНУ И БАТАЉОНУ ЗА ВЕЗУ V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Положај

Обзиром на добивени задатак, ради правилног смештаја и маршруте јединица наше дивизије

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Арт. бригада, после пребацивања преко р. Саве, са свим својим деловима (изузев Противавионски дивизион), сместиће се у Лозници и то у јужном делу.

2. — IV Крајишка бригада, са свим својим деловима, после пребацивања преко р. Саве, сместиће се у северном делу Лознице.

3. — I Крајишка бригада, после пребацивања преко р. Саве, сместиће се у Г. Ковиљачу, Речане и Брасина, користећи све куће поред комуникације, закључно десно до потока испод с. Брасина.

4. — I Југословенска бригада, по пребацивању преко р. Саве, продужиће маршруту и сместити се на просторију Доња Борина, користећи све куће дуж комуникације до закључно десно до потока Мостаница, који се улива у Дрину (к. 274).

5. — Инжињерски батаљон, по прелазу преко р. Саве, сместиће се у с. Доња Борина. Задатак је батаљона да

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 12/1, к. 251.

одмах по доласку у Борину испита мост код Зворника, утврди његову носивост и поднесе извештај овом штабу.

6. — Све остале приштапске јединице добиће усмено наређење за покрет и оне ће се сместити у Ковиљачу, где ће се сместити и Штаб дивизије.

7. — Команда позадине такођер ће се сместити у Ка-виљачу. Командант позадине ће правилно извршити псделу својих органа да се у потпуности обезбеди сточна и људска исхрана.

За транспорт на оређена места све јединице ће што више користити жељезницу и њоме пребацити све што се може пребацити до одређених просторија. Што је немогуће пребацити жељезницом, организовано, под командом једног руководиоца, упутити цестом Шабац — Лозница — Ковиљача, па цестом до одређених просторија.

Жељезницом ће се прво пребацити Арт. бригада, затим IV Крајишка, I Крајишка, I Југословенска, приштапске јединице, Команда позадине. Штабови ће строго водити рачуна да чим се једна јединица пребаца — одмах друга буде у приправности за транспорт. Не сме се дозволити да воз ни најмање чека на жељ. станици Шабац, као и на станицама искрцавања.

На жељ. станици Шабац, као и на станици искрцавања, увек поставити неког руководиоца из штаба за тачно и правилно транспортовање и да би наредну јединицу благовремено обавестио да се спреми за транспорт.

У току досадање маршруте примећено је да руководиоци нису довољно сркенули пажњу нити су се постарали да се маршрута правилно изведе, а што се нарочито уочило приликом пребацавања преко р. Саве.

За сваки неправилан рад убудуће штабови ће се узимати на одговорност.

Такођер је примећено да штабови приликом смештаја неправилно се односе према грађанству. За све што им је потребно треба да се обраћају месним властима, које ће им увек изаћи у сусрет.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, п.пуковник: **И. Матерић** Командант, генерал-мајор:
(сл. отсутан)

Начелник, мајор:
Ново Матуновић

БР. 114

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДИЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 21 ДО 31
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ
О. број 92
31 марта 1945 г.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(за оперативно одељење)

У вези вашег наређења О. број 164 од 20 децембра 1944 године и О. број 182 од 1 јануара 1945 године достављамо вам препис операциског извештаја за време од 21 до 31 марта т. г.²-

21 марта 1945 годуме

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана и то:

I Пролетерска бригада запосела је положај од десне обале реке Дунава па улево испред к. 132 за 250 м источно од Грубановљевог салаша па улево источно од к. 136 за 500 м закључно.

XIII Пролетерска бригада запосела је положаје лево од I Бригаде, тј. источно за 500 м од к. 136, искључно, па улево испред Вајспертовог — Сукнаревићевог салаша, источно за 400 м, преко Средњег Потеза слова „н" источно од к. 144 за 250 м, па улево источно од Трунићевог салаша за 500 м закључно.

III Пролетерска бригада налази се у селу Бапска Новак као дивизијска резерва, с тим да употпуњује другу борбену линију.

Италијанска бригада са 2 батаљона запосела је десну обалу Дунава од главне одбранбене линије па до источног излаза из села Шаренграда.

Артиљеријска бригада поставила се на положајима испред села Бапска Новак еа задатком потпомагања наше пешадије.

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 8—1/4, к. 256.

² Претходни извод из дневника види у док. бр. 103.

Тешки дивизион поставио се на положају јужно од села Шаренграда, а Противавионски источно од села Шаренграда.

Два батаљона Италијанске бригаде, као и Команда позадине, са свима отсецима сместила се у граду Илоку.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артиљеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко дана непријатељ је минобацачком ватром тучао наше предње делове, али противдејством наших минобацача био је ућуткан.

Наше извиђачке патроле упућене са свих тачака нашег сектора местимично су успеле да се примакну непријатељским рововима, где су убациле ручне бомбе, а затим се повукле.

На нашем левом крилу непријатељ је покушао са јачом патролом да направи испад, али је одмах био враћен.

У току дана наша артилерија дејствовала је и то: на Кнеблов салаш, Себауеров салаш, на ивици шуме Грубановљевог салаша — Грубановљев салаш, на бункере око салаша и на село Ловас. Дејство наше артилерије било је ефикасно, тако да је одмах после нашег дејства проузрокован велики пожар нарочито у с. Ловасу.

Наши губици: 7 мртвих и 5 рањених (од минобацача).

Непријатељски губици: 10 мртвих и 15 рањених, не рачунајући губитке које је имао од артилерије, пошто нам исти нису познати.

Наша авијација била је активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

22 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица и оруђа је непромењен.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

У току јучерашњег дана непријатељ је поред минобацачке и артилеријске ватре дејствовао и митраљеском ватром из тенкова, који су преко дана и ноћи маневрисали

његовим положајима. У току дана непријатељ је дејствовао артилеријом и т. бацачима са јужне ивице села Ловаса на сектору XIII Пролетерске бригаде, као и од правца к. 128, Грубановљевог и Теларовићевог салаша.

У току ноћи мртва стража једног батаљона I Прол. бригаде сачекала је једну непријатељску двојку, и оба убила.

Ноћу после 23 часа наша извиђачка јача одељења пошла су са задатком да ухвате неког непријатељског војника или официра. Исти су пошли у четири правца дуж читавог нашег сектора. Ова одељења неопажено су се провукла између непријатељских минских поља, прешли жичане препреке и дошли до испред самих ровова, где их је непријатељ приметио, и обасуо митраљеском и лакобацачком ватром, а затим употребио и 2 тенка у одбрани, који су се налазили на положају. Наши су успели да баце ручне бомбе у непријатељске ровове, а затим се повуку наневши непријатељу осетне губитке.

У току дана каша артилерија дејствовала је на околину Грубановљевог салаша, сам салаш и на ровове и бункере десно и лево од пута Мохово — Шаренград.

Руска морнарица око 11 часова дејствовала је са Дунава из бродова на непријатељске положаје испред Мохова.

Остале јединице наше дивизије које су у резерви и даље изводе фортификацијске радове, с тим да се што боље утврди друга одбранбена линија.

Наши губици: 1 мртав и 8 рањених.

Непријатељски губици: 18 мртвих и 10 рањених.

Наша авијација у току јучерашњег дана на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

23 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља и његових циљева остао је исти.

Распоред наших јединица и оруђа је непромењен.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких иатрола.)

У току дана и ноћи непријатељ је дејствовао из т. бацача 81 мм и топова 75 мм из правца Теларовићевог салаша

и к. 128 на нашем десном крилу, тј. на сектору I Пролетерске бригаде. Исти је тукао наше предње-делове и резерва али без успеха. Непријатељ је такође дејствовао и на нашем левом крилу, тј. на сектору XIII Пролетерске бригаде из минобацача и топова. Исти је дејствовао из правца Церје и Леблогов салаша тукући наше предње делове и њихове резерве, док је са 5 граната тукао западну ивицу села Балска, али без успеха.

У току ноћи извиђачке патроле I Пролетерске бригаде сукобиле су се са непријатељским извиђачким патролама. Уз јаку ватру наше патроле одбациле су непријатеља на његове положаје и при томе заробиле један сандук муниције. Преко дана наши лаки бацачи дуж читавог фронта дејствовали су на непријатељске ровове и бункере. Дејством ових бацача запаљена су 2 бункера и нанесени непријатељу осетни губици.

Наша артилерија у току дана дејствовала је и то: на лугареву кућу, Себауеров салаш, Салаш Ф. Сенца и на Грубанбвљев салаш. Дејство је било ефикасно.

Остале јединице наше дивизије, које су у резерви, и даље изводе фортификацијске радове на утврђивању, као и војничку обуку према распореду рада.

Око 13 часова непријатељ је дуж читавог нашег сектора дејствовао са пропагандним зрнима (бацајући пропуснице нашој војсци, да се предавају Немцима).

Наши губици: 5 рањених.

Непријатељски губици: 8 мртвих и већи број рањених; заплењен један сандук муниције.

Наша авијација: неактивна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

24 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше артилерије је непромењен.

У току дана била је повремена митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра, као и делатност извиђачких патрола.

Непријатељ је у току дана дејствовао артилеријом са правца раскрснице путева Товарник — Вуковар, где пут креће према селу Ловасу, тукао је наше резервне положаје.

На нашем десном крилу, на сектору I Прол. бригаде, непријатељ је тукао минобацачима са правца к. 128, али без успеха. Скоро у исто време тукао је артилеријом кл. 105 мм са правца западно од Грчићевог салаша, тукући наше предње делове и њихове резерве.

У току ноћи била је активна делатност наших патрола у циљу извиђања и проналажења непријатељских минских поља и жичаних препрека. Према прикупљеним подацима, непријатељ је испред својих положаја свуда поставио минска поља и жичане препреке у шахматном распореду. Такође је у току ноћи примећено неко транспортовање од к. 141 до к. 136. Примећено је једно моторно возило, које се кретало у поменутом правцу.

Преко читавог дана наши лаки бацачи дејствовали су на непријатељске положаје испред "шуме код к. 128, Теларовићевог салаша и на бункер испред Грубановљевог салаша.

Наша артилерија је дејствовала на непријатељске циљеве у непосредној близини к. 128 и Грубановљев салаш.

Све јединице врше и даље утврђивање и изводе обуку према предвиђеном плану.

Наши губици: 10 мртвих и 3 рањена.

Непријатељски губици непознати.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

25 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица је такође исти.

Распоред наше артилерије је непромењен.

У току дана била је повремена пушчана, митраљеска и минобацачка ватра. Повремено је тукла и артилерија.

Преко дана непријатељ је тукао наше положаје, сектор I Прол. бригаде, тешким бацачима кл. 81 мм из правца Теларовићевог салаша и к. 128, али без успеха. Око 18 часова, тукао је артилеријом кл. 75 мм положаје нашег тешког дивизиона без ефекта. На нашем левом крилу, на сектору XIII бригаде, непријатељ је преко дана тукао једино из снајпера, док ујутру око 4 сата тукао је са два топа из тенка наше предње делове и њихове резерве.

Наша лешадија преко читавог дана тукла је са лаким, а повремено са тешким бацачима непр. ровове и уочено је неколико директних погодака у бункере, одакле су непр. шињели и порције летели у зрак, док се у самом бункеру чуло запомагање, што је доказ да су непријатељу нанесени губици.

Ноћу око 9 часова непријатељ се упутио са 5 чамца моторних у правцу наших положаја, али левом обалом Дунава у циљу извиђања наших положаја и бродовља. Наши су их одмах приметили и на исте одмах отворили јаку ватру из аутоматских оруђа и бацача и успели да 3 чамца задрже, док су два продужила у правцу Илока. Како са леве обале Дунава није било наших делова, то смо одмах пребацили једну чету са аутоматским оруђем и противколским пушкама. Око 1 сат после пола ноћи наишла су она 3 чамца у правцу Илока, где их је ова чета дочекала и успела да један чамац са посадом уништи и потопи. Око 4 сата ова 4 чамца су се вратила натраг где су била дочекана са обе стране унакрсном ватром, али услед велике брзине успели су да умакну, иако су били погођени. Приликом њиховог повратка, непријатељ је од правца Мохова тукао артилеријом наше положаје и сам Шаренград, али без успеха.

У току дана наша артилерија дејствовала је на Грубановљев салаш и Михољев салаш. Иста је прецизно тукла.

Наши губици: 1 мртав и 3 рањена.

Непријатељски губици: 15 мртвих и 10 рањених; уништен један чамац са посадом.

Наша авијација: на овом сектору била је активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

26 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше артилерије и наших јединица је непромењен.

У току дана владала је повремена митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра, као и делатност извиђачких патрола.

Непријатељ је преко дана био неактиван, изузев што је на сектору I Пролетерске бригаде тукао наше положаје

са неколико мина поред самог Дунава, док је ноћу био активнији, нарочито на сектору XIII Бригаде, тукући наше предње делове из аутоматског оружја.

Преко дана уочени су живљи покрети војске и моторних возила у његовој позадини, где су их наши са неколико граната тукли.

Наши извиђачки делови били су активни дуж читавог положаја, где су на извесним местима долазили до самих предњих линија непријатеља и са истима се сударали. Наши лаки бацачи преко дана и ноћи тукли су непријатељске ровове и бункере, наносећи им губитке.

Наше јединице које су у резерви почеле су са извођењем школског и бојног гађања, а такође употпуњују другу одбранбену линију.

Наши губици: 2 мртва и 2 рањена.

Непријатељски губици: 6 мртвих и 4 рањена.

Наша авијација у току дана није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој дивизија оперише: Вуковар).

27 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше артилерије променио се утолико што су 1 и 2 батерија противтенковског дивизиона упућене на расположење I Армије, а њихови положаји поседнути су 2 и 3 батеријом I Дивизиона, док је распоред наше пешадије непромењен.

У току дана била је повремена митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола).

На нашем десном крилу, тј. на сектору I Пролетерске бригаде, у току дана било је затишје са обе стране, док је преко ноћи непријатељ тукао наше положаје бацачком ватром средњег калибра, али без успеха. На левом крилу, на сектору XIII Пролетерске бригаде, непријатељ је преко читавог дана тукао наше положаје минобацачком и артилеријском ватром. Од Салаша А. Сенца тукао је северну ивицу села Новак топовима 105 мм, такође без успеха.

Извиђачке чете I и XIII Пролетерске бригаде потпомогнуте са једним водом наше чете ишле су на задатак у циљу хватања непријатељских војника и испитивања ње-

гових положаја и утврђења. Ови извиђачи делимично су успели да се провуку помеђу минских поља, прекинули жичану препреку и упали у предње ровове, где су од стране непријатеља били дочекани јаком ватром из аутоматских оруђа и лаких бацача, што их је приморало на повлачење, имајући 3 рањена друга, који су изнесени.

Наша артилерија дејствовала је на непријатељске положаје између Себауеровог салаша и ловачке куће, Себауеров салаш, салаш А. Сенце и село Ловас. Приликом експлозије наших граната, примећено је групно бежање непријатељских војника, према томе закључили смо да су непријатељу нанесени осетни губици.

Остале јединице наше дивизије, које су у резерви, и даље раде на утврђивању и употпуњавању друге одбранбене линије, као и извођењу војничке обуке према распореду рада.

Наши губици: 3 мртва и 5 рањених (ови мртви су настрадали непажњом обуке на противтенк. бомбама).

Непријатељски губици: 10 мртвих и већи број рањених.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

28 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица, као и артилерије је непромењен.

У току дана била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко дана непријатељ је тукао минобацачком и артилеријском ватром наше положаје I и XIII Бригаде, од правца Грубановљевог салаша, Теларовићевог салаша и северно од ловачке куће, али без ефекта.

У току ноћи упућиване су дуж читавог сектора извиђачке патроле у циљу испитивања непријатељских положаја и у циљу хватања непријатељских војника. За време извиђања примећени су непријатељски војници, где излазе из ровова и постављају жицу. Примећено је да говоре нашим језиком, вероватно је да су усташи били, када су

приметили наше патроле, исти су побегли у ровове. Наши су бацили неколико ручних бомби, а затим се повукли, јер су били дочекани из аутоматских оруђа. Овом приликом заробили су један сандук муниције.

У току дана наша артилерија прецизно је тукла Кнеблов салаш, Салаш А. Сенца, Теларовићев салаш, као и југоисточно од села Мохово. Један бункер је уништен.

Дуж целог фронта наше дивизије врши се и даље утврђивање положаја са маскирањем, а јединице у другој борбеној линији изводе војничку обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 1 мртав и 2 рањена.

Непријатељски губици: непознати.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

29 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије такође је непромењен.

Распоред наше артилерије промењен је утолико што је Противтенковски дивизион, који је био на задатку, поново враћен на своје пређашње положаје.

У току дана била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко дана уочени су мањи покрети непријатеља у групама на простору Раковог, Ф. Сенце, А. Сенце и Вајспертовог салаша.

Преко дана непријатељ није дејствовао артилеријом, док преко ноћи тукао је минобацачком ватром положаје I и XIII Бригаде, али без успеха.

Наша извиђачка одељења упућивана су у правцу непријатеља где је долазило до судара, наши извиђачи били су потпомогнути лакобацачком ватром, док је и непријатељ у одбрани употребљавао исто. У току ноћи упућивана су и минерска одељења у циљу проналаска и вађења непр. минских поља, где су били примећени од стране непријатеља, дочекани јаком непријатељском ватром и принуђени да се повлаче.

Наша артилерија прецизно је тукла непријатељске положаје и његове резерве на Грубановљев салаш и његову околину.

Дуж читавог фронта наше дивизије врши се и даље утврђивање и померање ровова ка непријатељу. Јединице у другој борбеној линији врше обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 2 мртва и 3 рањена.

Непријатељски губици: 7 мртвих и већи број рањених.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Штаб дивизије у Шаренграду.

Време: ведро.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

30 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица и оруђа такође је исти.

У току дана била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко читавог дана било је кретање непријатељских војника од положаја ка Ловасу и обратно у мањим и већим групама.

Преко дана непријатељски бацачи тукли су положаје XIII Бригаде од правца Салаша А. Сенце. У 8.20 часова непријатељ је тукао артилеријом цесту Шаренград — Новак са правца северно од села Ловаса, али без успеха. На сектору I Пролетерске бригаде непријатељ је тукао бацачима од правца к. 128 резерве наше борбене линије.

Преко ноћи непријатељ је покушавао да вади наше мине, али је осујећен, затим је покушавао да поставља бодљикаву жицу испред његових положаја, што му је такође онемогућено.

Наша артилерија тукла је поједине циљеве око Грубановљевог салаша, А. Сенце и Теларовићевог салаша.

Наши тешки бацачи такође су прецизно гађали непријатељске положаје и упоришта, запаливши 2 непријатељска бункера. Такође су испале 2 агитационе мине са најновијим вестима са фронта.

На целом нашем фронту врши се и даље утврђивање, примицање ровова ка непријатељу, а јединице у другој бор-

беној линији врше обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 2 рањена.

Непријатељски губици: 4 мртва и 5 рањених.

Наша авијација на нашем сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

31 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије и артилерије непромењен.

У току [дана] била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко читавог дана непријатељ је вршио такођер у мањим и већим групама, од положаја у правцу села Ловаса и обратно, изгледа да је вршио смену јединица.

Непријатељ је прско ноћи радио на утврђивању својих положаја, покушао да поставља жичане препреке, али он је у томе био осујећен.

Непријатељ је дејствовао бацачима средњег калибра на сектору I Пролетерске бригаде од правца Грчићевог салаша и к. 128, али без успеха.

Данас око 4 часа примећена је једна тенковска колона у јачини од 8 тенкова који су ишли од Товарница за Ловас и затим продужили у правцу наших положаја на сектору XIII Пролетерске бригаде и дошли до Грубановљевог салаша, на којему месту су се задржала два тенка, док су се остали вратили у правцу Мохова. Ова два тенка тукла су наше положаје митраљеском ватром све док су они остали тенкови умакли.

Око 24 часа наишле су пловсће мине Дунавом и код Илока једна је мина ударила у наш шлеп и истог потопила, док друге две које су експлодирале нису имале ефекта.

На целом нашем сектору и даље се врши утврђивање положаја, постављање минских поља и слично, док јединице у другој борбеној линији изводе обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 1 мртав и 4 рањена.

Непријатељски губици нису утврђени.

Наша авијација вршила је извиђање.

Непријатељска авијација: неактивна. %
Време: ведро.
Штаб дивизије у Шаренграду.
(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб
ШЕФ ОПЕРАЦИЈСКОГ ОТСЕКА
капетан,
Милан Павловић
(М. П.)

БР. 115

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВПИКА ШТАБА ПРВЕ
КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ НОВЈ ЗА ПЕРИОД ОД 20 ДО 31
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. бр. сл.
31 марта 1945 год.

Доставља извод из
операциског дневника
у времену од 20—31.
III. 1945.

ШТАВУ ПРВЕ АРМИЈЕ Ј. А.
(ОП. ОТСЕК)

21. III. 1945 г. Бригада се налази на положају: Адашевци,
Моровић и Грк [Вишњићево]. У селу Моро-
вићу са једним дивизионом следећег распо-
реда: један вод са сталном посадом у с. Грку,
са задатком контролисања сектора Сремска
Рача, одржавања везе са нашим деловима
преко р. Саве и контролисања пута Сремска
Рача — Јамена. Са једним ескадроном на

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 9—1/5, к. 256.

положају Батровци — Липовац, са задатком одржавања сталног контакта са непријатељем, затварања свих прилаза из Босутских шума закључно са десном обалом р. Босута.

Са два дивизиона у с. Адашевцима изводи план и програм рада.

На сектору Јамена — Страшинци упућен је један ескадрон да нападне непријатеља који се тамо налази. У координацији овога ескадрона налазила се је једна чета пешадије, која је имала задатак да нападне село Страшинце. Са коте 85 извршено је осматрање непријатељских положаја како би се задатак најлакше и успешније извршио. 18.30 кренули смо на коту 84, где је остао Штаб и превијалиште, док је ескадрон кренуо на задатак којег је извршио у 23.30. Један вод коњаника са извиђачима напао је село Јамену са западне стране, од отпора непријатељског није било ни говора, јер се патрола која се ту налазила повукла. Непријатељска патрола имала је у саставу један моторни бицикл, који је побегао у правцу с. Рачиноваца. Пешадијска чета која је имала задатак да нападне село Страшинце није извршила задатак иако није било непријатељског отпора. Наш ескадрон са задатка из Јамене претресао је и с. Страшинце. У селу није никога било изузев цивила од којих је сазнато да је непријатељ (Черкези) смењен усташама који су се истог дана у 18 часова повукли ка селу Сољанима.

22. III. 1945 г. Бригада се налази на истим положајима, са истим задатком.

Непријатељска извиђачка делатност неактивна, ескадрон који се налази на положајима у с. Батровцима приметио је минирање и горење извесних кућа у истом селу.

23. III. 1945 г. Бригада се налази на истом положају са истим задатком. Патроле ескадрона на положајима долазиле су до самих кућа у с. Батровцима, одакле су добиле ватру због које

Наша артилерија прецизно је тукла непријатељске положаје и његове резерве на Грубановљев салаш и његову околину.

Дуж читавог фронта наше дивизије врши се и даље утврђивање и померање ровова ка непријатељу. Јединице у другој борбеној линији врше обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 2 мртва и 3 рањена.

Непријатељски губици: 7 мртвих и већи број рањених.

Наша авијација на овом сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Штаб дивизије у Шаренграду.

Време: ведро.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

30 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наших јединица и оруђа такође је исти.

У току дана била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко читавог дана било је кретање непријатељских војника од положаја ка Ловасу и обратно у мањим и већим групицама.

Преко дана непријатељски бацачи тукли су положаје XIII Бригаде од правца Салаша А. Сенце. У 8.20 часова непријатељ је тукао артилеријом цесту Шаренград — Новак са правца северно од села Ловаса, али без успеха. На сектору I Пролетерске бригаде непријатељ је тукао бацачима од правца к. 128 резерве наше борбене линије.

Преко ноћи непријатељ је покушавао да вади наше мине, али је осујећен, затим је покушавао да поставља бодљикаву жицу испред његових положаја, што му је такође онемогућено.

Наша артилерија тукла је поједине циљеве око Грубановљевог салаша, А. Сенце и Теларовићевог салаша.

Наши тешки бацачи такође су прецизно гађали непријатељске положаје и упоришта, запаливши 2 непријатељска бункера. Такође су испалене 2 агитационе мине са најновијим вестрша са фронта.

На целом нашем фронту врши се и даље утврђивање, примицање ровова ка непријатељу, а јединице у другој бор-

беној лргаји врше обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 2 рањена.

Непријатељски губици: 4 мртва и 5 рањених.

Наша авијација на нашем сектору није била активна.

Непријатељска авијација: неактивна.

Време: ведро.

Штаб дивизије у Шаренграду.

(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

31 марта 1945 године

Дивизија се налази на истим положајима и просторијама као и претходног дана.

Распоред непријатеља остао је углавном исти.

Распоред наше пешадије и артилерије непромењен.

У току [дана] била је повремена обострана митраљеска, минобацачка и артилеријска ватра. (Делатност извиђачких патрола.)

Преко читавог дана непријатељ је вршио такођер у мањим и већим групама, од положаја у правцу села Ловаса и обратно, изгледа да је вршио смену јединица.

Непријатељ је преко ноћи радио на утврђивању својих положаја, покушао да поставља жичане препреке, али он је у томе био осујећен.

Непријатељ је дејствовао бацачима средњег калибра на сектору I Пролетерске бригаде од правца Грчићевог салаша и к. 128, али без успеха.

Данас око 4 часа примећена је једна тенковска колона у јачини од 8 тенкова који су ишли од Товарника за Ловас и затим продужили у правцу наших положаја на сектору XIII Пролетерске бригаде и дошли до Грубановљевог салаша, на којему месту су се задржала два тенка, док су се остали вратили у правцу Мохова. Ова два тенка тукла су наше положаје митраљеском ватром све док су они остали тенкови умакли.

Око 24 часа наишле су пловеће мине Дунавом и код Илока једна је мина ударила у наш шлеп и истог потопила, док друге две које су експлодирале нису имале ефекта.

На целом нашем сектору и даље се врши утврђивање положаја, постављање минских поља и слично, док јединице у другој борбеној линији изводе обуку, школско и бојно гађање према распореду рада.

Наши губици: 1 мртав и 4 рањена.

Непријатељски губици нису утврђени.

Наша авијација вршила је извиђање.

Непријатељска авијација: неактивна.
Време: ведро.
Штаб дивизије у Шаренграду.
(Секција на којој Дивизија оперише: Вуковар.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб
ШЕФ ОПЕРАЦИЈСКОГ ОТСЕКА
капетан,
Милан Павловић
(М. П.)

БР. 115

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ПРВЕ
КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ НОВЈ ЗА ПЕРИОД ОД 20 ДО 31
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ I КОЊИЧКЕ БРИГАДЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ Н.О.В. ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. бр. сл.
31 марта 1945 год.

Доставља извод из
операциског дневника
у времену од 20—31.
III. 1945.

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ Ј. А.
(ОП. ОТСЕК)

21. III. 1945 г. Бригада се налази на положају: Адашевци, Моровић и Грк [Вишњићево]. У селу Моровићу са једним дивизионом *следећег* распореда: један вод са сталном посадом у с. Грку, са задатком контролисања сектора Сремска Рача, одржавања везе са нашим деловима преко р. Саве и контролисања пута Сремска Рача — Јамена. Са једним ескадроном на

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног историског института под рег. бр. 9—1/5, к. 256.

положају Батровци — Липовац, са задатком одржавања сталног контакта са непријатељем, затварања свих прилаза из Босутских шума закључно са десном обалом р. Босута.

Са два дивизиона у с. Адашевцима изводи план и програм рада.

На сектору Јамена — Страшинци упућен је један ескадрон да нападне непријатеља који се тамо налази. У координацији овога ескадрона налазила се је једна чета пешадије, која је имала задатак да нападне село Страшинце. Са коте 85 извршено је осматрање непријатељских положаја како би се задатак најлакше и успешније извршио. 18.30 кренули смо на коту 84, где је остао Штаб и превијалиште, дочим је ескадрон кренуо на задатак којег је извршио у 23.30. Један вод коњаника са извиђачима напао је село Јамену са западне стране, од отпора непријатељског није било ни говора, јер се патрола која се ту налазила повукла. Непријатељска патрола имала је у саставу један моторни бицикл, који је побегао у правцу с. Рачиноваца. Пешадијска чета која је имала задатак да нападне село Страшинце није извршила задатак иако није било непријатељског отпора. Наш ескадрон са задатка из Јамене претресао је и с. Страшинце. У селу није никога било изузев цивила од којих је сазнато да је непријатељ (Черкези) смењен усташама који су се истога дана у 18 часова повукли ка селу Сољанима.

22. III. 1945 г. Бригада се налази на истим положајима, са истим задатком.

Непријатељска извиђачка делатност неактивна, ескадрон који се налази на положајима у с. Батровцима приметио је минирање и горење извесних кућа у истом селу.

23. III. 1945 г. Бригада се налази на истом положају са истим задатком. Патроле ескадрона на положајима долазиле су до самих кућа у с. Батровцима, одакле су добиле ватру због које

су биле принуђене да се повуку. На осталом делу сектора промена није било.

24. III. 1945 г. Бригада се налази на истом положају са истим задатком. У присуству једнога члана Штаба извршена је смена дивизиона на положају. У току ноћи извиђачко одељење добило је задатак да извиди непријатеља у Батровцима, одељење је добило јаку ватру и место где се одељење налазило непријатељ је тукао са бацачима, тако да одељење није могло да изврши свој задатак, али је положај одржало.
25. III. 1945 г. Бригада на истом положају са истим задатком. Извиђачки вод у саставу са извиђачима VI Дивизије запосели су пут испред с. Страшинаца на ивици шуме. У 11 часова наишао је непријатељ јачине 100 војника и 6 натоварених коња са тешким оружјем кроз шуме где га се није очекивало, тј. где никада досада није пролазио, тако да се нашао нашем воду за леђима. Приметили су га извиђачи VI Личке дивизије који су били иза наших леђа, отворили ватру на њега и самим тим упозорили наш вод да се непријатељ налази иза леђа. Непријатељ је одмах стрелачким стројем наступао бројно надмоћнији те је наш вод био присиљен да се повуче преко брисаног простора, где нам је један од извиђача рањен, кога су другови изнели из борбе. Непријатељски губици према подацима који су осмотрени: 4 погинула, међу којима је један официр који је ишао испред колоне гологлав са догледом. Ова четири губитка по непријатеља нанета су брзим и изненадним дејством аутоматског оружја. На сектору Батровци — Липовац непријатељ неактиван.
26. III. 1945 г. Бригада на истим положајима са истим задатком. У правцу села Батроваца вршили смо извиђачку службу. Непријатељ је из села реагирао јаком ватром. На сектору Страшинци — Јамена непријатељ је неактиван. •

27. III. 1945 г. Бригада на истим положајима са истим задатком. Непријатељ је на целом сектору неактиван, примећују се слабе патроле које упућује на извиђање.

28. III. 1945 г. Бригада на истим положајима са истим задатком. Дивизион који се налази на положају*Батровци — Липовац упутио је један вод у 3 часа према шуми Спачва са задатком да непријатељу направи заседу који са патролама свакога јутра крстари. Непријатељ је раније посео поменути шуму и сачекао наш вод на блиском отстојању и отворио ватру. Јачина непријатеља била је око 50 војника, наш вод примио је борбу, а доцније добио и појачање, борба је трајала до 11 часова.

Исход борбе: Непријатељски губици: 2 мртва и неутврђени број рањених. Наши губици: 1 погинуо.

На положају код ове шуме непријатељ је остао све до саме ноћи, у садејству једне пешадијске чете наш дивизион извршио је енергичан и жесток напад, непријатељ је без отварања ватре повукао се до центра села Батроваца у своје бункере одакле је дао јачи одпор. На сектору Страшинци — Јамена непријатељ је неактиван.

29. III. 1945 г. Бригада је на истим положајима са истим задатком. Непријатељ је на целом сектору неактиван.

30. III. 1945 г. Бригада на истим положајима са истим задатком. Непријатељ неактиван на целом сектору. Наше извиђачке патроле врше извиђање у правцу Јамене и Страшинаца, где се од мештана добију подаци да с времена на време навраћају усташе у ова села.

31. III. 1945 г. Бригада на истим положајима са истим задатком. Непријатељ неактиван. Упућене су патроле у Сремску Рачу, Јамену и Страшинце које се још нису вратиле те са тог сектора немамо података. На сектору Ба-

тровци — Липовац такођер упућене су изви-
ђачке патроле које су у заседи на коти 83.
Подата,ка још немамо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Комесар, мајор:
[потпис нечитак]

Командант, мајор
Срећко Стојадиновић

БР. 116

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДВА
ДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 21 ДО 3
МАРТА 1945 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
XXI СРПСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ПРВЕ АРМИЈЕ
Оп. бр. 38
1 априла 1945 г.

Доставља извод из опера-
циског дневника у време-
ну од 21 до 31 марта 1945

ШТАБУ ПРВЕ АРМИЈЕ
(Оперативни отсек)

Доставља се извод из операциског дневника ове диви-
зије у времену од 21 до 31 марта ове године у следећем:

21 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

У току дана извршено је пребацивање наше IV бри-
гаде преко Дунава из Бачке Паланке за Илок, која је сме-
штена у село Сот, продуживши одмор, уређење спреме
дотеривање исте у исправно стање.

Код осталих јединица ове дивизије продужен је ра-
на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца п
предвиђеном наставном плану и програму — пре подне: пе

¹ Оригинал, писан на машини, налази се у Архиву Војног
историског института под рег. бр. 9—1/5, к. 256.

шадиско егзерцирно правило, борбена обука, обострани рад бригада са извођењем напада—одбране, отступања и гоњења непријатеља. Основ рада, поред обуке бораца, је оспособљавање нижих руководилаца у командовању својим јединицама. По подне политички часови.

Артилериска бригада и тешки дивизион ове дивизије на положају придодати XI дивизији.

Током дана повремена артилериска ватра са наше и непријатељске стране у смислу уракливања циљева.

Нарочита активност од стране непријатеља није била.

Непријатељу нанесени губици од стране наше артилериске ватре непознати.

Губитака у току дана није било.

Рад авијације: око 8 часова наша авијација вршила је извиђачку делатност, а око 9 часова по повратку са извиђања митраљирала с. Товарник око цркве.

Непријатељска авијација се није појављивала,

Време ведро — сунчано са поветарцем.

Штаб дивизије у Илоку.

22 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Пре подне спрема јединица Дивизије за извршење покрета и поседање положаја.

По подне, према наређењу Армије Оп. бр. 105 од 20 марта тек. године², по извршеном покрету око 20 часова смењена је XI од стране ове дивизије на сектору: западно, од к. 141, јужно, од северне ивице шуме за 70 метара, везујући се са 1-вом пролетерском дивизијом, па улево преко комуникације Шид — Товарник до Корови, везујући се са У1-том пролетерском дивизијом.

Сектор поседнут са две бригаде: У-та западно од к. 141 за 70 метара па улево до к. 114, везујући се својим десним за лево крило 1-ве пролетерске дивизије. Штаб бригаде налази се на Габрићевом салашу, а команда позадине у с. Бикићу.

XXX1-ва бригада од к. 114 па улево преко к. 98, комуникације Шид — Товарник, до проеторије Корови, везујући се својим левим за десно крило VI-те пролетерске дивизије. Штаб бригаде налази се у Шиду, а команда позадине у с. Гибарцу.

IУ-та бригада, као дивизиска резерва, смештена је у с. Беркасову са штабом и оеталим деловима, користећи куће испод шуме Опаленик, а команда позадине у с. Соту.

² Види док. бр. 102.

Артилериска бригада налази се на положају сектора ове дивизије са штабом у с. Беркасову, а команда позадине у с. Соту.

Тешки дивизион у с. Беркасову и положајима северно од њега, оријентисан оруђима правцем с. Ловас — Товарник.

Инжињериски батаљон Дивизије смештен је у Шиду.

У току ноћи по извршеној смени активан рад извиђачких патрола.

У току дана дејство наше артилерије повремено, у смислу ураклањања непријатељских циљева.

Непријатељска артилерија са 12 граната тукла је наше артилериске положаје, имала подбачај.

Непријатељски губици тучењем наше артилерије непознати.

Губитака у току дана нисмо имали у људству и материјалу.

Рад авијације: наша авијација надлетала је позадину и напала непријатељске положаје позади с. Товарника.

Непријатељска авијација се није појављивала.

Време: дан сунчан и топао.

Штаб дивизије са осталим приштапским деловима налази се у с. Беркасову, а команда позадине Дивизије у с. Соту.

23 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени, тј. налазе се: к. 141 — Трунићев салаш — Грчићев салаш — Козјаков салаш — к. 92 — Забрана — Борис — преко комуникације Шид — Товарник — к. 81 и даље испред положаја У1-те пролетерске дивизије.

Распоред наших пешадиских и артилериских јединица непромењен.

Непријатељ у току дана повремено дејствовао артилериском паљбом испред положаја ХХХ1-ве бригаде, имао пребачај.

Дејство наше артилерије: батерија 122 мм. дејствовала на Грчићев салаш и циглану позади с. Товарника, где је после овог гађања више од три сата горела ватра. Исто тако батерија ЗИС извршила је коректуру на Трунићев салаш.

Од стране наших пешадиских јединица на положају вршени су напади мањим одељењима, као и ватреним појединачним дејством ради откривања непријатељских положаја и распореда непријатељског аутоматског оружја. Непријатељ није реагирао на нашу ватру.

Непријатељу уколико су нанесени губици непознати.

Губитака у људству и материјалу нисмо имали, сем једног лакше рањеног од метка који је експлодирао у запаљеној слами.

Рад авијације: наша авијација извиђачког типа надлетала је околину с. Товарника и изазвала јаку реакцију противавионске одбране из лаких оруђа, исто тако далеко у позадини непријатеља чуле су се експлозије зрна противавионске одбране и бомбардовања. Није примећен број апарата који је вршио бомбардовање и резултат овог.

Непријатељска авијација се није појављивала.

Врши се преуређење положаја и фортификациски радови.

1У-та бригада као дивизиска резерва продужила је рад на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца — пре подне: ратна служба, обезбеђење батаљона у наступном маршу, рад прихватнице, предњег одељења, патрола претходница при наиласку на јачег непријатеља; — по подне: припрема за извршење школског и бојног гађања.

Код осталих јединица Дивизије занимање и рад вршен је по могућностима које су им стојале на расположењу.

Време ведро са поветарцем.

Штаб дивизије у с. Беркасову.

24 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени.

Наши положаји промењени утолико што се извршило поседање дубинског система са појединим деловима. Положаји углавном непромењени.

Распоред артилериских делова Дивизије непромењен.

У времену од 0 часова до јутра и од 20—23 часа ноћи активан рад наших извиђачких делова на левом крилу (XXXI-ве бригаде) у циљу извиђања непријатеља, при чему су нађена непријатељска минска поља и извађено од стране пионирских јединица ове дивизије 54 пешадиске нагазне мине. На ватру наших делова непријатељ није одговорио. Наређено је једницама долазак њихових делова до непосредног сусрета са непријатељем.

Наша артилерија дејствовала на непријатељску батерију, а по извршеној коректури са три гранате ућуткала непријатељску артилерију, која је гађала наш тешки дивизион.

Непријатељска артилерија дејствовала је од 16 и 30 ч. и избацила неколико зрна на наш II дивизион. Исто тако

дејствовала је на осматрачнице I и II батерија тешког дивизиона са три зрна.

Непријатељ је избацио неколико граната из бацача на око 100 метара позади наших пешадиских положаја.

Губитака у људству и материјалу немамо.

Непријатељу вероватно нанесени губици, али непознати.

Рад авијације: у 11,05 часова два наша авиона прелетали су с. Товарник правцем исток—запад, а по извршеном извиђању сдлетели правцем север. У дубокој непријатељској позадини чула се експлозија авионских бомби, по чему се утврдило дејство наше авијације.

Непријатељска авијација се није појављивала.

IУ-та бригада у току дана вршила је школско—бојно гађање из пушака и аутомата. Резултат гађања добар.

Остале јединице према могућностима и времену радиле су на војно-политичком уздизању бораца и руководилаца по рововима и заклонима.

Нарочитих промена у току дана није било.

Време лепо.

Штаб дивизије у с. Беркасову.

25 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени.

Распоред наших положаја промењен. У потпуности недовршена линија Грчићев салаш — к. 100 — к. 91, пресек комуникације Шид —• Товарник испред к. 87 за око 500 метара, делимично поседнуте. Завршетак ове линије извршиће се у току наредне ноћи, а уједно и поседање у потпуности ове линије. На 1,10 м. дубине копања појавила се вода, те ће стога закони за сада бити ископани до 1 метра дубине, а опадом воде продужиће се продубљивање.

Распоред наше артилерије делимично промењен. I дивизион са две батерије топова 76 мм. распоређен је, на просторији у рејону к. 140 и јужније од ове коте код слова „ш" од [натписа] Кљештевица.

Противвблска батерија распоређена на широком растојању од к. 115 према југу. Остале јединице на старом положају.

При привлачењу јединица ради извођења фортификациских радова око прављења и поседања новоодређене линије положаја два друга из XXXI-ве и један из У-те бригаде наишли су на мине које су их експлодирањем лакше раниле, а уједно одале прилазак наших делова, нашта је непријатељ отворио ватру. Непријатељском ватрсом рањено

је 5 другова, међу којима и један командант батаљона који је упућен у болницу. Другови су просечно лакше рањени, сем два теже. Фортификациски радови су извођени под истуреним претстражарским деловима, који су штитили рад око утврђивања.

Дејство наше артилерије било је повремено, у циљу узнемиравања непријатеља.

Непријатељска артилерија тукла је у 7,50 ч. и 9,10 ч. положаје тешког дивизиона. Једном гранатом погодила зграду где се налази Штаб. Штете није било.

Радам извиђачких делова XXXI-ве бригаде и извиђачком четом ове дивизије извађено је 87 пешадиских нагазних мина међу којима и противтенковске при наиласку на непријатељска минска поља.

Непријатељу нанесени губици, али непознати.

Наши губици: укупно рањених 8 другова, међу којима два лакше. Губитака у материјалу нисмо имали.

Рад авијације: у 0,40 ч. један непознати авион прелетео је правцем Товарник — Шид. Углавном авијација неактивна.

Непријатељска авијација се није појављивала.

IУ-та бригада и пратећа чета ове дивизије продужиле су и данас школско и бојно гађање. Резултат добар. Код осталих јединица продужен је рад од јучерашњег дана на војно-политичком уздизању бораца и руководиоца.

26 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени.

Наши положаји промењени утолико што су коначно поседнуте поред главне и новоутврђене линије по примљеном наређењу од стране армије по секцији. На сектору наше V бригаде западно од к. 141, па улево до к. 114, фортификациски радови су у потпуности завршени, ископане саобраћајнице, заклони у рововима, а испред ове линије претстражарски ровови. Код наше XXXI-ве бригаде, услед воде која је даљњим фортификациским радовима у правцу; к. 87 избила на дубини од 30 см. на појединим местима, израђени су заклони за став лежећи, а сама линија узета као претстражарски положај, док је позади ове, на око 1 километар источно од к. 87, трасирана новопостављена линија положаја.

Распоред артилериских једница Дивизије непромењен.

У току ноћи активан рад наших извиђачких делова, који су се сукобили са непријатељским патролама. У току ноћи приметио се такође активан рад непријатељских изви-

ђачких патрола и то у међупростору новоутврђене линије и непријатељских положаја. Током ноћи била су 4 сусрета са непријатељским патролама. Извлачење својих патрола непријатељ је потпомагао ватром са Козјаковог салаша.

Дејство артилерије: шеста батерија I дивизиона извршила је проверу елемената на циљ НЗО „С" — утрошене су 4 гранате 76 мм; IV батерија II дивизиона дејствовала је на циљ 206, а поред овог и нови циљ Бр. 904 (Грчићев салаш). Нови циљ уракљен. Гађање је вршено по наређењу команданта Дивизије. При тучењу Козјаковог салаша примећено је да су два Немца летела у ваздух и напуштање истог од стране непријатеља.

Непријатељска артилерија повремено дејствовала испред положаја наших пешадиских делова у 16,45 часова. Имала подбачај.

Радам извиђачких делова извађене су 32 противтенковске непријатељске мине. Непријатељ повремено врши поуну својих минских поља, које наше јединице непрестано ваде.

Наши губици: два рањена, од којих један теже при сусрету са непријатељским патролама.

Непријатељу вероватно нанети губици, али непознати.

Рад авијације: у 13,40 часова у великој даљини чуло се бомбардовање у два таласа правцем северозападно од Товарника. Од извиђачких апарата примећен је један наш авион.

Непријатељска авијација се није појављивала.

IУ-та бригада током дана продужила је својим деловима школско-бојно гађање. Успех добар. Остатком којим су извршили гађање рађено је пешадиско егзерцирно правило, борбена обука: напад четама појединачно на утврђену лршију непријатељског положаја, заузеће линије, гоњење непријатеља и предаја рапорта по свршетку борбе.

Са осталим јединицама рађено према могућству и времену.

Време ведро, без ветра.

Штаб дивизије налази се у с. Беркасову.

27 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени.

Распоред наших положаја непромењен. Распоред артилериских јединица и осматрачница непромењен.

У току ноћи активан рад извиђачких патрола јединица, при чему су се сусреле код Нешковићевог салаша са непријатељским патролама, који је такође пошао са наме-

ром извиђања. Резултат, откривена су два непријатељска митраљеска гнезда.

Наша артилерија у току дана повремено дејствовала на непријатељске положаје (по оријентирима и митраљеским гнездима), резултат гађања добар, у смислу ураклавања.

Непријатељска артилерија у мањем обиму активна, избацила неколико граната на наше предње пешадиске положаје, имала подбачај.

По траси којом се сагласи командант Дивизије и штабови бригада у току ноћи почело се са изградом фортификациских радова. Нова траса постављена је од к. 100 продужујући правцем јужно — левом крилу положаја и ухваћена веза са У1-том пролетерском дивизијом. Померање линије извршено је услед подводног терена, где је вода на појединим местима избила на 30 см. дубине, а неким стојала на површини земље, те је с тим раније дата линија од стране армије узета као претстражарска, а новопостављена за главну линију положаја.

Губици: наш један друг рањен од непријатељског бацача.

Непријатељу нанесени губици, али непознати.

Рад авијације: ваздушну зону нашег противавионског дивизиона у 14 и 20 часова прелетело је 5 авиона непознате народности. Пре подне у 9,45 часова дејство наше авијације било је у позадини непријатеља, где су се чуле експлозије североисточно од Товарника у три таласа.

Непријатељска авијација се није појављивала.

У 0,10 часова чула се моторизација на непријатељској страни путем с. Илинци — Товарник.

1У-та бригада и данас је изводила школско-бојно гађање. Резултат гађања добар. Јединице ове бригаде које су свршиле гађање радиле су пешад. егзерцирно правило, стројева обука → престројења четом, захођења и паљбе. По подне политички часови.

Код осталих јединица Дивизије радило се на положају и држани часови из наставе гађања о плану ватре, дисциплини ватре, уочавању, означавању и избору циљева. На самом положају направљена су копањем у дубину места за држање часова и конференција, а ради заклона од непријатељске евентуалне артилериске ватре.

Време облачно.

Штаб дивизије у с. Беркасову.

28 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји без промене. Последња два дана примећен је активнији рад непријатеља на утврђивању јужно од Козјаковог салаша, у дубини око 400 метара.

Наши пешадиски и артилериски положаји непромењени, с тим што се и даље утврђују, ради се на склоништима, саобраћајницама, осматрачницама и т. д.

На нашем левом крилу сектора, услед мочварног терена, где вода стоји на површини, морало се отступити од постављене линије за око 1 километар, т.ј. од к. 87 источно, затим преко пруге Шид — Товарник ухваћена је веза са У1-том пролетерском дивизијом, која је скренула за око 500 метара североисточно, те се овим добила фланкирајућа — уздужна ватра испред наших положаја. Траса је постављена на лицу места између чланова наше и У1-те пролетерске дивизије, јер се заиста није могло друкчије поступити.

На сектору наше У-те, левом, и сектору XXXI-ве бригаде, десном крилу, непријатељ је у 22 часа покушао са насилним извиђањем са две групе од око 30—40 војника, али је дејством наше артилерије са неколико граната и претстражарским деловима одбијен. Током целе ноћи јак рад извиђачких патрола.

Наша артилерија повремено дејствовала у циљу узнемиривања непријатеља током дана. У току ноћи дата је узбуна артилериским јединицама због намере непријатељског извиђања, и батерије топова ЗИС гађале су 7 минута т.ј. до одбијања непријатеља. Претпоставља се да је непријатељ имао намеру ширег извиђања. Резултат артилериског гађања одличан.

Непријатељ, артилериском и бацачком ватром тукао наше пешадиске положаје, али је имао пребачај и подбачај на нашем левом крилу сектора.

Губици: наша три друга рањена од којих један теже. Два друга рањена непријатељском митраљеском ватром, а један теже нехотице од свог друга коме је бомба испала из руке.

Непријатељу нанеени губици, али непознати.

Рад авијације: у 17 часова чуло се бомбардовање западно од с. Товарника, у више таласа. У 18,05 часова, далеко западно од Товарника, бомбардовање у више таласа. Изазвана је непријатељска противавионска одбрана, јер се чула експлозија граната и бомби.

Непријатељска авијација се није појављивала.

Веза десно са Првом пролетерском дивизијом пешачким рововима, а тако исто и на десном⁸ крилу са У1-том пролетерском дивизијом.

У-та бригада: продужетак школског — бојног гађања са пушкама и аутоматским оруђима. Остали делови који су вршили гађање радили су: наоружање, опис бацача и опис нишанских справа код бацача М. 38 и 40/50 мм. са пропитивањем.

Код осталих јединица продужетак рада од јучерашњег дана.

Време лепо.

Штаб дивизије у с. Беркасову. '

29 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Распоред непријатељских положаја непромењен.

Распоред наших пешадиских и артилериских делова на положају непромењен.

У току ноћи активан рад извиђачких делова на целом сектору. Са непријатељске стране чуло се тихо довикивање „Иване — Мустафа“, по чему се закључило да поред Немаца има усташа и муслимана. Пронађен је леш убијеног немачког војника, који је убијен прошле ноћи током непријатељског насилног извиђања, а припада 965 регименти, 41 тврђавске дивизије Менцел Велнер, подофицир.

Наша артилерија повремено дејствовала на непријатељске положаје по раније израђеним оријентирима. Резултат гађања добар.

Непријатељ у току дана и ноћи неактиван, сем што је из ровова отварао ватру на наше извиђачке делове бацачима и митраљезима.

Од стране наших извиђачких делова пронашла су се нова непријатељска минска поља и већи број како пешадиских тако и противтенковских мина извађен и постављен испред наших положаја који се утврђују.

На десном крилу нашег положаја (V Бригаде) примећено је постављање минских поља од стране непријатеља, којом је приликом тучен минобацачком и митраљееком ватром, у циљу ометања рада.

Испред наших положаја и даље се постављају минска поља.

Губици у људству: једног друга рањеног од непријатељске митраљееке ватре, који је себе изложио, и поред

⁹ Омашка. Треба: на левом.

строге контроле и указивања, непријатељској ватри, а касније од добивене ране умро. Губитака у материјалу немамо.

Вероватно нанесени губици непријатељу, али непознати.

Рад авијације: наша авијација извиђачког типа у 10,24 часова надлетала је околину с. Товарника, митраљирала и бомбардовала непријатељску позадину. Резултат и место бомбардовања непознати. У 16.30 часова један извиђачки авион надлетао је непријатељске положаје и продужио ка северу.

Непријатељска авијација се није појављивала.

Веза десно са 1-вом и лево са У1-том пролетерском дивизијом редовно се одржава.

IV Бригада: као дивизијска резерва јуче је завршила гађање пушкама и аутоматима. Резултат гађања добар. По подне приступило се чишћењу оружја, уређење спреме и дотеривање исте у исправно стање.

Код осталих јединица рад на војном и политичком пољу, теорних часова из наоружања по предвиђеном плану и програму..

Остало све без промене.

Време: Повремено облачно.

Штаб дивизије у с. Беркасову.

30 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени.

Распореди наших пешадиских и артилериских јединица непромењени.

Распореди осматрачница, како штаба бригаде, штаба дивизије, тако и артилериских јединица, непромењени.

V току ноћи активан рад извиђачких патрола како наших тако и непријатељских, било је више сусрета у току ноћи где је долазило до минобацачке и митраљеске ватре.

Дејство наше артилерије: I дивизион око 17 часова на циљ 831 (гробље), на непријатељску пешадију која се укупавала избацила је неколико граната, погоци су били одлични, непријатељски војници су напустили ровове и у паничном бекству побегли према с. Товарнику. Насигурно се може рећи да је непријатељ претрпео губитке у људству. Избачено 10 граната.

Бацачи артилерије пешадиских бригада повремено дејствовали на непријатељске положаје ради узнемиравања непријатеља.

Непријатељ у току дана није тукао артилериском ватром, сем минобацачком, избацивши неколико мина на наше пешадиске делове у рововима, али је тукао далеко позади положаје без икаквог циља.

При извиђању наших делова наишло се на непријатељска минска поља и извађено три комада „Шток“ пешадиских мина. Предузете су мере за даље вађење.

У току ноћи продужило се са утврђивањем линије и извођењем фортификациских радова, нарочито склоништа за људство. Такођер ее продужило са постављањем минских поља и жичане препреке испред новоутврђене линије.

Губитака у људству и материјалу нисмо имали.

Непријатељу нанесени губици: 2 мртва и 1 рањен, а претпоставља се као сигурно да су непријатељу нанесени већи губици.

Рад авијације: у току јучерашњег дана, ваздушном зоном ове дивизије, пролетела су три руска апарата у смислу извиђања, касније се чула експлозија граната и бомби од бомбардовања далеко у позадини непријатеља.

1У-та бригада: по завршеном школском бојном гађању продужило се до 10 часова са чишћењем оружја, а потом прегледом. Од 10 часова настава за гађање: оцена отстојања помоћу ока преношењем основице за блиска, средња и даљња отстојања.

Остале јединице изводиле су наставу према могућностима и времену.

Нарочитих промена у току дана није било.

Време ведро са јаким ветром.

Штаб дивизије налази се у с. Беркасову. •

31 МАРТ 1945 ГОДИНЕ:

Непријатељски положаји непромењени. Примећена је једна група непријатељских војника који су се укопавали на путу Товарник —• Сотин око 800 метара од Товарника, често су се пребацивали по три-четири војника у засеок северозападно од Товарника.

Распоред наших положаја пешадиских и артилериских, а тако исто осматрачница непромењен.

У току ноћи рад извиђачких патрола мањег обима, где су се патроле често сусретале са непријатељем који је такође полазио у извиђање, али одбијен нашим патролама и људством са претстраже.

Наша артилерија, као и минобацачи пешадиских бригада, дејствовали су повремено на непријатеља у циљу узнемиравања.

Непријатељска артилерија није дејствовала, сем минобачачима на наше пешадиске положаје са око 15 граната, имала подбачај.

При ноћашњем извиђању наишло се на непријатељска минска поља одакле су мине вађене и постављане испред наших положаја.

Наши губици: један мртав и два лакше рањена — при извиђању непријатеља.

Непријатељски губици: један мртав војник и један коњ ватром наше пешадије из снајперки са претстражарских положаја.

Дејство авијације: наша авијација извиђачког типа — два апарата извиђали непријатељске положаје од Товарника ка северу, којом приликом је тукла непријатељске положаје од Козјаковог салаша према северу митраљеском ватром. У 14,30 часова поново су се појавили апарати изнад Товарника у правцу севера, што је изазвало реакцију непријатељске противавионеке одбране лаким оружјем.

Непријатељска авијација се није појављивала.

1У-та бригада: пешадиско егзерцирно правило кретања јединица под даљном непријатељском ватром, даљном пешадиском ватром, средњом и блиском пешадиском ватром, са по-степеним развијањем јединица из колона у фронтоне и прелазак у стрељачки строј, завршавајући нападом на непријатеља, заузећем његовог положаја и гоњењем непријатеља. По завршеном раду предаја јединица и рапортирање. По подне политички часови.

Код осталих јединица рад по наставном плану и програму према времену и могућностима.

Време лепо.

Штаб дивизије налази се у с. Беркасову.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар ппуковник,
М. Јовановић

Командант ппуковник,
Владо М. Бајић

Начелник мајор,
Мил. Максимовић

(М. П.)

РЕГИСТАР

А

- Адамовић Триво — 306
 Адашевди (с.) — 69, 82, 101, 151, 159, 190, 195, 309
 Александер Харолд (Alexander Harold M Zjg), брит. ген. — 378
 Апшевци (с.) — 25, 126, 190
 Армије ЈА:
 — Прв^а — 25, 26, 28, 41, 42, 53, 61, 63, 67—69, 75, 76, 80, 82, 86, 89, 92, 94, 96, 98, 101, 102, 105, 114, 117, 125, 126, 128—130, 132, 133, 138, 147—149, 151, 153, 157, 178, 180, 181, 183, 185, 190, 191, 195, 196, 198—202, 212—214, 217, 227, 236, 243, 245—247, 255, 257, 259, 261, 262, 264, 265, 267, 268, 272, 274, 276, 283, 285, 289, 293, 295, 301, 303—305, 307, 309, 311, 313—315, 317, 318, 320—322, 324—326, 328, 331, 332, 334, 335, 337, 338, 340—348, 350, 375, 377, 381, 387, 389, 397, 402, 404, 406, 407, 409, 411—413, 422, 424, 426—428, 430, 431, 434, 439, 445, 450, 554, 455
 — Друга — 27, 41, 293, 294, 386
 — Трећа — 41, 310, 386, 430

Б

- Бабин Дол — 136, 366, 395
 Бабић Радомир — 433
 Бајић Владо — 147, 388, 423, 466
 Бања Ковиљача — 293
 Бапска — види Бапска Новак
 Бапска Новак (с.) — 13, 77, 82, 93, 101, 110, 136, 138, 149, 179, 182, 183, 184, 229—231, 309, 408, 415, 445

- Бараковина (с.) — 355
 Батаљони ЈА:
 — Инжињерски Прве пролетерске дивизије — 275, 375
 — Медицинско-санитетски Прве пролетерске дивизије — 274, 275, 375
 — Противавионски Прве пролетерске дивизије — 375
 — Инжињерски Друге пролетерске дивизије — 287
 — Медицинско-санитетски Друге пролетерске дивизије — 257
 — Инжињерски Пете ударне дивизије — 437
 — за везу Пете ударне дивизије — 437
 — Инжињерски Једанаесте ударне дивизије — 14, 112, 113, 419, 420
 — *Медицинско-санитетски* Једанаесте ударне дивизије — 14, 112, 113, 139, 140, 142, 143
 — Инжињерски Двадесет прве ударне дивизије — 237, 239—242, 262, 270, 366—369, 371—374, 456
 — Медицинско-санитетски Двадесет прве ударне дивизије — 262, 423
 — Противавионски Двадесет прве ударне дивизије — 237, 239—242, 366—368, 370, 371, 374
 Батровци (с.) — 25, 28, 152, 196, 201, 202, 260, 295, 296, 301, 302, 326, 327, 333, 335, 389—391, 451, 452
 Бачинци (с.) — 112, 138, 181
 Бегово Поље — 358
 Бена (брдо) — 122
 Београд — 206, 207
 Берак (с.) — 51, 65, 69, 89, 120, 157, 167, 173

- Беркасово (с.) — 13, 82, 101, 122, 141, 179, 185, 186, 309
- Бијелина — 26, 28, 152, 356, 357, 359, 434
- Бингула (с.) • — 73
- Бјелошка Махала (с.) — 358
- Богатић — 267
- Божановићев стан — 16
- Божовић Часлав — 14, 37, 113, 421
- Бокшић (с.) — 63
- Босут (р.) — 7, 16, 21, 23, 47—50, 56, 62, 101, 152, 157, 158, 160—163, 165, 224, 264, 342, 406
- Босутске шуме —• 20, 21, 151, 152, 192
- Брадарица (ш.) — 157, 158
- Брајовић Божидар — 288, 293, 295
- Брањвина (ш.) — 358
- Брањвина слш. — 122
- Брањево (с.) — 354
- Брег (канал) — 391
- Бригада ЈА:
- Артиљерска Прве пролетерске дивизије — 46, 47, 49, 120, 123, 130, 182, 185, 190, 195, 203, 246—254, 270, 274, 284, 285, 328, 333, 342, 345—347, 379, 408, 411, 413, 439, 440
 - Прва пролетерска Прве пролетерске дивизије — 22, 23, 46—51, 63—65, 74, 86—92, 109, 120, 122, 130, 148, 154, 158, 160, 166, 172, 175, 185, 187, 201, 245, 246, 248—250, 253, 270, 274, 275, 280, 281, 283—285, 317, 375, 407, 408, 411, 413, 414, 416, 422, 439, 441—449
 - Трећа крајишка Прве пролетерске дивизије — види Трећа пролетерска Прве пролетерске дивизије
 - Трећа пролетерска Прве пролетерске дивизије — 46, 47, 49, 51, 54, 65, 73, 86, 88—92, 109, 120, 121, 148, 158, 159, 161, 163—166, 172, 185, 187, 198, 203, 225, 245—248, 251, 254, 270, 274, 275, 279—281, 284, 285, 317, 322, 375, 408, 411, 413, 415, 439
 - Осма црногорска Прве пролетерске дивизије — 46, 47, 49—52, 63, 65, 66, 73, 87, 89—92, 108, 109, 124, 126, 148, 149, 154, 157, 161, 163, 167, 173, 178, 185, 187, 245, 246, 248—250, 252, 253, 257, 258, 262, 270, 275—278, 280, 282, 284, 285, 322, 367, 375—377, 412, 419, 420
- Тринаеста пролетерска Прве пролетерске дивизије — 46, 48—51, 64, 66, 74, 89—92, 109, 121, 122, 149, 158, 167, 178, 185, 187, 193, 245, 246, 248—250, 270, 274, 276, 278—285, 375, 408, 411, 413, 414, 439, 441—443, 445—449
 - Италијанска Прве пролетерске дивизије — 46, 49—51, 63, 65, 74, 89, 90, 119, 120, 149, 158, 163, 167, 178, 185, 187, 245, 246, 250, 257, 258, 270, 274—278, 281, 282, 284, 285, 319, 375, 408, 411, 413, 439
 - V Друга пролетерска Друге пролетерске дивизије —• 93, 94, П0, 111, 188, 193, 206, 208—211, 213, 214, '217—219, "234, 239, 287, 292—294, 349—364"
 - ^^Трећа српска Друге пролетерске дивизије — 93, 95, 111, 188, 193, 198, 201, 203, 206, 208—211, 213, 214, 217—220, 287, 291, 293, 294, 350—364
 - V Четврта пролетерска Друге пролетерске дивизије — 93, 94, 110, 111, 128, 184, 188, 193, 197, 203, 206, 208—211, 213, 214, 217—220, 286, 287, 291, 294, 349—365
 - V Шеста српска Друге пролетерске дивизије — 205, 210, 212, 286, 287, 291, 295, 352, 353, 355—359, 361—365
- Артиљерска Пете ударне дивизије — 12, 30, 94, 194—195, 197, 316, 319, 320, 431, 437, 438
 - Прва југословенска Пете ударне дивизије —• 11, 12, 18, 30, 69, 71, 77, 78, 96—98, 156, 159, 161, 169, 179, 184, 185, 289, 332, 426, 428, 432, 438
 - Прва крајишка Пете ударне дивизије — 11, 12, 71, 76—78, 96, 138, 156, 161, 179, 184—186, 188, 289, 396, 413, 432, 438
 - Четврта крајишка Пете ударне дивизије — 11, 30, 69, 71, 77, 78, 96—98, 156, 159, 161, 170, 171, 179, 188, 192, 289, 327, 338, 343, 373, 396, 413, 428, 431, 438

- Десета крајишка Пете ударне дивизије — 11, 12, 30, 71, 76—78, 96—98, 138, 166, 159, 161, 167, 179, 184—186, 188, 231, 289, 327, 373, 396
- Артиљериска Шесте пролетерске дивизије — 202, 312, 313, 316, 318—321, 323, 324, 333, 335—337, 339, 340, 397—401
- Прва личка Шесте пролетерске дивизије — 70, 129, 153, 158, 159, 161, 163, 165, 174, 175, 182, 184, 186, 188, 194, 197, 200, 259, 265, 266, 307, 311, 313, 315, 317, 324, 328, 337—339, 397—401
- Друга личка Шесте пролетерске дивизије — 62, 70, 158, 160, 161, 164, 165, 175, 182, 186, 188, 190, 192, 194, 195, 260, 264, 265, 312, 315, 317, 323, 328, 333, 335, 336, 397, 398—401
- Трећа личка Шесте пролетерске дивизије — 62, 64, 70, 158, 160, 161, 164, 166, 174, 175, 182, 186, 188, 190, 194, 199, 255, 265, 297, 302, 312, 315, 317, 333, 337, 342, 397—401
- Четврта личка Шесте пролетерске дивизије — 70, 129, 158, 161, 164, 166, 174, 175, 181, 182, 186, 188, 190, 194, 199, 202, 336, 339, 397—399
- Четврта космајска — види Двдесет друга српска Шесте пролетерске дивизије
- Двдесет друга српска Шесте пролетерске дивизије — 260, 302, 312, 315
- Артиљериска Једанаесте ударне дивизије — 179, 313, 315, 316, 319, 321, 323, 326, 327, 332, 334, 335, 339, 341, 419, 420
- Пета козарачка Једанаесте ударне дивизије — 13, 14, 17, 19—23, 36, 37, 53, 55—60, 99, 100, 112, 133, 136—145, 158, 160, 161, 164, 166, 170, 184, 186, 189, 197, 326, 343, 348, 419, 420
- Двдесета крајишка Једанаесте ударне дивизије — 13, 36, 55—60, 99, 100, 112, 113, 133—136, 138—143, 145, 158, 160, 164, 165, 170, 179, 181, 186, 189, 191, 197, 323, 326, 333, 335, 336, 338, 339, 344, 419, 420
- Тридесет друга српска Једанаеста ударна дивизија — 13, 36, 55, 56, 58—60, 99, 100, 112, 113, 134—136, 138—141, 143—145, 158, 160, 164, 166, 170, 179, 186, 189, 197, 323, 324, 326, 332, 335
- Артиљериска Двдесет прве ударне дивизије — 164, 187, 194, 196, 202, 204, 221—223, 225, 232, 234, 235, 237—242, 314—316, 318, 319, 325—327, 331, 335, 336, 341, 342, 345—348, 366—374, 409, 422, 455—456
- Четврта српска Двдесет прве ударне дивизије — 18—22, 160, 162, 164, 166, 167, 171, 174, 183, 184, 186, 194, 198, 221—223, 225—231, 233—242, 262, 263, 365, 366, 368—374, 387, 388, 422, 454, 455, 457—459, 461, 463—466
- Пета српска Двдесет прве ударне дивизије 15, 18, 22, 23, 56, 147, 159, 160, 162, 164, 166, 167, 183, 186, 202, 221—230, 232—242, 262, 263, 365, 367—374, 422, 455, 458, 459, 462, 463
- Двдесет прва српска Двдесет прве ударне дивизије — 15, 18—21, 160, 164, 167, 221—223, 225—227
- Тридесет прва српска Двдесет прве дивизије — 18—22, 134, 147, 158, 160, 162, 164, 166, 167, 174, 180, 183, 186, 189, 221—242, 262, 323, 366—374, 422, 455, 457—459, 462
- Једанаеста Тридесет шесте дивизије Треће армије — 387, 388
- Шеснаеста македонска Четрдесет друге дивизије Петнаестог ударног корпуса — 286, 287, 290, 291, 293, 294, 357
- Прва КНОЈ-а — 387, 388
- Прва коњичка — 7, 9, 25, 20, 28, 41, 67, 75, 84, 103, 151, 152, 157, 159, 163—178, 180—185, 187, 189—191, 193—196, 198—202, 204, 272, 295, 303, 307, 312—316, 318, 319, 321—323, 325, 326, 328, 331, 332, 334, 335, 337—339, 341—348, 389—391, 402, 404, 406, 407, 409, 424, 450, 453
- Космајска — види Двдесет друга српска Шесте пролетерске дивизије

— Мачванска — види Тридесет
друга српска Једанаесте у-
дарне дивизије
Брчко — 157, 173
Бурић Рад. — 133, 151, 288, 293, 295

В

Вајспертов слш. — 394, 395
Валеров ст. — 50, 165
Видовић Жарко — 421
Визић (с.) — 73
Винковачки Бановци (с.) — 121, 158
Виногради (к. 136) — 322
Власеница — 26
Врбања — 157, 173, 272
Врела (с.) — 355
Вртлог — 187, 246
Врховни штаб НОВ и ПОЈ — 41,
101, 267, 352, 364
Вуковар — 442
Вучковић Милош — 310

Г

Гаврилченко Александар — 107
Генералштаб ЈА — 402, 427
Гибарац (с.) — 69, 122, 136, 138
Гловача (р.) — 356
Главни штаб НОВ Македоније
— 41
Главни штаб НОВ Хрватске — 41
Господске Њиве — 16, 20, 21
Грабово (ж. ст.) — 51, 157, 167
Градац (с.) — 355
Градина (с.) — 192, 265, 266, 301, 406
Грк (Вишњићево с.) — 151, 152
Грубановљев слш. — 184, 189, 233,
234, 318, 349, 365, 369, 394, 395, 415,
416, 440—444, 446, 448
Грчићев слш. — 127, 154, 187, 190,
195, 201, 246, 247, 249, 252, 253, 257,
276—278, 282, 284, 314, 320, 322, 327,
334, 335, 343, 379, 443, 449, 456

Д

Дамјановић Мирко — 296
Дапчевић Пеко — 10, 41, 69, 85, 119,
244, 268, 269, 309, 310, 378, 382, 403,
405, 406, 410, 425, 427, 434
Дивизије ЈА:

— Прва пролетерска — 7, 8, 11,
29, 38, 41, 45—49, 51, 52, 63, 65*
67—69, 73, 83, 84, 86, 88, 89, 94
96—98, 101, 103, 106, 108, 110'
111, 119, 126, 130, 138, 141, 142*
148, 154, 157, 159, 160, 163, 166'
166, 168—178, 180—183, 185, 187*
190—193, 195, 196, 198, 200—202*
221, 243, 245—254, 257, 268—
270, 274, 276, 278—283, 285, 303
311, 313, 314, 316, 317, 319—326'
327, 328, 331, 333, 334, 336—336'
340—347, 349, 375—380, 382, 404
405, 407, 410—416, 419, 424—426'
428, 431, 439—444, 446—449, 456[
463, 464

-VЦруга пролетерска — 83, 84,
93, 96—98, 101, 103, 108, 110,
128, 132, 149, 178, 180, 183—185,
188, 190—193, 195—197, 200—
202, 205—214, 217—221, 235, 236,
243, 244, 248, 262, 267—269, 286,
290, 292—294, 349—355, 357, 359
—361, 363—365, 368, 427, 434

— Пета крајишка ударна — 7, 8,
10, 18, 30, 32, 41, 48, 65, 67, 69,
71, 72, 76, 79, 83, 84, 89, 94, 96,
98, 101, 103, 106, 124, 134, 136,
138, 156—158, 160, 161, 163—185,
187, 188, 190—202, 229, 230, 243,
244, 268, 269, 289, 298, 303—305,
311, 313, 314, 316, 317, 319—322,
324, 325, 327, 328, 332—334, 336
—338, 340, 342—348, 376, 381,
392, 402—405, 407—410, 412, 413,
424, 427—429, 431, 433, 434, 437

— Шеста пролетерска „Никола
Тесла" (Личка) — 7, 8, 9, 14,
25, 28, 34, 41, 48, 50, 57, 58, 61,
67, 69, 70, 75, 84, 99, 103, 106,
108, 109, 112—114, 125, 129, 131,
142, 144, 151, 152—154, 157—161,
163—188, 190—202, 204, 248, 250,
255, 259, 261, 264, 265, 268, 295,
297, 301, 303, 311, 313—317, 319
321, 323—325, 327, 328, 332, 333,
335—340, 342—348, 397—400, 402,
404—407, 409, 410, 420, 422, 424,
425, 428, 431, 452, 455, 456, 461
—464

— Једанаеста ударна — 7, 9, 13,
26, 36, 41, 45, 46, 54, 57—60, 67,
68, 73, 80, 90, 99, 102, 103, 112,
119, 133, 134, 138—140, 142—
145, 157—161, 163—187, 189—

- 202, 204, 246, 268—271, 274, 275, 283—285, 303, 311—316, 318—324, 326, 327, 331—336, 338, 339, 341—348, 375, 379, 381, 403—405, 409—411, 413, 419, 420, 422—424, 429, 455
- Седамнаеста ударна — 26, 427, 434
- Двадесет прва ударна — 7, 8, 9, 10, 15, 18, 19, 41, 47—49, 55, 62, 67, 71, 77, 78, 82, 94, 105, 110, 117, 147, 157—187, 189—196, 198, 202, 204, 221—223, 225—244, 262, 263, 268, 269, 289, 298, 303, 313, 316, 318, 320, 322—324, 326, 327, 331, 332, 334—336, 338, 339, 341, 351, 365—374, 387, 400, 403, 404, 409, 410, 419, 420, 422—425, 454, 455, 457, 458, 460, 463^66
- Двадесет друга — 27, 290, 294, 295, 352, 364, 427, 434
- Двадесет осма — 26
- Дивизиони ЈА:
- Противавионски Први пролетерске дивизије — 38, 284, 411, 414, 440, 445, 447
- Тенковски Прве пролетерске дивизије — 30
- Тешки Прве пролетерске дивизије — 46, 284, 375, 378, 379, 411, 414, 440
- Артиљериски Пете ударне дивизије — 13, 57—60
- Противавионски Пете ударне дивизије — 428, 431
- Тешки Двадесет прве ударне дивизије — 237, 239—242, 366, 367—374, 456
- Дивизион први Дунавске флотиле ЦА — 426
- Дионица (ш.) — 22
- Докнић (с.) — 356
- Доње Ново Село — 7, 10, 15, 16, 21, 23, 47, 163, 223
- Доњевац (с.) — 357
- Драгановце (ш.) — 101, 264, 266, 301, 323, 342
- Дреновци (с.) — 272, 273
- Дрина (р.) — 286, 290, 291, 293, 294, 354, 355, 357, 364
- Дрињача (с.) — 26, 293
- Дриње — 158
- Дрљевић Саво — 10, 29, 42, 75, 85, 119, 244
- Дубрава (ш.) — 64
- Дубраве (с.) — 63
- Дуге Ливаде — 22, 162, 224
- Дуге Њиве (с.) — 20, 21
- Дуго Поље (с.) — 357, 363
- Дунав (р.) — 76, 134, 147, 179, 192, 233
- Ђ**
- Ђелетовци (ж. ст.) — 22, 63, 120, 158
- Ђурђевићев стан — 15, 20, 21, 228
- Е**
- Ердевик (с.) — 122, 192
- Ж**
- Жупања (с.) — 272
- З**
- Завратнице — 158
- Зворник — 286, 290, 434
- Зобишта — 339, 366
- И**
- Иванетићев стан — 223
- Илача (с.) — 77, 120, 121, 131, 155, 158, 179, 250, 253
- Илинци (с.) — 25, 69, 82, 96, 101, 102, 105, 108, 110, 112, 126, 130, 158, 188, 190, 192, 194, 199, 204, 255, 256, 265, 297, 302, 309, 317, 333, 398, 406
- Илок — 192, 243, 449
- Ј**
- Јамена (с.) — 28, 151, 152, 451
- Јања (с.) — 355, 357, 359
- Јасеник (с.) — 278
- Јелић (с.) — 356
- Јованић Ђоко — 35, 70
- Јовановић Васо — 40, 64, 66, 74, 271
- Јовановић Мирко — 423, 466
- К**
- Кавана — 134
- Калиле (ш.) — 101
- Келчићев стан — 16
- Кнеблов слш. — 128, 132, 188, 203, 220, 303, 350, 393, 394, 440, 447

Козјак (с.) — 427
Козјаков слш. — 127, 131, 154, 187,
195, 201, 246, 247, 249, 253, 327, 379,
411, 460, 466
Козлук (с.) — 290, 356, 363
Комлетинци (с.) — 7, 10, 15, 16, 18,
20—24, 47, 61, 62, 88, 158, 163, 166,
173—175, 223, 228
Корпуси НОВЈ:
— Први пролетерски — 7, 18, 20,
29, 30, 32, 34, 36, 41, 42, 45, 48,
53, 55, 57—59, 76, 157, 159, 160,
163, 165, 166, 168—172, 225
— Други ударни — 41
— Пети — 41
Котроман — 206
Кривића Ада — 357
Крндија (с.) — 357, 358
Кршање — 206
Кузмин (с.) — 73, 197, 419
Кукујевци (с.) — 112, 181, 197, 419
Курјачица (ада) — 358

Л

Лаћарак (с.) — 419
Леблов слш. — 442
Лемнеров слш. — 89, 127
Липница — 427
Липовац (с.) — 25, 28, 152, 164, 201,
202, 261, 295, 296, 327, 328, 389, 391
Ловас (с.) — 29, 36, 65, 69, 77, 78,
81, 89, 93, 96, 105, 108, 134—137,
188, 233, 263, 309, 393, 415, 440, 441,
445, 448
Лозница — 437
Локве (с.) — 357

Љ

Љуба (с.) — 192

М

Максимовић Мил. — 228—232, 234
— 242, 263, 366—370, 372—374, 466
Мала Вашица (с.) — 82, 96, 101, 183,
186—188, 190, 192, 228, 309
Мали Зворник — 290, 437
Мариково — 301, 327
Марин С. Младен — 23
Марковић Блажо — 53, 93, 127, 131,
149, 155, 255, 258, 271
Мартинци (с.) — 419
Матерић Илија — 12, 31, 98, 300,
433, 438

Матуновић Ново — 24, 290, 305, 306,
438
Миклушевци (с.) — 77, 93, 134, 179
Милојевић С. Милоје — 23, 222
Милосављевић Радован — 296
Михољев слш. — 444
Морача Милутин — 12, 31, 34, 72,
78, 98, 157, 300, 404, 412, 425, 426,
429, 430
Моров слш. — 89
Моровић (с.) — 101, 151, 152, 173,
391, 406
Мохово (с.) — 69, 82, 102, 105, 108,
110, 112, 180, 181, 183, 191, 228, 230,
233, 263, 373, 441, 447
Мочиле (с.) — 197

Н

Напречава (ш.) — 302
Негославци (с.) — 51, 121, 157, 167
Нешковићев слш. — 251, 257, 276,
284
Нештин (с.) — 243
Нијемци (с.) — 7, 10, 16, 18, 21, 23,
24, 47, 50, 55, 56, 82, 96, 158, 160,
161, 163, 165, 166, 223, 256, 266
Николић Војислав — 126, 130, 153,
256, 267, 401
Николићев стан — 16
Никшић Бошко — 14, 37, 60, 81,
113, 146
Новак (с.) — види Бапска Новак

О

Оберсонов слш. — 134
Обреж (с.) — 427
Одељење артиљеријско Прве ар-
мије — 404, 405, 409, 424
Одреди НОП:
— Диљски — 35
— Ужички — 205—210
Опатовац (с.) — 65, 69, 76, 134, 228,
233
Оролик (с.) — 63, 65, 69, 82, 89, 157,
163, 173
Осој (с.) — 355
Остојић (с.) — 63, 64, 121, 158
Оток (с.) — 7, 18, 157, 158, 173, 222,
223
Оштарје (ш.) — 301
Оштице (с.) — 358, 363

П

Павловац (с.) — 101
Павловић Милан — 275, 285, 380,
408, 419, 450
Пајевић Рашко — 296
Палигорић Дим. — 17
Пањак (с.) — 206
Пањик (ш.) — 65, 179
Парезановић М. Тод. — 17
Паровић М. — 124
Пасја Вешала — 188, 266
Пеиновић Н. — 70
Пепељуга (с.) — 64
Перућица Новак — 269, 303, 403,
407, 409, 434
Подграђе (с.) — 16, 22, 223
Превлака — 157

Р

Радаковић С. Лазо — 114, 260, 265,
302
Рајковача — 223
Рана Јабука (с.) — 89
Рачиновци (с.) — 272, 307
Рипача — 162
Ројчевић (с.) — 363

С

Сава (р.) — 151, 152, 173
Салаш А. Сенца — 134, 445—448
Салаш Ф. Сенца — 132, 184, 188,
318, 350, 369, 442
Селиште — 266, 317
Скела (слш.) — 158, 162
Сољани (с.) — 272, 307, 308, 326, 339
Сот (с.) — 13, 135
Сотин (С.) — 65, 69, 76, 82, 89, 121,
122, 157, 165, 173, 179, 280, 394
Спајинске Њиве (с.) — 63—65, 89,
120, 121, 178
Спачва (ш.) — 453'
Средње Брдо — 77, 181, 229
Сремска Митровица — 431
Сремска Рача (с.) — 28, 151, 159,
173
Станишић Милија — 95, 112
Станивуковићев слш. — 256, 379
Старача (с.) — 357
Старо Село — 22, 63
Стојадиновић Срећко — 26, 27, 152,
274, 296, 308, 391, 454

Страшинци (с.) — 272, 273, 307, 308,
338, 339, 451
Студва (р.) — 391
Студенац (извор) — 157
Сувагово (с.) — 122
Сукнаревића слш. — 395

Т

Танкосић Милан — 298
Теларовићев слш. — 441, 443, 446—
448
Тито-Броз Јосип — 41, 89, 378
Товарник — 29, 68, 69, 76, 77, 82,
90, 96, 99, 101, 102, 105, 108, 110,
112, 121, 122, 126, 130, 131, 135—
137, 142, 143, 154, 155, 179, 187—
192, 196, 198, 199, 247, 250, 251, 253,
256, 257, 266, 276, 278, 280, 281, 283,
303, 309, 317, 319, 321, 343, 378, 379,
393, 398, 411, 412, 442, 456
Тодоровић Мијалко — 10, 41, 85,
119, 269, 382, 405, 406, 410
Томевце (слш.) — 301, 327
Тонисић Радивоје — 296
Топаловићев стан — 21
Трунићев слш. — 126, 190, 247, 249,
278, 284, 314, 315, 322, 327, 339, 366,
368, 456

Ћ

Ћоровић Војин — 396

У

Урошевић Средоје — 95, 112, 129,
293, 295

Х

Херингов слш. — 379, 380

Ц

Церје (ш.) — 78, 101, 128, 136, 182,
184, 185, 188, 197, 203, 218, 315, 368,
394, 415, 442
Црито (слш.) — 158, 162
Црквине (с.) — 354, 355

Ч

Чаковци (с.) — 63, 157
Чекић М. Раде — 421

Ш

- Шабад — 267, 431, 437
Шаренград — 78, 82, 101, 183, 184,
190, 192, 230, 309, 373, 441, 444
Шаренград (острво) — 416
Шеница Ада — 356
Шид — 77, 78, 82, 90, 96, 101, 108,
121, 122, 131, 140—142, 180, 182,
184, 186, 188—190, 246, 281, 309
Шидски Бановци (с.) — 47, 131,
157, 166, 250
Шиљеговић Милош — 14, 37, 113
Широке Њиве (с.) — 22, 162, 165,
224
Шкулића Ада — 357, **364**
Шор (с.) — 427

САДРЖАЈ

БОРБЕ У СРЕМУ 1945 ГОД. (јануар — март)

Документа јединица Народноослободилачке војске Југославије

	Страна
Наређење Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 4 јануара 1945 год. штабовима Прве и Шесте пролетерске, Пете, Једанаесте и Двадесет прве НОУ дивизије и Прве коњичке бригаде за посудање и утврђивање положаја у Срему — — — — —	7
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 4 јануара 1945 год. штабовима бригада за израду одбранбених положаја —	10
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 4 јануара 1945 год. потчињеним јединицама за промену положаја и смештај на просторији Беркасово — Новак Бапска — Сот —	13
Извештај Штаба Пете српске бригаде Двадесет прве НОУ дивизије од 5 јануара 1945 год. Штабу дивизије о борбама против Немаца 3 јануара код Доњег Новог Села —	15
Извештај Штаба Двадесет прве НОУ дивизије од 6 јануара 1945 год. Штабу Првог пролетерског корпуса о борбама против Немаца на правцу с. Оток — Комлетинци — Нијемци — — — — —	18
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 6 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о борбама против Немаца код с. Батровци — — — — —	25
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 6 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о јачини непријатељских снага на сектору Бијељине — — — — —	26
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 7 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о ситуацији на сектору Бијељина — Јамена — Сремска Рача — — — — —	28
Наређење Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 8 јануара 1945 год. Штабу Једанаесте НОУ дивизије за посудање и утврђивање положаја на линији с. Ловас — Товарник — — — — —	29
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 8 јануара 1945 год. потчињеним јединицама о предузимању мера за одбрану положаја у случају непријатељске офанзиве — — —	30

	Страна
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 8 јануара 1945 год. штабовима својих јединица о војно-пропагандној припреми бораца и старешина за борбу против непријатељских тенкова — — — — —	32 -
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 8 јануара 1945 год. Штабу Првог пролетерског корпуса НОВЈ о распореду својих и непријатељских снага — — — — —	34 /
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 8 јануара 1945 год. штабовима бригада да поседну и утврде положаје на отсеку с. Ловас — Товарник — — — — —	36
Наређење Штаба Прве пролетерске дивизије од 9 јануара 1945 год. штабовима својих јединица да појачају будност и предузму мере за одбрану од непријатељских тенкова и пешадије — — — — —	38
Обавештење Штаба Прве армије НОВЈ од 11 јануара 1945 год. Штабу Пете ударне дивизије о одлуци Врховног команданта НОВ и ПОЈ да се формира Штаб армије — — — — —	41
Извод из оперативског дневника Штаба Прве пролетерске дивизије за период од 1 до 11 јануара 1945 год. Штабу Првог пролетерског корпуса — — — — —	45
Извод из оперативског дневника Штаба Једанаесте НОУ дивизије за период од 1 до 10 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ — — — — —	^ J /
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије „Никола Тесла“ од 15 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о борби против Немаца код с. Комлетинци — — — — —	61,
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 17 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о продору Немаца кроз положај италијанске бригаде — — — — —	63
Наређење Штаба Прве пролетерске дивизије од 17 јануара 1945 год. штабовима својих бригада за посудање нових положаја — — — — —	65
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 17 јануара 1945 год. штабовима дивизија и Штабу Коњичке бригаде за посудање нових положаја — — — — —	67
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 17 јануара 1945 год. Штабу Прве пролетерске дивизије за напад на Товарник — — — — —	68
X/^Наређење Штаба Шесте пролетерске дивизије од 17 јануара 1945 год. штабовима бригада за смештај и посудање положаја с. Илинци — Адашевци — Гибарац — — — — —	69 /
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 17 јануара 1945 год. штабовима бригада о посудању положаја за одбрану с. Бабска Новак — Беркасово — — — — —	71
Наређење Штаба Прве пролетерске дивизије од 18 јануара 1945 год. штабовима својих бригада за посудање и утврђивање нових одбранбених положаја на линији с. Визић — Бингула — Кузмин — — — — —	73
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 19 јануара 1945 год. Штабу Прве коњичке бригаде да се стави на расположење Штабу Шесте пролетерске дивизије — — — — —	75
Извештај Штаба Пете НОУ дивизије од 20 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о борбама против Немаца од 17 до 20 јануара — — — — —	76

	Страна
Извештај Штаба Друге пролетерске дивизије од 27 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о резултату насилног извиђања — — — — — — — — — —	(128.)
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 27 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о резултатима извиђања непријатељског положаја — — — — — — — — — —	N_/ 129
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 28 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о резултату насилног извиђања на правцу Товарник — — — — — — — — — —	130
Извештај Штаба Друге пролетерске дивизије од 28 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о резултату насилног извиђања — — — — — — — — — —	(
Извод из операциског дневника Штаба Једанаесте НОУ дивизије за период од 11 до 25 јануара 1945 године — — — — — — — — — —	133
Извештај Штаба Двадесет прве НОУ дивизије од 28 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о стању на положају	147
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 29 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о уређењу свога одбранбеног положаја и распореду снага на њему — — — — — — — — — —	148
Извештај Штаба Друге пролетерске дивизије од 29 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о распореду и јачини својих и непријатељских снага на положају западно од с. Бапска Новак — — — — — — — — — —	[149)
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 29 јануара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о распореду и резултатима извиђања' и о борби од 23 до 28 јануара — — — — — — — — — —	151
ОгЈеративни извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије за 29 јануар 1945 године — — — — — — — — — —	153
Оперативни извештај Штаба Прве пролетерске дивизије за 31 јануар 1945 године — — — — — — — — — —	154
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 31 јануара 1945 год. о формирању курса за ниже војне руководиоце — — — — — — — — — —	156
Извод из операциског дневника Штаба Прве армије НОВЈ за јануар 1945 године — — — — — — — — — —	157
<u>Извод</u> из операциског дневника Штаба Друге пролетерске дивизије за јануар 1945 године — — — — — — — — — —	—"
Извод из операциског дневника Штаба Двадесет прве НОУ дивизије за јануар 1945 године — — — — — — — — — —	221
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 1 фебруара 1945 год. штабовима дивизија за смену Друге пролетерске дивизије са положаја и размештај на просторији Илок — — — — — — — — — —	\
Извод из операционог дневника Штаба Прве пролетерске дивизије за период од 21 до 31 јануара 1945 године — — — — — — — — — —	245
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 1 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о нападу на непријатеља код с. Илинци — — — — — — — — — —	255
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 2 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о резултатима насилног извиђања — — — — — — — — — —	257
Оперативни извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије за 2 фебруар 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ — — — — — — — — — —	259

	Страна
Допуна операциског извештаја Штаба Шесте пролетерске дивизије Штабу Прве армије НОВЈ од 3 фебруара 1945 године	261 / *
Извештај Штаба Двадесет прве НОУ дивизије од 3 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о распореду својих и непријатељских снага	262
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 4 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о дејствима својих јединица	264' /
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 6 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о нападу на непријатељске снаге код с. Илинци	265
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 8 фебруара 1945 год. Штабу Друге пролетерске дивизије за пребацивање са Сремског фронта преко Саве на простор Шабац—Богатић	267)
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 8 фебруара 1945 год. штабовима дивизија о смени и размештају јединица	268
Наређење Штаба Прве пролетерске дивизије од 8 фебруара 1945 год. штабовима бригада за смену и размештај јединица	270
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 8 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о непријатељским снагама у рејону Жупање	272
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 11 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о извршеној смени и распореду јединица	274
Извод из операциског дневника Штаба Прве пролетерске дивизије за период од 1 до 10 фебруара 1945 године	276
Наређење Штаба Друге пролетерске дивизије од 11 фебруара 1945 год. штабовима бригада за посудање и отсудну одбрану десне обале Дрине од Зворника до ушћа	—
Извештај Штаба Пете НОУ дивизије од 11 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о распореду својих снага	289
~ Наређење Штаба Дјзуге пролетерске дивизије од 12 фебруара 1945 год. штабовима бригада за посудање и утврђивање положаја на десној обали Дрине	290)
'-Наређење Штаба Друге пролетерске дивизије од 13 фебруара 1945 год. штабовима бригада за пребацивање Друге пролетерске и Треће српске бригаде на леву обалу Дрине код Бање Ковиљаче	(293 ,
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 15 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о борби против Немаца код с. Батровци	295
Извештај Штаба Треће пролетерске бригаде Шесте пролетерске дивизије од 16 фебруара 1945 год. Штабу дивизије о борби против Немаца код с. Илинци	298
Наређење Штаба Пете НОУ дивизије од 17 фебруара 1945 год. потчињеним јединицама за извиђање непријатељских положаја	298
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 18 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о дејствима на сектору својих јединица	301
Дневни операциски извештај Штаба Прве армије НОВЈ за 19 фебруар 1945 године	303

	Страна
Извештај Штаба Пете НОУ дивизије од 19 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о распореду и јачини непријатеља и о дејствима својих снага — — — — —	304
Извештај Штаба Пете НОУ дивизије од 20 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о јачини непријатеља и о дејствима својих једкица — • — — — — — • — —	395
Извештај Штаба Прве коњичке бригаде од 21 фебруара 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о нападу на Немце у селима Страшинци и Сољани — • • — — — — —	307
Извод из књига депеша Штаба Прве армије НОВЈ за јануар и фебруар 1945 године — — — — — — — — —	309
Извод из операциског дневника Штаба Прве армије НОВЈ за фебруар 1945 године — — — — — — — — —	311
Извод из операциског дневника Штаба Друге пролетерске дивизије за фебруар 1945 године — — — — — • — — • —	(1349) 365
Извод из операциског дневника Штаба Двадесет прве НОУ дивизије за фебруар 1945 године — — — — — • — — —	375
Извод из операциског дневника Штаба Прве пролетерске дивизије за период од 21 фебруара до 1 марта 1945 године	375
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 3 марта 1945 год. штабовима Пете и Једанаесте НОУ дивизије за утврђивање и поседање спојева — • — • — — — — — • — • —	381
Обавештајни извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 3 марта 1945 год. о јачини и распореду непријатељских снага на Сремском фронту — — — — — • — — • — • —	382
Наређење Штаба Двадесет прве НОУ дивизије од 8 марта 1945 год. штабовима Четврте бригаде, Прве бригаде КНОЈ-а и Једанаесте бригаде Треће армије НОВЈ за појачање контроле и евентуалне одбране леве обале Дунава на отсеку с. Букин — Бачко Ново Село — — — — —	387
Извод из операциског дневника Штаба Прве коњичке бригаде за период од 1 до 10 марта 1945 године — — — — — • — —	389
Извод из операциског дневника Штаба Пете НОУ дивизије за период од 1 до 10 марта 1945 године — — — — — • — —	392
Извод из операциског дневника Штаба Шесте пролетерске дивизије за период од 1 до 10 марта 1945 године — — — — —	397
Извештај Штаба Прве армије од 14 марта 1945 год. Генералштабу ЈА о распореду својих и непријатељских снага на Сремском фронту — — — — — — — — — • — • —	402
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 15 марта 1945 год. потчињеним јединицама за смену Пете НОУ дивизије Првом Пролетерском дивизијом — • — — — — — — — —	404
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 16 марта 1945 год. штабовима Шесте пролетерске дивизије и Коњичке бригаде за обезбеђење леве обале Босута од с. Градине до Моровића и за извиђање непријатеља • — — — — • — • —	406
Извештај Штаба Прве пролетерске дивизије од 18 марта 1945 год. Штабу Прве армије НОВЈ о извршеној смени Пете НОУ дивизије и о распореду својих снага — • — — —	407
Наређење Штаба Прве армије НОВЈ од 20 марта 1945 год. потчињеним јединицама за смену Једанаесте дивизије Двадесет првом НОУ дивизијом — — — — — — — — • —	409
Извод из операциског дневника Штаба Прве пролетерске дивизије за период од 11 до 20 марта 1945 године — — —	411

